

Tam Saha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Ocak 2006 ● Sayı: 15

Umutlarınızla buluşacağınız,
hedeflerinize koşacağınız,
futbol güzellikleriyle dolu bir yıl diliyoruz

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Levent Bıçakcı
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
Çağdaş Güzer
İlker Uğur
Cem Zamur
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No:9 34330
4. Levent/İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-159
e-mail: tamsaha@tff.org.tr
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf
katkısı sağlayan
Vatan ve **Akşam**
gazeteleriyle foto muhabiri
dostlarımız Haydar Tanışan,
Eser Erenler, Şafak Kayarlar,
Halid Kayacan, Hüseyin Çağlar
ve Bahadır Çekişler'e
teşekkür ederiz.
Kapak fotoğrafı: www.uefa.com

Ümit Özat

Fenerbahçe'nin kaptanı, milli takımın değişmez sol kanadı, futbolumuzda önemle sorgulanması gereken bir acı gerçeği dile getiriyor. Fenerbahçe'ye 24 yaşında geldiğini ve dörtlü savunmayı ancak ondan sonra öğrendiğini belirtiyor. Oysa Avrupa'daki oyuncuların alt yapılarda daha 9 yaşındayken bunları öğrenmeye başladığına dikkat çekiyor ve soruyor; "Peki bu benim suçum mu?"

Dörtlü defansı 24 yaşımda öğrendim

Ünvanı benim kadar eleştirile oynayan başka bir futbolcu daha yoktur. Ama ben iyi bir profesyonel olduğumu düşünüyorum, iyi bir futbolcu olduğuma inanıyorum. Ötesi herkesin kendi yorumu. Akşam kafanı yastığa koyduğunda vicdanının rahatsa, doğruyu yaptığını inanıyorsan bu çok önemlidir. Gerçek eninde sonunda yerini bulur. Çünkü ben işimi layıkıyla yaptığımı inanıyorum. Sonuçta bu zaten benim yapmam gereken bir şey, ekstra bir şey değil. Ama dediğim gibi, bunun birileri tarafından görülmesi ve deklare edilmesi için de farklı bir çaba içerisine girmem. Zira çaba içerisine girilecek yer antrenmandır, maçtır.

Futbolcuyu başarıya taşıyan üç unsur vardır: Birincisi yetenek, ikincisi çalışmak, üçüncüsü de bunları işlevsel hale getiren aile hayatı ve özel yaşantı.

Bu üçü ayrılmaz bir bütündür. Futbolcunun sadece yetenekli olması yetmiyor. Sadece çalışması yetmiyor. Futbol yaşantısının uzun soluklu olabilmesi için özel hayatının da düzgün olması lazım. Bu birlikteliği sağlamak eğitimle, aslında ondan da önce karakterle gelebilecek bir şey. Ama bizler eğitim deyince hep okulu anlıyoruz. Oysa eğitim okul demek değildir. Bir söz vardır, "Eğitimin en üst mertebesi insanın nefsinin tanıması, insanın nefsinin hakim olmasıdır" diye. Eğitim aileden gelen eğitimidir, insanın kendi nefsinin tanımasıdır, nerede ne söyleyeceğini, nasıl davranacağını bilmesidir. Bu da çevreyle, gezmekle, okumakla olur.

▼6-2'lik Denizlispor maçında ilk yarının son dakikalarında, arkadaşlarına ileri gitmelerini işaret ettin. Özellikle de Semih'i gösterdin. Bazıları bu görüntüler yüzünden "Golü kaptan attırdı. Çünkü kaptanlık böyle bir şeydir" diye yazdı. Gerçekten çok güzel bir andı, nasıl oldu o hikâye?

▲Şimdi şöyle bir şey var. Her şeyi çok iyi yapıp da kendi gösterişini ön plana çıkartmayan bir satıcıya benzetiyorum kendimi. Aslında bu benim ne ilk yaptığım bir şey, ne de son yapacağım. Demek ki o maçta görüldü bu. Yoksa benim arkadaşlarımla konuşmadığım antrenman da maç da yoktur.

▼Oyun içinde konuşmadığın hiçbir an yoktur yani? Peki neler konuşur bir futbolcu sahada?

▲Konuşmamak mümkün değil. Futbol konuşarak oynanan bir oyun, tiyatroya gidip izlemiyorsun ki. Sahaya hakim olmak zorundasın. Kaptan olmanın yanı sıra, biraz da karakterden kaynaklanan bir şey tabii. Sonuçta futbol uyarılarla oynanan bir oyundur. "Kuzuların Sessizliği" diye bir film var ya öyle olması mümkün değil. Avrupa'da maçlara bakın, antrenmanlara bakın; bir dakika, bir saniye susmazlar. Çünkü bu bir takım oyunu. Arkadaşın hatasını, ne yaptığını bilemeyebilir, hatta o an için futbolcu kendisi ne yaptığını bilemeyebilir. Bundan üç-dört sene önce maça çıkarken bir genç arkadaşımıza, sanırım Mahmut'u, "Ben hata yaparsam bana dahi bağırırmazsan, seni öldürürüm" demiştim. Ben bunu takım kaptanı olarak söyledim. Tabii ki biliyorum, Mahmut bana bağırır. Ama bir ağabeyi kendisine bir laf söylediği zaman, buna üzülmesin diye böyle yapıyorum. Sonuçta herkesin sahada olanın sahada kaldığını bilmesi gerek. Çünkü Türk futbolcusu fazla duygusal, bu tür şeylere alışıktır değil. 45. dakika, benim iki tane uzun adamım var. Biri Fabio, öbürü Önder. O an Alex'e "dur" dedim, gönderdim. Çünkü onlar markaj altındayken Semih golü attı. Elbette saha içerisinde teknik direktörün gözü, kulağı, hatta kolu olmak durumundasın. Bir laf vardır, "Gördüğün yere gideceksin". Yani gördüğünü yapacaksın. Bunu yapmazsan ihanet etmiş olursun. Gitmedi, kalsın... Hayır kardeşim. Onun görevi oraya gitmek. 45. dakika son atak. "Ben bunu nasıl değerlendireyim, içeriye nasıl avantajlı girerim", benim için durum bu ve bunu böyle değerlendirmek zorundayım. Değindiğim gibi bu ilk kez yaptığım bir hareket değil. Ben yıllardır oyun içinde bu tip mü-

dahalelerde bulunurum zaten. Ama bulunabileceğim yerde bulunurum.

▼Senin yapıda bu var ve bu da belki de kaptanlığın en önemli faziletlerinden biri. Fakat şöyle bir şey de var sanki, bizde konuşan sevilmez! Bazı oyuncular antrenöründen şikayet eder, ya da yedek kalmaktan sıkılır ve bunu ifade eder. Ama hemen konuştu diye eleştirilir. Doğru mu bu?

▲Ama o çok farklı bir konuşma, benim söz ettiğim farklı bir konuşma.

▼Yani saha içi ile saha dışını ayırmak lazım diyorsun?

▲Tabii, kesinlikle. Ben 4 ay önce hakemlerle ilgili bir açıklama yaptım, 4 ay sonra benim haklılığım savunuldu. Düşünün 34 tane lig maçım var. 34 maçımı sadece bu 3 hakem mi yönetecek ki, "Sadece bu 3 hakem iyi, diğerleri kötü" diyeyim? Böyle bir şey der miyim? Halbuki o gün saymadığım Fırat Aydınus var, Cem Papila var, İsmet Arzuman var, Mustafa Çulcu var, Bülent Demirlek var, varoğlu var. O gün sadece 3 kişi aklıma geldiği için 3'ünü söyledim. Türkiye'de bir takım şeyleri tam detayla vermiyorlar. Herkes de istediği gibi anlıyor. Ama tabii cümlemin içinden sadece bir kısmı alırsan, söz öyle bir yere varır ki sen bile işin içinden çıkamazsın. Fakat zaman doğruyu ve doğru insanı her zaman ortaya çıkarıyor.

▼Ama futbolcunun dünyaya bakış açısı gelişmezse, bir felsefesi olmazsa, bu, oyununa da yansımaz mı?

▲Herhalde dünyada benim kadar eleştiriyle oynayan başka bir futbolcu daha yoktur. Ama ben iyi bir profesyonel olduğumu düşünüyorum, iyi bir futbolcu olduğuma inanıyorum. Ötesi herkesin kendi yorumu. Akşam kafanı yastığa koyduğunda vicdanının rahatsa, doğruyu yaptığını inanıyorsan bu çok önemlidir. Gerçek eninde sonunda yerini bulur. Çünkü ben işimi layıkıyla yaptığımı inanıyorum. Sonuçta bu zaten benim yapmam gereken bir şey, ekstra bir şey değil. Ama dediğim gibi, bunun birileri tarafından görülmesi ve deklare edilmesi için de farklı bir çaba içerisine girmem. Zira çaba içerisine girilecek yer antrenmandır, maçıdır.

▼Türk futbolunun son zamanlarda aldığı sonuçlardan sonra hepimiz üzüntüye kapıldık, "Nereye gidiyoruz?" tartışması yapıyoruz. Bu tartışma doğru bir tartışma mı? Çok yakın bir dönemde Denizlispor, UEFA Kupası'nda 3 tur atlamaşken, Gençlerbirliği çeyrek finalden dönmüşken, şimdi en iyi takımlarımız birinci turda eleniyor. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsun?

▲Şimdi bazı gerçekleri ortaya koymak lazım. Bunlar hiçbir zaman göz ardı edilemez. Nasıl ki, tarlaya mahsulü ekip zamanı gelince de onun çıkmasını beklersin, futbolcu böyle bir şey değil. 3 ayda çıkan, 5 ayda çıkan bir şey değil. Domates, salatalık eker gibi "buradan futbolcu çıkacak" diye bir şey yok. Bu, tamamen yetenekle olacak bir şey. Futbolcuyu başarıya taşıyan üç unsur vardır: Birincisi yetenek, ikincisi çalışmak, üçüncüsü de bunları işlevsel hale getiren aile hayatı ve özel yaşantı. Bu üçü ayrılmaz bir bütündür. Futbolcunun sadece yetenekli olması yetmiyor. Sadece çalışması yetmiyor. Futbol yaşantısının uzun soluklu olabilmesi için özel hayatının da düzgün olması lazım. Bu birlikteliği sağlamak eğitimle, as-

lında ondan da önce karakterle gelebilecek bir şey. Ama bizler eğitim deyince hep okulu anlıyoruz. Oysa eğitim okul demek değildir. Bir söz vardır, "Eğitimin en üst mertebesi insanın nefsinin tanıması, insanın nefsinin hakim olmasıdır" diye. Okumuş nice değerli insan var, onlar yanlış yapmıyor mu? Ne yanlışların içindeler. Okumak elbette ki çok büyük bir unsur ama eğitim sadece bu olmamalı. Eğitim aileden gelen eğitimidir, insanın kendi nefsinin tanımasıdır, nerede ne söyleyeceğini, nasıl davranacağını bilmesidir. Bu da çevreyle, gezmekle, okumakla olur. Bunların hepsi bir bütündür, tek taraflı olarak bunları düşünemezsiniz. Ülke futbolunun nereye gittiği sorusuna gelince... Çok değerli büyüklerimiz, ho-

Başarı sürekli bir yerlerde olmak, orada kalabilmektir. Yani başarı sürdürülebilir olursa gerçekten başarıdır. Zaferi güç ile kazanabilirsin ama gücün kazandığı zaferler çok uzun ömürlü değildir. İstikrar önemlidir. Şimdi Fenerbahçe bu istikrarı sağladı. Bundan sonra artık Fenerbahçe'nin 5 sene, 6 sene, 7-8 sene üstüste Şampiyonlar Ligi'nde oynadığını düşünün. O özgüven, seni Şampiyonlar Ligi'nde Türkiye Ligi'nde oynadığın düzeye getirecek. Artık çeyrek final, yarı final, inşallah final oynayacaksın, kupayı alacaksın. Zaman gelecek yine eleneceksin. Ama artık "Şampiyonlar Ligi takımı Fenerbahçe" olarak anılmaya başlanacaksın. Başarı budur.

calarımız var. Benim haddime düşmez bu soruyu cevaplamak. Ama inandığım doğruları söyleyeyim. Her şeyden önce dünya futbolu nereye gidiyor bunu tartışmak lazım. Bu kopukluklar sadece Türkiye liginde değil dünya futbolunda da var. Mesela Arsenal oyuncu satıyor, ama giden oyuncunun yerine bir sirkülayon yok. Hep hazır oyuncu alıyorlar. Şimdi bu takımların altyapılarının kötü olduğunu söylemek mümkün mü? Arsenal takımı da altyapıdan oyuncu yetiştiremiyor. Baştan sayalım kadroyu. Bu takımların altyapıları muhteşem. Kaldı ki orada futbolcuyu da, antrenörü de başarıya götüren bir şey var. Seni mutlak kılan bir şey var. Sistem var.

▼ Bir sistem olması anahtar nokta değil mi?

▲ Sistem olduğu halde altyapıdan oyuncu yetiştirmiyor. Ne demek bu? Artık dünyada kolay kolay iyi futbolcu yetiştirmiyor. Yetişeni de Barcelona'nın 12 yaşındayken Messi'yi aldığı gibi, hemen alıyorlar, kapıyorlar. Yani artık futbol bir endüstri olmuş durumda. Türkiye'ye geldiğimizde de durum tamamen ekonomik yapıyla ilgili. Futbolcu genelde fakir aile çocuğudur. Ama sokaklara inmek, okullara inmek gerçekten bunun bir başlangıcı. Ama bunun dışında da çocuklar futbolu sevecek. Altyapılarda oynayıp da, ciple antrenmana gelen oyuncu var. Bunların herhangi bir gelişim katetmesini beklemek çok zor. Çünkü bizim ülke yapımız buna hazır değil. Avrupa'da oynayan oyuncu da antrenmana belki ciple geliyor ama Avrupa'da normal düzeydeki bir ailenin bile iki tane arabası var. O ülkelerin ekonomik yapısı buna uygun. Türkiye'nin ekonomik yapısı buna müsait değil.

▼ Futbol artık oradan mı kopuyor diyor-sun?

▲ Kesinlikle. Baktığın zaman sevgi çok önemli. Ben 24 yaşında Fenerbahçe'ye geldim. Dörtü defans oynaması 24 yaşında öğrendim. Benim hatam mı bu? Bugün Avrupa'da altyapıdaki oyuncu daha 9 yaşındayken zinciri öğrenmeye başlıyor. Bugün altyapılar çok daha gelişmiş, bugünkü futbolcular çok daha şanslı. Sentetik halı sahalar, çim sahalar var. Biz çamurun, toprağın içinde oynadık. Sabah 7'de evden çıkıyorduk, okul 12'de bitiyordu. Belediye otobüsüne biniyorduk, antrenmana gidiyorduk, çamur içerisinde, tekrar geri dönüyorduk. Allah anamızdan-babamızdan yüz bin defa razı olsun, bizi bugünlere getirdiler. Ama tabii bizdeki istek ve şevk de buna katkıda

bulundu. Ben futbolu seven bir adam olmasaydım bugün buralarda değildim. Birçok futbolcu için de aynı durumu söz konusu zaten. Temel bilgiler öğretilmedi oyunculara. Misal 16 yaşında bir oyuncuyu aldın, 16 yaşında ilk defa genç takımda oynayan bir oyuncu, 18 yaşında hasbelkader 1. Lig'de oynadı. Ondan sonra o oyuncudan taktik anlayış bekliyorsun, oyuna katkı bekliyorsun! Temel eğitimi yok ki.

9 yaşında futbola başladım. Bugün sağda da oynuyorum, solda da oynuyorum, stoper de oynuyorum. Ama bunu başarmak için çok çabaladım. O mevkideki oyuncuları gözlemedim, kendi oynayabileceğim mevkideki oyuncuları iyi analiz ettim. Böylece benimsedim yerimi. Tabii şunu da inkar etmemek lazım: Hoca geldi bizi sağbek oynattı, solbek oynattı, stoper oynattı, orta saha oynattı. Belki bunu yapmasaydı ben sarkık libero olarak bugün çok farklı bir yerde, belki bir 2. Lig takımında oynuyor olurdum. Elbette ayıp değil bu. Belki gün gelir orada da oynarsın veya bir Anadolu takımında. Zaten ben de bir Anadolu takımından geldim, geldiğim yeri inkar etmiyorum ama belki başarılar yaşamadan orada oynayacaktım. Önemli olan futbolcuyu kazanmak. "Bu futbolcu libero bunu atalım", "bu futbolcu sadece sağbek oynar bunu atalım"... Anadolu takımlarında bunu yapmak zor tabii. Çünkü Anadolu takımları geniş kadro yapılarına sahip olmadıkları için bir futbolcuyu yıllarca aynı mevkide değerlendirebiliyorlar. Mesela hep verdiğim bir örnek vardır: Diyarbakırspor'da Burhan yıllarca libero oynadı. Burhan'ı da herkes libero diye bildi. Tamam oynadı, oynadığının hakkını da verdi. Ama Burhan'ın gerçek yeri sağbek. Orada hiç oynamadı. Belki zamanında farklı mevkide de kullanılabilirdi. Önemli olan futbolcu kolay yetişmediği için, futbolcudan alabileceğin maksimum verimi almak, bunu başarmak. Olmadı, o zaman sonra daha iyisini bulmaya çalışmalısın. Çünkü bu, bakkaldan bir şey almaya benzemiyor. "Bu olmadı yerine başka bir şey getir" değil yani. Üzerinde çalışma yapılması lazım.

▼ Tigana geldikten sonra Beşiktaş'ta 18'in içerisinde sürekli genç isimler yer bulmaya başladı. Fenerbahçe tribünleri rahat giden maçlarda hemen gençlerin adını bağırıyor. Bu niye böyle?

▲ İnsanlar mutlaka yeni yüz ister. Bu bir anlamda sağlıklı, bir anlamda da endişe

verici. Sen üstündeki kazaktan veya paltodan daha iyisini almadan, üstündekini birine verir misin? Üstelik bunlar cansız şeyler. Futbolcu öyle değil. Bugün, "Şu futbolcu gitsin", "şu olmalı", "bu olmalı" diyor. Hep kesin yargıyla yorum yapıyoruz. Peki ama çözümün ne? Ülke futbolunda yerine koyacağın biri var mı? Kolay mı yetiştiriyor futbolcu? Niye Avrupa, 36-37 yaşına kadar futbolcularından yararlanıyor da, sen 29-30 yaşına gelmiş oyuncuya "29'undan, 30'undan sonra şurada oynamaya başladı." diyor-sun? Ya da "30 yaşına geldi bırakmalı". Niye bu yaklaşımı gösteriyorsun? Neden faydalanmıyorsun? Neden ömrünü uzatmıyorsun? Bahsettiğimiz gibi devamlı sirkülasyon olan bir durum yok ki? Oysa ekonomik yapı da, ülke yapısı da buna müsait değil. O zaman futbolcudan alabileceğin kadar verim alacaksın. Bundan 10 sene önce futbolcular 31-32 yaşında bırakıyordu. Şimdi o yaş yükselmeye başladı, 34-35 yaşını buldu. Bu, ülke futbolunun da menfaatine. Futbol çok enteresan bir şey; öyle somut bir şeyi yerinden alıp da, yerine başka bir şey koymak gibi kolay bir şey değil. Futbolun bu lüksü yok. Fenerbahçe takımı bugün Can'ı, Olcan'ı, Kerim'i, Semih'i Anadolu takımlarından almaya kalksa 2-3 milyon dolar isterler.

▼ Bu dediğin gazetelerde de yer aldı. Çok güzel bir açıklama. Ama her durumda biraz daha oynamaları gerekiyor mu?

▲ Hoca da bu şansı veriyor. Ama bu çocukların 18'de olması bu açıdan önemli. Bu kadro Fenerbahçe tarihinde en çok genç oyuncuyu bulunduran kadro. Geçmişte bir tek Serkan vardı. Malatya'daki stoper, şimdi Vestel Manisaspor'da olan. Bugün ise 4-5 tane genç oyuncu kadroya giriyor. Buna baktığın zaman haksızlık etmemen lazım. Real Madrid'in Osasuna ile oynadığı maçı seyrederim. Biliyosunuz takımın başına İspanyol bir hoca geldi. Dedim ki "Bu Salgado girer, gol atar". Belki de altyapıdan oyuncusu olduğu için oynattı ama büyük bir endüstri, bu kadar oyuncu alıyorsun, yatırım yapıyorsun; düşünebiliyor musunuz, Ronaldo

var, Raul var, Baptista var, sen Michel Salgado'yu alıyorsun bunların yanına. Ki Salgado, Türkiye'de fazla fazla oynar. Kolay değil. Bunları anlamak lazım.

▼ Zamanında doğru eğitimle doğru şeylerin olacağını konuşuyoruz. Sonuçta hep futbolcuları eleştiriyoruz ama başka bir şey daha var sanki: Türkiye'de birkaç antrenör var, bu antrenörler neredeyse adam başı 15 takımda görev almış mesela...

▲ Antrenör değilim, belki beni ilgilendirmez ama bence Türkiye'de bir antrenör senede bir takım çalıştırmalı. Çünkü diğer meslektaşları da var. Bakın İtalya'da bu kural var, bir sene içerisinde takım çalıştıran antrenör başka bir takımı çalıştıramıyor. Real Madrid'de örneğin çok iyi oyuncular var. Diyorsun ki "Bu oyuncuları nasıl disipline ediyor bu hoca?". Halbuki orada oyuncuları disipline eden hoca veya X kişi değil. Disiplini yaratan sistem. Anlatabiliyor muyum? Sürekli antrenör değiştiği zaman bir başka antrenöre başka bir şans geliyor. Bu da bir sirkülayondur. Bizim ülkemizde ne yazık ki hep günlük başarılar düşünüldüğü için, sabır yok. İngiltere'de bir hocayla 90 maç oynanmadan gönderilmiyor. Bir hoca senede 3 takım çalıştırdı, 5 takım çalıştırdı, bunu eleştirmek benim haddime düşmez. Ama futbolun genel yapısı içerisinde konuşuyorum. Genel anlamda futbol, bu hocalar ve futbolcularla olacağına göre, bu da bir sisteme oturtulmalı diye düşünüyorum.

▼ Peki diyelim ki Fenerbahçe 3 senelik bir plan yaptı ve 2007'ye özel olarak hazırlanacak. Bu sene ligi kazanmaması da mucize gözüküyor. Ama gelecek sene bambaska bir sene olabilecek. Böyle bir ihtimal var mı?

▲ Ben tamamen kendi görüşümü söylüyorum. Allah nasip ederse, alınaya yazılmışsa çocuk 9 ay 10 günde doğuyor. Futbolda böyle bir şey yok. Bunun süreci yok. Öncelikle başarının kriteri ne, bunu tartışmak lazım. Fenerbahçe, yönetim, teknik ekip, oyuncu grubu olarak belli bir inşaatı hazırladı, temelini girdi. Galatasaray çok büyük bir başarı elde etti, bunu kimse yadsıyamaz. Ama Galatasaray

Çaşımda futbola başladım. Bugün sağda da oynuyorum, solda da oynuyorum, stoper de oynuyorum. Ama bunu başarmak için çok çabaladım. O mevkideki oyuncuları gözlemledim, kendi oynayabileceğim mevkideki oyuncuları iyi analiz ettim. Böylece benimsedim yerimi. Tabii şunu da inkar etmemek lazım: Hoca geldi bizi sağbek oynattı, solbek oynattı, stoper oynattı, orta saha oynattı. Belki bunu yapmasaydı ben sarkık libero olarak bugün çok farklı bir yerde, belki bir 2. Lig takımında oynuyor olurdum. Elbette ayıp değil bu. Belki gün gelir orada da oynarsın veya bir Anadolu takımında. Zaten ben de bir Anadolu takımından geldim, geldiğim yeri inkar etmiyorum ama belki başarılar yaşamadan orada oynayacaktım.

Biz futbol oynamıyoruz, sanki başka bir oyun oynuyoruz. Unutmayın, uçurtmayı uçuran rüzgardır. Ama kasırga uçurtma falan bırakmaz, dağıtır ortalığı. Bu yüzden makul davranmak, eleştirinin dozunu iyi tutturmak gerek. 1 saniyelik pozisyonu 10 dakika konuşursak bu iş ilerlemez. Kesin hükümlü oldukça bir sonuca varamayız. Ben bu nasıl düzelir diye bir reçete yazamam. Don Kişot değilim. Elimden geleni yaparım, ama fazlası için herkesin bu düşünce için çalışması lazım. Bu tek kişiyle olacak iş değil.

capa, Govou gibi bazı temel taşlar duruyor. Bu takımların bütçeleri az mı? Liverpool, Arsenal, Manchester United. Manchester United, 45 milyon poundluk Rooney, 20 milyon poundluk Ronaldo'ya sahip. 150 milyon pound harcanmış takım için. Giggs, Scholes, Van Der Saar, Van Nistelrooy... UEFA Kupası'nda yoklar. Bunları örnek göstermek bizim Avrupa'daki başarısızlığımıza kılıf bulmak değil. Ama futbolun içinde bunlar da var. Başarı sürekli bir yerlerde olmak, orada kalabilmektir. Yani başarı sürdürülebilir olursa gerçekten başarıdır. Zaferi güç ile kazanabilirsin ama gücün kazandığı zaferler çok uzun ömürlü değildir. İstikrar önemlidir. Şimdi Fenerbahçe bu istikrarı sağla-

rı açıklamaya çok fazla müsait değil. **▼Başarısızlık durumundaki tepkileri nasıl buluyorsun? Herkes birbirini suçluyor. Bu durum nasıl bitecek?** **▲**Biz futbol oynamıyoruz, sanki başka bir oyun oynuyoruz. Unutmayın, uçurtmayı uçuran rüzgardır. Ama kasırga uçurtma falan bırakmaz, dağıtır ortalığı. Bu yüzden makul davranmak, eleştirinin dozunu iyi tutturmak gerek. 1 saniyelik pozisyonu 10 dakika konuşursak bu iş ilerlemez. Kesin hükümlü oldukça bir sonuca varamayız. Ben bu nasıl düzelir diye bir reçete yazamam. Don Kişot değilim. Elimden geleni yaparım, ama fazlası için herkesin bu düşünce için çalışması lazım. Bu tek kişiyle olacak iş değil. **▼Sence Türk futbolu geleceğini nasıl kur-**

"Biz 4 yıllık dönemin sonunda bu kupayı alacağız" diyerek mi bu işe girdi? Yani tarih mi koymuştu Galatasaray, o sene alacağız diye? Bu başarı, o oyuncu grubunun, Olimpik Milli Takım, Umit Milli Takım, A Milli Takım ve oradan gelen birlikteliklerinin bir sonucuydu. Bir araya gelmelerine, iyi çalışmalarına ve bunu haketmelerine vesile oldu. Şimdi şunu söylüyorum, 7 Mart'ta Chelsea-Barcelona maçı var. Birinden biri için gitti 500 milyon dolar! Her zaman söylüyorum, eleminasyon usulü maçlarda, kazananın adını koyamazsın. Örnek mi? Yunanistan Avrupa Şampiyonu oldu, CSKA Moskova UEFA Kupası'nı aldı, Liverpool Şampiyonlar Ligi Şampiyonu oldu. Fenerbahçe bunun hazırlığını çok iyi yapıyor. Kendi üzerine düşeni çok iyi yapıyor. Ama bu bir süreç. 2007 diye şartlanmak yanlış olur. Niye yanlış olur? Önce tekrarlayalım başarının adı ne? Başarının adı somut bir şey midir? Burası Türkiye. Başarı Türkiye'de sonuçtur, yani somut bir şeydir. Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş ya da Avrupa'ya giden herhangi bir takımımızın Milan'la, Real Madrid'le Avrupa'da bir maçı varsa, "yüzde 55 biri kazanır, yüzde 45 bu kazanır" diyorsan, işte başarı budur. Oyununla, mücadelenle, temponla bunu gösteriyor musun? Ondan sonra zaten gerisi gelir. Kendi evinde yenilir, zaman zaman orada yenersin, burada yenilirsin, berabere kalırsın. Avrupa'daki mücadeleyi ne olacağı belli olamayacak bir duruma getirirsen, oraya gittiğin zaman "kafadan" da bir puan alırsın!. Bugün o düşünceyle bakmıyoruz ama halkın bakış açısını anlatıyorum. Bu düşünceye sahip olursan, o zaman başarı olur. Ondan sonrası zaten özgüvenle gelecektir. Her zaman anlatıyorum, dilimde tüy bitti: Olympique Lyon; 7 sene oldu, 2 sene yarı finali yakaladı. Ki bu sene çok büyük bir aksilik olmazsa yine yarı final oynar. Ama ne oldu? Thuram gitti, Carew geldi, Edmiltonson gitti, Cris geldi. Juninho, Coupet, Ca-

dı. Bundan sonra artık Fenerbahçe'nin 5 sene, 6 sene, 7-8 sene üstüste Şampiyonlar Ligi'nde oynadığını düşünün. O özgüven, seni Şampiyonlar Ligi'nde de Türkiye Ligi'nde oynadığın düzeye getirecek. Artık çeyrek final, yarı final, inşallah final oynayacaksın, kupayı alacaksın. Zaman gelecek yine eleneceksin. Ama artık "Şampiyonlar Ligi takımı Fenerbahçe" olarak anılmaya başlanacaksın. Başarı budur. Sonunda zaten istediğin somut gelecek. Ama 2007, 2017 dersin, tarih koyarsan... "5 yaşında çocuğum var, ben 15 yaşında çocuğuma şöyle yapacağım" demek bu. Oysa yarına çıkacağının garantisi yok ki. Doğmamış çocuğa don biçemezsin. Başarının adı ne? Başarının adı mücadele, süreklilik, fizik güç. Ama ne oldu? İşte Real Madrid'in hali! Chelsea veya Barcelona'dan bir tanesi çeyrek final göremeden elenecek! Lig usulü değil ki. Lig usulü bir tur daha olsaydı Şampiyonlar Ligi'nde, yine 4'lü gruplar olsaydı, o zaman derdim ki "Şu 8 takım çıkar, şu 8'i çıkamaz". Yüzde 90 da tutardı. Ama şimdi eleminasyon. Birinden biri gidecek, çeyrek finali göremeyecek işte. Ülke futbolu nasıl gelişim sağlar, nasıl alttan oyuncu yetiştiririz, nasıl yeni oyuncu grupları çıkar bunlar çok önemli, mutlaka tartışmalıyız ama bunlar içinde çok farklı şeyler de var. Ve benim konumum bunla-

malı? Nelere yatırım yapmalı? Nasıl bir ufuk belirlemeli? Hangi futbol politikalarını benimsemeli? **▲**Bu sorunun cevabı konusunda bir sürü şey söyleyebilirim. Ama sorunun muhatabı ben değilim. Elbette ki görüşlerim var. Ama bende dursunlar şimdilik. Çünkü bir futbolcu olarak bu görüşlerin bende kalması gerektiğini düşünüyorum. Konumum buna müsait değil bence. **▼Dünya Kupası hakkında ne düşünüyorsun? Biz yokuz ama yine zevkle izleyeceğiz. Kimleri favori görüyorsun? Kim sürpriz yapar?** **▲**Bence İspanya, İtalya, İngiltere başarılı olamayacak. Liglerindeki yabancı sayısı onları kötü etkileyecek. Büyük beklentileri var ama karşılayamayacaklar. Fransa'nın uzun süren düşüşünün biteceğini ve o jenerasyonun son şansını iyi değerlendireceğini düşünüyorum. Brezilya tabii ki kesin favori. Ayrıca Çek Cumhuriyeti de beklenen çıkışı bir türlü yapamadı. Bu turnuvayı iyi değerlendirmek isteyeceklerdir. Arjantin'e küçüklükten beri hayranımdır. Mavi-beyaz formalarına da bayılırım. O yüzden ben onları desteklerim. Biz olsak en az bir çeyrek final oynardık. Sürpriz adayım ise Meksika. İyi takımları var. Gana'yı da ekleyelim bu listeye. Ama ben favoriler dışında kimse- nin yarı finale çıkamayacağını düşünüyö-

Tarihin en tartışmalı 30 hakem kararı

Four Four Two'dan çeviren ilker Uğur

28 Penaltı için duacılar

Bulgaristan-Meksika: 1-1

1994 Dünya Kupası İkinci Tur – Giants Stadi, New York

Olay: Emil Kremenliev ve Alvez Zague top ceza sahasına inerken mücadele ediyorlardı. O an düdüğü çaldı ve her iki futbolcu şaşkınlıkla hakeme döndü. Garip bir biçimde Suriyeli hakem Cemal El Şerif penaltı noktasını gösterdi. Hristo Stoitchkov'un golüne karşılık Alberto Garcia Aspe'nin golü skoru eşitliyordu. Dünya Kupası tarihinin belki de en kötü hakem performanslarından birisinin henüz başıydı. Kremenliev daha sonra kırmızı kart gördü, Luis Garcia da. Ayrıca hiç de sert olmayan bir maçta 6 sarı kart çıktı.

Sonrası: Her iki takım da daha sonra hakemin hangi tarafın bir üst tura çıkmasına karar vermesi yerine maçın penaltılara kalması yönünde ortak bir karar aldıklarını kabul etmişti. Bulgaristan'ın bir topunun direkt dönmesi teorisi yayıflatabilir gerçi, ama çok az pozisyonun olduğu karşılaşmayı Bulgaristan penaltı atışları sonunda kazanmayı başardı.

30 Trafik Işıkları ve Hayvanlar

İngiltere-Arjantin: 1-0

1966 Dünya Kupası Çeyrek Finali – Wembley Stadi, Londra

Olay: Devre arasına 9 dakika kala, Arjantin sert oyunuyla İngilizleri rahatsız eden ve daha iyi oynayan taraftı. Hakem Rudolf Kreitlin beşinci Arjantinli oyuncuyu uyarırken, Arjantin kaptanı Antonio Rattlin şiddetli bir şekilde hakeme itiraz etti. Daha önce Rattlin'i uyararak hakem, oyuncuyu oyundan attı. Fakat oyundan çıkmamakta direnen Arjantinli oyuncu, takımı sahadan çekmekle tehdit etti. 8 dakika sahadan çıkmayan Arjantin kaptanı,

İspanyolca bilen, İngiliz hakem Ken Aston tarafından ikna edildi. Aston maçı tribünden takip ediyordu.

Sonrası: 77. dakikada Geoff Hurst'ün kafa golü İngiltere'ye galibiyeti getirdi. Golün öncesinde ise Bobby Charlton'un da uyarı aldığı bir sertlik dönemi vardı. Son düdükten sonra Alf Ramsey oyuncularının rakiple forma değiştirmelerine izin vermedi ve Arjantinlileri "hayvanlar" olarak nitelendirdi. Maç sırasında ise daha fazla faul yapan taraf İngilizlerdi. Maç sonunda Güney Amerika takımlarının Avrupalıların komplosuna kurban gittiği tartışması yaşanırken, Rattlin sadece bir tercüman aradığını söylüyordu – aynı oyuncu oyunda kaldığı 36 dakika boyunca hakeme itiraz ederken tercümana ihtiyaç duymamıştı. Rattlin, Ken Aston kendisine durumu anlatana kadar oyundan atıldığını anlamadığını söylemişti.

Buluş: Maç sonu evine dönerken trafik ışıklarında bekleyen Ken Aston, böyle karışıklıkların bir daha yaşanmaması için sarı ve kırmızı kart sistemini keşfetti.

Norveçli yan hakem

29

Ukrayna-Hırvatistan: 1-1

1998 Dünya Kupası Eleme Play-Off İkinci Karşılaşması - Olimpiyat Stadi, Kiev

Olay: İlk maçta 2-0 mağlup olan Ukrayna ikinci maçta Andriy Shevchenko'nun golüyle öne geçmiş ve birkaç dakika sonra Vitaliy Kosovskiy skoru 2-0 yapmıştı. Ama ceza sahası çizgisi hizasında olan Norveçli yan hakem, buna rağmen, ofsait olmayan Kosovskiy'nin ofsaytta olduğunu iddia ederek golü iptal etti. Rune Pedersen hızlı gelişen atağı yakalayamadığı için yardımcısının kararına uymak zorunda kaldı.

Sonrası: Hırvatistan maçın geri kalan bölümünde bir gol bularak skoru eşitledi ve Fransa biletini aldı. Normalde sakin olan Ukrayna Teknik Direktörü Valery Lobanovskiy bu kararı milli takımın bilinçli bir şekilde cınayete kurban gitmesi olarak nitelendirdi.

Adın Nesi Var: Maçtan sonra soyadı Rusça'da homoseksüel anlamına gelen bir kelimeli andıran Pedersen'e karşı Ukrayna'da büyük bir tepki oluşmuştu.

Çok geç bir karar

27

Plateau United-Dolphin FC: 0-1

2003-2004 Nijerya Birinci Lig Maçı - Rwang Pam Stadi, Nijerya

Olay: Polis, Bola Bello'nun golünü iptal eden hakem kararından sonra çıkan isyanı bastırma-ya çalışırken, her iki takım da maçın son üç dakikasını oynadı ve karşılaşma golsüz bitti.

Sonuç: Hakem raporunu Nijerya Futbol Federasyonu'na sunduğunda golün tekrar verildiği görüldü ve maçı 1-0 Dolphin FC kazandı. Dolphin teknik direktörünün Plateau taraftarları tarafından maçın başlarında bıçaklandığı düşünüldüğünde, hakemin karar değişikliği anlaşılabilir. Hakem konuyla ilgili yorum yapmasa da, Nijerya Futbol Federasyonu "Hakemin hukuk ve düzenin sağlanması adına kararı değiştirmesi gerektiğini düşündüğünü" belirten bir açıklama yaptı.

Ve Kazanan: Dolphin ligi iki puan farkla kazandı. Eğer maç berabere bitseydi şampiyonluğu averajla Enyimba kazanacaktı.

26

İyi olmak yetmez

Benfica-Marsilya: 1-0

1990 Şampiyon Kulüpler Kupası Yarı Finali – Estadia Da Luz Stadı – Lizbon

Olay: İlk maçta 2-1 kazanan ve ikinci maçta da iyi oynayan Marsilya final yolunda emin adımlarla ilerliyordu ama maçın bitimine 6 dakika kala Mats Magnusson, Filho Valdo'nun kornerini aşırıldı ve Garcia Vata eliyle tamamladı. Pek çok taraftarın gördüğü olayı inanılmaz bir biçimde Belçikalı hakem Marcel van Langenove görmedi ve golü verdi. Sonuçta Benfica finale yükselen taraf oldu.

Sonrası: Marsilya'lı Chris Waddle video tekrarının kullanılması gerektiğini söylerken, dönemin Benfica teknik direktörü Sven Goran Eriksson bile zaferi çaldıklarını kabul etmişti. Daha "ilginç" bir laf ise Marsilya Başkanı Bernard Tapie tarafından söylenmişti "Bu gece Şampiyon Kulüpler Kupası'nda mücadele ederken sadece iyi oynamanın yetmediğini anladım. Başka faktörler de devreye giriyor. Bu akşam bir ders aldım ve bir daha başımıza gelmeyeceğini söyleyebilirim." Üç sene sonra Marsilya, şike nedeniyle Fransa İkinci Ligi'ne düşürüldü.

Hepiniz Atıldınız

Nacional-Penarol 2-1

1971 Libertadores Kupası Birinci Tur Maçı – Centenario Stadı – Montevideo

Olay: Montevideo derbileri her zaman düşmanca olaylarla bilinir fakat bu maç, bitime dört dakika kala Nacionalli Luis Artime'nin attığı tartışmalı penaltıyla eşitlenince iyice kontrolden çıkmıştı. Deplasman takımı için işler uzatmanın üçüncü dakikasında Juan Mujica'nın attığı golle daha da fena bir hal aldı. Maç bitip iki taraf oyuncuları da soyunma odasına giderken 22 oyuncunun da dahil olduğu büyük bir kavgaya patlak verdi.

Sonuç: Yumruklar uçuşurken Arjantinli hakem Humberto Dellacasa hemen harekete geçti ve her futbolcuya tek tek kırmızı kart göstermeye başladı. Luis Artime "Neyin başlattığını bilmiyorum ama bir anda birbirimize girişmeye başladık. Hakem hepimizi attı ama Federasyonlarımız hiçbirimize ceza vermedi, çünkü önemli takımlardık" demişti. Nacional o sezon Libertadores Kupası'nı kazandı.

23

Bir kişi için tek bir kural

Tirol Innsburg-Lokomotif Moskova: 0-1

2001 Şampiyonlar Ligi – Tivoli-Avusturya

Olay: İlk maçta 3-1 galip olan Lokomotif Moskova gruplara kalma yolunda büyük bir aşama kaydetmişti. İkinci maçın bitimine 18 dakika kala Vladimir Maminov'a Hollandalı hakem Mario van der Ende sarı kart gösterdi. Maç o sırada Lokomotif'in 1-0 galibiyetiyle devam ediyordu. Fakat sarı karta neden olan faulü Ruslan Pimenov yapmıştı ve önceden sarı kartı vardı. Maç sonunda Tirol itiraz etti ve maç tekrarlandı.

Sonuç: Ruslar kararı dünyanın önde gelen spor organizasyonlarının doğrudan gelen takımlara karşı olan önyargılarına bağladı. Spartak Moskova'nın 1997 yılında Sion'a karşı oynadığı UEFA Kupası maçında üst direklerden birisi 5 santim alçak olduğu için maçın tekrar edilmesi kararı tekrar hatırlandı. Tirol ikinci maç 1-0 kazanmasına rağmen, Lokomotif Moskova turu geçti. Biraz fazla mı oldu? Rusya Futbol Federasyonu'ndan Vyacheslav Koloskov UEFA yetkilisi Gerhard Aigner'i babası savaşta öldüğü için Ruslardan nefret etmekle suçlamıştı.

22

25 İhtimalini sevdim

Liverpool- Everton: 2-2

1977 Federasyon Kupası Yarı Finali Maine Road Stadı – Manchester

Olay: Merseyside derbisi uzatmalara giderken Everton'lu Bryan Hamilton, Duncan MacKenzie'nin ortasını zorlukla yakalar ve golü atar. Fakat hakem Clive Thomas garip bir şekilde golü geçerli saymaz. **Sonrası:** Thomas maç sonunda "Bir karışıklık oldu" açıklamasını yaptı. "MacKenzie topu ortaladı fakat Hamilton önce hareket etti ve top ona geldiğinde en az 1 metre ofsaytı. Yan hakemim ofsayt bayrağı kaldırmadı ama ben gördüm. Ofsayt olmasa bile o topu elini kullanmadan kontrol etmesinin yolu yoktu." Yani Thomas yan hakeminin kararına uymadı ve görmediği ama sadece ihtimaller üzerine verdiği bir karar yüzünden golü geçerli saymadı. Liverpool tekrar karşılaşmasını 3-0 kazandı.

Çok geç...

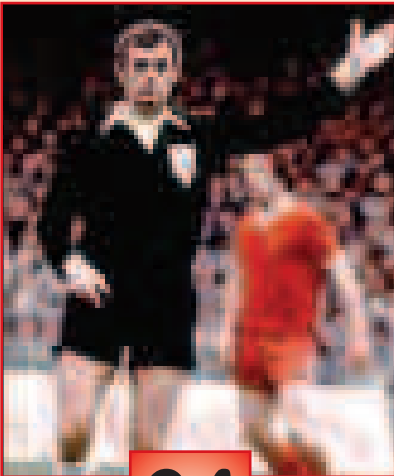
Brezilya-İsveç: 1-1

1978 Dünya Kupası Mar Del Plata Stadı – Arjantin

Olay: Nelinho'nun sağdan kullandığı kornerde Zico, Ronnie Hellström'un üzerinden kafayı vurur ve son dakikada Brezilya'ya maçı kazandırır. Fakat orta gelirken Galli hakem Clive Thomas maçı bitirir ve maçta sadece 8 saniye uzatma oynanmıştır. Brezilya tepkilidir ama maç bitmiş ve gol geçerli sayılmamıştır. Sonuç olarak Brezilya Avusturya'nın ardından grubu ikinci sırada bitirir.

Sonrası: Karar tüm Dünya tarafından tepkiyle karşılanırken, FIFA Clive Thomas'a bir süre görev vermedi. Ama bunun nedeni zekice yaptığı zamanlama değil, Bo Larsson topu kendi kalesine atmak üzereyken, Thomas'ın teatral bir biçimde yüzünü kapatmaya çalışmasıydı.

Kopyası: 1998'de oynanan bir Federasyon Kupası üçüncü tur maçında hakem Steve Dunn, Wimbledon'lı Marcus Gayle'in golünü benzer bir biçimde geçersiz saydı. Clive Thomas ise "20 yıldır her kupa maçında birisinin bunu yapmasını bekliyordum. Her maçta bunun için dua ediyordum" açıklamasını yaptı.

24

21

Birkaç santim değil, bir metreydi

Manchester United-Tottenham Hotspur: 0-0

2004-2005 Premier Lig – Old Trafford Stadı Manchester

Olay: Pedro Mendes kafasını kaldırır, United kalecisi Roy Carroll'un çizgisinde olmadığını görür ve 50 metreden iyi bir vuruş yapar. Geri geri kalesine dönen Carroll topu kurtarmış gibi görünür ama top elinden kaçır ve arkaya seker. Carroll uçar ve topu çıkarır ama tekrarlar göre top kalenin en az bir metre içerisinden çevrilmiştir. Ne hakem ne de yardımcısı bu pozisyonu yakalayacak mesafede olmadıkları için oyun devam eder.

Sonuç: Tottenham Teknik Direktörü Martin Jol, "1966 Dünya Kupası Finali gibiydi ama 66'da hakemin karar vermesi zordu. Bu pozisyonda ise top birkaç santim değil, bir metre içerideydi" dedi.

Gelecek: Kararın yarattığı tartışma FIFA'yı 2005 Dünya Gençler Şampiyonası'nda çipli top kullanılması konusunda cesaretlendirdi.

20

Ben işimi yaptım

Manchester United-Everton: 1-0

1985 Federasyon Kupası Finali – Wembley Stadı

Olay: Bitime 12 dakika kala maç golsüz devam ederken Peter Reid sağına Andy Gray, soluna Graeme Sharp'ı alarak atağa kalkmıştı. Forvetlerinden birisine pas vereceği anda Kevin Moran sert bir müdahaleyle onu yere indirdi. Elbette fauldu ama hakem Peter Willis Federasyon Kupası Finali'ndeki ilk kırmızı kartı Kevin Moran'a gösterdi.

Sonrası: Medya tarafından eleştirilen Willis, Jimmy Greaves'e "maçın önceden bağlandığını" söylediği için dava açtı ve aldığı tazminatı hakem derneklerine bağışladı. Sonrasında ise "Ben işimi yaptım. Moran oyuncuya tekme attı ve olayı gördüm. O an bir karar vermem gerekiyordu ve verdim. O an ya düğümü yere bırakıp sahadan ayrılacaktım, ya da oyunun kurallarını uygulayıp oyuncuyu oyundan atacaktım. Bu arada Manchester United maçı uzatmalarda 1-0 kazandı.

18 Zafere kaçış

Santos-Portuguesa: 0-0

1973 Paulista Şampiyonası Finali – Emorumbi Stadı – Sao Paulo

Olay: Penaltı atışlarında skor 3-1 iken ve her iki takımın iki penaltı atışı kalmışken Santos'un kazandığını düşünen hakem Armando Marques, Santos'un galibiyetini ilan eder. Portuguesa teknik direktörü Oto Gloria ise itiraz etmek yerine takımını otobüse götürür ve stattan kaçar.

Sonrası: "Soyunma odasına geldiğimizde teknik direktörümüz bize terli formalarımızı soyunma odasında bırakıp hemen otobüse gitmemiz gerektiğini söyledi" diyor Portuguesa kalecisi Miguel ve ekliyor "Uzaklaştıkça ne olup bittiğini radyodan gergin biçimde dinliyorduk. Daha sonra anladık ki maç tekrarı için uygun bir tarih olmadığı için her iki takımın başkanı da kupayı paylaşma konusunda anlaşmış."

Kim kazandı? Portuguesa o günden bu yana henüz bir kupa kazanamadı fakat hakem Marques daha sonra Brezilya Hakem Kurulu başkanı oldu. Her zaman bu olayı tartışmayı reddetse de yakın zamanda yapılan bir röportajında "Hakemlerin de insan olduğunu ve hata yapabileceklerini söyledi".

17 Hayalet Gol

Chelsea-Ipswich Town: 2-1

1970 Birinci Lig Maçı, Stanford Bridge

Olay: Alan Hudson'un şutu direğin birkaç santim yanından dışarı giderken kale arkasındaki destek direğine çaptı ve geri döndü. Fakat hakem Roy Capey autu göstermek yerine topun içeriden sektiğini düşünerek golü verdi.

Sonrası: Televizyon tekrarları topun dışarı çıktığını gösterse de "hayalet gol" geçerli sayıldı ve Chelsea 2-1 kazandı. Ipswich itiraz etti fakat maçın tekrarı imkânsızdı çünkü oyun kuralları hakemin kararını son karar olarak kabul ediyordu.

Problem Tersi: 10 yıl sonra Coventry karşısında Crystal Palace forması giyen Clive Allen'in frikiği üst köşeye doğru gider, gol olur, fakat arkadaki direktan geri döner. Fakat hakem topun direğe çarptığını düşünür ve oyunu devam ettirir.

Çifte tehlike

Newcastle United-Arsenal: 2-1

1932 Federasyon Kupası Finali, Wembley

Olay: Jimmy Richardson topu ceza sahasına ortalamanın bir yolunu aramaktadır. Fakat bunu başardığı anda top çizginin en az bir metre dışındadır. Arsenal savunması bunu görüp durduğu anda Jack Allen gelir ve yakın mesafeden golü atar.

Sonrası: Ligi kazandıktan sonra tarihinin ilk çifte zaferine ulaşmaya yakın olan Arsenal'in umutları Bob John'un golüyle artmıştı. Fakat Allen tartışmalı golden sonra bir gol daha atarak Newcastle'a kupayı getirdi. Hiç pişman olmayan hakem Bill Harper ise maçtan sonra "Goldü. Tanrı şahidim olsun ki, top oyundaydı. Sadece 8 metre uzaktaydım" demişti. Öyle olabilir tabii ama eğer İngiliz Film Ajansı şahidi olsaydı, topun dışarıda kendisinin de pozisyona 20 metre uzakta olduğunu bilirdi.

16

Oyunu dikte etmek

Dinamo Bükreş-Steaua Bükreş: 1-1

1998 Romanya Kupası Finali – 23 Ağustos Stadı – Bükreş

Olay: Gavrila Balint'in son dakikalarda attığı kafa golü Dinamo ağlarıyla buluştuğunda hakem elini kaldırarak yan hakeminin kaldırdığı ofsayt bayrağını gösterdi. Dinamo oyuna endirekt vuruşla başlarken Romanya Kupası Finali uzatmalara gideceğe benziyordu. Kızgın Steaua'lu oyuncular Komünist Parti locasında oturan Nicola Çavuşesku'nun oğlu Valentin'e baktılar ve onun işaretleriyle sahayı terk ettiler.

Sonrası: Çavuşesku daha sonra emir verdiğini reddetse de oyuncular sahayı terk etmişti. Yıllar sonra kupaları Dinamo'ya takdim edildi.

U Dönüşü: 1999 yılında Mircea Lucescu, "Suçu bize yıktılar çünkü Steaua generallerin bir aracı gibiydi ve Dinamo'nun çok güçlenmesinden çekiniyorlardı" demişti.

19

Dürüst bir hata

15

Partick-Dundee United: 0-4

1993 İskoçya Premier Ligi – Firhill, Glasgow

Olay: John Clark, Michael O'Neill'in korneğinde topu arkaya aşırır ve Dundee Fergusson'un tamamladığı topu Andy Murdoch kurtarır. Ondan dönen topu Paddy Connolly tamamlar ve golü atar. Fakat top

Çok kavgalı bir maç

**CSKA Sofya-
Levski Sofya: 2-1**

**1985 Bulgaristan Kupası Finali Vassil
Levski Stadi -Sofya**

Olay: Radoslav Zdravkov, Georgi Slakov'a uzun bir pas atar. Slakov topu omzuna yakın bir yerle kontrol eder ve ilerleyip golü atar. Hakem Asparuh Yassenov topa elle müdahale olmadığına karar verir ve golü sayar.

Sonrası: Bu olayı futbol tarihinin en vahşi maçlarından birisi takip eder. Iliya Voinov CSKA'nın ikinci golünü atar ve 60. dakikada hakem CSKA lehine bir penaltı atışına hükmeder. Hakemin etrafını saran Levski'li oyuncular onu hırpalamaya başlarlar ve kaleci Mihailov hakeme iki kez vurur. İnanılmaz bir biçimde Yassenov onu oyundan atmaz ve Mihailov penaltıyı kurtarır. Bu dakikadan sonra maç maç olmaktan çıkar ve savaşa döner. Kostadin Yanchev'in Emil Spasov'a yaptığı sert faulden sonra büyük bir kavgaya çıkar ve her iki oyuncu da oyundan atılır. Levski bir gol atar ama CSKA kupayı kaldırır. Bu dakikalarda Mihailov hakeme itiraz etmeye gider ve bir kavgaya daha patlak verir.

Cezalar: Bir sonraki gün Komünist Parti her iki kulübü de kapatır ve ligden diskalifiye eder. CSKA'lı Hristo Stoitchkov ile Levski'li 4 oyuncu ömür boyu ceza alır. Cezalar daha sonra kaldırılır.

arka direktan döner. Gol yedikleri için sınırlanan Partick savunma oyuncusu Martin Clarke topu eliyle tutar ve kalecisine fırlatır. Gole fena halde canı sıkılan kaleci topu yere koyar ve oyunu devam ettirir. Hakem Les Mottram ise topun gol olduğunu ya da ceza alanı içerisinde topa elle müdahale edildiğini görmez ve oyunun devam etmesine izin verir.

Sonrası: Devre arasında Dundee United'ın kızgın teknik direktörü hakeme olayı anlatır ve hakem hatasını kabul eder. Fakat bu "dürüst" bir hatadır. Maçı Dundee 4-0 kazanır ve Mottram'ın hakemlik kariyerine zarar gelmez. Hatta bir sonraki Dünya Kupası'nda İskoçya'yı o temsil eder.

14

13 Affedilmeyen

**AC Milan-
Leeds United: 1-0**

**1973 Kupa Galipleri Kupası
Finali Kaftanzoglio Stadi -
Yunanistan**

Olay: Yunan hakem Christos Machas Paul Madeley'in Albertino Bigon'a faul yaptığını düşünür ve kaleye 20 metre mesafeden bir serbest atışa hükmeder. Luciano Chiarugi'nin şutu baraaja çarpar ve Leeds kalecisi David Harvey'i mağlup eder. Milan maçı bu şanslı golle ve hakemin "ilginç" yönetimiyle kazanır.

Sonrası: Milan kalecisi William Vecchi çok zorlu kurtarışlar yapar ama Milan'a maçı asıl kazandıran Machas'tır. Leeds United'ın 3 penaltısı verilmez. Maçın sonunda Yunan taraftarlar hakemlerini yuhalar ve Leeds'i desteklemeye başlar. Bu 11 gün önce Federasyon Kupası'nı Sunderland'e kaptıran Don Revie için bir teselli olmaz.

Benzer Olay: 2 sene sonra Şampiyon Kulüpler Kupası Finali'nde Beckenbauer'in ceza sahası içinde iki çelmesi görülmeyince ve Peter Lorimer'in golü sayılmayınca Leeds United Bayern Münih'e finalde 2-0 kaybeder. Çok sevilmezlerdi belki ama zamanın Leeds oyuncularının çok şanssız oldukları da bir gerçektir.

12 Hayat böyle

Velez-River Plate: 1-1

**1968 Arjantin Şampiyonası
Play-Off Maçı -
San Lorenzo Stadi - Arjantin**

Olay: Şampiyonun kim olacağını belirleceği karşılaşmada Velez'e bir beraberlik yetiyordu. Fakat bitime beş dakika kala ve skor 1-1'ken River Plate'li Carlos Morete gole gidiyordu. Kaleciyi geçen top kaleye girecekken Luis Gallo topu eliyle çevirdi. Hakem Guillermo Nino bunu görmezden geldi ve oyunu devam ettirdi.

Sonrası: River Plate taraftarlarının günümüzde bile kirliliği gördüğü bu şampiyonluğu Velez kazandı. Morete "Elle oynadığını gördüm ve hakemin bunu çalmamasına inanmadım. Bizi şampiyonluktan etti" derken hakem Nimo daha sonra TV yorumcusu oldu. Fakat River maçlarında yorum yaparken stada hâlâ polis eskortuyla gidiyor. Nimo daha sonra "Çok talihsiz bir hadisedi. Çok çabuk gerçekleşti" demişti.

Tanık: Nimo, River Plate oyuncusu Osvaldo Webb tarafından daha sonra desteklenmişti. Webb "Bunun penaltı olması gerektiğini kimse inkar etmiyor ama kimse görmedi. Herkes hakemi suçladı ama o Arjantin tarihinin en iyisiydi" demişti. Topu eliyle çeviren Gallo ise pek de pişmanlığı olmadığını "Bu tip şeyler futbolda olur. Hayat böyle" diyerek göstermişti.

11 Helmer o golü atmalı

Bayern Münih-Nürnberg:2-1

**1994 Bundesliga Karşılaşması -
Münih Olimpiyat Stadi**

Olay: Top Thomas Helmer'e geldiğinde Helmer kaleye 1 metre mesafedeydi ve o golü kaçırmayı tahmin edilemezdi. Fakat golü topukla atmaya çalışınca top auta çıktı. Nitekim o golün kaçacağına ihtimal vermeyen yan hakem golü verdi.

Sonrası: Bayern maçı 2-1 kazandı fakat Nürnberg bu sonuca itiraz etti. Alman Futbol Federasyonu maçı tekrar ettirdi. Bayern bu maçı 5-0 kazandı ve şampiyonluğa ulaştı. Nürnberg ise averajı kötü olduğu için küme düştü.

10 Yardımcı bir el

**1978 Dünya Kupası Grup Eleme Maçı Anfield
Stadi -Liverpool**

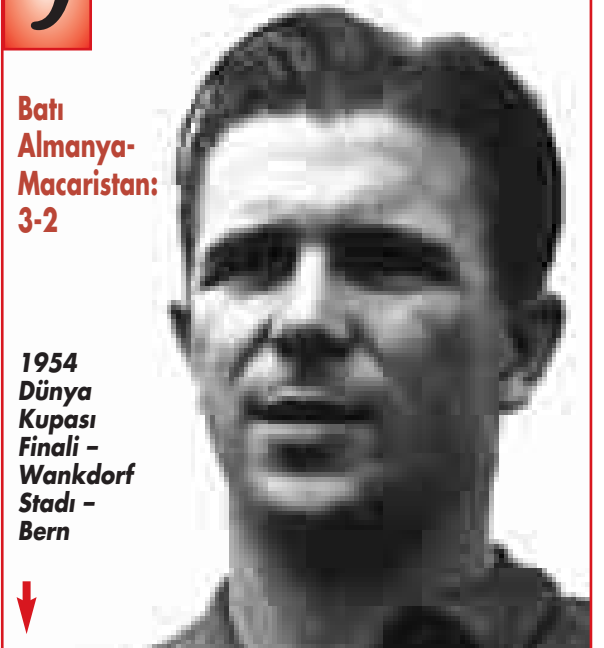
Olay: Willie Johnston'un uzun taç atışı arka direğe düşer. Topa Joe Jordan ve Dave Jones birlikte yükselirler. Top bir ele çarpar. Fransız hakem Robert Wurtz bunu bir Galler'li oyuncunun eli olarak düşünür ve penaltı noktasını gösterir. Fakat TV tekrarları elin Joe Jordan'ın eli olduğunu kanıtlar.

Sonrası: Don Masson'un penaltı golüyle 1-0 öne geçen İskoçya Kenny Dalglish'in golüyle skoru 2-0 yapar. Joe Jordan ise o günü şöyle hatırlıyor: "Bugüne dek her zaman keşke benim dokunduğumu itiraf etseydim diyordum. Ama iyi bir itiraf için öncelikle bir günah işlemek gerek." **Tekrar mı?:** 8 yıl sonra Dave Phillips'in topa elle müdahalesine hakem penaltı kararı verir ve bu penaltıyla İskoçya Avustralya karşısında play-off oynama hakkı elde eder. Galler ise bir kez daha İskoçya'nın ardında kalmıştır.

9 Bu mu mucize?

**Batı
Almanya-
Macaristan:
3-2**

**1954
Dünya
Kupası
Finali -
Wankdorf
Stadi -
Bern**

Olay: 1954 Dünya Kupası'nın bitimine bir dakika kala maçta 2-0 öne geçen ve iyi oynayan Macaristan 3-2 geri düşmüştür. Sağdan inen Mihaly Toth Batı Almanya defansının arkasına bir top keser. Ferenc Puskas pası alır ve Toni Turek'in altından fileleri bulur. Maçı uzatmaya götüren bu golün sevincini yaşayan Macarlar bir anda şoka uğrar. İngiliz hakem Bill Ling, Gallerli yardımcı Mervyn Griffiths'in bayrağına uyar. Ofsayt. Gol yok.

Sonrası: Dönemin en iyi takımı, dört yıldır namağlup, Olimpiyat şampiyonu, İngiltere'yi iki kez paramparça etmiş Macaristan finalde şanssızdı. Nandor Hidegkuti ve Sandor Kocsis'in şutları direklerden dönmüş ve Almanya kalecisi Turek inanılmaz kurtarışlar yapmıştı. Fakat son noktayı Galler'li yan hakem koydu. Puskas'ın maç sonu isyanı her şeyi özetliyordu: "Hakem golü vermişti. Sevinmiştik ve orta sahaya gelmiştik. O anda bayrak kaldırdı. Onu hiç affetmeyeceğim. Bir dakika sonra bayrak kaldırdı. Onu orada öldürebilirdim ama ne yapabiliriz ki? Yan hakemi dövmeyoruz maalesef."

Açıklama: Griffiths daha sonra otobiyografisine "Bayrağı kaldırdığımda gol henüz geçerli sayılmamıştı" demiş ve eklemişti "Puskas üzerime yürüdü ve bana pis pis baktı." Macaristan onu hiç affetmedi ve futbolları o düzeye bir daha hiç gelemedi. Batı Almanlar ise maçı "Bern Mucizesi" olarak adlandırdılar ve yollarına devam ettiler.

8

"Kırmızı kart görmeyi bekliyordum"

Hollanda-İngiltere:2-0

1994 Dünya Kupası Grup Eleme Maçı De Kuip Stadı, Rotterdam

Olay: Andy Sinton'un ara topuna hareketlenen David Platt kaleciyle karşı karşıya anda Ronald Koeman tarafından yere indirilir. Fakat Alman hakem Karl-Josef Assenmacher sadece sarı kart gösterir ve Hollanda kurtulur. 4 dakika sonra Koeman'ın attığı serbest atış savunmadan geri döner. Fakat hakem atışı tekrar ettirir. Koeman bu kez kaçmaz.

Sonrası: Koeman kurtulduğunun farkındadır: "Kırmızı kart görmeyi bekliyordum." Graham Taylor ise kendisini kaybetmiştir. 4. hakem Markus Merk'in yanına koşar ve ona "Maçı yöneten arkadaşına az önce beni işimden ettiğini söyle" der. Bu golden 7 dakika sonra Bergkamp skoru 2-0 yapar ve son maçında San Marino'yu 7-1 mağlup eden İngiltere grubu üçüncü sırada bitirerek 16 yıl sonra ilk kez Dünya Kupası'na katılamaz. Graham Taylor ise istifa eder.

6

Tarihin en kötü faulü

Batı Almanya-Fransa: 3-2

1982 Dünya Kupası Yarı Finali Sanchez Pizjuan Stadı, Sevilla

Olay: Bernard Genghini'nin yerine oyuna girdikten beş dakika sonra Patrick Battiston, Platini'nin ara topuna koşmaya başlar. Bu arada Schumacher'de kalesinden çıkmıştır. Topa ilk ulaşan Battiston topu Schumacher'in üzerinden aşırıldığı anda faule maruz kalır. Pozisyon ceza sahası dışında olmasına rağmen kırmızı kart kaçınılmazdır. Fakat Hollandalı hakem Charles Corver sadece aut noktasını gösterir.

Sonrası: Sevilla polisi Kızılhaç'ın sahaya girmesine izin vermediği için Battiston 3 dakika sahada bilinçsizce yatar. İki dişi kırılmıştır. Schumacher daha sonra bu dişlerin kaplanması için ödeme yapmayı önerir. "Nefret simgesi olmuşum. Alman canavarının vücut bulmuş haliydim. Tüm dünya bana karşıydı." Fransa kalecisi Jean Luc Ettori'nin müthiş eforuyla oyuna tutunurken, uzatmalarda Tresor ve Giresse ile 3-1 öne geçti. Fakat iki oyuncu değişikliğiyle tek bir oyuncu değiştiren Fransa, Karl Heinz Rummenigge'nin karşısında duramadı. Rummenigge takımının ikinci golünü attı ve Klaus Fischer skoru eşitledi. Müthiş bir maç penaltılarla sonuçlandı ve bu maça Schumacher'in katkısı ise Dider Six ve Manuel Amoros'un penaltılarının kurtarılması oldu.

5

Hırsızsın yaşlı bayan

Juventus-Roma: 0-0

1980-81 Sezonu Serie A Karşılaşması, Comunale Stadı, Torino

Olay: Maçın bitimine 10 dakika kala Roma'nın Brezilyalı yıldızı Falcao kendisine gelen ortayı Maurizio Turone'nin önüne indirir ve Turone de Dino Zoff'u mağlup ederek takımını öne geçirir. Bu galibiyet Roma'yı sezonun bitimine bir maç kala Juventus'un üzerine taşıyacaktır. Ama hakem Paolo Bergamo Turone'nin ofsayt olduğunu düşünür ve golü iptal eder.

Sonrası: Juventus'u saran tüm komplo teorileri arasında, içeriği nedeniyle bu olay hâlâ konuşulur. AC Milan ve Lazio bir önceki sezon şike nedeniyle küme düşürüldükten sonra Juventus forveti Roberto Bettega da Perugia oyuncularına lig sonuna doğru oynanan karşılaşmayı kaybetmeleri karşılığında şike önerdiği için suçlu bulunmuş ve cezalandırılmıştı. Perugia'luların bu şikeyi kabul edip etmedikleri bilinmese de Perugia o maçı son 20 dakikada yediği gollerle 2-1 mağlup bitirmiş. Hatta o maçın ikinci golünde orta yapılırken topun dışarıdan çevrildiği TV tekrarlarında gözükmişti. Roma maçında hakemin verdiği ofsayt kararında ise Turone defansın bir adım gerisindeydi. Fakat Bergamo'nun maçın önceki bölümünde Juventus kaptanını oyundan atması bunun insani bir hata olduğunu gösteriyor. En azından bu seferlik.

7

Müdahale yok

Leeds United-West Bromwich Albion: 1-2

1970-71 Sezonu Birinci Lig Karşılaşması, Elland Road Stadı, Leeds

Olay: Norman Hunter'in kötü pası Tony Brown'dan seker ve Leeds defansının metrelerce arkasında olan Colin Suggett'in önüne düşer. Yan hakem ofsayt bayrağını kaldırır ve durur, tüm Leeds takımı da durur. Fakat hakem Ray Tinkler oyunu devam ettirir. Pozisyonu devam ettiren WBA golü bulur ve skor 2-0 olur.

Sonrası: BBC spikeri Barry Davies'in o andaki durumu çok iyi anlatıyor: "Ve Leeds'liler deliriyor. Ve delirmeye hakları da var!" Kızgın oyuncular Tinkler'in etrafını sararken taraftarlar bir anda sahaya iner. Tinkler'in kafasına bir taş isabet eder. Polis 5 dakika içerisinde 32 tutuklama yaparak sahayı temizler. Kendini kontrol etmesiyle övünen Leeds menajeri Don Revie "Tinkler 9 aylık çalışmayı mahvetti" derken, WBA 16 ay sonra ilk deplasman galibiyetini alıyordu. Leeds ise bu sonuçla Arsenal'le girdiği şampiyonluk yarışında büyük bir avantaj kaybetti. Nitekim Arsenal o sezonu iki kupayla tamamladı.

Altın ayarlama

Inter-Liverpool: 3-0

1965 Şampiyon Kulüpler Kupası Yarı Finali - San Siro Stadı, Milan

Liverpool kalecisi Tommy Lawrence, vuruş yapmaya hazırlanırken Joaquin Peiro araya girer ve golü atar. Pek çok kişiye göre tehlikeli hareket olan bu pozisyonda İspanyol hakem Ortiz de Menzibil, Inter'i 2-0 öne geçiren golü verir. 10 dakika içerisinde Liverpool'un ilk maçtaki avantajı yok olur. İkinci yarıda ise işler daha kötüye gider. Mariolino Corso endirekt atışta tek vuruşla golü attı ve hakem bu golü de verdi. Bill Shankly daha sonraki açıklamasında bir İtalyan gazetecinin maç öncesi yanına gelip "Kazanmanıza izin verilmeyecek" dediğini söylemişti.

Sonrası: De Menzibil ile ilgili hiçbir iddia kanıtlanamadı, Fakat İtalyan kulüplerinin hakemler üzerindeki etkisi devam etti. 1964 yılında Yugoslav hakem Branko Tesanic Adriyatik kıyısında masrafları Inter kulübünün karşıladığı bir tatil yaparken görüldü. Bu tatil 1964 Şampiyon Kulüpler Kupası yarı finalinde oynanan Borussia Dortmund-Inter karşılaşmasındaki performansın karşılığıydı. 1966 yılında ise Macar hakem Gyorgy Vadas Real Madrid'le oynayacağı yarı final öncesinde Inter'in kendisine rüşvet önerdiğini söylemişti.

El Classico

Barcelona-Real Madrid:1-1

1970 Generalismo Kupası - Nou Camp Stadı, Barcelona

Olay: İlk maç 2-0 kazanan Real Madrid ikinci maçta Rexach'ın golüyle 1-0 mağlup duruma düşmüş ve hiç rahat değildi. Manolo Velazquez'in ayağından topu alan Joaquin Rife hakemin düdüğüyle durakladı. Çünkü Velazquez ceza alanı içerisinde kıvranıyordu. Hakem Emilio Guruceta penaltı noktasını gösterdi. Amacio golü attı ve skor 1-1 oldu. Barcelona'dan Eladio ise hakemi alkışladığı için oyundan atıldı.

Sonrası: Bu kararı beğenmeyen birkaç Barcelonalı oyuncu sahayı terk etti ama İngiliz teknik direktörleri Vic Buckingham onları sahaya dönmeleri için ikna etti. Taraftarlar olaya büyük tepki gösterirken hakem maçı normal süreden iki dakika önce bitirdi ve sahayı işgal eden taraftarlardan kaçtı. O ve iki yardımcısı stattan kaçırıldı ve geceyi karakolda geçirdiler. Hakem bu performansı nedeniyle daha sonra 6 hafta ceza aldı. Real Madrid ise kupayı kaldırdı.

Soru: Barça taraftarlarının düşündüğü gibi Guruceta'ya rüşvet verilmiş miydi? Rife'nin müdahalesi ceza sahası dışında olmasına rağmen bir ayağı Velazquez'e dokunmuştu. Karar gerçekten inanılmazdı ve Guruceta bir nesli Real'in ihtiyacı olduğu zaman tüm yardımcıların yapılabileceği konusunda inandırdıktan sonra, BMW kullanırken görüldü. Guruceta'nın rüşvete karşı olmadığı Anderlecht'in Nottingham Forest karşısında oynadığı ve 2-0 mağlup başladığı 1984 UEFA Kupası Yarı Finali'nde kanıtlanmıştı. Guruceta 1987 yılında bir Real Madrid karşılaşması yönetmek için Pamplona'ya giderken ünlü BMW'yiyle yaptığı trafik kazasında hayatını kaybetti.

"Rus" yan hakem

İngiltere-Batı Almanya: 4-2

1966 Dünya Kupası Finali Wembley Stadı, Londra

Olay: Nobby Stiles, sağ kanattaki Alan Ball'a bir pas atar. Ball Schnellinger'i geçer ve topu Geoff Hurst'e ortalır. Hurst'ün şutu üst direğe çarpar ve çizgiye düşer. Roger Hunt bunun bir gol olduğunu iddia ederek elini kaldırırken, Wolfgang Weber topu kornere atar. Hakem Gottfried Dienst emin olamaz ve yardımcısına danışır. Tofik Bekramov kafasını sallar ve orta sahaya koşar. Gol verilir.

Sonrası: Teknoloji bunun bir gol olmadığını kanıtıyor. Fotoğraflar topun çizginin gerisinde doğru düştüğünü gösterirken, İsra'il'in geliştirdiği bir füze teknolojisi

topun çizgiyi tamamen geçmeyeceğini kanıtladı. Fakat Hunt topu takip etmek yerine neden elini kaldırdı ve gol diye sevindi? "Topu alamadım" diyor Hunt. Almanya için üzülmeden önce Weber'in son dakikada skoru eşitleyen golünden önce Schnellinger'in elle oynadığını hatırlatalım. Geoff Hurst daha sonra bir gol daha attı ve hat-trick yaptı. İngiltere maçı 4-2 kazandı.

Öncesi de Var: Bu Dienst'in büyük bir finaldeki ilk kritik kararı değildi. 6 yıl önce Benfica Barcelona'yı Şampiyon Kulüpler Kupası Finali'nde devirirken Enrique Garsena'nın üst direk ve yan direğe çarpan topunu gol olarak geçerli saymıştı. Bekramov ise Azeri olmasına rağmen hep "Rus" hakem olarak hatırlandı. Ölüm döşğinde o pozisyon sorulduğunda ise cevap olarak sadece "Stalingrad" dedi.

Tanrının Eli

Arjantin-İngiltere: 2-1

1986 Dünya Kupası Çeyrek Finali Azteka Stadyumu, Meksika

Olay: Skor 0-0'ken Steve Hodge'un ters vuruşu kendi kalesine doğru gider. Shilton kalesini geç terk etmiştir ve topa kötü çıkar. Buna rağmen Diego Maradona ancak sol elinin yardımıyla topu Shilton'un üzerinden aşırır ve filelerle buluşturur. İngiliz defans oyuncuları pozisyonun elle oynama olduğundan şüphe duymazlar, fakat Tunuslu hakem Ali Ben Nasser golü verir.

Sonrası: Golden 5 dakika sonra Maradona tarihin en muhteşem gollerinden birisini atar. Maçın bitimine 9 dakika kala Gary Lineker bir gol bulsa da her şey için çok geçtir. Maradona "Tanrının Eli"nden bahsederken, Glenn Hoddle kendisini çok kötü hissettiğini söyler. İngiltere'nin tüm protestolarına rağmen 2-1'lik bu mağlubiyet onları gururlandırdı. Özellikle Terry Fenwick'in maçın başında Maradona'ya yaptığı vahşi fauller olası bir İngiliz galibiyetinin değerini düşürmezdi. Bu maç futbolun iki arketipik kültürünün çatışmasıydı aslında: Kuzeylilerin "fiziksel dürtülüğü" ile Güneylilerin "kurnazlığı".

Tekrar: Bu olay üzerine yapılan yoğun eleştiriler Maradona'nın daha sonraki yıllarda elini kullanmasına engel olmadı. 1989 UEFA Kupası Finali'nde bir başka ilahî el ile takıma penaltı kazandı. Ayrıca 1990 Dünya Kupası'nda oynanan Sovyetler Birliği maçında eliyle çizgiden bir gol çıkardı. Ama Arjantin 1995 Copa America'da benzer bir olayın karşı tarafında yer aldı. Brezilyalı Tulio eliyle topu düzelttikten sonra golü kaydedince Arjantin basını bunu hemen "Şeytanın Eli" olarak adlandırmıştı.

Futbol Federasyonu Başkanı, Genel Kurula gitme kararının gerisinde yatan nedenleri anlattı

Düdüğü çalıp oyunu durdurduk!

Göreve geldiğimizde ekip olarak tam bir uyum içindeydik. Ancak zaman içinde zihniyet farklılıkları ortaya çıktı. Bizim anlayışımız bazı çevrelerde hazımsızlık yarattı. Aslında bunu bekliyordum. Ama sonuçta eskiyi özleyen anlayış, ne yazık ki Federasyon'un çeşitli kurullarına ve hatta Yönetim Kurulu'na kadar sızmayı başardı. Oysa bizim tek amacımız, çağdaş bir bakış açısıyla Türk futbolunu uluslararası alanda saygın, itibarlı bir konuma getirmektir. Fakat attığınız her adımı engellemeye çalışan, sürekli sizi geriye çekmeye çalışan bir anlayışla savaşmak zamanınızın büyük kısmını almaya başlarsa; buna "dur" demenin vakti gelmiş, sizi seçmiş olan insanlara tekrar sormak ihtiyacınız doğmuş demektir. İşte biz de, mevcut zihniyet farklılıklarının daha kötü sonuçlar doğurmasını engellemek adına Genel Kurula gitme kararı aldık. Bu da tüm demokrasilerde olduğu gibi sağlıklı bir olay.

▼Göreve dört yıllığına geldiniz ve bunu her fırsatta tekrarladınız. Ancak bir buçuk yılın sonunda genel kurula gitme kararı aldınız. Neden?

▲Bugün Türkiye'de hemen her alanda, iki anlayış karşı karşıya gelmekte. Durumu kısaca "gelecekten geçmişin savaşı" olarak adlandırabiliriz. Ya da şeffaflıkla, kapalı kapılar ardında komplo teorileri üretmenin; padişahlıkla demokrasinin; modernlikle geriliğin; geleceğe yatırım yapmakla günü kurtarmanın; akıl ve gönül zenginliği dahil her türlü zenginlikle fakirliğin savaşı... Bu birbirinden tamamen farklı iki zihniyet arasındaki savaş, futbol dünyamızda da var ne yazık ki. Aslolan elbette toplumların tercihlerini hangi duruştan yana kullandıkları.

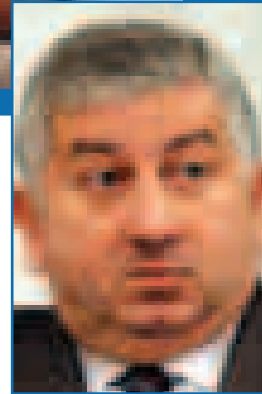

rıdır. Nitekim son 20 yıla baktığımızda, Türkiye tercihlerini hep birincilerden yana kullanmakta. Benim de kişisel tercihlerim hep birinci anlayışlardan yana olmuştur: Yani dürüstlükten, adaletten, gelişmeden, derinlikten, kalıcılıktan yana... 16 yıldır ulusal ve uluslararası futbol dünyasının içindeyim. Benim yapımı, kültürümü ve değerlerimi tüm çalışma arkadaşlarım, çevremdeki herkes bilir. Göreve geldiğimizde ekip olarak tam bir uyum içindeydik. Ancak zaman içinde az önce değindiğim zihniyet farklılıkları ortaya çıktı. Bizim anlayışımız bazı çevrelerde hazımsızlık yarattı. Aslında bunu bekliyordum. Ama sonuçta eskiyi özleyen anlayış, ne yazık ki Federasyon'un çeşitli kurullarına ve hatta Yönetim Kurulu'na kadar sızmayı başardı. Oysa bizim tek amacımız, çağdaş bir bakış açısıyla Türk futbolunu uluslararası alanda saygın, itibarlı bir konuma getirmektir. Fakat attığınız her adımı engellemeye çalışan, sürekli sizi geriye çekmeye çalışan bir anlayışla savaşmak zamanınızın büyük kısmını almaya başlarsa; buna "dur" demenin vakti gelmiş, sizi seçmiş olan insanlara tekrar sormak ihtiyacınız doğmuş demektir. İşte biz de, mevcut zihniyet farklılıklarının daha kötü sonuçlar doğurmasını engellemek adına genel kurula gitme kararı aldık. Bu da tüm demokrasilerde olduğu gibi sağlıklı bir olay.

▼İsviçre maçında yaşananlar nedeniyle, Milli Takım'ın FIFA'dan yüksek ceza alabilme ihtimaline karşı apar topar

Yönetim olarak yaptığımız işin sonuçlarını etkileyecek ölçüde büyük bir hata yapmadığımızdan eminim. Zaten yapılan eleştirilere baktığınızda da, sağlam temellere dayanmadıklarını görüyorsunuz. Ancak Türk futbolunda tarihi bir eşik artık aşıldı. Artık kimse tarihin çarklarını geriye çevirecek noktada değil. Durumun şahıslarla da alakası yok; kim gelirse gelsin, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır. Ortaçağ zihniyeti bundan böyle Futbol Federasyonu'nda egemen olamaz. Buna başta medya olmak üzere, hiçbir toplumsal kontrol unsuru izin vermez.

Yönetim kurulundaki üyeler arasında bir zihniyet farklılığı olduğu muhakkak. Bu her zaman olabilir. Biliyorsunuz Genel Kurul, Başkanı ve Yönetim Kurulunu ve diğer kurulları ayrı ayrı seçiyor. Fikir ayrılıkları sağlıklıdır. Demokrasilerin temel unsurlarından biri de muhalefettir. Ama fikir ayrılıkları değer sistemlerini, inandığınız kutsallıkları vurmaya başlarsa, o zaman seçmene gidersiniz. Bu zihniyet farklılığı, federasyonu çıkar çevrelerinin çatışma alanı haline getirmeye başlarsa, o zaman bir düdüğü çalıp oyunu durdurmak lazım. Biz de bunu yaptık. Görevlerinden istifa bu arkadaşlarımızın o davranışları kişisel tercihleridir. Bize saygı duymak düşer. Ancak daha önceki dönemlerde hayal bile edilemeyen projeleri hayata geçirmiş bu yönetimin adını sadece istifa ve krizlerle gündeme getirmek en azından biraz vefasızlık ve haksızlık olur.

genel kurula gitme kararı aldığınız da iddia ediliyor...

▲FIFA'daki soruşturma sırasında benim ve ifade veren diğer arkadaşların en zorlandığı konu, Türkiye'de çıkan haberlerle ilgili oldu. Hakem ve gözlemci raporunda tek satır yer almayan iddiaların basınımızda sayfalar dolusu yer bulması yüzünden, bu iddialar FIFA'nın da gündemine geldi. Koşulların çok lehimize olduğunu söylemek gerçekçi olmaz. Ancak Federasyonumuz'un yoğun çabası ve kuvvetli uluslararası ilişkileri, havayı lehimize çevirme yönünde faydalı oldu. Bu halde Genel Kurul'a gitme yani güven tazeleme kararımızın çıkabilecek cezaya karşı bir önlem olarak alınmasını düşünmek çok yanlış olur. Belirttiğim gibi Genel Kurul'a gitme kararı, iki değişik anlayış

n büyük başarılarımız kurumsallaşma, futbolun ekonomisini sağlam temellere oturtma, hesap verebilir dürüst bir sistem yaratma yolunda attığımız dev adımlardır bence. Ancak elbette maçlarda sadece golleri görmeye alışmış bir gözle bakılırsa, bizim bu alanlarda yaptıklarımız gözden kaçırılacaktır.

ürkiye’de futbol anlayışının ve kültürünün değişmesi için, temiz futbol için çabaladık. Futbolun sosyal hayatımızda pozitif katkı koyabilmesi amacıyla, futbol kulüplerimizi bulundukları şehirlerde birer sivil toplum kuruluşu gibi konumlandırmak için projeler ürettik. Futbolumuzu şiddet illetinden kurtarmak için değişik projeleri uygulamaya soktuk. Sadece şiddeti önleyici değil, aynı zamanda fair play’i ve centilmenliği teşvik edici projeleri hayata geçirdik. Stadyum ve Güvenlik Komitesi’ni kurarak stadlarımızın içindeki ve dışındaki güvenliği UEFA’nın uluslararası standartlarına kavuşturduk. Para ödüllü Mavi Bayrak yarışmamız ile liglerimizde mücadele eden kulüplerimizi ve futbolcularımızı fair play’e davet ettik.

Sponsorluk gelirlerimiz bir yıl içinde yüzde 73 arttı. Türkiye liglerini yeni baştan yapılandırdık. Süper Lig’in isim hakkının pazarlanmasından ciddi bir sponsorluk geliri elde ettik. Eski cazibesini yitiren ve kulüplerimiz için bir angarya haline gelen Türkiye Kupası’nı ele aldık ve yeniden yapılandırdık. Havuz sisteminde devrim yarattık. Digitürk’ten 10 milyon dolarlık kaynak sağladık ve bunu kulüplere dağıtıyoruz. Süper Lig’de mücadele eden kulüplerin yayın haklarından aldığı para geçen sene 131 milyon YTL iken bu rakam 2005-2006 sezonunda 152 milyon YTL’ye ulaşacaktır.

arasındaki farklılıklar, bizi hedefimize taşıyacak uygulamaların hayata geçirilmesini engelleme noktasına geldiğinde alınmıştır. Federasyon Başkanvekilliği ve diğer bazı kuruluşlarla ilgili sorunlar ortaya çıkıp, buralardaki kilitlenme Federasyon’un çalışmalarını ağırlaştırınca güven tazelemek amacıyla Genel Kurul’a gitme kararı aldık.

▼1.5 yıldır yönetimdesiniz. Hedefledikleriniz, vaatleriniz nelerdi? Bunların ne kadarını gerçekleştirebildiniz?

▲En büyük başarılarımız kurumsallaşma, futbolun ekonomisini sağlam temellere oturtma, hesap verebilir dürüst bir sistem yaratma yolunda attığımız dev adımlardır bence. Ancak elbette maçlarda sadece golleri görmeye alışmış bir gözle bakılırsa,

mak için değişik projeleri uygulamaya soktuk. Sadece şiddeti önleyici değil, aynı zamanda fair play’i ve centilmenliği teşvik edici projeleri hayata geçirdik. Stadyum ve Güvenlik Komitesi’ni kurarak stadlarımızın içindeki ve dışındaki güvenliği UEFA’nın uluslararası standartlarına kavuşturduk. Para ödüllü Mavi Bayrak yarışmamız ile liglerimizde mücadele eden kulüplerimizi ve futbolcularımızı fair play’e davet ettik. Sponsorluk gelirlerimiz bir yıl içinde yüzde 73 arttı. Türkiye liglerini yeni baştan yapılandırdık. Süper Lig’in isim hakkının pazarlanmasından ciddi bir sponsorluk geliri elde ettik. Eski cazibesini yitiren ve kulüplerimiz için bir angarya haline gelen Türkiye Kupası’nı ele aldık ve yeni-

bizim bu alanlarda yaptıklarımız gözden kaçırılacaktır.

Kurumsallaşmak bizim için birinci derecede önemliydi. İçerideki yapıyı düzeltmemiz gerekiyordu. Futbolun markalaşması gerekiyordu ve kalitesini artırmak en önemli hedefimizdi. Kurumsallaşma yolundaki en önemli adımlardan biri, TFF’nin tarihinde ilk defa kendisine bir misyon, vizyon ve değerler belirlemesi oldu.

Türkiye’de futbol anlayışının ve kültürünün değişmesi için, temiz futbol için çabaladık. Futbolun sosyal hayatımızda pozitif katkı koyabilmesi amacıyla, futbol kulüplerimizi bulundukları şehirlerde birer sivil toplum kuruluşu gibi konumlandırmak için projeler ürettik. Futbolumuzu şiddet illetinden kurtar-

den yapılandırdık.

Havuz sisteminde devrim yarattık. Digitürk’ten 10 milyon dolarlık kaynak sağladık ve bunu kulüplere dağıtıyoruz. Süper Lig’de mücadele eden kulüplerin yayın haklarından aldığı para geçen sene 131 milyon YTL iken bu rakam 2005-2006 sezonunda 152 milyon YTL’ye ulaşacaktır.

Çalışmalarımızı, meyvelerini uzun dönemde toplamak adına gerçekleştiriyoruz. Dolayısıyla her girişimimizin sonucunu hemen almak gibi bir hedefimiz yok. Ancak attığımız her adımın doğru olduğunu düşünüyoruz. Geçtiğimiz günlerde her biri alanında lider firmalar olan sponsorlarımızla uzun bir toplantı yaptık. İstisnasız tamamı, “Sizinle her projeye

varız. Güvenimiz tam” dedi.

▼Futbola dair yaptıklarınız arasında başka neleri sayabilirsiniz?

▲Kurumlara bağımsızlık vermek bizim için çok önemliydi. En çok bunu başarmak için çalıştık. Bu konuda kararlı davrandık hep. Disiplin Kurulu’na, Tahkim Kurulu’na, Merkez Hakem Kurulu’na neredeyse hiçbir müdahalede bulunmadık. Bunlar önemli şeyler. Çünkü bahsi geçen kurumların kendi yapılarını oluşturmaları ve kendilerini tam bir bağımsız kuruluş olarak görüp bu işi yönetmeye çabalamaları futbolun önünü açacak. Biz elimizden geldiğince bu bağımsızlığı kalıcılaştırmak istedik. Bunun yanı sıra Temsilciler Kurulu’nun oluşturulması da çok önemlidir. 100 kişilik ayrı bir Temsilciler Kurulu oluşturulması bir iktir ve temsilcilerin seçilmesi açısından da şaibe olmaması için son derece etkili olmuştur. Gözlemciler için de aynı şey söz konusu. Onların da benzer bir kurumsallaşmaya ihtiyacı vardı ve bunu sağladık. Sonra eski hakemlerin gözlemcileri izleyerek not vermesini sağladık ki, gözlemcilerin de kriterleri belli olsun.

Bir diğer önemli konu statların belli bir standarda yükselmesi için yapılan çalışmalarımızdır. Bütün stadyumları 1’den 5’e kadar yıldızladık ve böylece belli bir özendirme politikası ile herkesi kendi evleri olan stadları konusunda bakım yapmaya zorladık. 1. ve 2. lig stadlarının koluk ve merdiven boşluklarını boyamayı şart haline getirdik. Böylece UEFA kriterlerini de öne çıkarmış olduk. Bunlar önemli çabalardı kanımca.

▼Merkez Hakem Kurulu ile ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız? Sonuçta hakemler de şikayet edilen konular biri oldu...

▲Biz hakemler hakkında ne kadar şikayet gelirse gelsin, Merkez Hakem Kurulu’na hiçbir zaman karışmadık. Bunun hakemlerin kaderi açısından çok önemli bir husus olduğunu düşünüyorum. Hakem atamalarının artık çok az tartışılır hale gelmesinde bence durum çok önemli bir rol oynamıştır. Dünyada hakem notlarının açıklandığı tek yer Türkiye. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü şeffaflaşmadığı takdirde hep tartışma konusu olacak bir şeyden bahsediyoruz. Bizim yapabileceğimiz bu kadardı. Çıkıp maç yönetemedik. Hakem hatalarını yerinde düzeltmeye kalkacak halimiz yoktu. Bu işte hata olur. Oldu da nitelik. Ama biz hiç değilse adil davranmaya çalıştık.

▼Bu memlekette en büyük sorunlardan biri de futbolun çok izlenen bir spor olmasına rağmen aynı ölçüde oynanan bir spor olmaması. Siz futbol oynayan insan sayısını artırmak için ne yaptınız?

▲Gerçekten de öyle. Biz sürekli konuşuyoruz ama oynamıyoruz. Gelişmiş ülkelerdeki lisanslı oyuncu sayısına yaklaşıyoruz bile. O yüzden futbolu tabana yaymanın gerekliliğine inandık hep. Mini sahalar projesi

akemler hakkında ne kadar şikayet gelirse gelsin, Merkez Hakem Kurulu'na hiçbir zaman karışmadık. Bunun hakemlerin kaderi açısından çok önemli bir husus olduğunu düşünüyorum. Hakem atamalarının artık çok az tartışılır hale gelmesinde bence durum çok önemli bir rol oynamıştır. Dünyada hakem notlarının açıklandığı tek yer Türkiye. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü şeffaflaşmadığı takdirde hep tartışma konusu olacak bir şeyden bahsediyoruz. Bizim yapabileceğimiz bu kadardı. Çıkıp maç yönetemezdik. Hakem hatalarını yerinde düzeltmeye kalkacak halimiz yoktu. Bu işte hata olur. Oldu da nitekim. Ama biz hiç değilse adil davranmaya çalıştık.

de işte bu düşüncenin ürünüydü. Futbolu geniş tabanlara yaymak ve futbol eğitimini yaygınlaştırmak UEFA'nın en önemli projelerinden birisi. Şu anda Milli Eğitim Bakanı'yla görüşüyoruz. Çok yakında sözleşme imzalayacağız. Böylece okullarda futbol eğitimine, spor eğitimine ayrı bir önem verilecek ve işbirliğine gidilecek.

▼**Maddi sorunlar futbolun en büyük kayanayan yaralarından biri. Siz kulüplerin bu konudaki zorluklarına nasıl çareler buldunuz? Ayrıca kulüplere yapılan yardımlar konusunda da hep bir adaletsizlik olduğuna inanılır. Bu durumu gidecek bir çalışma yaptınız mı?**

▲Kulüplere çok önemli yardımlar yaptığımızı hemen baştan söyleyeyim. Bunun tablosu da var. 100'e yakın kulübe çok ciddi ölçülerde altyapı yardımı yaptık. Üstelik bunu son derece gerçekçi bir şekilde, objektif kriterlere dayandırarak gerçekleştirdik. O kadar ki gerçekten yapmayana, somut bir şey gösteremeyene, faturayı ibraz edemeyene para ödemedik. Yani anlamlı olduğuna inandığımız katkılar verdik. Siz de inceleyin, rakamların ne kadar etkileyici olduğunu göreceksiniz.

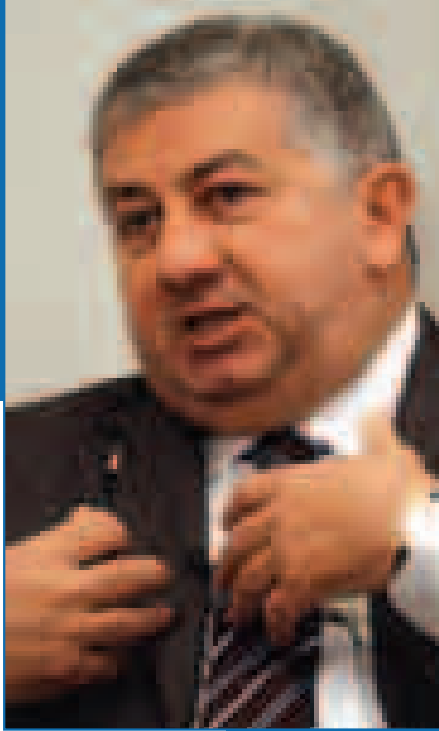
▼**TFF'nin kendi kurumsal altyapısı konusunda ne kadar mesafe aldığınızı düşünüyorsunuz?**

▲Bence çok önemli adımlar attık. Kurumsal olarak Futbol Federasyonu'nu tek çatı altında toplamak amacıyla Zarifi Köşkü'nü Maliye Bakanlığı'ndan aldık ve orada yepyeni bir oluşuma gitmek için planlamalara başladık. Riva'da Milli Takımlar Tesisi'ne başladık. Bu çok büyük bir proje. Bütün milli takımları tek bir çatı altında toplayıp uyumlu bir organizasyon

yaratmak istiyoruz. Bu yüzden iyi bir planlama da yaptık. Ayrıca ben kaderi ne olursa olsun 2012 adaylığı için hazırladığımız dosyanın çok anlamlı olduğunu düşünüyorum. Kazanmasak da içerik açısından büyük bir zenginlik yakaladık ve belki de büyük düşüncenin ufkunu açtık.

▼**Peki bu kadar zaman içinde nelere hayıflanıyorsunuz?**

▲Bizim bütün amacımız Türkiye'deki futbolun, spor zihniyetinin, spor algısının değiştirilmesine yönelikti. Vizyonumuz ve misyonumuzda da Türkiye'nin daha çok uluslararası turnuvalarda yer alması, daha çok organizasyona evsahipliği yapması, spor kültürünün aşılınması yer alıyordu. Bu konularda yeterince mesafe alamadığımızı düşünüyorum. Keşke futbol kamuoyu olarak hepimiz daha fazla futbolu konuşsaydık, daha büyük konuları sorun etseydik, küçük derelerde boğul-

masaydık.

İsviçre maçı sonrası meydana gelen olaylar da beni üzmüştür açıkçası. Bu yüzden biraz olsun bu tatsızlığı hafifletebilmek için bazı İsviçre takımlarıyla birlikte bir turnuva düzenliyoruz şimdi. Çünkü biz bu şekilde anılmak istemiyoruz dünyada. Antalya'da bir turnuva olacak ve İsviçre ile dostane görüntüler sergileyeceğiz ve samimiyetimizi göstereceğiz.

Açıkçası hedefimiz her şeyin ötesinde futbolu sevdirmek istiyorduk. Bu oyunun sadece galibiyet-mağlubiyet olayı olarak algılanması yerine, futbol sevgisinin gelişmesini umuyorduk. Kısır tartışmalardan kurtulmak futbolu sevdirmek istiyorduk. Ama olmadı. Tahkim Kurulu neden bozdu tartışmalarından bir türlü kurtulamadık. Her şey tartışıldı durdu. Oysa Yargıtay'ın kararları bozmasını eleştiriyor muyuz? Hayır! Ama Tahkim'in her kararını tartıştık biz.

▼**Yönetim Kurulu'nda yer alan üyelerden üç isim daha önceki tecrübeleri ile öne çıkıyor ve bu yöneticilerin üçü de yönetim kurulundan değil ama aralıklarla görevlerinden istifa ettiler. 1.5 yıl gibi kısa sürede üç önemli ismin istifa etmesi hane-**

nize başarısızlık olarak yazılabilir mi?

▲Daha önce de söylediğim gibi yönetim kurulundaki üyeler arasında bir zihniyet farklılığı olduğu muhakkak. Bu her zaman olabilir. Biliyorsunuz Genel Kurul, Başkanı ve Yönetim Kurulunu ve diğer kurulları ayrı ayrı seçiyor. Fikir ayrılıkları sağlıklıdır. Demokrasilerin temel unsurlarından biri de muhalefettir. Ama fikir ayrılıkları değer sistemlerini, inandığınız kutsalıkları vurmaya başlarsa, o zaman seçmene gidersiniz. Bu zihniyet farklılığı, federasyonu çıkar çevrelerinin çatışma alanı haline getirmeye başlarsa, o zaman bir düdüğü çalıp oyunu durdurmak lazım. Biz de bunu yaptık. Görevlerinden istifa bu arkadaşlarımızın o davranışları kişisel tercihleridir. Bize saygı duymak düşer. Ancak daha önceki dönemlerde hayal bile edilemeyen projeleri hayata geçirmiş bu yönetimin adını sadece istifa ve krizlerle gündeme getirmek en azından biraz vefasızlık ve haksızlık olur.

▼**Federasyonda yüksek maliyet getiren kadro şişkinliği yarattığınız da en çok eleştirildiğiniz konulardan birisi...**

▲Göreve başladığımızda Federasyon'da 310 kişi çalışıyordu. Şu an bu sayı 299. Biz insan kaynakları yönetiminde de çok daha profesyonel bir anlayışı hakim kılmaya çalışıyoruz. Karşılaştırmalı istatistiklere bakarsanız, geçmiş dönemlere göre eğitim seviyesinde, kadın/erkek oranında, uzmanlaşmış işgücünde son derece pozitif gelişmeler olduğunu rahatlıkla gö-

izim bütün amacımız Türkiye'deki futbolun, spor zihniyetinin, spor algısının değiştirilmesine yönelikti. Vizyonumuz ve misyonumuzda da Türkiye'nin daha çok uluslararası turnuvalarda yer alması, daha çok organizasyona evsahipliği yapması, spor kültürünün aşılınması yer alıyordu. Bu konularda yeterince mesafe alamadığımızı düşünüyorum. Keşke futbol kamuoyu olarak hepimiz daha fazla futbolu konuşsaydık, daha büyük konuları sorun etseydik, küçük derelerde boğulmasaydık.

rebilirsiniz.

▼**Milli Takımların kongre kararınızdan etkilenme ihtimali var mı?**

▲Uzun vadeli planlarımızın bir parçası olarak Milli Takımlarda da yeni bir yapılanma içine girmiş durumdayız. Ancak zaman lazım. Önümüze koyduğumuz yol da öyle çok uzun değil. Uzun süreli hedefimiz, tüm uluslararası turnuvalarda varolmak. Fatih Hoca, 2008 ve 2010 şampiyonalarının takımı yaratıyor. Şunu unutmamak gerek; futbolda başarı, yeni ve genç nesillerle mümkün. 1992'de ve 1994'de gençler şampiyonalarında başarılı olan takım, 1996'da Avrupa Şampiyonası'na katıldı, 2000'de Avrupa Şampiyonası'nda çeyrek final oynadı, 2002'de ise dünya üçüncüsü oldu. Çünkü o oyuncular, altyapıdan itibaren sistemati bir eğitim ve gelişim sürecinden geçmişlerdi. Ne var ki o nesil artık yaşlandı. O ara dönemde bir gelecek tasarımı yapılabilmiş olsa idi, o başarılar sürdürülebilir bir hale gelebilirdi. Oysa bugün, kaybedilen zamanı kapatmak zorundayız. Dolayısıyla son birkaç yıldan beri çabalar, yeni bir nesil yaratmaya harcanıyor. Fakat bunun meyvelerini de toplar-

maya başladığımızı söyleyebiliriz.

▼**Görevde geçen süreye genel olarak baktığınızda yönetiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz?**

▲Yönetim olarak yaptığımız işin sonuçlarını etkileyecek ölçüde büyük bir hata yapmadığımızdan eminim. Zaten yapılan eleştirilere baktığınızda da, sağlam temellere dayanmadıklarını görüyorsunuz. Ancak Türk futbolunda tarihi bir eşik artık aşıldı. Artık kimse tarihin çarklarını geriye çevirecek noktada değil. Durumun şahıslarla da alakası yok; kim gelirse gelsin, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır. Orta Çağ zihniyeti bundan böyle Futbol Federasyonu'nda egemen olamaz. Buna başta medya olmak üzere, hiçbir toplumsal kontrol unsuru izin vermez. Biz yönetim olarak hiçbir zaman bireysel ikbal için burada olmadık. Ben, işler kötü gittiğinde ortadan yok olmak için bu göreve gelmedim. Bizi haksız yere, olur olmaz eleştirirler, bizden sonra ne olacağını da mutlaka düşünecekler ve tavırlarını ona göre belirleyeceklerdir. Ancak şurası kesin: günümüzde geçerli olan değerler, şeffaflık ve dürüstlük. Değişen karizma tipolojisi de bu çerçevede kurulmuş durumda. Her durumda yöneticilikte asılan namus ve şerefir.

▼**Adaylığı gündeme gelen isimler hakkında ne düşünüyorsunuz?**

▲Bu konuda resmi başvurular olmadan konuşmak doğru değil. Ancak şunu tekrar tekrar ifade etmekte fayda var: Bizim

gerçekleştirdiğimiz demokratik açılımlar ve kurumsallaşma hamleleri, birçok futbolcu ve yönetici arkadaşımızın rahatça konuşmalarına, bazı şeyleri ortaya çıkarılmasına olanak verdi. Bugün geçmiş dönemlerle ilgili ifşaatlar bile rahatlıkla yapılabiliyorsa, bu Türk futbolunda ciddi bir arınma hareketinin başladığının en açık göstergesidir. Bizim gündeme getirdiğimiz kavram ve konularla, tekrar bizim eleştirilmemiz açıkçası haksızlık. Federasyon yönetiminde sorumluluk almak isteyen adaylar tabii ki çıkacaktır. Sonuçta nihai kararı Genel Kurul verecektir. Orada verilecek karar, en sağlıklı karar olacaktır.

▼**Peki siz aday olacak mısınız?**

▲Bilindiği gibi Yönetim Kurulumuz istifa etmedi. Sadece Genel Kurul'a gitme kararı aldı. Bu nedenle benim adaylığımı açıklamam abesle iştigal olur. Ortada yeteri kadar adayın adı doluyor zaten. Ancak elbette kimin, hangi anlayışı simgelediğini, ne anlama geldiğini en iyi takdir edecek merci Genel Kurul'dur. Genel Kurul'un iradesine hep birlikte güvenmemiz gerek. Ama şuna hep birlikte inanalım ki, sonuç ne olursa olsun, bundan sonra kazanan Türk futbolu olacaktır. ■

Korner Sanatı

Maçı kazandıran, bir kornerdi! 180 dakikalık inanılmaz bir mücadele ve futbol, dünyanın en yaratıcı oyuncularından birisinin attığı, Şampiyonlar Ligi tarihinin en güzel gollerinden birisinin de aralarında olduğu 8 gol ve büyük tartışmalar. Hepsi, uzak direkte bir defans oyuncusunun kafa vuruşuyla lüzumsuz bir hal aldı: Ricardo Carvalho'nun Victor Valdes'i engellemesi konusunda istediğinizi söyleyebilirsiniz. Fakat Barcelona kaybetti ve Chelsea'nin kornerden attığı goller hanesine bir artı işareti daha koydu.

2004/2005 sezonu eşleşmesinin galibi Chelsea, eğer mükemmel bir "modern futbol makinesiyse", duran topları iyi kullanmaları -özellikle Avrupa'da- en önemli silahları. Oysa takımların kornerlerde genellikle onda bir gol şansı vardır. Liverpool'un ve İngiltere Milli Takımı'nın eski oyuncusu Jamie Redknapp şöyle konuşuyor: "15 yıl önce futbol oynamaya başladığım zaman bile pek korner çalışmazdık. Fakat şimdi teknik direktörler değişik korner çalışmalarını kullanma ve savunma antrenmanları yaptırıyorlar."

1960'lı ve 70'li yıllarda kornerler ciddiye alınan atışlardı. Uzak köşede bir oyuncu ve arka direkte bir oyuncu bulunması güvenilir bir formüldü. 1980'li yıllarda ön direk organizasyonları daha ön plana çıktı. Uzun boylu bir oyuncu ön direğe yapılan ortayı arkaya asırır ve bu, takım arkadaşlarına pas olurdu. Her ne kadar bu taktikler de halihazırda kornerlerde kullanılmaya devam edilse de, şu anda korner atışlarında yeni taktikler ön planda.

Redknapp'a göre Chelsea korner atışlarında en tehlikeli takım: "Frank Lampard, John Terry ve Didier Drogba muthiş. Terry çok iyi hücum ediyor. Drogba ise penaltı noktasından alıpasa doğru iyi bir koşu yapıyor. Drogba vurduğu zaman top bazen farklı üstten auta gidebiliyor ama genellikle bu taktikleri işe yarıyor. Yanlış hatırlamıyorsam bir defasında top Drogba'nın dizine çarpmış ve üst köşeye gitmişti. Diğer takımlar Terry'nin kafa gollerinden o kadar endişe ediyorlar ki, onun başına 2 ya da 3 oyuncu dikeyyorlar. Bu da tabii Lampard ve Drogba'nın vuruş yapmasını daha

da kolaylaştırıyor." Premier Lig'de Chelsea tarafından uygulanan kırmızı bir hile ise şöyle: Terry önce ön direğe bir koşu yapıyor ve daha sonra eski pozisyonuna dönerken Huth'un markajcısını engelliyor, bu da Huth'a boş bir kafa vuruşu şansı tanıyor. "Çok zekice" diyor Redknapp ve ekliyor: "Ama bunu sadece birkaç kez yapabilirsiniz. Çünkü hakemler pozisyonu televizyondan görüp önlemlerini alırlar. Yine de belki Şampiyonlar Ligi'nde kullanılabilir."

İngiltere Yardımcı Antrenörü Tord Grip, bel hizasında atılan ve sadece birisine çarpıp gol olması umulan korner atışları, frikikler gördüğü zamanları hatırlıyor. Tabii David Beckham'ın "ölümcül" sağ ayağı İngiltere'nin korner taktiklerini daha da basitleştiriyor. Grip, "Terry Venables'ın 6-7 korner taktiği vardı. Bizim ise şu anda sadece 2 ya da 3 tane var." diyor: "Ön direğe sert ve falsolu bir top atarsın. Böyle bir topu çıkarmak oldukça zordur. Eğer iyi vurmazsan, penaltı noktasına düşebilir veya aşırılabılır. Bir de ceza yayına yapılan ortalar var tabii. Beckham ortayı yapar, yayın üzerinde birisi gelişine vurur. Bunu Lazio'da Mihajlović, Real Madrid'de de Roberto Carlos'un yaptığını görüyoruz."

1990'lı yılların ortasında Tottenham'da Darren Anderton-Teddy Sheringham ikilisinin verimi, kornerlerde daha da artıyordu. Ön direğe yavaş yavaş yaklaşan Sheringham, korner atışı yapıldığı anda bir adım atar ve voleyle gol arardı. Televizyon yorumcusu Andy Gray döne-

min Tottenham Teknik Direktörü Gerry Francis'ten bir mektup almıştı: "Lütfen Andy, tüm İngiltere'ye ne yaptığınızı söylemediğin anlarda da gol atmak yetince zor zaten!" Grip'e göre, arka direğe yapılan kavisli bir orta çıkarılması en zor olan korner. Redknapp'a göre ise, kaleciyi çizgisinden ayrılmaya zorlayan kavisli toplar çok tehlikeli. Her ikisi de belirli durumlar dışında, kısa pasla kullanılan kornerleri desteklemiyorlar. "Genç bir antrenörken, deplasmanda 2-2 berabere kaldığımız Werder Bremen'le evimizde oynuyorduk ve skor 1-1'di. Korner kullandık ve topu kaybettik. Bremen kontrataktaki golü buldu. Demek ki bazen korner kazandığınızda sadece topa sahip olmaya devam etmeniz de gerekebilir." diyor Grip. Eğer uzun boylu oyunculardan

kurulu bir savunmaya karşı oynuyorsanız, kısa bir korner oyunculara pozisyonlarını kaybettirebilir. Eğer iyi şut çeken oyuncunuz varsa, onu da ceza sahasının köşesinde konumlandırabilirsiniz. İyi çalışılmış bir alan savunması sistemi, iyi bir savunmacının rakip forvet tarafından ceza sahası dışına çıkarılmasını engeller ve rakibin en iyi kafa vuruşu şansını azaltır. Alan savunması yaparak rakip takımı, daha iyi hava hakimiyeti olan oyuncularına varsa bile, engelleyebilirsiniz. Ama Redknapp'a göre bu taktik, eski takımının bu sene yaşadığı düşüşte önemli bir rol oynadı: "Bana her zaman 'Sen şunu tutuyorsun' denildi. Yani eğer birisi gol atıyorsa ve sen o oyuncuyu tutmakla yükümlüysen, sorumluluk senindir. Alan savunması ise ma-

zeret yaratır. Bence Liverpool sırf bu nedenle, bu sezon çok gol yedi." Fakat hücum oyuncuları genellikle markajlarından sıyrılabilir. O zaman önemli olan ne? Top mu? Markajıyla sorumlu olduğunuz oyuncu mu? Redknapp, "Her zaman top. Ben hiçbir zaman çok iyi bir korner savunmacısı olmadım. Eğer oyuncu çok hareketliyse ona takılırım. Ama eski hocalarımdan birisi bana 'Sadece bir top var. Savunduğun oyuncuyu çok düşünme. Eğer top senin bölgeneye geliyorsa vur gitsin' demişti. Elbette adamını marke etmek zorundasın. Ama hem topu hem de marke ettiğin oyuncuyu kontrol edecek bir pozisyon almalısın." Grip de bu çok görevliliğe katılıyor: "Ceza sahasında o kadar 'güreş' olmasının nedeni bu. Savunmacılar tutukları oyuncuların nerede olduğunu bil-

mek istiyorlar. Ama aynı zamanda topa da konsantre oluyorlar." Korner atan zeki bir oyuncu, rakip takımın forveti tarafından savunulan oyuncusuna topu atmaya çalışabilir! Şampiyonlar Ligi'nin üçüncü maçlarında Martin Demichelis ve Djibril Cisse, David Trezeguet ve Emile Mpenza'nın zayıf markajı altında böyle goller atıldılar. Ancak bu evrensel bir kural değil elbette. Nitekim Redknapp'a göre en iyi korner savunmacısı Alan Shearer. Grip ve Redknapp'a göre bir savunmacının uzak direği tutması şart. Ama eğer bir teknik adam cesursa ve direkleri kalecisine bırakabiliyorsa, kontratağa kalkmak için bir artı oyuncuya sahip olabilir. Felipe Scolari bu taktiği 2002 Dünya Kupası'nda Brezilya ve Euro 2004'te Portekiz'le kullandı. Euro 2004

Finali'nde Yunanistan, bir korner atışıyla Portekiz'i yendi. Scolari sorumluluktan kaçmadı, "Bu aldığım bir riskti" dedi. Scolari'nin ardından Brezilya teknik direktörü olan Carlos Alberto Parreira ise bu riski almadı. Grip'e göre kontratağı durdurmak için, "Savunmada, rakipten en az bir adam fazla olması gerekir. Eğer rakip ileride bir oyuncu bırakıyorsa, sizin de onun başına bir oyuncu dikmeniz gerekir. Böylece rakip kontratak için o futbolcuya topu aktaramamalı. Bu görevi iki bek üstlenebilir. Ama Ashley Cole gibi hızlı olmalılar." Redknapp'a göre ise, Arsenal ve Chelsea dışında sadece birkaç takım savunulan kornerden kontratakla hücum etme taktiklerini kullanıyor: "Eğer korneri savunurken kontratağa odaklanan oyuncularınız varsa, bu, o kornerin

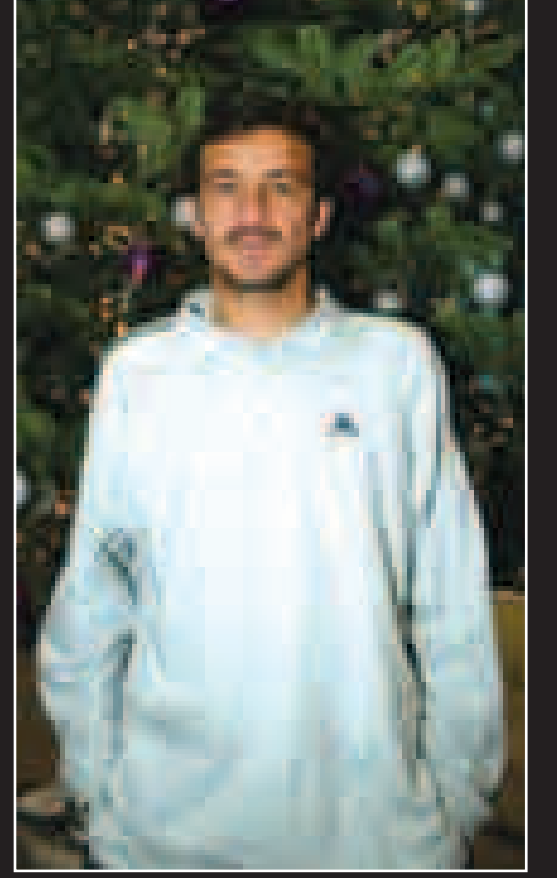
gol olacağının sinyallerinden birisidir." Belki çok futbolcu kontratağa odaklanmış ya da forvetler çok kötü markaj yapıyor veya defanslar topu sadece izliyor ama Şampiyonlar Ligi'nde atılan gollerin yüzde 8'i ile 13'ü kornerlerden kaydediliyor. Korner kazanmak gol atmanın garantisiz değil elbette. CSKA Moskova her maçta 8 korner kullansa da altı grup maçında sadece 5 gol kaydedebilmişti. Fakat korsersiz gol atmak da zorlaşıyor, bu da bir gerçek. Chelsea ise geçen sezon Şampiyonlar Ligi'nde attığı gollerin yüzde 40'ını korner atışları sonucu buldu! Jose Mourinho'nun "korner atışları okuluna" kaydolmak isteyenler lütfen düzgün bir biçimde sıraya girin...■

Yusuf Şimşek

Fırtınalı bir yaşamdan sonra futbolun derin sularından sığ kıyılarına geldi o. Şimdi bir yandan deneyimleri ışığında genç meslektaşlarına ağabey nasihatları veriyor. Diğer yandan bir estetik ustası olarak, izleyenleri futbol keyifiyle buluşturuyor. Öteyandan da "Bugünkü aklım olsaydı" sorusunu, arada bir kendisine sormadan edemiyor.

Ben yaptım siz yapmayın!

enerbahçe maçından sonra Rüştü ağabey ile konuşurken yanımıza Appiah geldi. "Sen Fenerbahçe'den niye ayrıldın?" diye sordu. Rüştü ağabey, "Kafasızlığı yüzünden" dedi. Appiah anlamadı, Rüştü Ağabey, "Gece hayatı çok fazlaydı, kendine bakamadı" dedi. Rüştü ağabey, Ogün ağabey o zamanlar bana "Oğlum yapma, oğlum etme." diyorlardı ama ben dinlemiyordum. "Tamam ağabey" diyordum, kapıdan çıkınca yine kendi bildiğimi okuyordum. Şimdiki arkadaşlara o zamanlar yaptığının yanlış olduğunu, şu an nerelerde olduğumu ve nerelerde olmam gerektiğini söylüyorum. Onlara bildiklerimi, gördüklerimi anlatıyorum. Anlattıklarımı dikkate almak onlara kalmış bir şey. Belki onlar da bizi dinlemeyecekler. Ama yine de ben ağabeylik ödevimi yapıp, onlara tavsiyelerde bulunuyorum.

abii ki futbol yönünden eksiklerim vardır. Kondisyon olarak, kuvvet olarak. Ama her şeyden önce oynamaya beyin olarak hazır olmak lazım. Ben futbol oynamaya hep elverişli şeyleri düşündüm, hep yapmaya çalıştım ama İstanbul'da kaldığım dönemlerde çok düzgün yaşama şansı bulamadım. Bu benden kaynaklanan bir hataydı. Ondan dolayı çok şeyler kaybettim. Düzgün bir hayatım olsaydı daha iyi yerlerde olabilirdim.

da beni mutlu ediyor.

▼ **Futbolda önemli olanı oynamak, hangi takımda oynadığından çok sahaya çıkıp performans göstermek olarak görüyorsun yani?**

▲ Benim düşünceme, felsefeme göre öyle. Fenerbahçe'de kalsaydım, son 10-15 dakika oyuna girerdim. En azından Fenerbahçe kadrosu içinde bulunurdum. Ama ben futbol oynamak istediğim için Fenerbahçe'den ayrıldım. Benim için oynamak her zaman birinci planda yer aldı.

▼ **Futboluna dönüp baktığında kendinde ne gibi eksiklikler görüyorsun? "Keşke şu nu da yapabilseydim, dünyanın her takımında oynayabilirdim" dediğin bir şey var mı?**

▲ Tabii ki futbol yönünden eksiklerim vardır. Kondisyon olarak, kuvvet olarak. Ama her şeyden önce oynamaya beyin olarak hazır olmak lazım. Ben futbol oynamaya hep elverişli şeyleri düşündüm, hep yapmaya çalıştım ama İstanbul'da kaldığım dönemlerde çok düzgün yaşam şansı bulamadım. Bu benden kaynaklanan bir hataydı. Ondan dolayı çok şeyler kaybettim. Düzgün bir hayatım olsaydı daha iyi yerlerde olabilirdim.

▼ **Hep anlatılan, bir Anadolu'dan İstanbul'a gelen futbolcu hikâyesi var. Sen bu hikâyeyi kendine özeleştiri getirerek anlatıyorsun. Üstelik bildiğimiz kadarıyla, yaşadıklarını genç arkadaşlarına da anlatıyorsun. Gerçekten ayrıntılarıyla aktarıyor musun olup biteni?**

▲ Tabii ki anlatıyorum. Fenerbahçe'de geçirdiğim 3,5 yılın ardından Anadolu'ya gittim. Gerçekten çok zor. Oradaki ortam, şartlar, basın... Fenerbahçe'de

kika da olsa, mutlaka bir gün bir şans gelir; önemli olan bu şansın değerlendirilebilmek, kendini hazır tutabilmek. Arkadaşlara da işte bunu anlatıyorum.

▼ **Peki biraz başa dönecek olursak, sen Fenerbahçe'den ayrılmanı bir pişmanlık haline getirdin mi? "Oynamak istediğim için gittim, esasında yanlış yapmışım" dedin mi?**

▲ Ben her zaman söylüyorum bunu. Fenerbahçe'den ayrılmam hayatımın en büyük hatalarından bir tanesiydi. Gitmem gerekiyordu. Tabii böyle bir şeyi daha önce yaşamadığım için gittim, tekrar geri dönemedim. Bu beni çok üzdü, sıkıntıya soktu. Fenerbahçe'de forma şansı da buluyordum, kadroya da giriyordum. Hiç 18'in dışında kaldığımı hatırlamıyorum. Yaptığım ufak tefek hatalar sonucunda ayrıldım. Ama şimdi büyük takımlarda oynayan arkadaşlarıma kesinlikle ve kesinlikle ayrılmamalarını öneriyorum.

▼ **Anadolu takımlarının ligdeki hedefleri, bakış açıları hep farklı. Gittiğin takımlarda var olan bakış açısını değiştirmeden, onlara farklı noktalar getirmeye çalışıyor musun? Sonuçta artık tecrübeli bir oyuncusun, Denizlispor'un kaptanısin.**

▲ Anadolu kulüplerinin hedefleri bellidir; orta sıralar için veya küme düşmemek için oynar genelde takımlar. Ama Fenerbahçe'de böyle değil ki. Hep hedefleri var, hep idealleri var, hep yükseklerde gözü. Anadolu'da bunları yapma şansı çok yok. Herhangi bir Anadolu kulübünün şampiyon olmasının çok zor olduğunu düşünüyorum. Sadece üç büyüklerin şansı var.

utbol artık güce dayalı olmaya başladı. Güçlü adamlar bizim gibi teknik adamları, fazla koşmayı sevmeyen adamları tikiyorlar ister istemez. Birincisini geçiyorsun, ikincisinde takılıyorsun. Biliyorlar çünkü nasıl bir oyun tarzımız olduğunu. Bizim gibi futbolcular belki de gün geçtikçe şans da bulamayacaklardır Türk ve Dünya futbolunda. Her durumda kendimizi geliştirmemiz lazım yani. Kendimize bir şeyler katmamız gerekiyor. Özellikle güç anlamında, kondisyon anlamında ekstra çalışmalar yapmamız gerekiyor ki, aradaki farkı kapatabilelim.

▼ **Büyük bir ihtimalle seninle röportaj yapan herkes öncelikle Fenerbahçe'de geçirdiğin günlerden bahsediyordur. Aynı soruyla sürekli olarak karşılaşmak insanı sıkıyor mu?**

▲ Aslında sıkıyor. Yani Fenerbahçe'yle anılmak çok güzel bir duygu. İyi ki bu duyguyu yaşadım. 3,5 sene kaldım Fenerbahçe'de. Bu süre içinde en iyi şekilde hizmet etmeye çalıştım. Az ya da çok hizmet ettim. Fenerbahçeli olmaktan mutluyum ve gurur duyuyorum.

▼ **Başka takım formasıyla Şükrü Saraçoğlu Stadı'nda maça çıkarken hep değişik duygular hissettiğini söylüyorsun. Fenerbahçe taraftarıyla aradaki elektrik hâlâ devam ediyor mu?**

▲ Devam ediyor tabii ki. 3,5 yıl forma giymişsin, o sahada maçlara çıkmışsin, o forma altında şampiyonluk tatmışsin. Kolay değil, oraya çıkınca insanın düşünceleri çok değişiyor. Ama neticede profesyonel olduğumuz da açık; formasını giydiğimiz takım için, o formayı ıslatmamız gerekiyor.

▼ **Fenerbahçe'den hele de senin gibi iste-**

meye istemeye giden futbolcular genelde sonrasında ciddi bir düşüş yaşarlar. Bunun örneklerini çok gördük. Sen tutundun en azından. Şu anda beklenen performansını göstermese de ligin önemli takımlarından birinde oynuyorsun. Buna kendini nasıl ikna ettin?

▲ Şimdi şöyle bir durum var; ben Fenerbahçe'den gönderilmedim, kendim gitmek istedim. Bunu Daum'a da sorabilirsiniz. Kendisi hatta gitmememi istedi, 3-4 kez de bu yöndeki isteğini dile getirdi. Kalmamı, ilerleyen haftalarda oynayacağım söyledi. Ama ben yedek kalmayı istemediğim için ayrıldım. Anadolu'ya gittim. Ankaraspor'da, Gaziantepspor'da, Akçaabat Sebatspor'da oynadım, şimdi Denizlispor'a geldim. Tabii ki bu kulüplerde oynamak ile Fenerbahçe'de oynamak arasında çok büyük farklar var. Ama neticede profesyonel olduğumuz ve ekmeğimizi bu işten kazandığımız için hangi formayı giyersek giyelim, en iyisini yapmak zorundayız. Tutunmaya da çalıştım dediğiniz gibi. İnsanlara bir şeyler verebilmişim ki hâlâ bir yerlerdeyim. Bu

saydığım bu olayların hiçbirisi Anadolu kulüplerinde çok yok yani. Her şey eksik. Ben bunu anlatmaya çalışıyorum. Fenerbahçe'nin değerini herkesin bilmesini istiyorum. Şimdi ayrılacak birkaç arkadaş varmış örneğin. Onlarla da konuştum, "Hayatınızın en büyük hatasını yaparsınız. ayrılmayın. Yedek kulübesinde oturun, 18'e girmeyin, 24 kişilik kadroda bulunun. Ama kesinlikle ve kesinlikle Anadolu'ya gitmek için ayrılmayın" dedim. Gerçekten ayrılırlarsa çok pişmanlık duyarlar.

▼ **Ama bir yandan da, "Ben ayrıldım çünkü oynamak istiyordum" diyorsun. Sonuçta onlar da oynamak istiyorlar!...**

▲ Mutlaka dediğim gibi oynamak çok önemli. Ama Fenerbahçe'den kalkıp da başka bir takıma gitmek de bana çok mantıklı gelmiyor. Fenerbahçe'de oynasam da oynamasam da maddi anlamda bir şeyler kazanıyorsun. Ama Anadolu'ya gittiğinde kendini kabul ettiremezsen, her geçen gün bir düşüş yaşıyorsun. Onun için diyorum ki, Fenerbahçe'de kaldığın zaman 1 dakika da olsa 90 da-

▼ **Neden böyle peki? Bazen iyi bütçeleri de oluyor, iyi bir takım da yakalıyorlar ama ona rağmen olmuyor...**

▲ Bütçe farkı var, kalite farkı var. Kalite farkı gerçekten var. Büyük takımların transfer bütçeleriyle Anadolu kulüplerinin transfer bütçeleri arasında dünya kadar fark var. Reklam gelirleri, televizyon gelirleri... Sonuçta ben bunun bütçeyle ilgili olduğunu düşünüyorum. Anadolu takımları da 3 büyüklerin bütçeleriyle eşit bütçeye sahip oldukları zaman eminim ki gerçek bir rekabet söz konusu olur.

▼ **Özellikle 94'ten sonra Brezilya'nın Dünya Kupası'nı kazanması, Dunga'nın defansif orta sahadaki işleviyle beraber bir anda futbolun temel felsefesinde bir değişiklik oldu: Artık senin gibi yetenekleriyle sahada var olan futbolcular azalıyor, mücadele ve fizik güçleriyle var olanlar çoğaldı. Bu gelişmeyi nasıl değerlendiriyorsun? Bu, senin için de bir gelişme mi yoksa çirkinleştiriyor mu?**

▲ Eskiden futbolda göze hoş gelen hareketler daha çoktu, daha fazla estetik hareket vardı. Ama şimdi güce dayalı futbol

benimsenmeye başladı. Zaten örneklerini de görüyoruz. Brezilya'nın şampiyonluğundan sonra dediğiniz gibi gece dayalı futbol ağırlık kazanmaya başladı. Futbol da güçlü olanların oynamasına yönelik oyun anlayışı ortaya çıktı. Ona göre takimler geliştirildi. Her şeye rağmen ben kaliteli oyuncuların, bizim gibi yetenekli oyuncuların dünya futbolunda her zaman yeri olduğunu düşünüyorum.

▼ **Bunun için ne yapmalılar? Çünkü yeteneklerine güvenen oyuncular sadece yetenekleriyle bir yere gelemiyorlar artık. Örneğin Kaka çok yetenekli, çok teknik**

▲ Tabii ki köreltiliyor. Biraz önce de dediğim gibi futbol artık gece dayalı olmaya başladı. Güçlü adamlar bizim gibi teknik adamları, fazla koşmayı sevmeyen adamları tikiyorlar ister istemez. Birincisini geçiyorsun, ikincisinde takılıyorsun. Biliyorlar çünkü nasıl bir oyun tarzımız olduğunu. Bizim gibi futbolcular belki de gün geçtikçe şans da bulamayacaklardır Türk ve Dünya futbolunda. Her durumda kendimizi geliştirmemiz lazım yani. Kendimize bir şeyler katmamız gerekiyor. Özellikle güç anlamında, kondisyon anlamında ekstra çalışmalar yapmamız ge-

Olabilir de zaten.

▼ **Genç oyunculardan buna meyilli olanları gördüğün zaman uyarıyor musun?**

▲ Gerçekten hemen uyarıyorum. Çünkü geçmişte kendi yaptığım hataları başka arkadaşlarımın tekrarlamasını istemiyordum. Genç arkadaşlarımız belki belli bir yere gelecekler; bu tür bir yaşam önlere tıkalabilir. Önlere tıkamaması için de daha düzenli yaşamaları lazım. Futbola daha fazla yoğunlaşmaları lazım, çünkü bildiğiniz gibi 35 yaşına gelmiş bir oyuncunun "futbol hayatı bitti" deniliyor. Yaşlılar kategorisine sokuluyor. Gece hayatı 35'ten sonra da, futboldan sonra da olabilir. Ama futbol oynarken yapmamaları gerektiğini düşünüyorum.

▼ **Peki sen böyle konuştuğunda nasıl karşılıyorlar? Sonuçta genç insanlar ve isyan edebilirler. "Ağabey sen yaptın, ben yapmayacağım mı?" diyenler de çıkmıyor mu?**

▲ Fenerbahçe maçından sonra Rüştü ağabey ile konuşurken yanıma Appiah geldi. "Sen Fenerbahçe'den niye ayrıldın?" diye sordu. Rüştü ağabey, "Kafasızlığı yüzünden" dedi. Appiah anlamadı, Rüştü Ağabey, "Gece hayatı çok fazlaydı. Kendine bakamadı" dedi. Rüştü ağabey, Oğün ağabey o zamanlar bana "Oğlum yapma, oğlum etme" diyorlardı ama ben dinlemiyordum. "Tamam ağabey" diyordum, kapıdan çıkınca yine kendi bildiğimi okuyordum. Şimdiki arkadaşlara o zamanlar yaptığımı yanlış olduğunu, şu an nerelerde olduğumu ve nerelerde olmam gerektiğini söylüyorum. Onlara bildiklerimi, gördüklerimi anlatı-

vlenmeden gece hayatını çok seviyordum. Fenerbahçe'deyken yaptığım hatalardan biri de gece hayatımın fazla olmasıydı. Aslında kalacağınız zaman tek suçlu benim gibiler. Değindiğim gibi ortam da bizi oraya yönlendiriyordu. Gençcik yaşta ünlü oluyorsun, para var, şöhrat var, büyük takımda oynuyorsun... İster istemez gece hayatının ortamına kayıyorsun. Ama tabii sadece teknik oyuncuların gece hayatı yok. Biz de herkes gibiyiz. Sonuçta herkesin gece hayatı var.

ama Milan'da neredeyse defansif orta saha gibi oynuyor. Ya da Ronaldinho, hiçbir ikili mücadelede düşmüyor. Bunun için özel bir çalışma gerekiyor mu? Sen kendinden örnek verirsen, o eksikliğini nasıl kapatıyordun ya da kapatabiliyordun mu?

▲ Aslında kapatabiliyordum. Bunun biraz da altyapıdan alınan eğitimle ilgili olduğunu düşünüyorum. Belli bir yaşa geldikten sonra çalışsak da çok büyük bir katkı sağlayacağını düşünmüyordum. Oysa çok eskiden, futbola ilk başladığımız zamanlarda böyle bir anlayış yerleşmiş olsaydı, altyapımızı sağlam almış olsaydık, biz de onlar gibi olabilirdik yani.

▼ **Futbolda oyun hücum alanından orta alana kaymış oldu. Teknik oyuncular üzerinde müthiş bir baskı var. Sen topu aldığında eskiden kafayı kaldırıp, top sürüp, müsait yerlere götürebiliyordun. Şimdi ise anında üç kişi üzerine basıyor. Birinci geçiyorsun, ikinci geçiyorsun, üçüncüde takılıyorsun. Bu sistemler yetenekli oyuncuların köreltiliyor mu bir yandan da?**

rekiyor ki, aradaki farkı kapatabilelim.

▼ **Sen ve Sergen, son dönemlerde Türkiye futbolundaki üstün yeteneklere sahip iki oyuncusunuz. Ama ikizin de çok benzer eleştiriler alıyorsunuz; koşmayla ilgili, özel hayatınızla ilgili. Biraz eskilere bakınca da mesela Yusuf Tunaoglu, çok teknik ama dünya çapkını da bir futbolcu. Teknik futbolcuların gece hayatıyla ilişkisi daha mı farklı oluyor?**

▲ Evlenmeden önce ben de gece hayatını çok seviyordum. Fenerbahçe'deyken yaptığım hatalardan biri de gece hayatımın fazla olmasıydı. Bu yüzden hatalar yaptım. Gece hayatını sevdiğimden mi yoksa ortam beni oraya mı yönlendiriyordu bilemiyorum. Aslında baktığınız zaman tek suçlu benim gibiler. Değindiğim gibi ortam da bizi oraya yönlendiriyordu. Gençcik yaşta ünlü oluyorsun, para var, şöhrat var, büyük takımda oynuyorsun... İster istemez gece hayatının ortamına kayıyorsun. Ama tabii sadece teknik oyuncuların gece hayatı yok. Biz de herkes gibiyiz. Sonuçta herkesin gece hayatı var.

yorum. Anlattıklarımı dikkate almak onlara kalmış bir şey. Belki onlar da bizi dinlemeyecekler. Ama yine de ben ağabeylik ödevimi yapıp, onlara tavsiyelerde bulunuyorum.

▼ **Türkiye futbolunda nesil değişiyor, yeni bir dönem başlayacak. Örneğin Nuri Şahin'e baktığımda sana benzeiyorum. Sen Nuri'de büyük potansiyel görüyor musun?**

▲ Aslında Nuri'yi çok fazla seyrederdim. Sadece Almanya ile oynadığımız hazırlık maçında biraz seyrettim. Başka bir maçını izlemedim. Dolayısıyla hakkın da bir şeyler söyleyemeyeceğim. Ama ciddi yetenekleri var ki, Bundesliga'da oynayabiliyor. İnşallah kendi düzenini bozmaz, hedefleri olan bir arkadaşımız olur. İstedığı hedeflere de çalışarak ulaşır.

▼ **Denizlispor'a gelelim. Kaptanlık pazardını taşımak ayrı bir sorumluluk istiyor, bunu biliyoruz. Onu taktiktan sonra insan gerçekten değişiyor mu, başka tür sorumluluklar hissediyor mu?**

▲ Tabii ki değişiyor. Gerek yönetim, gerekse teknik direktör takım kaptanı olarak

sana bir sorumluluk veriyor. Takımdan sen sorumlusun. Her şeyi sana soruyorlar. Örneğin, "Bugün antrenmanda şu var, ne yapalım? Yemek var, akşam toplantı var ne yapalım? Takımdaki ortam nasıl?" Takım kaptanı olarak sen, takım ile hoca arasında, takım ile yönetim arasında bir köprü oluyorsun, iki taraf arasındaki diyalogu sağlıyorsun. Gerçekten takım kaptanlarının işi zor. Hele Anadolu kulüplerinde daha da zor. Fenerbahçe'de herkes işini yapıp, gidiyor. Oysa Anadolu'da böyle değil ki. Herkesin kendine göre planları var, sorumlulukları var, sorunları var. Aslında Anadolu'da kaptanlık değil, futbol oynamak çok zor.

▼ **Genelde büyük takımların taraftarlarından, basınından çok şikayet ediyorsun ama sen "Ah bir de öbür tarafı görerseniz" diyorsun. Gerçekten çok mu farklı iki taraf?**

▲ Bunu bir tek ben mi söylüyorum yoksa herkes mi söylüyor? Anadolu kulüpleriyle üç büyükleri karşılaştığınızda aradaki farkı herkes açıkça görebilir. Görmeme şansısı yok. Anadolu'da Trabzonspor dışında hiçbir takım bugüne kadar şampiyon oldu mu? Bundan sonra da şampiyon olma şansısı yok bence.

▼ **Peki ama taraftar daha iyi değil mi orada? Takımına daha çok sahip çıkıyor mu? Basın takımını daha çok sevmiyor mu?**

▲ Tabii ki seviyor. Ben sevmiyor demiyordum zaten. Seviyorlar ama onların üç büyüklerden destekledikleri takımlar da var. Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş örneğin Kayseri'ye gidiyorlar bütün tribünler Galatasaraylılar'dan oluşuyor, Denizli'ye gidiyorlar stat tamamen Fenerbahçeli, Beşiktaşlı oluyor. Bunu anlatmaya çalışıyorum. Bizim maçımız için mesela Denizli'den İstanbul'a iki gazeteci geldiye, Fenerbahçe Denizli'ye gitse 102 gazeteci gelir. Bu farklılığı anlatmaya çalışıyorum.

▼ **Algıda farklılık var yani?**

▲ Algı farkı var, bütçe farkı var. İstanbul'daki gazetecilerin bütçeleriyle Denizli'deki gazetecilerin bütçeleri arasında bile çok ciddi farklar var. Değindiğim gibi durum bütçeyle ilgili biraz da. Taraftar bile bütçeyle ilgili.

▼ **Son olarak Türk futbolundaki gidişi nasıl buluyorsun? İyiye mi gidiyoruz, kötüye mi gidiyoruz? Sonuçta Fenerbahçe Şampiyonlar Ligi'nden elendi, Galatasaray Tromsø gibi bir takıma elendi, Beşiktaş UEFA maçlarında üçüncü olamıyor, Milli Takım Dünya Kupası'na gidemedi, Avrupa Şampiyonası'na katılamadık...**

▲ Takımlarımızda bir bocalama dönemi olabilir. Bir takım her zaman üst düzey oynayacak diye bir şey yok. Bence biz düşüş dönemimizi yaşadık. İnşallah önümüzdeki yıllardan itibaren tekrar çıkışa geçeceğiz. Zaten Milli Takımımız'ın başındaki Fatih Hoca ve ekibi çok değerli isimler. Bu işin hakkından fazlasıyla geleceklerine eminim çünkü bilgileri, tecrübeleri, birikimleri çok fazla. İnşallah yakın zamanda hem Milli Takım, hem de kulüp takımlarımız başarıya ulaşacaklar diyorum.

▼ **Senin başka bir hedefin var mı şu anda?**

▲ Benim hedefim Denizlispor'da özellikle bu yıl ligi düşmeden tamamlayabilmek. Ondan sonra da edebildiğim kadar Denizlispor'a hizmet edebilmek. ■

Sir'in tahtı sallanıyor

Ferguson'un kontratı resmî olarak 30 Haziran 2005 tarihinde sona erecek. Hafızası güçlü olanlar 2002 yılında kontratı imzalarken yaşı itibarıyla kontratın bitiminde futbolu bırakacağını ve Manchester United'dan başka bir takımı asla çalıştırmayacağını söylediğini hatırlayacaklardır. İskoç antrenör kontratın sonuna kadar takımın başında kaldığı takdirde Manchester'ın kendisinden önceki efsane antrenörü Matt Busby'nin 1080 maçlık rekorunu da kırarak, zaten yeteri kadar geçtiği Manchester United tarihine bir kez daha geçmiş olacak. Ancak günün favori sorusu Sir Ferguson'un rekoru ne zaman kıracağı değil, takımından ne zaman kovulacağı.

Banu K. Yelkovan

İsmi... Sir Alex Chapman Ferguson
Yaşı... 64
Sevdikleri... At yarışı, müzik ve şarap.
Şevmediği... Kaybetmek
İşi... 1986'dan bu yana Manchester United antre-nörü

Sir Ferguson'un kontratı resmî olarak 30 Haziran 2005 tarihinde sona erecek. Hafızası güçlü olanlar 2002 yılında kontratı imzalarken yaşı itibarıyla kontratın bitiminde futbolu bırakacağını ve Manchester United'dan başka bir takımı asla çalıştırmayacağını söylediğini hatırlayacaklardır. İskoç antrenör kontratın sonuna kadar takımın başında kaldığı takdirde Manchester'ın kendisinden önceki efsane antrenörü Matt Busby'nin 1080 maçlık rekorunu da kırarak, zaten yeteri kadar geçtiği Manchester United tarihine bir kez daha geçmiş olacak. Ancak günün favori sorusu Sir Ferguson'un rekoru ne zaman kıracağı değil, takımından ne zaman kovulacağı.

Aberdeen'le Kupa Galipleri Kupasını kazandıktan sonra Manchester United'ın başına geçen Alex Ferguson'un ilk senelerindeki rakibi, o dönem futbol dünyasında fırtına gibi esmekte olan Liverpool'du. İnattığıyla tanınan Ferguson ilk günden itibaren onların hâkimiyetini kabul etmeyeceğini belli etti. Antrenör olalı 3 sezon olup da hâlâ en ufak bir kupa olsun kazanamadığında bu iş için yeterli olup olmadığı çoktan sorgulanmaya başlamıştı bile. Yılmadı. 1989-90 sezonunda ilk FA Cup kupasını aldı. Sonraki sezon Avrupa Kupa Galipleri Kupasını, ertesi sezon da Lig

Aberdeen'le Kupa Galipleri Kupasını kazandıktan sonra Manchester United'ın başına geçen Alex Ferguson'un ilk senelerindeki rakibi, o dönem futbol dünyasında fırtına gibi esmekte olan Liverpool'du. İnattığıyla tanınan Ferguson ilk günden itibaren onların hâkimiyetini kabul etmeyeceğini belli etti. Antrenör olalı 3 sezon olup da hâlâ en ufak bir kupa olsun kazanamadığında bu iş için yeterli olup olmadığı çoktan sorgulanmaya başlamıştı bile. Yılmadı. 1989-90 sezonunda ilk FA Cup kupasını aldı. Sonraki sezon Avrupa Kupa Galipleri Kupasını, ertesi sezon da Lig

Ama yetmedi. Çünkü bu defa 'Hâlâ şampiyonluğu yok' eleştirileri başlamıştı gıyabında. Onu da bir sonraki sezon alıverdi. Sonraki ve sonrakinde de. 94 yılında bir ara verdi kupalara, sonra aynı hızla devam etti. Bu defa da 'İngiltere tamam ama Avrupa'da kupa kazanamıyor; büyük antrenör değil' diyorlardı hakkında. 1999 yılında Manchester United tarihinin belki de en parlak sezonu sonrasında hem Şampiyonlar Ligi'ni, hem Premiership Şampiyonluğunu, hem de FA Cup'i kazandı.

Kupa Galipleri Kupasını, ertesi sezon da Lig Kupasını...

Ama yetmedi. Çünkü bu defa 'Hâlâ şampiyonluğu yok' eleştirileri başlamıştı gıyabında. Onu da bir sonraki sezon alıverdi. Sonraki ve sonrakinde de. 94 yılında bir ara verdi kupalara, sonra aynı hızla devam etti. Bu defa da 'İngiltere tamam ama Avrupa'da kupa kazanamıyor; büyük antrenör değil' diyorlardı hakkında. 1999 yılında Manchester United tarihinin belki de en parlak sezonu sonrasında hem Şampiyonlar Ligi'ni, hem Premiership Şampiyonluğunu, hem de FA Cup'i kazandı. İş başına geçtiği 1986 yılından bugüne, toplam 19 senede, biri Şampiyonlar Ligi, sekizi Premiership şampiyonluğu, beşi FA Cup, biri Kupa Galipleri Kupası, biri Lig Kupası olmak üzere tam 16 kupa topladı Ferguson. Kurulduğu 1878'den bu yana Manchester United 7 kez şampiyon olmuştu, onunla tam 8 kez kazandı. Takımın başına ilk geçtiğinde ezeli rakip Liverpool'du. Sonra Arsenal oldu. Bir süredir de Chelsea. Rakipler değişti, Manchester United baki kaldı.

Geçtiğimiz yıl yayınlanan biyografisinde antrenörlük hayatında aldığı en değerli iki tavsiyenin 'Bütün kontratların aynı anda bitmemesine ve takımın yaş ortalamasının fazla büyümemesine dikkat et' olduğunu söylemişti Ferguson. Dünyanın en zengin ve meşhur kulübü kabul edilen Manchester United'ın başında üçüncü kez yaş ortalamasını düşürmeye soyunmuştu bu sezon as-

lında. Ama takımın Amerikalı milyarder Glazer'lara satılması, on sezon sonra Şampiyonlar Ligi'nden elenmesi, şampiyonluk yarışında geride kalması, beklenmeyen rakiplerden alınan beklenmeyen mağlubiyetler, takımın sembol ismi Roy Keane'in zehir zemberek açıklamalar yaptıktan sonra ayrılarak Celtic'e gitmesi hep aynı döneme denk geldi maalesef. Bütün bunların sonucunda Sir Ferguson'un sarsılmaz sanılan tahtı sallanmaya, Manchester United için Guus Hiddink, Martin O'Neill gibi başka antrenörlerin adı geçmeye başladı.

Gelecek sezon Manchester United'ın başında 20. senesini kutlamaya hazırlanıyordu Ferguson. Takım için yaptıkları Old Trafford kadar somut ve kimsenin geçmişi tartıştığı da yok zaten; şu noktada tartışılan geleceği! İngiliz basınında bir anti-Ferguson kampanyanın sürüyor ve hakkında söylemenlerin hepsinin haksız suçlamalar olduğunu söylemek de mümkün değil. Öte yandan şunu söylemek gayet mümkün: Manchester İmparatorluğu hüküm sürerken konuşamayanlar şimdi baltaları gömdükleri yerden çı-

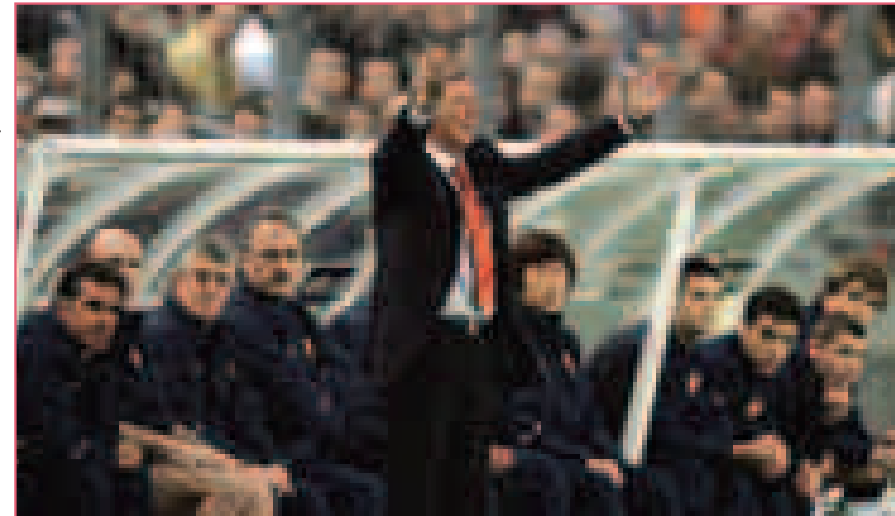
karmışa benziyorlar. Bir gazetecinin basın toplantısında koskoca Alex Ferguson'a 'Ne zaman istifa edeceksiniz?' sorusunu

sormaya cesaret edebileceğini kim tahmin ederdi? Ferguson eleştirileri sadece alınan kötü sportif sonuçlara dayandırılmıyor. Gerçi bu önemli bir ağırlık noktası, çünkü top yuvarlağıyla lafıyla özdeşleşmiş bir sporda, Manchester United'ın fazlasıyla öngörülebilir bir hal aldığı düşünülüyor bazılarının. 'Lig sonuna kadar bazı büyük maçları kazanacak, bazı küçük maçları kaybedecek ve takım sezonu tam anlamıyla başarısız deneyecek bir noktada ama kupasız olarak kapatacak'. Ferguson çağını başlatan bir

FA Cup kupası olmuştu, ironik olarak bütün bu tartışmaları başlatan da yine bir FA Cup kupası oldu: Geçen sene Chelsea'ye 3-1 yenilerek kaybettiği kupa. Sezonun son maçıydı ve uzun süreden sonra ilk defa Ferguson mikrofonu eline alıp taraftarlara veda etmeden bitirdi sezonu. Gerçi statta veda edilecek taraftar da pek kalmamıştı; çoğu maçın sonunu bile beklemeden ya da final düdüğüyle birlikte terk etmişti koltukları. Çoğu kişi Ferguson'un işte o gün bırakması gerektiğini düşündü, biraz dramatik olsa da, başı dik bırakmak için uygun bir fırsattı aslında. Kimileri kupa finali sonrası bırakmasının hoş olacağını düşünürken, bazıları da sosyalistliğiyle tanınan Ferguson'un Glazer'lar iş başına geçtiğinde prensiben istifa etmesinin daha manidar olacağını söylüyordu. Ferguson, Manchester United'ın sadece kâr amacı güden bir şirket olamayacağını söyleyerek ve ideolojik farklılıklarını öne çıkararak istifa etmeliydi onlara göre.

Oysa 1991'de Manchester United hisseleri borsaya açıklarken bu prensiplerden dem vurmamış ve bu halka açılmanın getirdiği finansal rahatlığı yaşamış birinin, bu kadar yıl sonra, bu noktayı öne çıkararak istifa etmesi zor olurdu. Ferguson'un 'Kulübün başkanının eline geçmesini istemiyoruz' beyanatı, taraftarların stadyum dışındaki oturma eylemi kadar dikkate alındı, yani hiç. Old Trafford'da kombine kart sahiplerinin kulüp hakkında söylediklerinin dikkate alındığı bir dönem olmuştu kuskusuz, Sir Matt Busby ve Michael Knighton zamanında! 1989 yılında kulübü satın almak için 10 milyon pound yetiyordu, bu parayı bulmak için borsaya açıldıktan ve hisseler satıldıktan sonra işlerin eski tas, eski yarı-demokratik hamam şekilde yürüyeceğini varsayanlar yanlışlardı. Bugün Glazer'lara karşı olan hava, o dönemlerde ve sonrasında kulübün hisselerini ağırlıklı toplayan iki İrlandalı ortak aleyhine olmamıştı. Oysa yaptıkları temelde tamamen aynı şeydi. JP McManus da, John Magnier de, duygusal zengin taraftarlar değil, tıpkı Glazer gibi birer işadamıydı ve bütün işadamları gibi dört yılda 80 milyon pound kâr etme fırsatını kaçırmadılar. Hikâyeyi geriye doğru sarmaya devam ettiği-

mizde, bu iki İrlandalı kulübün hisselerini almak için cesaretlendiren isme de rastlayacağız, üç hece sekiz harf: Ferguson. İngiltere'de olan biteni sadece bu hafta kim kimi yemmiş şeklinde takip etmeyenler Magnier ve Ferguson isimlerinin daha önce de aynı cümlede kullanıldığını hatırlayacaklar üstelik. O zamanlar cümlede ve olayların merkezinde yer alan bir üçüncü isim daha vardı hatta: Şampiyon yarış atı Rock of Gibraltar. İngiliz gazeteciler 'Ferguson'un yanakları morumsu kırmızıysa, kızgındır' derler. Bu yarış atının gündemde olduğu dönemlerde yanakları sürekli alı al moru mor doluşuyordu kurt hoca. Nettekim yarış atını ortak olarak alan iki eski dost, Magnier ve Ferguson, dünyanın en hızlı atlarından biri olan Rock of Gibraltar'ın kazandıklarını paylaşıırken anlaşmazlığa düşmüşlerdi. İşte tam o dönemde Magnier, bir nevi patron sıfatıyla, menajerlere ödenen komisyon miktarından şikâyetçi olarak, aralarında Blanc, Veron, Forlan, Stam ve Rio Ferdinand'ın da bulunduğu tam on üç transfer dosyasının incelemeye alınmasını kulüp yetkililerinden istemişti. Dosyaların çoğunda geçen menajerin adı ise, sürpriz, Jason Ferguson'du! Magnier bir zamanlar en yakın dostu olan Ferguson'la işte bu ve benzeri konularda takıştıktan sonra sattı hisselerini Glazer'a. Ve belki de bu yüzden Ferguson prensiplerini öne sürerek Glazer geldikten sonra istifa etmeye soyunmadı. Çünkü belki de daha rahat çalışabileceği bir patrona kayıuştuğunu düşünüyordu için için kimbilir? Üstelik Glazer kulübün tamamını almış falan da değildi. Manchester'ı yönetmeye yetecek kadar hissesini ele geçirdi sadece ve dünyanın en zengin kulübü olarak bilinen bir yapıyı tamamen satın almak için Glazer'lar gibi büyük de olsa ciro su belli bir şirket değil, Roman Abramovich gibi ucu bucağı belli olmayan bir servet gerekir. Yine de kâr bazlı bir Amerikan şirketinin yöneticileri olarak, aynı profesyonel prensipleri yeni kulüplerine de uygulamak isteyebilecekleri ve kısa dönemde birkaç iyi transferle, Chelsea'yi yenecek ve şampiyon olacak bir takım kurmak isteyebileceklerini öngörebiliriz. Tabii yine benzer öngörülerle, iyi bir işadamlarının asla kısa vadeli plan yapmayacağı, daha ziyade orta ve uzun vadeli sonuçları gözetileceğini de söyleyebiliriz. Bu açıdan bir sezon daha ve işleyiş iyice anlaşılan dek, ligi Chelsea'nin peşinde bitirmenin kendileri açısından ahım şahım bir problem yaratmayacağı söylenebilir. Bizim asil ilgilendiren ise Glazer'ların kısa ve uzun vadeli planlarından ziyade, Ferguson'un, kendini başarıya aç taraftarlara ya da hiç bir şey bilmeyen Amerikalılara kovdurtmadan, başı dik ayrılmasının yönteminin ne olduğu tabii. Hiçbir futbolsever Glazer'ların ilk başa geçtiği dönemde, Amerikalıların kombine kartlarını toplu olarak yakmak ya da resmî ürünleri boykot etmekle tehdit eden taraftarların, bir türlü gelmeyen başarının hasretiyle, Ferguson aleyhine, yeni patronlarla saf tuttuğunu görmek istemez. Aman dedim. ■

Herkes eşiyle gelsin

Oktay Demiray

Genç neslin yetenekli isimlerinden...
13 yıldır hakemlik yapıyor ve henüz 30 yaşında...
Eski bir basketbolcu. Babasının teşvikiyle hakemliğe başlamış ve her sezon hem hedeflerini değiştirerek büyütmüş hem de kariyerini. Şimdiki hedefi uluslararası alana taşınmak. Futbolu küfürden kurtarıp, keyifle buluşturmak istiyorsak, beylerin eşleriyle maça gelmesinin önem taşıdığını söylüyor ve "Futbol o zaman değişir" diyor.

utbolcular, "Hakemler bize hiç yardımcı olmuyor, saha içinde bizimle hiç konuşmuyor" diyorlar. Ama ben sizden güven almazsam, sizinle bu konuları konuşmam. Ne demiş Eduardo Galeano: "Futbolcular artık çağımızın zırhsız ve kılıcsız savaşçıları." O yüzden bazen orta yolu bulmak zor oluyor. İşin en zor tarafı ise şu: Bir maç önce size çok yardımcı olan bir futbolcu, bir maç sonra size en fazla zorluk çıkartan kişi olabiliyor. Öyle olunca hakem olarak, ona artık sizin de güveniniz kalmıyor.

Avrupa'da hakem o kadar rahat ki. İki kere 4. hakemlik kısmet oldu Avrupa'da. Oradaki futbolcu da çok rahat. Futbolcu eşini, çocuğunu alıyor gidiyor maça. Tiyatro seyrederek gibi. Zamanında İngiltere Futbol Federasyonu Başkanı'nın bir açıklaması vardı: "Buraya beyefendiler gelir ve beyefendi gibi maç seyrederek". Biz ise daha tel örgüyü kaldıramadık.

eni en çok eleştirdikleri nokta "Sen hiç koşmuyorsun"dur. Halbuki çok koşuyorum. "Gerektiği zaman gerektiği yerde miyim?" diyorum. Bir şey diyemiyorlar. Ama şöyle bir durum da var, geçmişte bir hocam da beni bu konuda çok eleştirirdi "Arkadaşım, o televizyon ekranına gireceksin, ben pozisyonu seyrettiğim zaman, seni de göreceğim" derdi. Doğru açıda, doğru yerde bulunuyorsam bence problem yok. Önemli olan doğru karar vermek.

en hakemliğe yeni başladığımda ilk hedefim 3. Lig'de maç yönetmekti. 3. Lig'e çıktıktan sonra "2. Lig'de düdük çalmak istiyorum" dedim. 2. Lig'e çıktıktan sonra, "Ne zaman Süper Lig'e çıkacağız. En azından yardımcı hakem olarak o havayı teneffüs edelim" diyorsun. Onu da yaşadıkten sonra, "Ben hakem olarak çıkayım" diyorsun. Türkiye'de bence her hakemin hayali 4 büyüklerin maçına çıkmaktır, kimse de bunu inkar etmesin. Her hakem 4 büyüklerin maçını yönetmek ister. Ben şimdi 4 büyüklerin de maçını yönetiyorum. Şu anki hedefim ise Avrupa'da maç yönetmek. Zaman geçtikçe hedefler de değişiyor yani.

Küçükken yapılan mahalle maçlarında genellikle kimse hakem olmak istemez diye biliyoruz. Aynı şey sizin için de geçerli miydi? Elbette ben de önce futbol oynadım. Hatta o dönemlerde hakemlere de çok kez itiraz ettim. Çünkü oyuna onların çerçevesinden bakmıyorduk. Basket oynadığım zamanlarda da hırçındım. Bu, haksızlığa tahammül edememden kaynaklanıyordu biraz da. Bir de tabii Türk insanının karakteristik özelliklerine bağlı bir durum var sanki: Hani o çok sözü edilen Türk insanının "delikanlılığı" var ya. İşte ondan da kaynaklanıyor biraz sanırım. Bir zaman sonra babamın görevi dolayısıyla Konya'ya tayini çıktı. Üniversiteye giderken Kombassanspor'da basketbol oynuyordum. 1991-95 arası. O zaman 1. Lig'e de yeni çıkmıştık. Bir heyecan vardı. Babam da, "Gel oğlum seni futbol hakemi yapayım" dedi. Ben de ona önce "Yok baba, ben kendime küfür

ettirmem" dedim. Ama sonradan kıramadım onu.

▼Babanız neden hakem olmanızı istedi?

▲Babam da hakem gözlemcisi. 20 yıldan fazla görev yaptı. Yani ben aslında camiadan hakem oldum. Ama doğrusu bu noktaya gelebileceğimi, böyle olabileceğimi zannetmiyordum.

▼Başlangıçta hakem olmak istememenizi, "küfür yemek istememenize" bağladığınızı söylediniz. Peki nasıl ikna oldunuz?

▲Küfür yemek istemiyordum ama küfürden de etkilenmiyordum. Ortama, oyuna konsantre olduğunuz zaman kesinlikle hiçbir şey duymuyorsunuz. Sahada tek düşündüğünüz hata yapmamak. Sonuçta adalet dağıtıyorsunuz; önce kendinize, sonra ailenize, sonra da size güvenenlere karşı sorumlusunuz. Bu bilinçle müsabakaya hazırlanırken kafanızın tamamıyla boş olması gerekiyor. Dolayısıyla maç içinde seyirci benim için ikinci planda kalıyor hep.

▼Ne zaman başladınız hakemliğe? Kaç sene geçti?

▲Şu anda 30 yaşımdayım. 13 yıldır da hakemlik yapıyorum. Bizim başladığımız dönemlerde 2 yıllık bir "adaylık" süreci vardı. Ardından 2 yıl bölge hakemi olunuyordu. Ondan sonra profesyonellik, C Klasmanı'na yükselmek için bir süre geçmesi gerekiyordu. Şimdi o süreç yok; daha uygun geliyor bazı şeyler.

▼İlk maçınız hangi maçtı, hatırlıyor musunuz?

▲1996-97'de C Klasmanı'na çıktım. O sene herhalde profesyonelliğe, yardımcı hakemliğe çıkmıştım. Hatırlamaya çalışıyorum, hiçbir zaman ilkler ve sonlar unutulmaz ama... Ama şunu çok iyi hatırlıyorum, ilk maça çıktığım zaman gerçekten çok heyecanlandıydim. Yardımcı hakemdim. Ayaklarım yere basmıyordu çünkü heyecandan hissetmiyordum. Konya'da, bir sene içerisinde 130-140'ın üzerinde amatör maça çıkıyorduk. Okul maçları, amatör maçlar, hafta içi, hafta sonu... Okul maçları olduğu için, hafta sonu da genelde çift maça çıkıyorduk. Öğrenci olmamız nedeniyle, boş zamanımız da çoktu. Yönetim de beklenti içerisinde olunca ne yapıyor? Amiyane tabirle "pompalıyor" bütün maçları. Bir an önce yetişmeni istiyor. Sizden beklentisi var çünkü. Bu bakımdan Süper Lig'de ilk maça çıktığım zamansa ayaklarım yere basıyordu, çünkü o noktaya kolay gelmemiştim.

▼O ilk dönemlerde ne gibi tecrübeler edindiniz? İlk dönemler size neler kazandırdı?

▲Önce heyecanımı yenmeyi öğrendim. İlk çıktığım Süper Lig maçını iyi hatırlıyorum ama bakın: 4 sene önce, 2001-2002 sezonunda, Gençlerbirliği-İstanbulspor maçıydı. Cem Papila, Hamza Mısır, Taner Balbay ve Metin Aydoğan, beşimiz çıkmıştık o dönemde. Epey zor bir dönemde çıktık aslında klasmana. O dönemde Türk futbolunda hoş olmayan bazı şeyler olmuştu.

▼Hakem camiası içinde sorun çıkmıştı değil mi?

▲Evet, o dönemde çıkmıştı. Kurum içinde bir problem vardı. Ama tabii bunlar bizi hiç etkilemedi, sonuçta biz kendi işimizi yapacaktık. Dedğim gibi ilk maçımı hiç unutmam. Ama edindiğim tecrübeyle ayaklarımın yere bastığını öğrendim.

▼Hakemlikte çok önemli değil mi bu?

▲Örneğin geçen sene çok zor bir karşı-

laşma yönettim. Zonguldakspor-Orduspor maçıydı. Aslında benim için normal bir maç, ama baktığınız zaman son derece kritik bir karşılaşmaydı. İşte o maça kendimi kıyasladım, dedim ki, "Ben bir şeyler öğrenmişim". Tecrübe gerçekten çok önemli.

▼Futbol oynarken hakemlere çok tepki verdiğinizi, hakkınızı aramak için taşkınlık yaptığınızı söylemişsiniz. Şimdi sahada böyle yapan oyunculara karşı tavrınız ne oluyor?

▲Onu anladığım için işim daha çok kolay oluyor. Ne bileyim bir iki tatlı söz söylüyorum. Ama tabii sınırları aşmamaları kaydıyla. Çünkü bazı Süper Lig futbolcularımızın bu konuda sıkıntıları oluyor. Psikologumuz sayın Acar Baltas, milli takımla eşdeğer çalışma yaptığımız için bizimle de çalışmalar yapıyor. Futbolcular, "Hakemler bize hiç yardımcı olmuyor, saha içinde bizimle hiç konuşmuyor" diyorlar. Ama ben sizden güven almazsam, sizinle bu konuları konuşmam. Ne demiş Eduardo Galeano: "Futbolcular artık çağımızın zırhsız ve kılıcsız savaşçıları." Ö yüzden bazen orta yolu bulmak zor oluyor. İşin en zor tarafı ise şu: Bir maç önce size çok yardımcı olan bir futbolcu, bir maç sonra size en fazla zorluk çıkartan kişi olabiliyor. Öyle olunca hakem olarak, ona artık sizin de güveniniz kalmıyor.

▼Bunca maç içinde kötü maçlar da yönetmişsinizdir, iyi maçlar da. Kötü maçlardan konuşalım mı? Oyuncuların formsuz olduğu günler olduğu gibi, hakemlerin de formsuz günleri oluyor...

▲Gerçekten şanssız maçlar olabiliyor. Suçum olmayan demeyeyim de, benim görmemin gerektiği bir Fenerbahçe-Çaykur Rizespor maçı var mesela. Ali Aydın ile birlikte 4. hakem olarak çıkmıştım. Kural hatası dolayısıyla çok konuşulmuştu.

▼Rizesporlu futbolcuya çift sarı kart gösterilip oyundan atılması olayı...

▲Evet. İnsanlar hep tek taraflı eleştirdiler. "4. hakem ne yapıyor, pozisyonu görmesi lazımdı" diye. Ben görmüş olsam zaten Ali Hocam'a o yardımı yaparım. Hem kendimi, hem Hocamı, hem Federasyon'u böyle bir sıkıntı içerisine sokmam. Ama insanlar tek taraflı düşünüyorlar. Tabii burada medyanın da çok büyük rolü var bence. Hep tek taraflı bakıp, yargısız infaz ettiler.

▼Ama hakemlerin de hakkı da yok ki. Mesela siz "O gün yorumlarım söylediyim, ben o pozisyonunda şöyle bir yerdeydim, göremedim" deseniz...

▲Bence bu doğru bir tespit. Yürekten katılıyorum. Konuşmak iyi bir şey bence. Ama

ger bir hakem fizik-kondisyon olarak hazır değilse, hata olur. Beyine oksijen gitmez. Ama şu anda Süper Lig'de, 2. Lig A Kategorisi'nde hatta diğer alt kademelere de inerek, ben hiçbir hakemin fizik-kondisyon açısından yetersiz olduğunu zannetmiyorum. Çünkü Merkez Hakem Kurulu bu konuda gerçekten çok hassasiyet gösteriyor. Bilgi veriyoruz sürekli. Bizi sürekli kontrol altında tutuyorlar zaten. Öyle gezip tozmalarla, gece hayatıyla işimiz yok. Düzenli bir hayat yaşıyoruz.

şu anki koşullarda kendinizi ifade edemiyorsunuz. Avrupa'da hakem o kadar rahat ki. İki kere 4. hakemlik kısmet oldu Avrupa'da. Oradaki futbolcu da çok rahat. Futbolcu eşini, çocuğunu alıyor gidiyor maça. Tiyatro seyrederek gibi. Zamanın da İngiltere Futbol Federasyonu Başkanı'nın bir açıklaması vardı: "Buraya beyefendiler gelir ve beyefendi gibi maç seyrederek". Biz ise daha tel örgüyü kaldırmadık.

▼Herkes hakemleri tartışıyor. Bunun en temel nedenini bir tek şeyle açıklıyorum ben: Sahada taraftarı olmayan tek unsur, hakem!

▲Aslında bizim taraftarımız daha çok! Yönetmiş olduğum karşılaşmadan sonra,

ger bir hakem fizik-kondisyon olarak hazır değilse, hata olur. Beyine oksijen gitmez. Ama şu anda Süper Lig'de, 2. Lig A Kategorisi'nde hatta diğer alt kademelere de inerek, ben hiçbir hakemin fizik-kondisyon açısından yetersiz olduğunu zannetmiyorum. Çünkü Merkez Hakem Kurulu bu konuda gerçekten çok hassasiyet gösteriyor. Bilgi veriyoruz sürekli. Bizi sürekli kontrol altında tutuyorlar zaten. Öyle gezip tozmalarla, gece hayatıyla işimiz yok. Düzenli bir hayat yaşıyoruz.

hele bir de canlı yayınlanan bir karşılaşmaysa... Ben Konya'dan geliyorum ve Konya aslında 500-600 bin nüfuslu ama küçük bir yer. Anadolu'daki bu tip yerlerde aynı şey hep geçerli. Serdar Tatlı Hoca da iyi bir örnek. Böyle yerlerde insanlar sizi daha iyi tanıyor, takip ediyor çünkü herkes futbolu takip ediyor. Bütün odak noktası futbol, hafta sonu olunca herkes, "futbol" diyor, başka bir şey demiyor. Öyle olunca da...

▼**Orada yeterince onore oluyor musunuz?**

▲Onoreden ziyade, şöyle bağlayayım, söz taraftardan açılmışken; bir karşılaşma yönettikten bir gün sonra iş yerine giderken yolda karşılaşmış olduğunuz insanlar, "Hocam, siz doğru olanı yaptınız" diyorlar. Bu hoş bir şey bence. Bizlere eleştiri yönelten kişilerle aynı caddede beraber yürüsek, onlar bizden daha çok eleştirilirler. Türkiye'de futbolla uğraşanlar kendi ilgi alanlarını, elti alanlarını bilseler bence hiçbir sorun olmaz. Türkiye'de herkes, futbolcu, antrenör, başkan, hakem olabildiğinden, sıkıntı da buradan kaynaklanıyor.

▼**Hakemi eleştirmek işin kolayına kaçmak değil mi biraz? Sahadaki başarısızlığın faturasını ödemesi gereken birkaç insan bulunuyor ve bunlar da "suçu" kabullenmeler gibi mi düşünülüyor?**

▲Çok doğru söylediniz. En basit örneği, Vestel Manisaspör- Ankaraspör maçını yönettim. Uzatma dakikaları oynanıyor, kıdemli yardımcı, 1 numaralı yardımcı hakemin önünde bir pozisyon oldu. Arkadaşım aut olarak değerlendirdi. Yedek kulübesinden itiraz geldi. Maçın son dakikalardı. Siz de kulübeye dönüp, "Oturun" demeye kalkışsanız, zaman zaten geçiyor. Haliyle kaleciden bir an önce topu oyuna sokmasını istedim. O da hemen soktu. Sonuçta top oyuna girince, herkes oyuna dönecek. Doğru veya yanlış, bir karar verildi orada. Artık son saniyeler oynanıyor. Kaleci topu oyuna sokarken pas hatası yaptı. Ankaraspörlü oyuncu, topu aldı, geldi. İnanır mısınız, kale alanı dediğimiz yerden topu auta attı. Maç bitti, teknik direktör, herkes yardımcı hakeme geliyorlar. Ben sadece, "Hocam, az önce oyuncun yüzde 1 milyonluk golü kaçırdı. Onu niye söylemiyorsun?" dedim. "O başka" diyor. Bakış açısını görebiliyor musunuz? İnsanlar hep hataları arıyor. Bir hakem arkadaşımızın lafı var: "Doğru yaptığın zaman kimse hatırlamaz ama yanlış yaptığın zaman da kimse unutmaz" diye.

▼**Hakemliğe başlayan birinin bütün bu zorlukları kabul ederek bu işe girmesi lazım, öyle mi?**

▲Ben hakemliği zor olduğu için tercih etmedim. Dediğim gibi babam vesile oldu bu işe. Ama sonradan baktım ki insanlar size saygı gösteriyorlar, bu da hoşuma gitti. Gel zaman git zaman yönettiğiniz maçlarda, hakemlik yaptığınız maçlarda haz almaya başlıyorsunuz. Doğru yapıyorsunuz çünkü. Ben hâlâ da doğru yaptığımı inanıyorum birçok şeyi.

▼**Basketbolden gelmiş olmak işinize yarıyor mu?**

▲Elbette. Mesafeleri daha çabuk kat ediyorum. Hatta beni en çok eleştirdikleri nokta "Sen hiç koşmuyorsun"dur. Halbuki çok koşuyorum. "Gerektiği zaman gerektiği yerde miyim?" diyorum. Bir şey diyemiyorlar. Ama şöyle bir durum da var, geçmişte bir hocam da beni bu konuda çok

eleştirirdi "Arkadaşım, o televizyon ekranına gireceksin, ben pozisyonu seyrettiğim zaman, seni de göreceğim" derdi. Doğru açıda, doğru yerde bulunuyorsam bence problem yok. Önemli olan doğru karar vermek.

▼**Ancak tartışılan kararların çok olduğu sezonlar da oluyor ve bu sezon da onlardan biri. "Şanssızlıklar" diye de nitelendiriliriz bunları iyi niyetli bir şekilde. Ama kötü niyetlilerin eline koz verecek örnekler de çok. Buna karşın nasıl bir tavır geliştirmek lazım? Çünkü en temel problem şu sanki: Ben size güvensen sahada, verdiğiniz bütün kararları kabul ederim. Bu güven eksikliğini nasıl gidereceğiz? Bu güven kurumsal olarak nasıl sağlanır?**

▲Tek çare zaman diyorum ben. Çünkü Türk hakemliğinde biz yeni bir nesiliz. Fırat Aydınus, Cüneyt Çakır, benden bir dönem önce Bülent Demirek. Benim 5. yılım ama son 7 yılda Süper Lig'de maç yöneten kadro yüzde 80-90 oranında değişti. Genç bir kuşak geldi. Elbette ki hata yapacak. Bunu kabul ediyorum. Çok önemli hatalar olduğu zaman açıklaması mümkün olmuyor ama bence bunun üzerinde de fazla durmaya gerek yok. Şanssız bir Türkiye-İsviçre maçı yaşadık. Her zaman Acar Baltas Hoca'nın kulaklarını çınlatıyorum, şunu söyler: "Hiçbir zaman hiçbir maça Vatan-Millet-Sakarya ile çıkmayın arkadaşlar". İngiltere'nin bir klibi var bununla ilgili. Eriksson'un artık psikologla maçlara hazırlama olayı var. Çok da başarılı oldukları onlar. Bence Türk futbolundaki eksik o. Hiçbir takımın psikoloğu olduğunu zannetmiyorum.

▼**Sahadaki insanlar maçlara psikolojik olarak hazırlanamıyorlar diyorsunuz yani. Peki buna hakemler de dahil mi acaba?**

▲Biz yeni yeni, son bir senedir başladık bu çalışmalara. Ben faydasını çok gördüm. En azından ben, bu son bir senedir hakemlik yapıyorum! Bunu çok rahatlıkla söyleyebilirim. 5 senedir Süper Lig'deyim, bir senedir hakemlik yapıyorum. Niye? Önceden maça çıkarken, "hata yapmıyacağım, olmazsa olmaz" düşüncesiyle çıkıyorsunuz. Çünkü bakıyorsunuz, arkadaşların hep iyi maçlara çıkıyor, kendi kendine "Ben niye çıkamıyorum, benim ne eksikim var" diyorsunuz. Hata yapmamak için maça çıkmak da hata getiriyor. İnanır mısınız, bazen pozisyonu görüyorsunuz, ama beyine emir gitmiyor. "Adam elle oynuyor, çal düdüğü" diyorsunuz ama beyine emir gitmiyor. İnsanın basiretinin bağlandığı anlar oluyor.

▼**Yüksek efor sarf eden, sürekli koşan ve oksijen ihtiyacı giderek fazlaşan bir insanın bazen gördüğünü değerlendirirken zorluklar yaşaması gayet doğal aslında değil mi?**

▲Eğer bir hakem fizik-kondisyon olarak hazır değilse, hata olur. Beyine oksijen gitmez. Ama şu anda Süper Lig'de, 2. Lig A Kategorisi'nde hatta diğer alt kademelerde de inerse, ben hiçbir hakemin fizik-kondisyon açısından yetersiz olduğunu zannetmiyorum. Çünkü Merkez Hakem Kurulu bu konuda gerçekten çok hassasiyet gösteriyor. Bilgi veriyoruz sürekli. Bizi sürekli kontrol altında tutuyorlar zaten. Öyle gezip tozmalarla, gece hayatıyla işimiz yok. Düzenli bir hayat yaşıyoruz.

▼**Hiç unutamam dediğiniz bir hikâye var mı?**

▲Geçen sezon Erol Ersoy'un hakemliğini

yaptığı Fenerbahçe-Çaykur Rizespor maçına gelmeden, 29 Ocak günü, gece 1'de bir kızım dünyaya geldi. Biraz problemli oldu doğumu, sıkıntısını 6 ay çektik. Hiç kimse hakemin ne sıkıntı çektiğini bilmiyor tabii. Hangi şartlarda maça çıktığınızı bilmiyor. Ya da geçen sezon Samsun'da Samsunspor-Galatasaray maçını yönettiğim zaman çocuğuma Konya'da cerrahi müdahale uyguladılar. Hastanedeydi. Maça gittiğim zaman hiçbir problem yoktu. Gün içinde problemler olmuş, bana eşim ve ailem aksettirmiyorlar. Niye? Maçında bir problem olmasın diye. Maçım bitiyor, eşimi arıyorum, nasıl olduklarını merak ediyorum. "Şu anda çocuğa cerrahi müdahalede bulunuyorlar" diyor.. Ameliyattan çıkmama ihtimali var, çünkü prematüre doğdu çocuğum. Düşünsenize, soyunma odasındayım, 2 saat çıkmıyorum. Basın mensupları da sanıyorlar ki bilerek çıkmıyorum. Hayır, durum öyle değil. En sonunda bir basın mensubu arkadaşına "Arkadaşım, böyle böyle bir sıkıntı var. Ben konuşacak durumda değilim" dedim. "Tamam" dedi. Sağolsun o anlayışı gösterdi.

▼**Zor olmuş sizin için...**

▲Rize maçından önceki gece kızım dünyaya gelmişti, sabahında maç için İstanbul'a geldim. Aslında maça gelmeyecektim. Çünkü eşimi çok ani olarak, cuma günü akşama doğru hastaneye kaldırmıştık. Bir anda doğum gerçekleşti, beklemediğimiz bir olaydı. Bize perşembe günleri maç ataması yapılır. "Sonucu bekleyeyim" dedim. Ben, "Başkanın arzu ederseniz ben gitmeyeyim" dedim. O da, "Oğlum bu maç senin kızının şansı" dedi. Hiç unutmayacağım bir maç öncesi oldu benim için.

▼**Bu sayıda Anders Frisk ile görüştük. Daha önce Collina ile de bir seminerinde karşılaşmıştık ve onunla ilgili de dergiye bir şeyler yazmıştık. İkiisi birbirine taban tabana zıf bir şey söyledi. Collina diyordu ki, "Ben maça çıkmadan önce takımları uzun uzun çalışırım. 3-5-2 oynuyorlarsa demek ki kanatlarla ilgili sorunlar çıkacak oraya yakın durayım, 4-4-2 ise ona göre. Bütün sistemlerini çalışırım. Ve maçlarını sürekli izlerim". Frisk ise "Hiçbir şey çalışmam. Hiçbir şeye bakmam çünkü baktığım şeylerin beni etkileyeceğini düşünürüm. Maçtan sonra da kendimi seyretemem" dedi. Siz nasıl yorumlarsınız bunu?**

▲Öncelikle Frisk'in, hakemliği bırakmasına çok üzülüm, hiç hak etmedi bence yapılanları. Sorunuza gelince ben de Frisk'in dediği gibi yapıyorum. Benim tarzım da Frisk'ininki gibi. Maçları seyredirim tabii. Ama özellikle bir takımı seyretmem. Hele yöneteceğim bir maça. Niye seyretmem? Çünkü ön yargı oluyor. Bu sefer olmayana da veriyorsunuz, olana da veriyorsunuz. Çünkü o anda öyle görüyorsunuz. Sonuçta bunu şöyle değerlendiriyorum. Bir maç oynanıyor. Sen sadece benim hatalarımı görmek istersen bin tane hata çıkarırsın. Ama öbür türlü oturun, benim sadece iyi yanlarımı çıkarın. O şekilde kendinizi şartlıyorsunuz sonuçta. Hiç kötülerini görmezsiniz zaten. Ama Frisk'e şu yönden katılmıyorum. Bir yerde de tabii ki bilgi sahibi olmak lazım. Takımlar, kişiler hakkında bilgi sahibi olmak lazım. Ama bu bilgi sizde bir yargı oluşturacak düzeyde olmamalı. Yani ayrıntılı bir bilgi değil, özet bir bilgi lazım.

▼**Hakemlikle ilgili Türkiye'de bu tartışmaların içinden çıkıp 30 yaşında bir adam olarak nasıl hedefler koyuyorsunuz kendinize?**

▲Ben hakemliğe yeni başladığımda ilk hedefim 3. Lig'de maç yönetmekti. 3. Lig'e çıktuktan sonra "2. Lig'de düdük çalmak istiyorum" dedim. 2. Lig'e çıktuktan sonra, "Ne zaman Süper Lig'e çıkacağız. En azından yardımcı hakem olarak o havayı teneffüs edelim" diyorsunuz. Onu da yaşadık sonra, "Ben hakem olarak çıkayım" diyorsunuz. Türkiye'de bence her hakemin hayali 4 büyüklerin maçına çıkmaktır, kimse de bunu inkar etmesin. Her hakem 4 büyüklerin maçını yönetmek ister. Ben şimdi 4 büyüklerin de maçını yönetiyorum. Şu anki hedefim ise Avrupa'da maç yönetmek. Zaman geçtikçe hedefler de değişiyor yani.

▼**Takip ediyor musunuz Avrupa'yı? "Şurada maç yönetmek daha zevklidir" gibi şeyler düşünüyor musunuz?**

▲Evet, İngiltere Ligi için bunu diyorum. Gerçekten çok zevkli bir lig. Televizyon başında seyrederken bile zevk alıyorum.

▼**Beğendiğiniz hakemler kimler?**

▲Türkiye'de çok değerli hocalarımız var zaten, hepsinden feyz alıyorum. Mustafa Çulcu ve İsmet Arzuman'ın futbol yorumları çok hoşuma gidiyor. Serdar Tatlı ve Orhan Erdemir'in jest ve mimikleri hoşuma gidiyor. Herkesin bir tarzı var. Dünyadan da İsviçre-Türkiye maçını yöneten Lubos Michel'i beğenirim, çok güzel maç yönetiyor çünkü. Baktığınız zaman bir karizmaya da sahip, ödün vermeyen bir yapısı var. Mimiklerinden onu anlayabiliyorsunuz. Collina'nın yerini ise tartışmaya bile gerek yok.

▼**Son soru. Tribünden küfür nasıl yok olur?**

▲Biz bu işi deşarj meselesi değil de, bir keyif meselesi haline getirirsek küfür de olmaz. Bence öncelikle herkes eşleriyle ma-

Cem Papila

Dünya futbolu bugünlerde bariz gol şansının değişimine dönük önemli bir öneriyi tartışmaya hazırlanıyor. FIFA kokartlı hakemimiz Cem Papila'nın önerisi, Futbol Federasyonu tarafından FIFA'ya ve prosedür gereği FIFA Merkezi'nin bulunduğu İsviçre'nin Futbol Federasyonu'na iletilti. Tüm üye ülkelere iletilecek öneri kabul görürse 2006 Mart'ında yapılacak toplantıda Papila'nın önerisi görüşülecek ve karara bağlanacak.

'Bariz Gol Şansı' değişsin!

▼Böyle bir fikir ilk ne zaman aklınıza geldi?

▲Bundan beş yıl önce, sezon öncesinde Gelecek Vaat Eden Hakemler Semineri yapıldı. Bu seminere davet edilen beş ikinci lig hakeminden biriydim. Daha o zamandan bu kararla ilgili aklımda bir şeyler vardı. Seminere gitmeden önce bunu yazılı hale getirdim ve seminere götürdüm.

▼Nasıl tepki verdiler?

▲Açıkçası pek itibar etmediler. Neden böyle yaptıkları konusunda pek bir bilgim yok. Ama sonuçta fikir ilk o günlerde olgunlaştı. İlgisi görmemesi nedeniyle de rafa kalktı.

▼Rafa kalkmış fakat orada da kalmamış. Siz aklınızın bir köşesinde bunu hep tutmuşsunuz? Öyle değil mi?

▲Açıkçası fikir bana ilginç geldiği ve mantıklı bulduğum için

Bariz gol şansı ile ilerleyen oyuncu rakip ceza alanı içinde penaltıyı gerektirecek bir müdahaleyle durdurulmuşsa ve durduran oyuncunun müdahalesi ihraç verilecek hallerin 1., 2., 3., 6. ve 7. maddeleri kapsamına da girmiyorsa; durduran oyuncunun oyundan ihraç edilmesindeki kriter, müdafa takımın kalecisinin kalesinde bulunup-bulunmaması durumu olmalı. Yani oyuncu durdurulmasaydı kaleciyle karşılaşmayacak idiyse, oyundan ihraç edilmelidir. Burada özellikle kaleci vurgusu yapmamın nedeni, sadece kalecinin topa elle müdahale şansı olması. Dolayısıyla kalede kaleciden başka oyuncuların bulunması ihracı engellememelidir.

hep aklımın bir köşesinde kaldı. 2004 yılı'nın Kasım ayında Brüksel'de önde gelen kulüp antrenörleriyle birlikte bir toplantı yapılmıştı. Orada bariz gol şansı yorumuna dair eleştiriler gelmişti. Benim önerime benzer fikirler ortaya atılmıştı. Ben de tartışmaları basından takip ediyordum. Bak-tım konu yeniden ısındı, hemen İngilizce'ye çevirdim ve Fransa'daki Ocak 2005 FIFA Hakemleri seminerine sundum. Orada UEFA Hakem Komitesi üyelerine birer kopya verdim ve tetkik etmelerini rica ettim. Ama oradan da pek bir ses çıkmadı.

▼ **Sonra nasıl oldu da gündeme gelebildi?**

▲MHK yönetimi değiştikten sonra ben Ufuk Özerten'e konuyu açtım ve süreci anlattım. O da çok ilgilendi ve konuyu

Ankara'da MHK gündemine taşıdı. Ben de gittim görüşümü anlattım. Sanki tezimi savunur gibi bir sunuş yaptım. Sonunda fikrim onlar tarafından da kabul gördü. Sonra konu Federasyon Başkanı Dr. Levent Bıçkacı'ya kadar yansıdı. Onun da ilgi göstermesiyle dosya International Board'a gitti. Artık orada tartışılacak ve karara bağlanacak.

▼ **Her karar ve her öneri bu şekilde oraya gönderiliyor mu peki?**

▲Tabii ki hayır. Bunun için belli prosedürleri geçmeniz gerekiyor. Mesela her yılın en geç 1 Aralık'ına kadar önerinizi kendi federasyonunuza sunmanız gerekiyor. Federasyon sizin önerinizi değerli ve tartışılabilir buluyorsa, en geç 14 Aralık'a kadar onu International Board'a gönderiyor. Süreç böyle başlıyor.

▼ **Bu karar değişikliği istemiyle amacınız ne?**

▲Aslında ben sadece konuyu tartışmaya

açmak istedim. Benim için önemli olan bu konunun bir şekilde sorgulanması ve daha adil bir karar verilmesi. İlk defa bir Türk hakeminden böyle bir teklif uluslararası kurumların önüne gidiyor. Kabul edilir, ya da edilmez, ama tartışmaya başlamak önemli. Kendi kariyerime bir etkisi olmayacak bunun. Ama Türk hakemliği için önemli bir şey, diye düşünüyorum. Biz de böyle şeyleri yorumlayabiliyoruz, bunu göstermek anlamlı. Bu aralar FIFA'nın gündemine hep kötü olaylarla geliyoruz, bir de böyle gelsek fena mı olur?

▼ **Bariz gol şansı gereğiyle futbolculara kırmızı kart gösterme kuralı tam olarak ne zaman uygulanmaya başlamıştı?**

▲Bariz gol şansı uygulamasına ilişkin mecburi talimat, International FA Board tarafından 28 Haziran 1990 tarihinde yayımlandı ve FIFA tarafından da 6 Temmuz 1990'da tanımlandı. Kural ilk olarak İtalya'da düzenlenen 1990 Dünya Kupası'nda uygulamaya geçti ve bu mecburi talimatın yararları o finallerde net bir şekilde sergilendi.

▼ **Söz ettiğiniz talimatta kural nasıl düzenleniyor?**

▲International FA Board'un Mecburi Talimatı şöyle: Hakemin kanaatine göre, rakip kaleye doğru bariz gol atma şansı ile ilerleyen bir oyuncu kasti ve fiziki bir şekilde kural dışı olarak durdurulmuşsa (serbest vuruş veya penaltı vuruşu ile cezalandırılacak bir ihlal) ve dolayısıyla hücum eden oyuncunun takımı gol yapma şansı elde etmemişse, ihlali yapan oyuncu 12. kuralın n fıkrası gereği ciddi faullü oyundan dola-yı oyundan ihraç edilecektir. International FA Board'ın bu talimatının ardından FIFA,

12 Şubat 1991'de bir sirküler yayınlayarak 12. kural ile bir yorum yapmış ve yayınlamıştır. Bariz gol şansına ilişkin gelişmeler bu şekilde devam etmiştir.

▼ **Mevcut durumda Futbol Oyun Kuralları içindeki düzenleme nasıl?**

▲Bariz gol şansına ilişkin kural, Futbol Oyun Kuralları'nın 12. maddesi içinde, "ihraç verilecek haller" kısmında 4. ve 5. maddelerde düzenlenmiştir. Buna göre; "4- Topa bilerek elle oynayarak rakip takımın bariz golünü veya gol atma şansını önlerse (kendi ceza alanındaki kaleci hariç) 5- Kaleye doğru ilerleyen rakibin bariz gol atma şansını serbest vuruş veya penaltı vuruşu gerektiren bir ihlal ile önlerse" oyuncuya kırmızı kart gösterilerek, oyundan ihraç edilir.

▼ **Peki özellikle 5. alt madde çerçevesinde bakacak olursak, bariz gol şansını değerlendirmede esas olan kriterler neler?**

▲Burada elbette yorum devreye giriyor. Bariz gol şansı ile ilerleyen oyuncunun bir ihlalle durdurulması halinde bariz gol şansının saptanmasındaki kriterler temelde topun ve oyuncunun yönü, rakip kaleye olan mesafesi ve savunma oyuncularının konumu, hava ve saha şartları olarak sayılabilir. Ancak uygulamada kalecilerin konumu sadece, kalecinin bariz gol şansı ile ilerleyen oyuncunun başka bir oyuncu

Kanımla futbolda son zamanlardaki en büyük tartışma bariz gol şansı ve penaltı kararları üzerinde olmakta. Çünkü bu hususta bir türlü standart kararlar verilememekte. Müsabakayı yöneten hakem, vermiş olduğu penaltı kararından sonra pozisyon bariz gol şansı olsa bile -istisnaların dışında kırmızı kartla oyuncuyu ihraç etmemekte. Bu durum genelde tartışmaya açık pozisyonlarda daha fazla meydana geliyor. Dolayısıyla bu tür olaylarda hakemlere yönelik eleştiriler daha da fazlalaşmakta. Bu yorum değişikliği, sadece bu açıdan dahi standardın yakalanmasında ve hakemlere yönelik eleştirilerin azalmasında önemli bir etken olabilecektir diye düşünüyorum.

tarafından durdurulmasında, önünde sürmüş olduğu top fazla açılmış ve kalecinin bu topa ihlale uğrayan oyuncudan daha önce ulaşılabilir ve müdahale edebilecek durumda olması halinde dikkate alınmıyor. Bunun dışında kalecinin bariz gol şansı olan oyuncunun diğer bir savunma oyuncusu tarafından durdurulması halinde konumunun herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

▼ Bu durumda kaleci biraz geri plana itilmiş olmuyor mu?

▲Evet. Bu hali ile yorum, kalecinin golü kurtarma ihtimali olmasını göz ardı ediyor ve hatta kaleciyi yok sayıyor. Oysa özellikle ceza alanı içerisinde meydana gelen ihlallerde, ihlalin ceza alanı içerisinde olması sebebiyle kaleciye yakın bir mesafede meydana gelmesi ve kalecinin hareketli olan bu topu kurtarma ihtimalinin yüksek olması tartışmasızdır.

▼ Siz bu noktada penaltının da bariz gol şansı olduğunu söylüyorsunuz...

▲Düşündüğünüz zaman, kurala göre bariz gol şansı olan oyuncunun ceza alanı içerisinde yapılan bir ihlalle durdurulması esnasındaki gol atma şansı, penaltı vuruşunu gole çevirme şansından çok daha azdır. Ancak yapılan hareket ceza sahasının içinde olduğundan verilen kararın penaltı olması durumunda, durdurulan oyuncunun gol atma şansı artarak devam etmektedir. Zira futbol gerçekliği içinden baktığımızda, penaltı vuruşlarının gole çevrilme ihtimalinin çok daha yüksek olduğu ortada. Dolayısıyla bence penaltı vuruşu da bir bariz gol şansı.

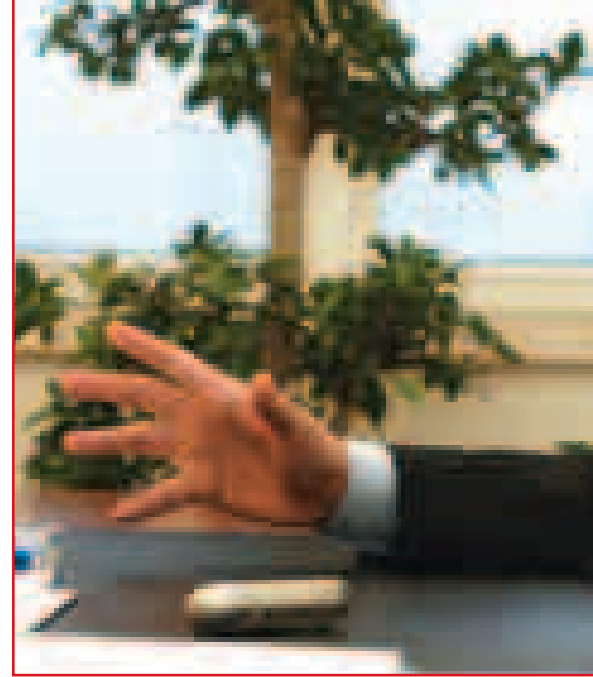
▼ Siz FIFA'ya sunduğunuz öneride de bu noktadan hareket ederek, kuralın yorumunda değişikliğe gidilmesini öneriyorsunuz...

▲Bariz gol şansı ile ilerleyen rakip oyuncunun ceza alanı dışında, serbest vuruşu gerektirecek şekilde durdurulması halinde durduran oyuncunun oyundan ihraç edilmesine ilişkin olarak bir yorum değişikliği düşünülmemelidir. Fakat az önce bahsettiğim nedenden ötürü penaltıyı gerektiren bir durum söz konusu ise, yani ihlal ceza alanı içinde yapılmış ise kural değişikliği yapılabilir düşüncesi ile böyle bir çalışma hazırladım.

▼ Biraz daha açmak için soruyorum: Temel dayanağınız, bir futbolcunun oyun hareketliliğini, pozisyon stresini yaşamadan, nispeten daha salim bir kafa ile yapacağı penaltı vuruşunun skoru değiştirme olasılığının yüksekliği yani penaltının gole en yakın durum olması değil mi?

▲Evet, tam olarak. Mevcut uygulamada bariz gol şansı ile kaleye yönelmiş oyuncu ceza alanı içinde penaltıyı gerektirecek şekilde durdurulursa, müdahale yapan takımın kalecisi kalesinde olsa dahi rakibini durduran oyuncu oyundan ihraç edilmekte ve penaltıya karar verilmekte. Ancak belirttiğim gibi penaltı vuruşu da

aslında bariz bir gol şansıdır ve hatta kanımca serbest vuruş olması sebebiyle hareketli olan bir topa göre gol olma şansı ve oranı çok daha yüksek. Çünkü hücum eden oyuncunun hareketli topa kaleciyle karşı karşıya kaldığında bu topu gol yapabilmesi zor olabilmekte. Kaleciler bu tür topları penaltılara göre çok daha yüksek bir oranda karşılayabiliyor ve golü engelleyebiliyor. Penaltı atışında, top oyuna girmeden kalecinin ileri doğru hareket edememesi bile penaltının hareketli topa göre çok daha fazla bariz gol şansı olduğunu diğer bir delili aslında. Zira hareketli toplarda kaleciler golü engellemek için açıyı daraltmak amacıyla genel-

de bariz gol şansı ile kaleye yönelen oyuncuya doğru hareketlenip, ceza alanı civarında oyuncuyu karşılayıp golü engellemektedir. Tabii öte yandan, penaltıyı takımın serbest vuruşlarda en başarılı ve kabiliyeti olan oyuncusunun kullandığı da unutulmamalı.

▼ Tüm bu anlatıklarınız kapsamında sizin yeni yorum öneriniz nedir?

▲Bariz gol şansı ile ilerleyen oyuncu rakip ceza alanı içinde penaltıyı gerektirecek bir müdahaleyle durdurulmuşsa ve durduran oyuncunun müdahalesi ihraç verilecek hallerin 1., 2., 3., 6. ve 7. maddeleri kapsamına da giriyorsa; durduran oyuncunun oyundan ihraç edilmesin-

deki kriter, müdahale takımın kalecisinin kalesinde bulunup-bulunmaması durumu olmalı. Yani oyuncu durdurulmasaydı kaleciyle karşılaşmayacak idiyse, oyundan ihraç edilmelidir. Burada özellikle kaleci vurgusu yapmanın nedeni, sadece kalecinin topa elle müdahale şansı olması. Dolayısıyla kalede kaleciden başka oyuncuların bulunması ihraç engellememelidir. Kalecinin rakibin bariz gol şansını engellemesine ilişkin uygulamanın değişmemesi gerektiğini düşünüyorum. Kısacası yorum değişikliği önerim özet olarak, "Bariz gol şansı ile ilerleyen oyuncu, rakip ceza alanı içinde penaltı vuruşu gerektirecek bir müdahaleyle durdurulmuşsa ve bu durdurma ihraç verilecek hallerden 1., 2., 3., 6. ve 7. maddeleri kapsamında da değilse, rakip 'kaleci kalesini savunabilecek konumda' olduğu sürece ihlali yapan

yir zevki üst seviyede olan bir maç izlemeleri. Seyircilerin bir maçtan zevk duymaları için müsabakanın, denk kuvvetler arasında geçmesi çok önemli. Takımların en iyi 11 futbolcularıyla mücadele etmesi, bu mücadelenin zevkli hale gelmesi için temel şarttır. Bir takımdan bir kişinin eksilmesi bile, oyunun dengesini büyük ölçüde etkiliyor. Eksik kalan takım genelde gole yönelik çabasından vazgeçerek defans oynamaya başlıyor ve seyirci golden mahrum kalıyor. Penaltıya sebep olan oyuncunun, penaltı kararı verilmesine dolayısıyla rakip takımın bariz gol atma şansı devam etmesine rağmen oyundan ihraç edilmesi ve o takımın bir kişi eksik bırakılması, bu dakikadan sonra oyunun kalitesini de etkiliyor.

▼ Hakemler böyle bir değişiklikten nasıl etkilenir?

▲Kanımca futbolda son zamanlardaki

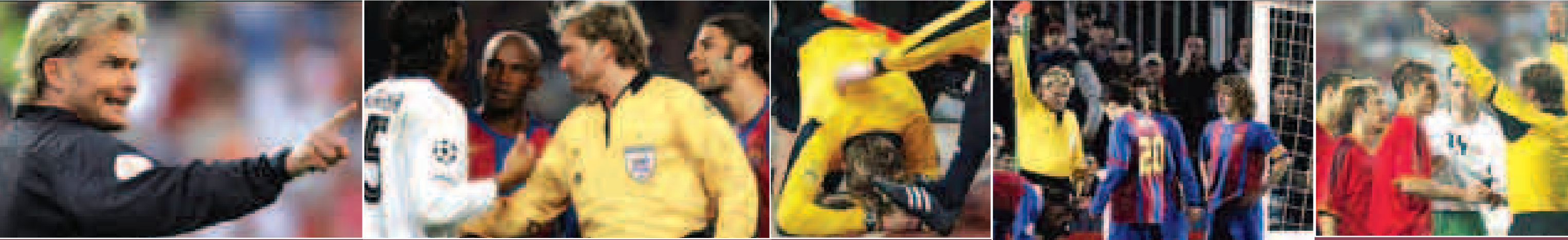
oyuncu oyundan ihraç edilmemelidir" şeklinde. Tabii bu yorum değişikliğine bağlı olarak, 12. kuralın "ihraç verilecek haller" başlıklı kısmının 5. nolu bendi de şu şekilde değiştirilebilir: "Kaleye doğru ilerleyen rakibin bariz gol atma şansını serbest vuruş veya kalecinin kalesini savunmadığı konumda penaltı vuruşunu gerektiren bir ihlalle önler ise"...

▼ Böyle bir yorum değişikliğine gidilmesi oyun kalitesini nasıl etkiler sizce?

▲Aslında bu yorum değişikliğinin önemli gerekçelerinden biri futbol oyununun ruhunda yer alıyor. Futbol bir temaşa sporu; temel amaç seyredenlerin bu oyundan zevk almaları ve müsabaka süresince se-

en büyük tartışma bariz gol şansı ve penaltı kararları üzerinde olmakta. Çünkü bu hususta bir türlü standart kararlar verilememekte. Müsabakayı yöneten hakem, vermiş olduğu penaltı kararından sonra pozisyon bariz gol şansı olsa bile istisnaların dışında kırmızı kartla oyuncuyu ihraç etmemekte. Bu durum genelde tartışmaya açık pozisyonlarda daha fazla meydana geliyor. Dolayısıyla bu tür olaylarda hakemlere yönelik eleştiriler daha da fazlalaşmakta. Bu yorum değişikliği, sadece bu açıdan dahi standartın yakalanmasında ve hakemlere yönelik eleştirilerin azalmasında önemli bir etken olabilecektir diye düşünüyorum. ■

‘Hastayım’ de Anders!

Anders Frisk

Bir maçta her iki takımın hakemi de olmak kesinlikle zor bir şey. Hem evsahibi hem de deplasmanda oynayan takımın hakemi olmak ve medyanın da kabulünü görmek, bir hakem için başarılması zor bir olay. Ben her maçtan önce yaptığımız toplantıda yardımcı hakemlere şunu söyledim: “Maçtaki yaklaşımımız şu olacak: Evsahibi takıma ne hak ediyorsa onu veriyoruz. Ne az ne de çok. Deplasmanda oynayan takıma da ne hak ediyorsa onu veriyoruz. Ne az ne de çok.” Buna daha taraftarlar dahil değil. Çünkü hangi statta olursanız olun, taraftarlar maçın hakemini etki altına almada son derece önemlidir ve bir hakem için onlar karşısında güçlü durmak çok önemlidir.

O dünya hakemliğinin en önde gelen isimlerinden biriydi. Geçtiğimiz sezon Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinde yönettiği Barcelona-Chelsea maçından sonra İngiliz basınının boy hedefi haline geldi. Chelsea’nin teknik patronu Mourinho’nun acımasız eleştirileri ve aldığı tehditler sonrasında FIFA ve UEFA’nın tüm karşı çıkmalarına karşın uluslararası arenadaki 133. maçından sonra hakemlik yaşamını bitirdi. Geçtiğimiz günlerde Türkiye’ye geldi ve bu röportaj yapılırken ilginç bir anıdan söz etti: “Yunanistan-Türkiye Dünya Kupası Grup Eleme Karşılılaşmasını ben yönettim. Maçtan önce annemle telefonda konuşuyorduk ve bana maç için nereye gideceğimi sordu. “Atina” dedim. Hangi maça olduğunu sordu. “Yunanistan-Türkiye” dedim. Telefonun öbür ucu sessizleşti. Neden sonra “Anders, belki ‘hastayım’ deyip maçtan çekilsen fena olmaz. Ne dersin?” diye konuştu. Ama elbette onu dinlemedim. Eğer bir şey konusunda endişelenirsen, herkes bunu görür ve fark eder. Dolayısıyla kendine güvenin olmalı, rahat olmalısın ve kendine inanmalısın.

İlker Uğur

▼Sayın Frisk, ilk olarak final maçlarından konuşarak başlamak istiyorum. Siz başarılı ve üst düzey bir hakem olarak 2000 yılında düzenlenen Avrupa Şampiyonası’nın finalini yönetmişsiniz. Öyle büyük ve tarihi bir maçı yönetmek nasıl bir his? ▲Bu bir hakem için çok özel bir davet elbette ve tabii ki çok özel bir duygu. Ama doğrusunu söylemek gerekirse benim için her maç, ister lig maçı olsun ister Şampiyonlar Ligi, ya da milli maçlar hiçbir şekilde fark etmez, hepsi aynıydı. Çünkü taşıdığı özelliklere bakmadan, her zaman aynı önemi verdim bu tip maçlara. Sonuçta bir kupada final maçını yönetmek çok ayrı bir iş. Ama bunu o anda, sahadayken, maçın içindeyken düşünmüyorsunuz. Bu aklınıza bile gelmiyor. Ben her zaman maç maç düşündüm. Yönettiğim maçın sonrasını hiç düşünmedim. Kafamdaki düşünce her zaman şuydu: Maça çıkarım ve yönetirim. Onu aştığım zaman başka bir maç gelirdi. Sonuçta iki yıl sonra oynanacak bir Dünya Kupası finaline bugünden odaklanamazsınız; bu mümkün değil. Sadece o gün yöneteceğin maçı düşünmen, o maça tam anlamıyla konsantre olman gerekir. Bu bence çok önemli ve benim başarımın sırrı buydu diyebilirim.

▼Kariyerinize baktığımız zaman yanılmıyorsam 100’ün üzerinde

uluslararası maça çıkmışsınız.

▲Tam olarak 133 maç aslında.

▼Milli maçlar ile kulüp maçları yönetmek arasında en büyük farklılıklar sizce neler?

▲Bu biraz zor bir ayırım. Kulüp maçlarını yönetirken, dünyanın pek çok farklı ülkesinden gelen farklı milliyetlerdeki futbolcuları yönetiyorsunuz. Milli maçlarda ise durum değişiyor; sahada sadece iki farklı ülkeden gelen oyuncular var karşınızda. Kulüp şampiyonalarında, özellikle Şampiyonlar Ligi ve UEFA Kupası’nda ise değindiğim gibi karşınızda karma takımlar oluyor.

▼Milli maçlar daha mı gerilimli oluyor peki?

▲Milli maç ya da değil, bunu hiçbir zaman, hiçbir maçtan önce bilemezsiniz. Tam da bu durum futbolun en muhteşem özelliklerinden birisidir zaten. Örneğin ben kariyerim boyunca çok milli maç yönettim ve bunların birçoğundan önce, özellikle her iki tarafın medyalarında maça ilgili sayısız haber, yorum çıkmış ve maçın önemi gereğinden fazla artırılmaya çalışılmıştır. Fakat yaratılmak istenen tüm o gergin atmosfere rağmen, daha sonra maç çok iyi ve sakin geçmiştir.

ence bir hakem olarak iletişim stratejiniz gerçekten çok önemli. Tabii buna bağlı olarak kullandığınız dil de. Özellikle uluslararası maçlarda geçerli bir durum haline geliyor bu. Diyelim İspanya-Portekiz maçını yönetiyorsunuz. Ya da örneğin Hırvatistan-Sırbistan Karadağ maçı. Bunlar için özel bir stratejiniz olmalı. Hakemin, vücut dilini yönettiği her maça göre ayrı ayrı şekillendirmesi lazım. İyi bir hakemlik için en önemli noktalardan birisi, oyuncularla iyi bir iletişim kurmanız ve vücut dilinizi de iyi oturtmanızdır. Bunları yaptığınız anda kendinizle futbolcular arasında bir kredibilite oluşturabilirsiniz ve bunu başarabilmek gerçekten çok önemlidir.

▼Medyanın hakemler üzerinde baskı yaratması konusunda ne düşünüyorsunuz? Bu durum hep olumsuz sonuçlar mı yaratıyor sizce?

▲Aslında bunu haber programlarında da görebilirsiniz. Sürekli depremler ve felaketler hakkında haber yaparlar. Ama tabii kabul etmek gerekirse, medya biraz da böyle bir şey. Bunu bilmek, bununla yüzleşmek ve bunun farkına varmak gerek bence.

▼Örneğin biz Türkiye’de hemen her gün hakemlerden şikayet ediyor, yakınıyoruz!

▲Merak etmeyin dünyanın geri kalan her yerinde de bu böyle! Ancak takdir edersiniz ki, bu hakemler için zor bir durum. Bir maçta her iki takımın hakemi de olmak kesinlikle zor bir şey. Hem evsahibi hem de deplasmanda oynayan takımın hakemi olmak ve medyanın da kabulünü görmek, bir hakem için başarılması zor bir olay. Ben her maçtan önce yaptığımız toplantıda yardımcı hakemlere şunu söyledim: “Maçtaki yaklaşımımız şu olacak: Evsahibi takıma ne hak ediyorsa onu veriyoruz. Ne az ne de çok. Deplasmanda oynayan takıma da ne hak ediyorsa onu veriyoruz. Ne az ne de çok.” Buna daha taraftarlar dahil değil. Çünkü hangi statta olursanız olun, taraftarlar maçın hake-

mini etki altına almada son derece önemlidir ve bir hakem için onlar karşısında güçlü durmak çok önemlidir.

▼Peki futbolcuları nasıl kontrol ediyordunuz? Birçok karşılaşma sırasında sahada futbolcularla diyaloglarınızı izlerken sürekli onları sakinleştirdiğinizi, gerilimi azalttığınızı görürdük.

▲Bence bir hakem olarak iletişim stratejiniz gerçekten çok önemli. Tabii buna bağlı olarak kullandığınız dil de. Özellikle uluslararası maçlarda geçerli bir durum haline geliyor bu. Diyelim İspanya-Portekiz maçını yönetiyorsunuz. Ya da örneğin Hırvatistan-Sırbistan Karadağ maçı. Bunlar için özel bir stratejiniz olmalı. Hakemin, vücut dilini yönettiği her maça göre ayrı ayrı şekillendirmesi lazım. Ulusal hakemliğimin ilk yıllarında pek iyi değildim ve doğrusu yavaş yavaş kendime güvenimi yitirmeye başlamıştım. Ayrıca futbolcularla iletişimim de çok iyi değildi. Ama zaman içinde eksiklerimin üstüne giderek, öğrendim, kendimi geliştirdim. Şunu kavradım; iyi bir hakemlik için en önemli noktalardan birisi, oyuncularla iyi bir iletişim kurmanız ve vücut dilinizi de iyi oturtmanızdır. Bunları yaptığınız anda kendinizle futbolcular arasında bir kredibilite oluşturabilirsiniz ve bunu başarabilmek gerçekten çok önemlidir.

▼Katıldığı bir konferansta Pierluigi Collina'yı dinlemiştim. Kendisi, bir hakemlik stratejisi olarak, yöneteceği her maç öncesi özel olarak takımları ve taktiklerini çalıştığını söylemişti.

▲Ben bunu hiç yapmam. Asla, asla, asla. Ama öte yandan galiba bunu hiç yapmayan bir ben varım. Bazen birisi bana "9 numaraya dikkat et. O adam kendini hep yere atar" der, ama ben hiç dinlemem. Çünkü maç sırasında berrak bir zihne çok ihtiyacım var. Eğer sadece bir

destek olmanız gerekir. Bu en önemli şart. Kişisel olarak Türkiye'de iyi futbol oynandığını düşünüyorum. Avrupa'da da başarıyla mücadele eden iyi takımlarınız ve oyuncularınız var. Üstelik son Dünya Kupası'nda çok iyi bir performans sergilediniz. 2006'da Almanya'da yer alamayacak olmanız kesinlikle büyük bir talihsizlik. Fakat bunun yeni hakemler yetiştirmek için, dolayısıyla ilerisi için çok iyi bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Zaten her ülke futbolunda bazen boşluklar da olur. Bu da doğal; 10-15 yıl dünyanın en iyi futbol

bence bu yüzden çok önemli. UEFA, kurum olarak her organizasyonunda her zaman hakemlerin arkasında olduğunu vurguluyor. Bu destek de önemli. Bazen medya, özellikle önemli maçlardan önce, son derece olumsuz bir atmosfer yaratıyor ve bu yüzden sahada ciddi sorunlar yaşayabiliyoruz. Ya da bazen antrenörler maçtan yaklaşık bir hafta önce hakemleri baskı altına almaya çalışıyorlar, bu yönde demeçler veriyorlar. Tüm bunlar futbol için kötü bir atmosfer yaratıyor. Oysa futbol ailesinin her bir ferдинin yapacağı

ve olumlu bir insan olmanız. Size bir anımı anlatayım: Yunanistan-Türkiye Dünya Kupası Grup Eleme Karşılaşmasını ben yönettim. Maçtan önce annemle telefonda konuşuyorduk ve bana maç için nereye gideceğimi sordu. "Atina" dedim. Hangi maça olduğunu sordu. "Yunanistan-Türkiye" dedim. Telefonun öbür ucu sessizleşti. Neden sonra "Anders, belki 'hastayım' deyip maçtan çekilsen fena olmaz. Ne dersin?" diye konuştu. Ama elbette onu dinlemedim.

er zaman ve her şartta hakemlerinize destek olmanız gerekir. Bu en önemli şart. Kişisel olarak Türkiye'de iyi futbol oynandığını düşünüyorum. Avrupa'da da başarıyla mücadele eden iyi takımlarınız ve oyuncularınız var. Üstelik son Dünya Kupası'nda çok iyi bir performans sergilediniz. 2006'da Almanya'da yer alamayacak olmanız kesinlikle büyük bir talihsizlik. Fakat bunun yeni hakemler yetiştirmek için, dolayısıyla ilerisi için çok iyi bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Zaten her ülke futbolunda bazen boşluklar da olur. Bu da doğal; 10-15 yıl dünyanın en iyi futbol ülkelerinden bile yeterince iyi, üst düzey hakem çıkmayabilir. Bu çerçevede içinde baktığımızda bence Türk hakemliği yürümeye devam etmeli.

futbolcuya konsantre olursam, maç sırasında onunla ilgili pozisyonlarda doğru karar veremem. Gerçekten o oyuncuya yapılmış bir müdahale mi var, yoksa aldatmaya yönelik hareketle kendini yere mi atıyor, olup bitenleri ancak berrak bir zihinle çözebilirsin, taktiklere veya takımlara çalışarak değil. Oyle yaparsanız, takımları o kadar yakından incellerseniz, etki altında kalabilirsiniz. Benim maçlara olan yaklaşımım bu.

Ayrıca maçtan önce veya sonra gazeteleri okumam, maç tekrar izlemem. Sadece, UEFA bazı kritik pozisyonlara bakmamı ister özellikle eğitim çalışmaları söz konusu olduğu zamanlarda. Ya da mesela maçla ilgili rapor vermem gerekirse, yani biraz da mecburiyetten, yönettiğim maça sonra tekrar bakarım. Bir maç biter ve ben sonraki maça odaklanmaya başlarım; bu benim yaklaşımım. Ama tabii her hakem kendine uygun bir yaklaşım belirlemelidir.

▼Biz her zaman Türk futbolunun üst düzey hakemler tarafından Dünya Kupaları'nda ve Şampiyonlar Ligi'nde temsil edilmesini bekliyoruz. Sizce bu noktalara gelebilecek hakemler yetiştirmek için neler yapmak gerek?

▲Her zaman ve her şartta hakemlerinize

ülkelerinden bile yeterince iyi, üst düzey hakem çıkmayabilir. Bu çerçevede içinde baktığımızda bence Türk hakemliği yürümeye devam etmeli.

▼Şampiyonlar Ligi'nin çok farklı bir düzey olduğu hemen herkes tarafından kabul ediliyor. Tıpkı takımlar kadar hakemler de çok üst düzey isimler ve futbolcular ne olursa olsun hakem kararlarına saygılılar. Karar yanlış olsa bile, "Demek hakem öyle görmüş" denilebiliyor. Bu duruma nasıl gelindi? Bu saygınlık nasıl kazanıldı?

▲UEFA hakemlik konusunda, hakem kararlarının tartışılmaması konusunda çok büyük çabalar harcadı. Hakemleri yılda iki kez toplayıp, çeşitli maçların videoları gösterildi ve örnek kararları izletildi. Bu seviyede kararlar alınmasını istediğini söyledi. Hakemler için çok iyi ve faydalı seminerler oldu bunlar.

▼Hakemliğin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizin medyayla ve bir takımın teknik kadrosuyla yaşanan sorunlar nedeniyle hakemliği bıraktığınızı biliyoruz.

▲Futbol endüstrisi yükseldikçe, normal olarak beklentiler ve elbette kârlar da yükseliyor. Bunların hepsinin birbiriyle yakından bağlantılı şeyler olduğunu biliyoruz. UEFA'nın düzenlediği seminerler

hareketin, söyleyeceği sözlerin ne gibi sonuçlara yol açacağını önceden görmesi ve buna göre hareket etmesi gerek bence.

▼Hakemlerin genelde farklı nedenlerden ötürü, beklenmedik anlarda hakemliği bırakması her zaman kötü bir örnek olarak gösterilir. Fakat siz bıraktığınız zaman UEFA'da bu kararınızı destekledi ve sizin bırakmanız hakemler için iyi bir örnek gibi görüldü sanki. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

▲Bu konuyu hiç düşünmüyorum. Benim düşünce biçimim bu şekilde değil. Kötü bir deneyimdi evet, bunu kabul ediyorum ama konu hakkında çok fazla da düşünmüyorum. Daha çok olumlu şeyleri düşünüyorum. Büyük maçlarda düdüğü çalan, önemli maçlar yöneten bir hakemseniz hiçbir şeyden korkmamanız gerekir

Eğer bir şey konusunda endişelenirsen, herkes bunu görür ve fark eder. Dolayısıyla kendine güvenin olmalı, rahat olmalısın ve kendine inanmalısın.

▼Yönettiğiniz Türk takımlarının oynadığı ve hiç unutamadığınız bir maç var mı?

▲Fenerbahçe Stadı'nda stat ışıklarının söndüğü Barcelona maçını hiç unutamam. Bir de FIFA hakemliğimin ilk yıllarında dördüncü hakem olarak Galatasaray-Monaco maçında görev almıştım. Öyle bir atmosferde yer almak tek kelimeyle muhteşemdi.

▼Yıllarca hakemlik yaptıktan sonra, gözlemcilik yapmak nasıl bir duygu?

▲Kesinlikle çok rahatlatıcı olduğunda söylemeliyim. Sahada olmaya hiç ben-

Ay-Yıldız ile Orak-Çekiç'in futbol dostluğu

Dünkü futbol maçı
2-2 berabere bitti

Musta talan da, İslam talanına da bu
daha iyi ve daha doğru yanlıştır.

Bu da iki ülke arasındaki ilişkilerin ne kadar derin dengelere dayandığını göstermektedir. Bizzat Mustafa Kemal Atatürk ülke içindeki komünistlere ünlü Eskişehir konuşması ile göz dağı vermiş ve bu işle bizzat ilgileneneğini duyurmuştur. Ancak komünistlere karşı böyle bir tavır olduğu bir ülkede, Sovyetler Birliği dost bir ülke olarak kamuoyunda olumlu atıflarla anılıyordu. Hatta Sovyetler Birliği'ndeki iktisadi hayat, eğitim ve sanayileşme konularına dair övücü yazılara basında rastlamak işten bile değildi. Spor da bu alanlardan bir tanesiydi. Futbol tarihimizin daha ilk devirlerinden itibaren Rusya ile zaten hatırı sayılır bir ilişki içine girilmişti. İlk yurtdışı turnelerimizden bir olan Fenerbahçe'nin Rusya seyahati bu açıdan önemlidir. Fenerbahçe I. Dünya Savaşı'ndan hemen önce Odesa'dan Rusya turnesine çıkmış ve birçok başarılı sonuç elde etmişti. Milli mücadeleden itibaren Devrim Rusya'sı ile ilişkilerin böyle bir sıcak hava içerisine girmesi, futbol alanında akislerini bulmuştu. Örneğin 1930'lu yılların spor dergilerinde Sovyetlerdeki spor hayatı ve bu alandaki gelişmeler örnek alınacak numuneler olarak anılıyordu.

Karşılıklı Ziyaretler

Spor alanındaki ilişkilerin gelişmenin siyasi ve iktisadi nedenlerinin yanında spora dair nedenleri de vardı. Rusya'nın spor alanında kat ettiği ilerlemeler Türk sporu içinde bir ölçü oluyordu. Birçok futbol maçından önce ve sonra memleket futbolunun kendisini tartması için bunun ne kadar önemli bir vesile olduğu dile getiriliyordu. Zira genelde Türk sporcuları, özelde futbolcular ciddi rakiplerle sık sık karşılaşmak imkânı bulamıyorlardı. Bundan dolayı artık gelenekselleşmeye başlamış Türkiye-Sovyetler spor münasebetleri Türk Spor dünyasında bir fırsat olarak telakki ediliyordu. Bu karşılıklı iade-i ziyaretler kamuoyunda da yakından takip edilen hadiseler şeklinde cereyan ediyordu. Örneğin Sovyet sporcularının ziyaretleri münasebetiyle büyük, şaşalı karşılama törenleri düzenleniyordu. Sporcuların vapurları denizde karşılanıyor, rıhtımdan kalacakları otele kadar yol boyunca karşılama ve "hoş geldin" kortejleri oluşturuluyordu. Yine

Türk Sporcularının Moskova diğer Sovyet şehirlerini ziyaretleri her türlü magazinsel unsur ile birlikte anılıyordu.

Dost Rus Sporcuların 1935 Ziyareti

1935 yılındaki bu ziyaretin önemi 1930'lu yıllar boyunca yapılan müsabaka ve münasebetlerin en büyüklerinden bir tanesi olmasından kaynaklanır. Bu yıl Sovyet spor kafilesi daha önce olmadığı kadar büyük bir kadro ile yola çıkar. Bu sadece Türkiye seferleri için geçerli de değildir. Spor kafilesinden önce gelen telgraflarda Ruslar şöyle diyorlardı: "Esasen şimdiye kadar hiçbir defa, hiçbir memleketi aynı zamanda beş spor şubesi delegelerini ihtiva eden bir ekip göndermiş değiliz." Sovyet ekibi özellikle güreş ve futbol müsabakaları için özenle hazırlanmıştı zira Türklerin bu iki alanda çok iyi olduklarını düşünüyorlardı. Bu iki alanın yanında iki ülke tenis ve eskrim dallarında ilk defa karşı karşıya geleceklerdi. Basın ise bu maçlara yönelik olarak idarecileri ve yöneticileri uyarıyorlardı. Tahmin edileceği gibi tartışmaların odağında oluşturulacak futbol takımı vardı. Bilindiği üzere futbol tarihimizin başlarında milli takım yerine çeşitli şehirlerin kendi muhtelit yani karma takımları oluşturuluyordu. O şehrin önde gelen takımlarının

Tarihten bir yaprak

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler Milli Mücadele ile birlikte çok olumlu bir hava içerisine girer. Özellikle 1917 Devrimi'nden sonra Sovyetlerin Doğu Halkları içerisindeki emperyalizm karşıtı akımları destekleme tavrı iki ülke arasındaki ilişkilerin hızla gelişmesine yol açmıştır. Yeni kurulan TBMM hükümeti hem oradan gelebilecek maddi yardımlar sebebiyle hem de diplomatik yalnızlıktan kurtulmak amacıyla bu sıcak yaklaşıma olumlu bir tepki vermişti. İki ülke arasındaki iyi ilişkiler milli mücadelenin zaferle sonuçlanmasından ve cumhuriyetin kurulmasından sonra da devam etmiştir. İki ülke arasında hem iktisadi hem de siyasi birçok anlaşma imzalanmıştır.

Cumhuriyet'in İlk Dönemlerinde Sıcak Münasebetler

Bu yakınlaşma elbette ki hiçbir şekilde Türkiye'nin komünizme temayülü anlamına gelmiyordu. Tam tersine Sovyetler ile ilişkiler ne kadar iyi olursa olsun, ülke içindeki sol akımlara ve özellikle Türkiye Komünist Partisi'ne aman verilmiyordu. Gerek milli mücadele zamanında ve gerekse de 1923 senesinden sonra komünistler birçok kez tevkifata uğramış, parti ve sendika kurmalarına izin verilmemiştir. Ancak ilginç olan içeride komünistlere göz açtırılmasına rağmen Sovyetler ile ilişkilerin bu politiklardan hiçbir şekilde etkilenmemiş olmasıdır.

önde gelen futbolcuları bu karma takımları oluşturuyordu. Seneler geçtikçe bu oluşturulan takımlar üzerinde de çok büyük kavgalar kopabiliyordu. Bizim bugün Hakan Şükür tartışmasından alışık olduğumuz durum futbolumuzun ilk yıllarında daha sık yaşanıyordu. Özellikle son hazırlık maçlarından biri olan Bulgar Levski takımına karşı iyi bir oyun çıkarılmamış olması spor basınına düşündürüyordu. Bulgar takımını 3-0 ve 4-0 gibi net skorlarla yenmiş de olsa Türk takımı geleceğe dair iyi işaretler vermiyordu. Takımda istek, beraberlik, canlılık, sürat, mücadele ruhu ve yenme azminin eksik olduğu düşünülüyordu.

Oysa karşı karşıya gelinecek Sovyet takımı daha önce karşılaşılan "külüstür" takımlarla mukayese kabul etmezdi. Bundan dolayı spor idarecilerinin futbolcular doğru seçmeleri, iyi hazırlamaları ve konsantrasyon etmeleri isteniyordu. Basın yenilirse de şerefli bir mağlubiyet yani formanın hakkını vermiş bir takım istiyordu.

Karşılama Töreni

12 Ekim 1935 Cumartesi günü gelecek olan Sovyet sporcuları karşılamak için son hazırlıklar bir gün önce tamamlanmış ve kamuoyuna duyurulmuştu. Buna göre sporcular için denizde (Kavaklarda) ve karada karşılama törenleri düzenlenmişti. Misafirleri getiren Sovyet Çiçerin vapuru saat sabah 9'da Galata rıhtımına

yanıyordu. Galata Rıhtımındaki karşılamada tüm Halkevleri erkani, bütün spor teşekkülleri, kulüp mümessilleri ve sporcular hazır buluncaklardı. Tüm katılımcı teşekküller adına Sovyet sporculara otuz aşkın buket verilecekti. Kafilenin başında Sovyetler Birliği Yüksek İdman Şurası başkanı Mantsef olacaktı. Bir gün sonra Kadıköy'de ilk futbol maçı, pazartesi günü ise Taksim'de ikinci müsabaka yapılacaktı. Futbol maçı bileti tribün 150, duhuliyeye 75 kuruş olarak belirlenmişti. Biletler İstanbul'da Dördüncü Vakıf Han birinci kat 13 No'lu Federasyon merkezinde, Taksim stadında ve Kadıköy'de Milyon Tayyare gişesinde satılmaktaydı. Rus sporcular Pera Palas Otelinde ağırlanacaklar ve ardından Eminönü Halkevinde Türk sporcuları ile tanıştıracaklardı.

Bu çok ince ayrıntılarına kadar düşünülmüş ve organize edilmiş karşılama töreni olayın bir spor müsabakası ve festivalinden daha fazla bir şey olduğunu göstermektedir. Tüm rıhtım Rusça "hoş geldiniz" levhaları ile kaplanmış,

Cumhuriyet Halk Fırkası erkani ve idareciler hazır bulunmuşlardır. Kandilli lisesinden bir kız öğrenci Rusça bir konuşma yapmış ve bu Rus kafilesince ilgili ile karşılanmıştır.

Futbol Maçları

Ruslarla yapılacak altı futbol maçından ilk olan Kadıköy Fenerbahçe stadındaki maçta Türk takımı sahadan 2-1 mağlup ayrılmıştı. Maça ilgi çok büyüktü. Aksi olması düşünülmezdi zira kamuoyu bu organizasyon için günler öncesinde hazırlanmıştı. Maça ilgi o kadar fazla idi ki, İstanbul tarafından

gelenler için Akay idaresi tarife harici vapur işletmek zorunda kalmıştı. Maçta Sovyetler Birliği'nin Ankara Büyükelçisi Karahan Yoldaş ile İstanbul İlbaşy Muhiddin Üstündağ statdaki yerlerini almışlardı. Takımlar saha çıktıktan sonra orta yuvarlakta karşı karşıya dizilmişler ve iki ülkenin en üst spor idarecisi birer konuşma yapmıştı. Bundan sonra bayraklar değiştirilmiş, İstiklal ve Enternasyonal marşları dinlenmişti. Futbolcular ve seyirciler her vesile ile birbirlerine sevgi gösterilerinde bulunmuşlardı. Konuk takım tam Rus takımı olmaktan çok Dinamo ve Spartak takımlarının karmasıydı. Sovyet takımı şu futbolculardan oluşuyordu: Rijof, Harcebutof, Feterin, Raya, Anderi, Starofski, İlya, Pavlof, Smirnof, Yakoşi ve Dapşi. Türk takımı ise Avni, Yaşar, Lütfi, Reşad, Esad, Feyzi, Niyazi, Naci, Rasih, Şeref ve Fikret'ten kuruluydu. Maçın genelinde Sovyet takımı daha muntazam bir oyun çıkarmıştı. Daha organize ve düzgün ataklarda bulunmuştu. Oysa maçta ilk iki tehlikeli pozisyonu yaratan Türk takımı idi. Bu iki pozisyon'da da Sovyet defansı tehlikeyi bertaraf etmeyi başarmıştı. Zaten Naci de gününde değildi ve maç boyunca bulduğu pozisyonlar bonkörce harcamıştı. Türk takımının gol için ileri çıktığı ve Naci'nin kaçırdığı bir başka pozisyondan sonra hızlı toparlarla Rus takımı ileri çıkmış ve merkez muhacim Smirnof Feyzi'den de sıyrılarak Avni'nin yanından meşin yuvarlağı kaleye yuvarlamıştı. Böylece Rus takımı öne geçmişti. Bu gol statdaki diplomasiye duyarlı seyirciler tarafından dakikalarca alkışlanmıştı. Bundan sonra Sovyet oyuncular ağırlıklarını daha fazla hissettirdiler. Daha çok ortadan ve soldan inen Rusların oyunu birden sağ tarafa çevirmeleriyle birlikte sağ açıkları ceza sahasına girmiş ve yetişemeyeceğini anlayan Lütfi bu oyuncuyu yere indirmiştir. Kazanılan penaltıdan Smirnof kendisinin ve takımının ikinci golünü kaydetmişti.

Bu golle birlikte Türk takımı her ne kadar dağılmamışsa da herhangi bir toparlanma emaresi de göstermemekteydi. Ancak ilk yarının sonlarına doğru Rasih ceza sahasına hızla dalmış ve bu tehlikeli durumu Rus oyuncular ancak onu el-

le tutarak bertaraf etmişlerdi. Bu da elbette ki penaltı ile cezalandırılmıştı. Bu penaltıyı Rasih kullanmış ve durumu 2-1 yapmıştı. İkinci yarıda taraflar gol atmakta muvaffak olamamışlar ve maç bu skorla nihayete ermiştir. Ancak ikinci yarıda oyunda nispeten iyi oynayan Feyzi, Lütfi ve Şeref'in oyundan alınarak, yerlerine İbrahim, Faruk ve Muhteşem'in sahaya sürülmesi tribünlerde büyük tepkiye yol açmıştı. İstanbul'daki ikinci maç Taksim'deydi. Hafta arası olmasına rağmen maça olan ilgi muazzamdı. Sovyet takımı bu sefer Moskova, Leningrad ve Harkof şehirleri futbolcularından Şoriyotz, Titirin, Famin, Leuta, İvin, Feodoro, Şulotski, Cemcintif, Şegotski, Kuskof ve İlyin, Türk takımı ise Necdet, Faruk, Yaşar, Esad, Lütfi, Mehmet Reşat, Fikret, Şeref, Rasih, Naci ve Niyazi'den oluşuyordu. İki takım da bu maçta daha iyiydi. Özellikle Türk takımı sahaya çok daha seri ve muntazam bir oyun koymuştu. Takımların ikisinin de iyi oynaması skora yansımıştı: 2-2. Hatta ikinci yarıda Rusların yıldızı Smirnof girene kadar Türk takımı maçı önce götürmekle kalmamış, oyunu onların yarı sahasına yığmıştı. Ancak ikinci yarının ortasında Smirnof oyuna denge getirmiş ve beraberlik golünü kaydetmişti. Maçtan sonra futbolculara yüklenen eleştiri yazılarının yanı sıra bu kadar güçlü bir takıma karşı direngen bir oyun ortaya koymalarından dolayı futbolcular tebrik eden yazılar da basında yer aldı. Rus takımı daha sonra Ankara ve İzmir'de müsabakalarda bulunarak 1 Kasım 1935 günü memleketlerine doğru İstanbul'dan hareket etmişlerdi. ■

Hakan Kutlu

Çeyrek asırlık çınar!

Türk futbolunda artık unutmaya başladığımız istikrarın sembollerinden biri o. Tıpkı Galatasaraylı Bülent Korkmaz gibi. 25 yıl hiçbir yere ayrılmadan aynı renklere gönül verip aynı formayı terletmek ve maddiyatın öne plana çıktığı bir dönemde parayı değil forma aşkını tercih eden şövalye ruhlu bir futbolcu çeyrek asrı aynı caimada geride bırakmanın gururunu yaşıyor şu sıralar. Oynadığı her kategorideki takımda kaptanlık yapan, kariyerinin son baharında bir de menajerlik yükünü sırtlayan Ankaragücü kaptanının tek üzüntüsü bir kupa kaldıramamak. Ama onu da telafi etmenin yolunu şimdiden gösteriyor ve “Futbolcuyken yapamadığımı teknik direktör olarak yapacağım. Ankaragücü’nde her aşamada kaptanlık yaptım. Bırakınca bu takıma teknik direktör olacağım. Kupayı hoca olarak kaldıracam” diyor.

Futbolcu olarak düşündüğüm hedeflerin birçoğuna Ankaragücü’nde ulaştım. Burada başladım, burada bırakacağım. Zaten bu sezon hem kaptan hem menajer olarak görev yapıyorum. Sağolsun başkanımız, yönetimimiz beni bu göreve layık gördü. Kolay değil. Oynamak, kaptanlık ve menajerlik yapmak. Ama bana yardımcı olan destek aldığım kişiler var kulüpte. Apo Dayı, Seyit Kalender, Erk Toros bana her konuda yardımcı oluyorlar. Ben bu görevi hakettiğime inanıyorum. Son dört-beş yıldır futbolu bıraktıktan sonra ne yapacağımı düşünmeye başladım. Şu an hayallerimi bir gün Ankaragücü’nde teknik direktörlük yapmak süslüyor.

▼Futbola ne zaman nasıl başladın?

▲Mahallede okulda oynarken büyük ağabeyimin dikkatini çekmiş. Ankaragüçlüydü o. Bu yüzden annemle beraber beni tuttu Ankaragücü futbol okuluna götürdü. 8 yaşındaydım. Yıl 1980. Orada yetenekli çocukları ayırıyorlardı. Beni de seçtiler. O gün bugündür Ankaragücü’ndeğim. O zamanlar televizyon siyah – beyaz ve tek kanal. Bugünkü kadar sık olmasa da televizyondan maçları izliyordum. Özeniyordum. Çıkıp sokakta top peşinde koşuyordum büyük bir sevgiyle. Alt yapıda haftada iki üç gün antrenman oluyordu. Minik takımda da maç yoktu. Resmî maçlara yıldız takımıyla başladım. Orada takım kaptanıydım. Sonra genç takımda, PAF takımda, amatör takımda oynadım. Hepsinde de takım kaptanıydım. Sonra A takıma çıktım.

▼Hangi teknik adam seni A takıma aldı?

▲Beni A takım kadrosuna Samet Aybaba aldı ilk kez. O zaman beş arkadaş A takıma alındık. Hepsi çok iyi oyuncular. Onlar başka takımlara gitti. Ben kaldım. Kaptanlığa kadar yükseldim. Önceleri çömez muamelesi gördük tabii. O dönem çok iyi kadromuz vardı. Sinan ağabeyle aynı odada kalıyorduk. Onun, Hayati hocanın diğer ağabeylerimin nasihatleriyle büyüdüm. Antrenmanlarda kendimi göstereyim diye kene gibi yapışırdım. Gerekirse sert de oynardım. Bu yüzden çok fırça yedim. Özellikle

Sinan ağabeyden. Bir gün bana çalım atmaya kalktı. Bende gencim tabii çabuk davranıp yemedim. Sinan abi çıldırdı. "Bu adam futbolcu olsa bu çalımı yerdı. Bu futbolcu falan değil" diye isyan etti.

▼**Bu kadar uzun süre aynı kulüpte aynı havayı solumak nasıl bir şey? Senin için avantaj ya da dezavantajları neler oldu?**

▲Bu durumun avantajları çok büyük. Bir camiayla bütünleşiyorsun. Kulüp artık benim evim gibi. İzin günlerim de bile mutlaka uğrarım. Ama dezavantajı da yok değil. Uzun yılların ardından tribünler seni artık kanıksıyor. İyi de oynasan göze batmıyorsun. Normal oynuyormuşsun gibi algılanırsın. Seyirci her zaman yenilik ister. Yeni, genç futbolcular transfer edilsin ister. Benim burada şanslı olduğum bir yön var. Ankaragücü taraftarı beni çok benimsedi. Onlar her zaman takım da Ankaragüçlü oyuncular yer alsın alt yapıdan gelen isimler oynasın istiyor. Bu tür oyuncular çok sahipleniyorlar. Bu açıdan şanslıyım. Çok genç yaşta oynamaya başladım. A takıma geldiğimde 17 yaşındaydım. 18 yaşında oynamaya başladım. Alt yapıdan gelmenin avantajı vardı tabi ama ben de iyi oynuyordum. Bunun yanı sıra saha dışındaki davranışlarım da taraftar üzerinde etkili olmuştur. Taraftarla aramda hoş olmayan bir şey geçmedi. Ankaragücü kulübünde alt yapıdan yetişip, A takıma kadar çıkan, bütün takımlarda kaptanlık yapan ve kulüpten hiç ayrılmayan başka bir isim yok benim bildiğim kadarıyla.

▼**Bir dönem gözde isimlerdendin. Teklifler aldın. Ama gitmedin. Bunun nedeni ne?**

▲Bir dönem Fenerbahçe, Gaziantep, Trabzonspor'dan teklifler aldım. Mesela Gaziantep çok iyi para veriyordu o zaman. Beni de istediler. Antep'e gittim. İmza atacaktım. Sabah Ankara'ya dönüp kulübümle sözleşme yaptım.

▼**Ne oldu orada? Niye vazgeçtin Gaziantepspor'a gitmekten?**

▲Yapamadım. Ankara'dan Ankaragücü'nden uzak kalmayı göze alamadım. Sonuçta bu işten para kazanıyoruz. O genç yaşta kolaylıkla aklımı çecek rakama rağmen vazgeçtim. Ankaragücü'ne karşı forma giyeceğimi düşününce içim bir tuhaf oldu. Yapamadım. Apar topar Ankara'ya döndüm. İnsan her zaman hayal ettiği şeyleri yapar. Ben hiçbir zaman Ankaragücü'nde oynayayım da Fener'e, Galatasaray'a gideyim diye hiç hayal etmedim. Buna birçok kimse inanmayacak belki ama. Gerçekten böyle. Hep Ankaragücü'nde oynayayım. Uzun yıllar burada kalayım, kaptan olayım diye hayal ettim. Hayal ettiğimi de yaşadım. Bunlardan dolayı en ufak pişmanlık duymadım. Ama gitseydim eminim çok pişman olurudum.

▼**Bütün bunları yaşarken kendine nasıl hedefler koydun? Bu hedeflere ulaştın mı?**

▲Futbolcu olarak düşündüğüm hedeflerin birçoğuna Ankaragücü'nde ulaştım. Burada başladım, burada bırakacağım. Zaten bu sezon hem kaptan hem menajer olarak görev yapıyorum. Sağolsun başkanımız, yönetimimiz beni bu göreve layık gördü. Kolay değil. Oynamak, kap-

tanlık ve menajerlik yapmak. Ama bana yardımcı olan destek aldığım kişiler var kulüpte. Apo Dayı, Seyit Kalender, Erk Toros bana her konuda yardımcı oluyorlar. Ben bu görevi hakettiğime inanıyorum. Son dört-beş yıldır futbolu bıraktıktan sonra ne yapacağımı düşünmeye başladım. Şu an hayallerimi bir gün Ankaragücü'nde teknik direktörlük yapmak süslüyor.

▼**Hep gözde değildin. Hatta seni takımından uzaklaştırmak isteyenler de oldu. Neler yaşadın? O dönemleri nasıl atlattıp bugünlere geldin?**

▲Bir takımda işler kötüye gittiğinde suç her zaman takımın liderlerinde aranır. Her yerde bu böyle. O dönemlerde herkesle iyi geçinemezsin. Zaten böyle olsa sende bir arıza var demektir. Herkese şirin görünmek benim işime hiçbir zaman gelmedi. 20 yaşında neysem bugünde oyum. Kriz dönemlerinde de aynı şekilde davrandım. Doğrularımdan ödün vermeden, kendimi o an kurtarayım diye yanlışlara girmedim. Önemli olan Hakan Kutlu değil Ankaragücü'ydü hep. Sonucunu da herkes gördü zaten. Futbolun yanında saha dışı ağırlığım, karakter özelliklerim sayesinde bugünlere geldim.

▼**Ankaragücü'nde başlayıp, Ankaragücü'nde bitirmek nasıl bir duygu?**

▲Ağabeyim Ankaragüçlü demiştim. Ben de o yüzden Ankaragüçlü oldum. O tribünlerdendi. Futbolcu olmasam bende o tribünlerde Ankaragücü'nü destekleyecektim. Taraftardan farkım onların saha da futbol oynayanıym. Hedefimiz bir. Bu takımı çok sevdiğim için buradayım. Başka türlü olsa ben de transfer yapardım. Bu kadar uzun süre aynı yerde bulunmak. Sembol olmak ayrı bir duygu. Paraya pula değişilmez. Ankaragücü sevgisini büyük paralara değişmedim. Ama kulübüm de sağolsun beni hiç mağdur etmedi. Yıllar sonra bile Ankaragüçlü Hakan diye anılacağım. Bu bile bana yeter.

▼**25 yıldır buradasın. Senin gibi bir de Bülent Korkmaz var bu kadar uzun süre oynayan. Ama onun yaşadığı başarılar göz kamaştırıcı. UEFA kupasını, Süper Kupa'yı kaldırdı. Onun yerinde olmak istermiydin?**

▲Keşke Ankaragücü kaptanı olarak o kupaları havaya kaldırılabileydim. Futbol hayatımın tek üzüntüsüdür. Bir kupayı havaya kaldıramamak. Lig şampiyonluğu bir Anadolu takımı için çok zor. Kulüp gelirleri, medyanın kulübe bakış açısı, Türkiye'nin Anadolu takımlarına bakışı yüzünden şampiyonluk çok iddialı bir hedef. Bir gün Anadolu'dan bir şampiyon çıkarsa bu Ankaragücü olacak. Ama şu sıralar bu neredeyse imkânsız. Aktif futbol yaşamımda bir kupa alamamak benim için can sıkıcı. Ama futbolcu olarak alamadığım kupayı teknik direktör olarak alacağım. Hedeflerim arasında o da var. Bu konuda iddialıyım.

▼**Hırslı, yenilmeyi sevmeyen bir yapın var. Bu futbolda her zaman avantaj mıdır?**

▲Maçı kazanmayı, o doksan dakikayı galip bitirmeyi çok isterim. Arkadaşlarımı da teşvik ederim. Tabii bu uyarılar sert bir şekilde de olabiliyor. Bu da dışarıdan

agresiflik olarak algılanıyor. Stoperler genelde sert bir yapı ve futbol anlayışına sahiptir. Ben hiçbir zaman maç içinde bir futbolcuya kasten, isteyerek sertlik yapmadım. Kavga, dövüş yapmadım. Diğer futbolcularda belki yaşımdan ötürü bana saygıyla davrandılar hep.

▼**Türkiye'de futbol kültürünü nasıl buluyorsun? Bu konuda bir kriz yaşıyoruz şu sıralar.**

▲Bence bütün dünyada bu sıkıntı yaşanıyor. Sadece bizde değil. Bütün takımlar kazanmak istiyor. Her yolu deniyorlar. Doğru yanlış değerlendirmesi yapılmıyor. Avrupa'da maç bittikten sonra her şey bitiyor. Yenilen bunu kabulleniyor. Bizde

yorlar. Geçmişte Türk futbolu 3-5-2 oynuyordu. Son yıllarda bütün takımlar 4-4-2'ye döndü. Bunun sıkıntısı var. Takımlar bu sistemi iki yıldır tam manasıyla oturtamadı. Futbolun kötü görünmesinin sebebi bu. Ama bu böyle devam etmez. Hem sisteme uyum hem alt yapıdan gelecek oyuncuların adaptasyonu daha iyi olacağını düşünüyorum.

▼**Yabancı oyuncu sayısının artması tartışmalarına nasıl bakıyorsun?**

▲Yabancı sayısının artmasının Türk oyuncularını olumsuz etkileyeceği kesin. Herkes diyor ya bu sayı sınırsız olsun. Ben şuna inanıyorum. Yabancı geldiğinde kaliteli de olsa kalitesiz de o oynatıla-

tam tersi. Maç sona eriyor, tartışmalar günlerce devam ediyor. Bunu futbolcusu da, yöneticisi de, taraftarı da, medya mensubu da yapıyor. Biz bunun sıkıntısını yaşıyoruz. İsviçre milli maçında bunu yaşadık.

▼**Turkcell Süper Ligi'nin durumunu nasıl görüyorsun? Ne gibi sorunlar var?**

▲Bence Türk futbolu kötü durumda değil. Bakıyorum Avrupa'dan gelen birçok oyuncu süper ligde oynamakta zorlanı-

cak. Teknik adamlar, taraftarlar, yönetimler bunu tercih edecek. Altı yabancı sayısı bence iyi. Yabancı gelmesiyle Türk oyuncuların burnu sürtülür, maliyeti azalır düşüncesine katılmıyorum. Türk oyuncusunun istediği ya da kazandığı para çok değil. Çok olan kulüplerin onlar için istediği bonservis bedeli. Kulüpler şikâyet ediyor. Ama bir futbolcusu istendiği zaman da 5 milyon dolardan ağızlarını açıyor. Kulüpler kendi edip kendi buluyor

Bir takımda işler kötüye gittiğinde suç her zaman takımın liderlerinde aranır. Her yerde bu böyle. O dönemlerde herkesle iyi geçinemezsin. Zaten böyle olsa sende bir arıza var demektir. Herkese şirin görünmek benim işime hiçbir zaman gelmedi. 20 yaşında neysem bugünde oyum. Kriz dönemlerinde de aynı şekilde davrandım. Doğrularımdan ödün vermeden, kendimi o an kurtarayım diye yanlışlara girmedim. Önemli olan Hakan Kutlu değil Ankaragücü'ydü hep. Sonucunu da herkes gördü zaten. Futbolun yanında saha dışı ağırlığım, karakter özelliklerim sayesinde bugünlere geldim.

Ağabeyim Ankaragüçlü demiştim. Ben de o yüzden Ankaragüçlü oldum. O tribünlerdendi. Futbolcu olmasam bende o tribünlerde Ankaragücü'nü destekleyecektim. Taraftardan farkım onların sahada futbol oynayanıym. Hedefimiz bir. Bu takımı çok sevdiğim için buradayım. Başka türlü olsa ben de transfer yapardım. Bu kadar uzun süre aynı yerde bulunmak. Sembol olmak ayrı bir duygu. Paraya pula değişilmez. Ankaragücü sevgisini büyük paralara değişmedim. Ama kulübüm de sağolsun beni hiç mağdur etmedi. Yıllar sonra bile Ankaragüçlü Hakan diye anılacağım. Bu bile bana yeter.

Aslında bir-iki yıl daha oynayacak enerjiye sahibim. Henüz kesin kararımı vermedim. Ama bu sezon sonunda futbolculuk kariyerime noktayı koyabilirim. Bıraktıktan sonra teknik direktör olmak istiyorum. Bunun için de bir an önce harekete geçmem lazım. Futbolculuk bu sene olmasa seneye bitecek. Erken çıkan çok yol alır misali. İnşallah bir 25 yıl da teknik adam olarak başarıyla hizmet ederim Türk futboluna.

yani. Ekonomik olaylar nedeniyle piyasa da değişti artık. Eskisi kadar büyük rakamların konuşulması imkânsız. Kulüpler de biraz bilinçlendi. İhtiyacı olanı alıyorlar. Rekabet için devreye girmiyorlar.

▼**Futbol hayatında unutamadığın olay hangisi?**

▲Unutamadığım maç çok. Örneğin bir sezon içinde şampiyon olmuş dört takımı da yenmemiz. O seriyi unutamam. Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Trabzonspor hepsini sırayla dize getirdik. O sezonu dördüncü bitirdik. Bunu yıllar önce de bir kez Malatyaspor yapmış. En son da biz yaptık. Bir de Ersun hocanın Gençlerbirliği'ne gittiği zaman oynadığımız maçı unutamam. Galip geldik ve ben Ankaragücü bayrağını sahaya dikmiştim. Onu unutamam.

▼**Nasıl bir ruh haliyle yaptın bunu? O an mı gelişti olaylar?**

▲O maç bizim için çok farklıydı. Kendi açımdan değil camia açısından kazanmamız gerekiyordu. İz bira-

kacak maçlardan biriydi. Kaybetmememiz gerekiyordu. Maçtan bir saat önce yenersek bayrakla tur atma düşüncesi geçti. Bayrağı hazırlattım. Maç bitince öyle bir atmosfer oldu ki, seyirciler, arkadaşlarım büyük coşku yaşadık. Nasıl olduğunu anlamadım. Bugün o resme bakıyorum halime ben bile şaşırıyorum. Gençlerbirliği'ne karşı yapılmış bir şey değil. Benim futbolculuk hayatımda en zevk aldığım, iple çektiğim ve yenilmekten çekindiğim rakip Gençlerbirliği'dir. Gençlerbirliği'nin olmadığı bir ligi düşünemiyorum bile. Bu ligden hangi takım düşmesin diye sorsalar, Ankaragücü dışında. Cevabım tereddütsüz Gençlerbirliği olur. Hem aramızda ki rekabetten hem de Ankara takımı olmasından dolayı.

▼**Ankaragücü'nün taraftar kitlesi neden bu kadar büyük? Başarıyla mı oldu bu?**

▲Son 15 yıl içinde çoğunlukla ligin orta sıralarında, alt sıralarda yer aldık. Ersun hoca döneminde dördüncü ve altıncı olduk. Buna rağmen çoğu Anadolu takımından fazla seyircimiz var. 10 bin 15 bin kişiye kadar oynuyoruz. Ankaragüçlülük gerçekten farklı bir şey. Ben bile bunu açıklayamıyorum. İyi taraftarımız var. Hatta muhteşem. Az da olsalar bütün stadi sustururlar. Takımını bu kadar yürekten seven taraftar topluluğu az bulunur. Ankaragüçlü olan birinin çocuğu başka takımı tutmaz, tutamaz. Ben birçok Fenerli, Beşiktaşlı biliyorum çocukları başka takımları tutuyor. Bu Ankaragü-

cü'nde olmaz. Benim kızım da Ankaragüçlü. Okulda bazen kızdırmalarına rağmen bu böyle. Takımlarını sahipleniyorlar. Bu başarıyla ilgili bir şey değil. Hastalık gibi bir şey.

▼**Ersun Yanal hakkında ne düşünüyorsun?**

▲Ersun hoca tanıdığım çalıştığım en iyi hocalardan biri. Çok iz bıraktı bizde. Futbolculuk hayatımın en başarılı dönemini onunla geçirdim. O dönem kulüp yönetimi ile hoca çok iyi bir yerde buluştu. İki tarafın da başında payı vardı. Ersun hoca çalışmayı çok seven, yaptırdığı her antrenmanı futbolcuya anlatan, inandırabilen biriydi. Liderlik özeliği vardı. Hırslı, kendini geliştiren bir hoca. Zaten bu özellikleri olmasa üç-dört yıl içinde Milli Takıma kadar çıkmazdı. Başarısız değildi. Şartlar öyle gelişti. Yönetimle uyumlu çalışmadı. Milli Takımı ikinci bıraktı. Bu şartlarda onun için de en iyisi ayrılmaktı.

▼**Savunma oyuncularını sık sakatlatır. Ama sen ciddi bir sakatlık yaşamadın değil mi?**

▲Kendime çok dikkat ederim. İyi çalışırım. Antrenmanda kaytar-mam. Fiziki yapım da etkendi, ciddi bir sakatlık yaşamadım. Sadece iki kere burnum kırıldı. Son yıllarda çalışmalara daha da dikkat ediyorum. Ben bu takımda Hakan Kutlu'yum kaptanıym diye oynuyorum görüntüsünü vermemek için bütün gücümü veriyorum. Ayrıca arkadaşlarıma örnek olmam gerekiyor.

▼**Daha ne kadar oynayamayacağını düşünüyorsun?**

▲Aslında bir-iki yıl daha oynayacak enerjiye sahibim. Henüz kesin kararımı vermedim. Ama bu sezon sonunda futbolculuk kariyerime noktayı koyabilirim. Bıraktıktan sonra teknik direktör olmak istiyorum. Bunun için de bir an önce harekete geçmem lazım. Futbolculuk bu sene olmasa seneye bitecek. Erken kalkan yol alır misali. İnşallah bir 25 yıl da teknik adam olarak başarıyla hizmet ederim Türk futboluna. ■

Kartallar yine yüksek uçuyor

Benfica

Benfica deyince akla öncelikle iki isim gelir. Biri Portekiz'in faşist diktatörü Salazar, diğeri dünya futbolunun efsanevi ismi Eusebio. Salazar "Karanfil Devrimi"ni gerçekleştiren, futbola önem, Benfica'ya öncelik vermiştir. Kara Panter ise bir devre damgasını vuran performansı ile hem kulübün sembolü, hem de Portekiz futbolunun gelmiş geçmiş en büyük kahramanı olmuştur.

piyatları'nda, Portekiz adına yarışan Francisco Lazarus bir Benficalı'dır. Zaten takım da 1913'den itibaren adındaki Sport Lisbon takısını kullanmaz olur. Benfica, 1930'lı yıllardan itibaren öne çıkan bir takım olur. İlk Portekiz Ligi "Campeonato de Portugal"da 3 şampiyonluk kazanmayı başarırlar. Ancak esas olarak '30'ların ikinci yarısı tam anlamıyla Benfica'nın zamanıdır: Resmi Portekiz Ligi'nin ilk denemesi olan ligde (Campeonato da Liga) 1936'da şampiyon olurlar; bunu 1937 ve 1938'de de tekrarlayarak, üstüste 3 defa şampiyonluğa ulaşırlar (Bu noktada Portekiz Ligi'yle ilgili bir bilgi not verelim: Portekiz'de 1934-35 sezonunda ulusal bir lig için ilk deneme yapıldı ancak 1938-39 sezonuna kadar bu ligde şampiyon olan takımların şampiyonlukları ulusal şampiyonluk olarak kabul edilmedi. Bugünkü resmi Portekiz Ligi de (Campeonato da Primeira Divisao) aynı sezon kuruldu). 1940'da, finalde Belenenses'i yenerek toplam 24 defa kazanacakları Portekiz Kupası'nın ilki ni alırlar. 1941'de takımın zaferleri ne yavaşır bir

Devlerin Hikâyeleri

1904'te Franco'nun Eczanesi'nde atılır kulübün temelleri. İlk adı Club Sport Lisbon, amblemi ise "Kartal"dır. 2 yıl sonra Benfica ile birleşilir. 1913'ten itibaren Sport Lisbon takısı kaldırılır ve ardından kulüp hep bugünkü ismiyle anılır. Yanlızca Portekiz değil, Avrupa futbolunun da önde gelen isimlerindendir kartallar. Ülkesinde 31 kez lig, 24 kez kupa şampiyonu olur. 5 kez adını yazdırdığı finallerde 2 kez Avrupa Kupası'nı alır.

Aralık ayı ortasında oynanan Şampiyonlar Ligi gruplarının son maçlarından biri, yaklaşık 40 yıllık bir hesabın da kapandığı maç oluyordu: Kendi evinde, 65 bin kişilik Luz (Işık) Stadı'nda Manchester United'ı 2-1 yenmeyi başaran Benfica, sadece rakibinin bir üst tura çıkmasını engellemekle (dolayısıyla bir efsanenin sonunu getirmekle) kalmıyor; hem 1965'de Avrupa Kupaları'nda evinde aldığı ilk yenilginin hem de 1968'de Avrupa Kupası finalinin rövanşını da almış oluyordu. "Kartallar", uzun bir aradan sonra yeniden yüksek uçuşa başlamış gibiler...

Franco Eczanesi'nden Benfica'ya...

Portekiz futbolunun temel taşıyıcılarından olan Liz-

bon takımı için maceranın başladığı tarih 1904, yer ise bir eczane. "Franco Eczanesi"nin de bulunduğu bina'nın sakinlerinin birçoğu "futbol hastası". Binada yaşayan ailelerden Catataus kardeşler, Franco Eczanesi merkezli bir futbol takımı kurmaya karar verirler. Club Sport Lisbon adını alan takımın, 12 kişiden oluşan ilk kurucuları arasında Jose Rodrigues başkan seçilir. Renk seçimi konusunda fazla bir tartışma yaşamadan kırmızıya karar kılarlar. Amblem olarak da kartalı seçerler. Takım ilk maçına 1905'in ilk gününde çıkar ve 1-0 galip gelmeyi başarırlar.

Ancak Sport Lisbon sadece bir futbol takımı olarak değil bir spor kulübü olarak kurulmuştur. Özellikle bisiklette iddialı olan kulüp, 1907 yılında dağılma noktasına gelir. Kulübün birçok sporcusu, ezeli rakip Sporting'e geçmeye karar verir. Sport Lisbon için her şey bitti denirken, çözüm "Benfica"da bulunur: 1906 yılında kurulan ve kendi halinde bir takım olan Sport Clube de Benfica yöneticileri ikna edilir ve iki takım birleşme kararı alır. Böylece 1908 yılında, Sport Lisbon e Benfica kurulmuş olur. Sport Lisbon'un kırmızısının yanına eklenen beyazla, yeni takımın renklerine de karar verilir.

Kırmızı-beyazlılar, 1910'da yerel ligde ilk şampiyonluklarını alırlar. Ancak kulüp özellikle bisiklet ve atletizmde önemli başarılarla imza atar: 1912 İsveç Olim-

Eusebio: "Rengimiz siyah, beyaz olabilir ama damarlarımızdan futbol akıyor"

Dünya ya da futbol tarihinin en önemli oyuncularından birisi kabul edilen Eusebio da Silva Ferreira, 1942'de dönemin Portekiz sömürgesi olan Mozambik'te doğdu. Benfica teknik direktörü Guttman, arkadaşı olan Brezilya'nın Sao Paulo takımının hocasından, futbola küçük yaşta yerel bir takım olan Sporting Club Lourenço Marques'te başlayan Eusebio hakkın-

da çok olumlu şeyler duydu. Eusebio'yu Afrika'da izledikten sonra çok beğendi ve hemen transfer edilmesini istedi. Ancak Benfica'nın ezeli rakiplerinden Sporting Lisbon da transfer için devredeydi. İki takımın yürüttüğü uzun pazarlıklar sonucu 18 yaşında kırmızı-beyaz formayı giymeye başlayan "Kara Panther" ya da bir başka labıyla "Siyah İnci", takıma geldiği andan itibaren Benfica'nın değişmez isimleri arasına girdi. Hücumda adeta tek kişilik bir takım gibi olan, hızı, yeteneği, "kedi gibi" tabir edilen driplingleri, gücü ve hava top-larına hakimiyetiyle rakip savunmaları pe-rişan eden Eusebio, Portekiz'de oynadığı 319 lig maçında 303 gol atarak, maç başı-na bir golden fazla düşen bir ortalamaya ulaşmayı başardı. Benfica'yla 10 lig şam-piyonluğu kazanan Kara Panther, 6 defa

Portekiz gol kralı oldu, 2 defa Altın Ayakkabı Ödülü (1968, 1973) ve bir de-fa da Avrupa'da Yılın Futbolcusu Ödülü (1965) kazandı. 1966 Dünya Ku-pası'nda 9 golle gol kralı olan Eusebio, 1974'te Benfica'dan ayrıldıktan sonra Amerika'da Boston ve Toronto takımların-da oynadı. 1976'da Portekiz'e dönüp, Be-ira Mar takımına geçen efsanevi oyuncu, kariyerini 1978'de Meksika'nın Monterrey takımında tamamladı.

stat, Campo Grande yeni sahaları olarak hizmete girer. '40'lar 3 lig şampiyonluğu getirir. 1942/43, 1943/44, 1948/49'un kupa şampiyonu da Benfi-ca'dır. 1950'de ise ilk uluslararası başarı gelir: 1949-1957 arasında Fransa, İtalya, İspanya ve Portekiz takımlarının kat-lımıyla organize edilen "Latin Kupası", Lizbon'a getirilir. 10 yıl yine 3 lig, 6 ku-pa şampiyonluğu ile geçer. 1954'de ise Campo Grande'den Portekiz'in en büyük stadına geçilir: "Estadio de Luz".

"Kara Panther"ın fırtına takımı

Ve gelinir '60'lı yıllara. Benfica için ne söylenecek az kalacak yıllara... Zira takım 1970'e kadar geçecek sürede 8 lig şam-piyonluğu, 3 kupa şampiyonluğu ve 2 de Avrupa Kupası şampiyonluğu kazanır. Elbette döneme damgasını vuran isim, Portekiz'in gelmiş geçmiş en büyük fut-bolcusu olarak gösterilen "Kara Panther" Eusebio'dur. Ancak Macar teknik adam Bella Guttmann'ın takımı genel olarak da çok iyidir. Henüz on gün önce sözleşme imzalatıldığı için Eusebio'nun kadroda yer alamadığı, 1961 Mayıs'ında oynan-an final karşılaşmasında Barcelona'yı 3-2 yenerek, ilk Avrupa Kupası'nı alırlar. Bir sene sonra ise, bu kez Eusebio'lu Ben-fica (kalede Costa Pereira, savunmada Joao, Germano, Angelo orta sahada Ca-vem, Cruz ve hücumda Augusto, Euse-bio, Aguas, Coluna, Simoes'li kadrosu ve "Kara Panther"ın de 2 golüyle), bir başka "büyük" İspanyol Real Madrid'i 5-3 ye-nerek kupayı tekrar kazanır. 3 kez daha final oynarlar; 1962-63'te Milan'a, 1964-65'te Inter'e, 1967-68'de Manc-herster United'a kaybederler.

Salazar'ın Benfica'sı...

Hazır 1970'li yıllara gelmişken, Porte-

kiz'de faşist diktatör Salazar'a karşı "Karanfil Devrimi"ni ger-çekleştirmişken, Salazar-Benfi-ca ilişkisine dair bir şeyler söy-lemenin de zamanıdır. Futbo-lun "gereksiz" olduğunu düşü-nenlerin başvurdukları o ilk "özlü" söz, Salazar'ın "Ülkeyi 3F ile yönettim: Fado, futbol, Fatima" hepimizin malumu (Ki üçüncü f, fiesta olarak bilinse de sözün aslı Fatima. Fatima, Portekiz'de, 1917'de Meryem Ana'nın üç küçük çocuğu gö-züktüğü ve kutsal bir yer ola-rak bilinen, dindarlarca sıklıkla ziyaret edilen bir kasabanın adı). Peki ama nasıl ki İspan-ya'da Franco bunu Real Mad-rid üzerinden yaptıysa, Sala-zar'ın da Benfica üzerinden yaptığı? Evet, Salazar yaptığı müdahalelerle, rejimine karşı direnen, Portekiz'in diğer bü-yük takımı Porto'yu yıllarca en-gellemiş, Benfica'nın başarılı ol-ması için büyük destek ver-mişti. Salazar'ın bu girişimlerine Portekiz burjuvazisi de "içtenlikle" katılmaktadır. Bu geniş parantezi kapatıp '80'li yıllara gelelim: Çıkarılan 5 lig, 6 kupa şam-piyonluğu, Porto'nun gücünü daha da his-settirmesi, 1989-90 sezonunda bir kez daha Milan'a karşı kaybedilen Şampiyon

►Şampiyonluklar: 31

1935/36, 1936/37, 1937/38, 1941/42, 1942/43, 1944/45, 1949/50, 1954/55, 1956/57, 1959/60, 1960/61, 1962/63, 1963/64, 1964/65, 1966/67, 1967/68, 1968/69, 1970/71, 1971/72, 1972/73, 1974/75, 1975/76, 1976/77, 1980/81, 1982/83, 1983/84, 1986/87, 1988/89, 1990/91, 1993/94, 2004/05.

►Portekiz Kupası: 24

1939/40, 1942/43, 1943/44, 1948/49, 1950/51, 1951/52, 1952/53, 1954/55, 1956/57, 1958/59, 1961/62, 1963/64, 1968/69, 1969/70, 1971/72, 1979/80, 1980/81, 1982/83, 1984/85, 1985/86, 1986/87, 1992/93, 1995/96, 2003/04.

►Portekiz Süper Kupası: 4

1979/80, 1984/85, 1988/89, 2004/2005.

►Resmî Lig Öncesi Şampiyonluklar: 3 (1921/22-1937/38)

1929/30, 1930/31, 1934/35.

►Avrupa Kupası: 2

1960/61, 1961/62.

►Kimler Geldi, Kimler Geçti

Eusebio, Chalana, Mario Coluna, Humberto Coelho, Jose Torres, Antonio Simoes, Jose Aguas, Jose Augusto, Artur Jorge, Joao Pinto, Paulo Sousa, Rui Costa, Stefan Schwarz, Jonas Thern, Simao Sabrosa, Nuno Gomes

►Teknik Direktörler: Bella Guttmann, Mario Wilson, Sven Goran Eriksson, Jose Mourin-ho, Jose Antonio Camacho, Giovanni Trapattoni

Kulüpler Kupası fi-nali. 1990'a gelin-diğinde yine hızlı bir giriş ve şampi-yonluk, ufak bir ta-kılma, 1993-94'te tekrar şampiyon-luk... Ama işte tam da orası Benfi-ca'nın takılıp kaldı-ğı yer. Esen Porto fırtınası, birilerin-den-bir şeyden(!) hincını alırcasına 5 sene üstüste şampi-yon olması mavi-beyazlıların. O ka-dar kötü kalpli ol-mayalım belki

ama, Salazar'dan kalan son izlerin de ortadan kaybolup gitmesine, kulübün kö-tü yönetilmesi ve yaşanan büyük mali kriz de eklenince; Benfica'nın, o, ardarda iki sezon şampiyon olamadığı zaman şaşkınlık yaratan takımın ancak on bir se-zon sonra 2004-05'te şampiyon olabil-

mesi söz konusu oldu. Sporting'in hatta Boavista'nın şampiyon olduğu dönemde, sadece 3 Portekiz Kupası'yla yetinmek zorunda kaldı kırmızı-beyazlılar. Ancak Kartallar tekrar eski günlerine döndüklerini savunuyorlar. İşini bilen, profesyonelce takımı yeniden diriltme yo-lunda önemli adımlar atan bir yönetimleri var. Özellikle Manchester United karşısın-da alınan galibiyet, bir iddianın kanıtı olarak gösteriliyor. Başkan Luis Filipe Vi-eira, takım ruhunun geri geldiğini söylü-yor: "Takımımız tam bir aile gibi. Soyun-ma odalarında inanılmaz bir birlik, al-çakgönüllülük ve fedakarlık var. Bu şekil-de devam ettiğimiz sürece başarı mutlaka gelecek, biliyoruz". Takımın başına bu sezon geçen Ronald Koeman, Benfica'nın 1994-95 sezonundan beri ilk kez ön ele-meleri geçerek Şampiyonlar Ligi grupları-na kalmasını sağladı. Sonuçta da Manc-herster gibi bir efsaneyi safdışı etmeyi ba-şardılar. Benfica'nın Manchester United'ı elemesi, bir devin çöküşünü gösterirken, uyuyan bir devin de uyanışını gösteriyor belki de... ■

Fethi Heper

Futbol profesörü!

Cem Zamur

944 yılında Eskişehir'de sporcu bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldim. Maarif Koleji'nde okurken 1960 yılında San Francisco'ya gittim. Orada Millbrae denilen kentte, bir ailenin yanında bir yıl kaldım. O ailenin yanında kalırken Cappuccino High School diye bir lisede okuyordum, orada İspanyolca dersi veren bir İspanyol hoca vardı. Bir gün geldi: "Fethi sen futbol oynar mısın?" dedi. "Oynarım," dedim. "Burada bir İspanyol takımı var, o takımda oynar mısın?" dedi, "Oynarım ama ayakkabım yok," dedim. "Tamam ben sana ayakkabı alırım," dedi. Bir ayakkabı aldı bana, kramponları değişen bir ayakkabı, hayatımda ilk kez görüyorum. O ayakkabıları pek sevdim. Ve o kadar çok gol attım ki, bir ara acaba İspanya'ya da götürebilir miyiz diye düşündüler. Dönüşte o ayakkabıyı Türkiye'ye getirdim, herkese de gösterdim. Onu eline alan herkes şaşırıp kalıyordu, çünkü hep kösele kramponlarla oynuyoruz o tarihte ve ben o ayakkabıyla büyük sükse yapmıştım.

▼AB'nin Genişlemeden Sorumlu Komisyon Üyesi Olli Rehn Ekim ayında Türkiye'ye geldiğinde, "Türkiye'yi 1971 yılında Finlandiya'nın FC Mikkelin Palloilijat ile Eskişehirspor karşılaşmasında 4 gol birden atan Fethi Heper sayesinde tanıdım," dedi. AB sürecinde sizin de bir katkınızın olduğunu düşünüyorum ben, ne dersiniz?

▲Umarım olmuştur. Hatta ben yapılan röportajlarda bu konunun üzerine girdim, dedim ki Olli Rehn'in böyle genişlemeden sorumlu başkan rolünü alacağını bilseydim Mikkelin'e dört gol atmazdım, bir barış yapardık. Kendilerini basın aracılığıyla Eskişehir'e davet ettim, eski günleri yad etmesi için, ama yoğun işleri nedeniyle uğrayamadı. Ona çiğ börek yedirmeyi, Atatürk Stadı'na çıkartıp eski günleri anmayı umuyordum, ama belki ileride bir tarihte o fırsatları yakalayabiliriz diye düşünüyorum. O maç çok enteresandı, Mikkelin'de 0-0 berabere kaldık ve ardından Polonya ve İsviçre ile milli maçlarımız var. Polonya'ya 5-1 yenildik, oradan İsviçre'ye geçtik orada da 4 gol yedik. Hırslandık, biz bu takımlara hep yeniliyoruz diye. Ardından Mikkelin geldi ve o hırsıla çıktık, Allah da yardım etti, dualarımızı kabul etti herhalde. Dört tane gol attım, şu ana kadar da yanılmıyorsa Türkiye'de kırılmayan bir rekor herhalde. Bilseydim beş atardım ama Olli Rehn kızardı o

zaman belki de, Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne almazdı. (Gülüyor.)

▼Futbola nasıl başladınız?

▲Gayri federe Egespor ve Gülspor Güllük vadisinin iki takımıydı. Eve de yakın, arkadaşlarımız da var. Transfer teklifi aldım, transfer teklifi dediğimiz de bir çay. Egespor'a geçtim, Gülspor'da ve Egespor'da oynuyordum. O sıralarda kendim bir takım kurdum Yıldızspor adında. Dükkandan işte birer tişört aldık, bir de kumaş kestirdim yıldız şeklinde, annelerimiz göğsümüze dikti. Kulüp binası kiralandık, aylığı 10 lira. Futbolculardan 1'er lira topluyordum, kirayı ödüyordum. Orada oturup Gayri federe maçlara katılıyorduk. Ben futbolculuğumu Egespor'daki başarılarıma borçluyum. Orada Hasan diye bir adamcağız vardı, kunduracı, fakat bu kunduracı Hasan Eskişehir'de en iyi futbolcuları bulup çıkaran adamdı, çok

enteresandır. Bir Canboy vardı mesela, Güllükspor diye bir takım vardı, amatör ligde oynuyordu. Allah rahmet eylesin Canboy da Eskişehirspor'a en iyi futbolcuları bulup çıkaran insanlardandı. Ramis Arda vardı, bunlar hiç bilinmeyen kahramanlar, amatör maçları seyredeler ve amatör maçlarda kimin iyi oynadığı tespit edip, daha üst kümedeki takımlara tavsiye ederler ve büyük futbolcuların yetişmesine de olanak sağlarlar

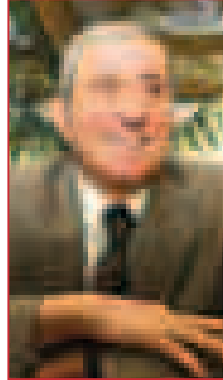
Bir zamanlar bir Eskişehirspor vardı. Şiir gibi oynayan, izleyenleri hayran bırakan yalnızca saha içerisinde taşıdığı güzelliklerle de değil, Amigo Orhan yönetiminde muhteşem tribün korosuyla rakip taraftarlarca bile alkışlanan... Ve bir de o Eskişehirspor'un profesyonel yaşamında yalnızca Kırmızı-Siyahlı formayı giyen efsanevi kaptanı. İki kez gol kralı olan o kaptan, bu coğrafyada futbolun yetiştirdiği tek profesör aynı zamanda. Futbol ve bilimle dolu yaşamında adını hep başarıyla buluşturmuş Fethi Heper. Şimdilerde futbolu dışarıdan izliyor ve Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Maliye Bölüm Başkanlığı'nı yürütüyor.

1962 yılında liseden mezun olunca, ağabeyim beni aldı Gündüz Kılıç'a götürdü. İstanbul'daydık, üniversiteye hazırlık kurslarına katılıyordum. Gündüz Kılıç askerlik arkadaşım, dedi ki: "Ağabey bu çocuğu al, para pul istemiyoruz bir üniversiteye yerleştirelim ondan sonrası size emanet." Gündüz Kılıç döndü ve şöyle cevap verdi: "Beytullah bak, şimdi Metin Oktay yeni İtalya'dan döndü, sağ tarafta İsfendiyar var, sol tarafta Kadri. Şimdi senin kardeşin ağzıyla kuş tutsa bu takıma giremez. Eminim ki ileride çok büyük paralar verip geri almak mecburiyetinde kalacağız ama al kardeşini geri götür. Orada pişsin, şimdi buraya gelirse yok olma ihtimali var." 1965 yılında Galatasaray'la hazırlık maçı oynuyoruz, Gündüz Kılıç teknik direktör. Ben iki tane gol attım, bir gol daha attım. Bizim Eskişehir'de Sıddık Kemal diye bir hakem vardı, ofsayt gerekçesiyle saymadı, bir parça Galatasaray'ı korumak mı istedi neyse. Sonuçta 3-2 yenildik. O maçtan sonra Gündüz Kılıç ağabeyime gelmiş "Beytullah sen gerçekten haklıymışsın, biz bu çocuğu elimizden kaçırmışız" demiş. Kısmet diyelim işte. Daha sonra 1970 yılında Metin Oktay geldi bu sefer, 650.000 liraya transfer teklifinde bulundu. Reddettim, 150.000 liraya Eskişehir'e imza attım. İyi mi yaptım, kötü mü yaptım bilmiyorum.

di. Nihatlar, Kamuranlar, Fethiler hep bu kanalla çıkmışlardır.

▼Fethi Heper kimdir, gençliğinizde ABD'de bile top koşturmuşsunuz, bunlardan bahsedersiniz?

▲1944 yılında Eskişehir'de sporcu bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldim. Maarif Koleji'nde okurken 1960 yılında San Francisco'ya gittim. Orada Millbrae denilen kentte, bir ailenin yanında bir yıl kaldım. O ailenin yanında kalırken Cappuccino High School diye bir lisede okuyordum, orada İspanyolca dersi veren bir İspanyol hoca vardı. Bir gün geldi: "Fethi sen futbol oynar mısın?" dedi. "Oynarım," dedim. "Burada bir İspanyol takımı var, o takımda oynar mısın?" dedi, "Oynarım ama ayakkabım yok," dedim. "Tamam ben

sana ayakkabı alırım," dedi. Bir ayakkabı alırdı bana, kramponları değişen bir ayakkabı, hayatımda ilk kez görüyorum. O ayakkabıları pek sevdim. Ve o kadar çok gol attım ki, bir ara acaba İspanya'ya da götürebilir miyiz diye düşündüler. Dönüşte o ayakkabıyı Türkiye'ye getirdim, herkese de gösterdim. Onu eline alan herkes şaşırıp kalıyordu, çünkü hep kösele kramponlarla oynuyoruz o tarihte ve ben o ayakkabıyla büyük sükse yapmıştım.

▼Daha sonra yanılıyorsam ODTÜ Şehir Bölge Planlama'da okuyorsunuz, ama tatsız bir sebepten dolayı Eskişehir'e dönüyorsunuz?

▲Evet, 1962 yılında ilk önce ODTÜ İdari Bilimler Fakültesi'ni kazandım. Ondan sonra rahmetli ağabeyim dedi ki: "Fethi senin İngilizce'n çok iyi, bizde bu akademi

aynı dersleri veriyoruz, sen İngilizce'yle birlikte bu işi kolaylıkla halledersin, gel kardeşim buraya," dedi. "Peki ağabey," dedim. O sırada ağabeyim vefat etti. Kendisi yeni doçent olmuş bir ay önce de nişanlanmıştı. Ben Şehir Bölge Planlama bölümünü kazanınca, evden ve annemin haykırılarından uzaklaşmak istedim. Bir yıl Şehir Bölge Planlama bölümünde okudum. Ama o kadar büyük istek ve arzu oldu ki, gerek Orhan Oğuz gerek diğer profesörler örneğin Yusuf Ziya Binalı. Cenazeden sonra dükkana geldiler ve kız ister gibi beni babamdan istediler. "Rıza Bey oğlunuz Fethi'yi akademiye, ağabeyinin boşalttığı yeri doldurmak için mutlaka istiyoruz. Ne olursa olsun biz Fethi'yi yetiştireceğiz" dediler. Babam da "Eti sizin kemiği benim," dedi. Ama ben bir yıl kaçtım. Ertesi yıl dayanamadım, o büyük ısrarlara karşı koymadım ve tekrar Eskişehir'e döndüm. İyi ki de dönmüşüm diyorum. ODTÜ'den kaçtığım sene de Gençlerbirliği kulübü 40.000 lira transfer teklifinde bulundu. Daha henüz Genç Milli Takım'da oynamışım, yeniyim, ODTÜ'de okuyorum ve 40.000 lira. Aileme danıştım "Sakin!" dediler "Madem oraya okumak için gittin, futbolu unut." Futbol hiç unutulur mu?

▼Peki nasıl gelişti olaylar, Eskişehirsporlu Fethi olmanın ilk merhaleleri nelerdi?

Üniversitelerarası spor müsabakaları vardı, İzmir'de çok büyük bir performans gösterdik, olağanüstü bir futbol oynayarak ve aşağı yukarı 40-45 gol atarak şampiyon olduk. Orada Federasyon Yönetim Kurulu Üyelerinden biri ve rahmetli Şükrü Gülesin, bizim Nafiz Yazıcıoğlu diye bir genel kaptanımız vardı, ona diyorlar ki: "Kardeşim siz bu takımı ikinci lige alın, bu takım birinci lig takımlarını yenebilecek kapasitede bir takım. Onun üzerine Eskişehir'e geldik. O tarihlerde Akademi ile Gençlikspor birleşmişti. Orhan Oğuz'da Fahri Başkan bizi bir araya getirdi. Çocuklar böyle böyle bir gelişim var. Eskişehirspor adı altında iki kulübün birleşmesini istiyorlar. Ben dedim ki "Derhal." Bu Eskişehir ekonomisine katkıda bulunacaktır; otelleri, motelleri, lokantaları her bir yerde gelişim olacaktır; gelir düzeyi yükselecektir ve Eskişehirspor çok büyük katkılar sağlayacaktır düşüncesiyle biz Akademi Gençlikspor olarak karar

▼İlk golü de siz atmışsınız doğru mudur?

▲Doğru, Şekerspor sahasında Gençlerbirliği'ne karşı. 2-0 kazandık, iki golü de ben atmıştım. Arkadan PTT geldi onları da yendik. Arkasından Galatasaray geldi. 1962 yılında liseden mezun olunca, ağabeyim beni aldı Gündüz Kılıç'a götürdü. İstanbul'daydık, üniversiteye hazırlık kurslarına katlıyordum. Gündüz Kılıç askerlik arkadaşısıymış, dedi ki: "Ağabey bu çocuğu al, para pul istemiyoruz bir üniversiteye yerleştirelim ondan sonrası size emanet." Gündüz Kılıç döndü ve şöyle cevap verdi: "Beytullah bak, şimdi Metin Oktay yeni İtalya'dan döndü, sağ tarafta İsfendiyar var, sol tarafta Kadri. Şimdi senin kardeşin ağızyla kuş tutsa bu takıma giremez. Eminim ki ileride çok büyük paralar verip geri almak mecburiyetinde kalacağız ama al kardeşini geri götür. Orada pişsin, şimdi buraya gelirse yok olma ihtimali var."

1965 yılında Galatasaray'la hazırlık maçı oynuyoruz, Gündüz Kılıç teknik direktör. Ben iki tane gol attım, bir gol daha attım. Bizim Eskişehir'de Sıddık Kemal diye bir hakem vardı, ofsayt gerekçesiyle saymadı, bir parça Galatasaray'ı korumak mı istedi neyse. Sonuçta 3-2 yenildik. O maçtan sonra Gündüz Kılıç ağabeyime gelmiş "Beytullah sen gerçekten haklıymışsın, biz bu çocuğu elimizden kaçırmışız" demiş. Kismet diyelim işte. Daha sonra 1970 yılında Metin Oktay geldi bu sefer, 650.000 liraya transfer teklifinde bulundu, reddettim. 150.000 liraya Eskişehir'e imza attım. İyi mi yaptım, kötü mü yaptım bilmiyorum.

▼Aslen de Eskişehirlisiniz değil mi?

▲Doğma büyüme Eskişehirliyim, bütün hayatımı da Eskişehir'de kurdum. Babamlar Köprülü'den göçmen olarak geliyorlar, 1923 yılında Eskişehir'e yerleşiyorlar ondan sonra bir daha Eskişehir'den çıkmıyoruz. Babama da çok kızmıştım 1923 yılında Türkiye'ye geldiklerinde İstanbul'dan yer vermişler, Adana'da yer vermişler iskan için. Ama babam kardeşleri Eskişehir'de olduğu için orayı tercih etmiş. Bir gün sakatlanmış evde yatıyordum. Babama dedim ki "Baba be niye Eskişehir'e geldin? İstanbul'da olsaydık Beşiktaş'ta, Fener'de, Galatasaray'da oynardım büyük paralar kazanırdım." O da bana "İnşallah sen gidersin oğlum," dedi. Metin Oktay'ın transfer teklifini reddettikten sonra mezarına gittim babamın ve dedim ki: "Sen haklıymışsın."

▼Metin Oktay'la bir akrabalığınız olduğu doğru mu?

▲Doğru, anne tarafından. Yakın değil ama bir akrabalığımız var.

▼Bu golcülük genetik olabilir mi?

▲Herhalde, biraz geçmiş bana da.

▼Şunu merak ediyorum, o dönemde futbol oynamış olmanız sizin eğitiminiz için bir avantaj mıydı? Çünkü bugünün şartlarına bakınca, futbolcular hem ekonomik hem de yoğun antrenman ve maç programından dolayı eğitimlerini sürdüremiyorlar.

▲Avantajdı diyebiliriz. Bizim takımımızdaki dokuz tane oyuncu bizim akademi veya başka üniversitelere devam eden öğrencilerdi. Ama aynı anda oynamadık, dokuzumuz da değişik tarihlerde. Fakat hepimiz de Eskişehir formasını başarıyla taşıdık. Şimdi eğitilmiş bir futbolcuyu antrene etmek mi kolaydır, hiçbir eğitimi olmayı mı? Tabii ki eğitilmiş oyuncuyu.

Eskişehirsport'un başarısında bunun da çok büyük bir payı vardır. Bence kalite oradan geliyordu. Şimdi basketbol takımlarına bakın, neden basketbol takımları başarılı, çün-

kü üniversite öğrencileri. Bu kadar basit.

▼Eskişehirsport olarak sizin çok ilginç bir sezonunuz var. 1971-72 sezonunda Galatasaray 34 gol atıp şampiyon oluyor, siz 63 gol atıp ikinci oluyorsunuz. Neredeyse iki kat fazla gol atıyorsunuz. Yani anlamakta zorlanıyor insan, neye bağlamak gerekiyor bunu, şampiyonluğu nerede kaybettiniz?

▲Burada.(Parmağıyla masayı gösteriyor) O tarihte dana önceki yıllarda Galatasaray'da futbol oynamış 5-6 tane teknik direktör rakip takımlarda görev yapıyordu. Biz gittiğimiz zaman bizim tepemize çıkıyorlar, Galatasaray gittiği zaman rahat oynuyorlardı. Onlar deplasmanda puan alıyor, biz deplasmanda zorlanıyorduk. Esasında bir anlamda biz İstanbul'da kaybetmiş şampiyonluğu; burada 2-2 berabere kaldığımız maçta. Biraz da kabahat bizde. Ama yine orada da bir takım dedikodular, şaibeler var. Olmayan bir penaltı verildi çünkü, dedikodulara göre Avusturyalı hakeme devre arasında bir beş bin dolar verilmiş derler. Şahit olamadığım için, bir şey demiyorum. Vermemiş de olabilirler, vermiş de olabilirler. Verilirse de helal olsun, vermedilse de helal olsun diyorum.

▼1970 yılında bir Sevilla maçı oynuyorsunuz, 1-0 orada kaybetmişiniz maçın rövanşında Eskişehir'de 77. dakikada bir gol yiyorsunuz. Tam tribünler boşalmaya başlıyor, fakat siz son 12 dakikada 3 gol atıyorsunuz. O maçı biraz anlatır mısınız bizlere?

▲O maçın bir dönem öncesine gidelim. Hacettepe maçında Eskişehir'de 1-0 yenildik. Ve Eskişehirsport taraftarı şike var diye bize korkunç derecede taciz edici tezahüratta bulundu. En son Amigo Orhan on beş dakika süreyle "Fethi dışarı, Fethi dışarı" diye tempo tuturmaya başladı. Sinirlendim tabii, 89. dakikada Geciç beni oyundan almak istedi. Bir dakika kalmış, bir dakikada yerime girecek adam ne yapacak. "Çıkıyorum," dedim. Hakem geldi "Ya Fethicim, rica ediyorum şu maçı bitirelim" dedi ve ben çıktım. O sinirle formayı çıkardım şeref tribününün önündeki bayrağın dibine attım ve gittim. O formayı atma meselesi büyük olay oldu. Ben de dedim ki "Futbolu bırakıyorum, oynamıyorum." İşte bir sürü olaylar, annem ağabeyimi rüyasında görüyor, "Fethi mutlaka geriye dönsün oynasın," diyor. Manevi baskı, o manevi baskı üzerine ben tekrar sezon açılışında, yani iki ay sonra formayı öpüp, merasimle Eskişehirsport'a döndüm. Fakat seyirci korkunç derecede küs tabii. Onlar bana küfretmiş, ben onlara küfretmişim formayı atarak. Ve eylül ayında Sevilla maçı oynuyoruz. Orada yenilmişiz, burada 1-0 mağlubuz. Seyirci perişan, yine "Fethi dışarı" demeye hazırlanırken, ben üç tane gol atıyorum. Sonuçtaki tezahürat "Barıştık Fethi!"

Mucize yani, ben 78. dakikada Geciç'in yanına gittim. "Beni çıkar, maç gitti," dedim. "Hayda bre canım sen de, git oyn," dedi. İyi ki de oynadı, o benim spor hayatımda unutulmayan bir olay olarak kaldı.

▼Özelliklerinizden bir havadan gelen top-ları yine havada göğsünüzde kontrol edip önünüze indirmenizmiş.

▲Evet, bir de ayağımı çok iyi yukarıya doğru kaldırırdım. İki metre veya iki buçuk metre yukarıdaki topu sağ ayağımla alıp, indirirdim ve öyle devam ederdim. Onun içinde "Kepçe" derlerdi. 1965-66 Bursa'da oynuyoruz play-off'lardayız. Biz sahaya çıkmadan olaylar olmuş sahaya çıktık, herkes "Fethi diye biri varmış," diye birbirine soruyor. Maç başladı. 30. saniye falan, Hasan Bora bir

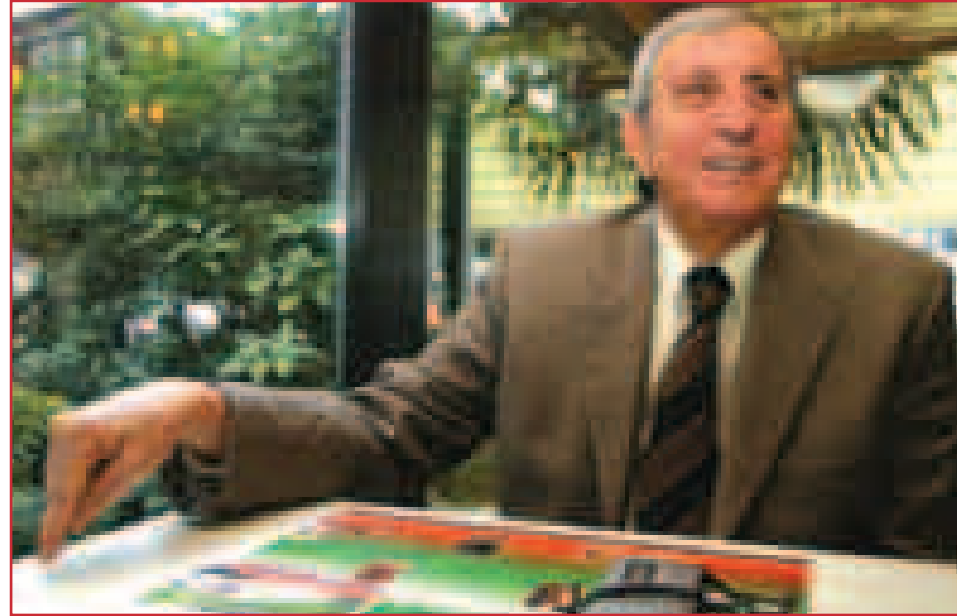
orta yaptı on sekiz'in içine doğru, sırtım kaleye dönük, kaleci arkada santrhaf, sağhaf, solhaf yanlarında ben kepeceyi bir kaldırdım havaya, ve gol. "İşte," demişler, "Fethi Heper bu." O benim gerçekten çok büyük özelliğimdi. Topu ayağıma aldığım zaman da, üç-dört kişinin arasında bile olsam kolay kolay topu vermezdim.

▼Futboldan profesörlüğe yükselen tek kişisiniz, bir anlamda o zaman size futbolun profesörü diyebilir miyiz?

▲Zannediyorum, diyebiliriz. Ama ben esasında takımın profesörüylem şu anda, benden daha iyi futbol profesörleri var. Mesela bir Lefter vardı, bir Metin Oktay vardı ordinar-yüs'tü onlar.

▼Onları örnek alırdınız, şunun şu özelliği çok iyiydi diye?

▲1956 yılında o zaman televizyon yok tabii, radyoda Macaristan Milli Maçı'nı dinledim. O zamanlar on iki yaşlarındaydım. Ben Lefter hayranıydım. Ve 1954 yılında da Lefter'i seyretecek için ağabeyimi zorla maça götürdüm. '56 yılında dinlerken penaltı oldu. Spiker anlatıyor: "Lefter bir sağa gitti bir sola gitti, kaleci bir tarafa top bir tarafa." Ben de kafamda tahayyül etmeye çalışıyorum. Bu Lefter bu penaltıyı nasıl attı. Ben de ma-

halle arasında lastik topla oynarken kafamda kurduğumu uygulamaya başladım. Ben de bir bu tarafa gidiyorum, bir öbür tarafa gidiyorum derken topa vururken kaleci bir tarafa top bir tarafa gidiyor. Ben de "Lefter demek ki penaltıyı böyle atıyormuş dedim." Ondan sonra bütün penaltıları öyle attım. Ya Peleleri, Didileri, Vavaları izleyebilseymişiz. Gerçi eskiden Halit Kıvanç'ın sunduğu bir buçuk saatlık Dünya Kupası programlarını izleme şansını buluyorduk ama yeterli olmuyordu tabii. Mesela ben Garrincha'yı seyretilim, olmaz böyle bir şey. Masipus vardı karşısında ki o da dünyanın en iyi santrhaflarından. Masipus'a eyle "Gel" diyor-du, Masipus "Hayır, gelmiyorum," dedi. Çünkü gitse perişan edecek. İşte bunları görmek, insana bir takım yetenekler sağlıyor. Ama insanın bunları uygulamayı bilmesi lazım. Sadece görmek yetmez.

▼Siz belki de tribünlerin yarattığı en güzel tezahüratlardan birine konu olmuşsunuz: "Fethi, Nihat, Ender filelere gönder!" Bu tezahüratın üzerinden giderek biraz bize Anadolu'dan yükselen bu bilinçli, kültürlü, futbolcusuyla, taraftarıyla, Amigo Orhan'ıyla bambaşka görülen Eskişehirsport akamını

anlatır mısınız?

▲Şimdi bakın, Eskişehirsport maçlarda fevkalade iyi bir futbol oynayan bir takımdı bir kere. Yabancı bir şehre gittiğimizde, o şehrin insanları Eskişehirsport'u seyretemeye gelirdi. Ama daha çok seyirciyi seyretemeye gelirdi. Böyle bir koro olamaz, on bin kişi, on beş bin kişi aynı ağızdan aynı anda Amigo Orhan'ın hareketleriyle tezahürat yapan ve içinde küfür barındırmayan bir tezahüratla gerçekten bambaşka bir görüntü arz ediyordu. İstanbul'da hangi maça gelip yendiyssek, İstanbul seyircisi Eskişehirsport'u ve taraftarını alkışlamıştı. Şimdi öyle olaylar olsa üç ölü beş yaralı kesin olacaktır. O zaman o tarihlerde, dikkat edin, eski filmleri izleyin, gelen seyirci hep takım elbiselidir, kravatlıdır, yanında hanımı vardır veya kız arkadaşı vardır. Fötr şapkalı ve kravatlı bir adam kavga etmez, küfür de etmez. Şimdi Eskişehir'de bir oluşum içerisindeyiz, Anadolu Üniversitesi'nde başlattık bunu. Spor çok seven bir yardımcı doçent arkadaşım ve üniversite öğrencileriyle birlikte Eskişehirsport'un play-off'taki maçlarına gideceğiz. Nasıl gideceğiz biliyor musunuz? Hepimiz kravat takacağız, onlar yanlarına kız arkadaşlarını alacaklar, ben hanımı alacağım.

Elimize pankartlarımızı alacağız ve diyeceğiz ki "Küfür son!", diyeceğiz ki "Kaliteli seyirci, kaliteli takım demektir." Bu sloganlarla tekrar o eski günleri Türkiye'ye, bakın Eskişehir'e demiyorum, tüm Türkiye'ye getirmek için bir öncülük yapmak istiyoruz. Hatta çok enteresan bir girişim içine girmiştik, ama beceremedik. Eskişehirsport'un ilk maçında on bin kadın seyirciyi maça getirecektik ve açık tribünde oturan herkese de kırmızı tişört hediye edecektik. Ortada oturanlara da, ko-reografisini hazırlatmışım beyaz tişört giydirip Türk bayrağı yapacaktık. Bunu televizyonlara alıp, centilmenlik örneği diye yayınlamaya uğraşacaktık. Bakın kaliteli seyirci arkasından kaliteli takımı getirir. Fenerbahçe'nin seyircisine bakın şimdi, herhangi bir şey yapıyorlar mı? Halbuki bir adım atsa sahanın içinde ama olağanüstü bilinçli ve kaliteli bir seyirci.

▼Peki şu şekilde düşünebilir miyiz, sizin oynadığınız tarihlerde insanlar bilgiye, öğrenmeye aç ve gerçekten bu istekle doluydu, 1968'in etkisi de denilebilir. Oysa sanki şimdilerde herkes hazır bilgiye nasıl ve nereden ulaşabiliriz düşüncesinde?

▲1965 ve 75'li yıllarda Türkiye gerçekten

fakir bir ülkeydi. 10.000 lira alacağım vardı kulüpten on kişi bir araya gelip onu ödeyemedi. O kadar gelir düzeylerinin düşük bir dönem, o zaman stres daha fazla insanlardı. Stres fazla ama bu kadar tüketim ekonomisine girmemiş bir toplum. Onun için o stresi yenmesini bildik biz. Bugün de aynı gerçeklerle karşı karşıyayız ama televizyonlar, reklamlar, aşırı tüketim, gelirsizlik, işsizlik insanları stres içine sokuyor. Yani bugünkü seyrinin yapmış olduğu bu aşırı taşkınlıkları ben bu streslere bağlıyorum. Deşarj olmak istiyor ve bunun yolunu da tam olarak bilemiyorlar. Eskişehirspor Fenerbahçe ile bir maçı var, Ali Sami Yen'de oynuyor. Bizden önce de Beşiktaş'ın bir takımla maçı var. Dört takımın taraftarı Ali Sami Yen'e gelmiş. Eskişehir'den on beş bin kişi geliyor zaten, toplam on beş bin kişi içeri girmiş. Giremeyenler kapıda Fenerbahçe'den giremeyenler, Beşiktaş'tan, Eskişehirspor'dan ve diğer takımdan. Zorluyorlar kapıları kırıyorlar, o kanlı pazarın olduğu gündür o gün. Ve nereye geldiler biliyor musunuz, sahanın içine taç çizgisinden, kalenin arkasına hilal yaptılar, öbür korn bayrağının dibine kadar yani beş-altı bin kişi sahanın içinde. Top

15 milyon dolar kadar bir gelir elde ediyorlar. Şimdi bu buzdağının görünen tarafı. Bundan on sene önce TSYP'nin davetlisi olarak Antalya'da bir seminere konuşmacı olarak gittim. Senes Erzik oturuyor ve şu an hatırlayamadığım biri daha var. Orada ben Manchester United örneğini verdim, dedim ki bakın Manchester'ın yayın gelirlerinden elde ettiği gelir 12 milyon pound civarındadır, merchandise gelirleri, yani mal satış gelirleri ise 80 milyon pound civarındadır. Şimdi kulüplerimiz artık anonim şirketler haline döndü. Mal ve hizmet ne üretecek? Kaşkol üretecek, kazak üretecek, forma üretecek. Ama o malları satabilmesi için marka olması lazım, Manchester Beckham'ın formasını niye 100 dolara, 100 pound'a satıyor, çünkü Manchester United da bir marka, Beckham da bir marka. O zaman satarsın. Örneğin Fenerbahçe'nin bu gelirleri sağlayabilmesi için bir dünya markası olması lazım. Onun için kıyıda köşede kalmış yabancıları almakla değil, kaliteli yabancı futbolcu transfer ederek markasını yükseltmesi lazım. 1972 yılında bana Hollanda'dan bir mektup geldi adam araştırma yapmış, benim oynadığım 12 Avrupa maçında 10 gol attığımı saptamış. İstatistik tutuyor ve bilgi alıyor, nasıl oluyor bu iş, siz kimsiniz, Türkiye yokken siz nasıl Avrupa takımlarına 10 gol atıyorsunuz? Orada bir taraftar yakaladık ve Eskişehirspor hayranı oldu adamcağız. Neden? 10 gol atmışım ben orada, geliyor ve Eskişehir fanı yaratmış oluyoruz. Finlandiya'dan, Norveç'ten, İsveç'ten on-on beş yaşında çocuklar bana mektup yazdılar içine de pullu zarf koymuşlar, imza istiyorlar. Ne kadar büyük bir olay. Neden? Seyretmiş, duymuş, gazetede okumuş.

pardık, o tarihlerde pazartesi günleri futbolcunun istirahat günüydü. Geçiş "Hadi be Fethiciğim, 15 dakika bir ter idmanı" derdi. O 15 dakika oluyordu 40 dakika, o da iki buçuk saate çıkıyordu, o da normal antrenmana dönüşüyordu. Maç sabahı saat sekizde hepimizi uyandırıyorlardı, yarım saat ter idmanı yapardık. Geçiş derdi ki: "Fethiciğim be rakip uyuyor, biz uyanıyoruz." Ben de cevap verirdim: "E hocam tabii biz uyanınca rakipleri yeneriz."

▼Eskişehirspor nasıl bir futbol anlayışıyla oynuyordu o zaman, hangi sisteme daha yakındınız, total futbol mu?

▲Tam kolektif futbolun tipik bir örneği Eskişehirspor. Bir gün burada bir İstanbulspor maçı oynuyoruz, 2-1 yendik İstanbulspor'u. Bir ara taç çizgisine çekildim, takımı seyretiltim saha içinde. Hayran oldum. Bir ke re kimin topu nereye atacağı belli. Neden? Binlerce defa çalıştık biz o pozisyonları. Geçiş ilk geldiği sene her birimizin eline bir kağıt verdi, varyasyonlar. İlk önce tahtada o varyasyonları yazıyor, ondan sonra sahaya iniyoruz, binlerce kez sahada çalışıyoruz. İlhan buradan topu alacak, Kamuran gelecek, topu Kamuran'a verecek, Kamuran Nihat'a verecek, Nihat İlhan'a verecek, Kamuran buraya, Nihat buraya Fethi buraya gidecek, İlhan topu bana verecek, Kamuran gelecek üçlü verkaç yapacağız, Ender'e atacak topu, Ender ikinci direğe atacak, Fethi vuracak ve gol olacak. Defalarca aynı pozisyon sağ taraftan aynı pozisyon, sol taraftan aynı pozisyon. Tahtada, elde, sahada. Nerede hata yaptık, düzeltme. Defalarca, defalarca yapınca, ondan sonra topu nereye atacağını biliyorsun.

ların her biri değerli ve çok iyi futbolculardı. Belki o tarihlerde futbol ağır oynanıyordu, ama dünyada futbol ağır oynanıyordu. Yani şov futbolu vardı, seyircinin gözüne hoş gelen futbolu oynuyorduk. Ama şimdi mekanik bir futbol var. O futbolcular bugün olsaydı oynayamazlardı diyor kimileri, niye oynamasınlar aynı standartlara onlarda erişeceklerdi. Belki bunun daha iyisini oynayacaklardı.

▼Dünya futboluna baktığınızda ne görüyorsunuz?

▲Gerileme. Seyircinin gözüne hoş gelen futbol yok, şimdi mücadele var, kapanma var, pres var. O bir anlık boşlukta bir an içinde değerlendirenin takımı galip geliyor, seyirci hiçbir şey görmüyor. Ben size şunu söyleyeyim, iki-üç ay önce yanılmıyorsam Brezilya-Arjantin Konfederasyon Kupası finali vardı. O maçı videoya alamadığım için hayıflanıyorum. Hayatımda keyif alıp seyrettiğim maçlardan biriydi. Bireysel yetenek çok önemli, Ronaldinho zaman zaman bireysel futbol oynuyor ki bu insana gerçekten seyir zevki veriyor.

▼Ligimize bakınca neler görüyorsunuz?

▲Bence iyiye gidiyor. Anadolu takımlarının sayısı arttıkça ligde futbol çok daha ileri gidecek. Bunu böyle bilmek lazım. Çünkü rekabet gücü ve futbolun kaynağı Anadolu. Ve ben bu kadar çok yabancı futbolcuya da karşıyım. Şimdi Ailton diye bir adamı alıyorsunuz, ha ben, ha Ailton. Topu bulduğu anda vuruyor. Böyle bir futbolcuya bu kadar çok para verilir mi diye düşünüyorum. Anelka denilen bir adam var. Fenerbahçe'de ne yaptı? Ben bir tek Malatya maçını gördüm geçen sene o kadar. Onun dışında ben Anelka'nın hiçbir faydasını görmedim. Bir de Milan'ın yabancılarına bakıyorum, Shevchenko, Kaka tamamen faydalı oyuncular. Alacaksınız böyle yabancı alacaksınız. Bu sene mesela Kayseri takımları var, Sivasspor var. Geçen sene Denizlispor vardı. Ama istikrarı sağlayamıyorlar. Neden biliyor musunuz? Ellerindeki kaliteli oyuncuları hemen kapıyorlar. Bizler para alan amatör futbolculardık. Ben profesyonel olsaydım, daha fazla vereni tercih edebilirdim. Bizler öyleydik, İstanbulspor, Göztepe hep bu mantıkla devam eden takımlardı. Biz çok devrimci bir takımdık. Hâlâ Türkiye'nin neresine gidersem gideyim büyük saygı görüyorum. Örneğin geçenlerde Fethiye'deydik. Oturduk dedik ki, "Balık yiyeceğiz, şu lağos'tan istiyoruz." Garson şöyle bir baktı, "Fethi ağabey o balık yaramaz, siz karışmayın," dedi. Bir masa donattı, bir balık getirdi, inanılmaz. Arkadan da bir hesap getirdi o daha da inanılmaz. "Evladım bu ne, ayıp değil mi?" dedim. "Ağabey çok bile aldık," dedi. Bunlar çok güzel şeyler, çok önemli şeyler.

▼Spor ve futbol kültürümüzü iyileştirmek için sizce ne yapmalıyız?

▲Ben üç tane sac ayağı görüyorum burada, bir kulüp yönetim kurulları, iki medya ve üç taraftar. Büyük görev de taraftara düşüyor. Basın ne kadar sanayi olsa da, sporun spor olduğunu yazmakla mükellef. Maçtan önce "Parçalayacağız, vur, kır, öldür bu maçı al!" yok. Biz niye futbol maçlarını oynuyoruz? O oyundan zevk almak için ve seyirciye zevk vermek için. Yeneriz, yeniliriz ama sonuçta spor yapmış oluruz. Sporun en büyük özelliği de insanlar arasında yakınlaşmayı sağlar, uzaklaşmayı değil. Futbol maçlarını kardeşliği, dostluğu, sevgiyi yaymak için kul-

ki metre veya iki buçuk metre yukarıdaki topu sağ ayağımla alıp, indirirdim ve öyle devam ederdim. Onun içinde 'Kepçe' derlerdi. 1965-66 Bursa'da oynuyoruz play-off'lardayız. Biz sahaya çıkmadan olaylar olmuş sahaya çıktık, herkes "Fethi diye biri varmış," diye birbirine soruyor. Maç başladı. 30. saniye falan, Hasan Bora bir orta yaptı on sekiz'in içine doğru, sırtım kaleye dönük, kaleci arkada santrhaf, sağhaf, solhaf yanlarında ben kepçeği bir kaldırdım havaya, ve gol. "İşte," demişler, "Fethi Heper bu." O benim gerçekten çok büyük özelliğimdi. Topu ayağıma aldığım zaman da, üç-dört kişinin arasında bile olsam kolay kolay topu vermezdim.

kornere çıkıyor, alıyoruz topu "Beyefendi rica etsem biraz açılır mısınız?" diyoruz, açılıyorlar korneri atıyoruz tekrar kapanıyorlar. Böyle bir ortamda Fenerbahçe'yle İstanbul'da onlar şampiyonluğa oynuyor biz şampiyonluğa oynuyoruz, 0-0 berabere kalıyoruz. Bugün böyle bir olay olsa seyirciler ne yapar? O gün ne oldu? Futbolcuları omuzlara aldılar, soyunma odalarına giden tünele kadar getirdiler, alkışladılar ve gittik. Şimdi nereden nereye geldik. Kulüplerin başkanlarının çok önemli rolü var. Basının çok önemli rolü var.

▼Kaynağı neresidir bunun sizce?

▲Artık futbol sanayi var. Rakip firmalar ne yapıyorlar birbirlerini ortadan kaldırmak için? Ellerinden gelen politikaları uyguluyorlar. Fiyat politikası uyguluyor, elamanlarını alıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor, büyük bir rekabet var. Şimdi 20 milyon dolara ya da federasyondan gelirleri var büyüklerin. Eğer diğer takımlar şampiyon olacak olursa

▼Son dönemde Türk futbolunda gelişen hadiseleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

▲Ben bunları başarısızlık olarak görmüyorum. Bizim Milli Takım'ın yapmış olduğu olay çok büyük bir olaydır. Bakmayın elendik, elenirsiniz. "Çek bi Letonya" dedik, çektiler adamlar bizi eledi, o tarihte de gidemedik. Şimdi büyük takım küçük takım diye bir şey yok, oynayan takım kazanır. Ben size şunu söyleyeyim, biz maçı nerede kaybettik, İsviçre'de. Yani o maçı, teknik direktör eğer 1-0'a oynasaydı farklı olabilirdi bana göre çünkü 1-0 mağlupsun artık. Hadi 2-0 bitti burada 3-1'i yakalamışsın, 40 dakika var daha, şimdi ne yaparsın? Ben o topu yerdim, o dördüncü golü atardım. Eksikimiz nerede biliyor musunuz, futbolcularımızda, Türk futbolcusunda. Türk futbolcusu 120 dakikalık bir performansla avarlı değil. Çünkü kendine bakmıyor bu kadar basit. Profesyonel değil. Eskişehirspor'un o tarihlerde başarısının sırrı, 120 dakikalık kondisyona sahiptik biz. Pazartesi günü biz antrenman ya-

▼İki kere gol kralı olmuştunuz, biri 13 biri 20 gollü. Fakat şanssızlık mı diyelim, yoksa bütün yetenekler aynı döneme mi denk geldi diyelim, yalnızca 3 kez A Milli olmuştunuz?

▲Bunun nedenlerinden bir tanesi Göztepe Teknik Direktörü Adnan Süvari'nin Fevzi'yi oynatmayı tercih etmesidir. O da bir tercihtir. O zamanlar gol atamıyorduk ki zaten. Polonya'da oynuyoruz, biz kale arkasında oturuyoruz, bizim takım santrayı geçemiyor. Bir ara çocuklardan birisi topa vurdu, top santrayı geçti. Adnan Süvari kalktı "Ne futbol oynuyoruz ya," dedi. O tarihlerde böyle bir eziklik içindeydik. Şimdi kafa tutabiliyoruz, ne kadar çok temas, o kadar başarı.

▼Siz ve sizin yanınızda oynayan insanlar bugünün koşullarında oynasalar ne olurdu?

▲Ben size şunu söyleyeyim, hiçbir kulüp o futbolculara verecek parayı bulamazdı. Bir Metin Oktay'a, bir Can Bartu'ya, bir Fethi Heper'e, Nihat'a, Vahap'a, Kamuran'a bun-

Şikenin yıktığı dev!

Marsilya

İçki su gibi tüketilir... Bir zamanların en önemli Akdeniz limanlarından olan Fransa'nın Marsilya'sı da işte tam da böyle bir şehirdir. Cezayirlilerin, Faslıların, Tunusluların, Türklerin, Fransızların, onlarca çeşitli milletten insanın yaşamının bir bölümünü geçirdiği şehrin en önemli ortak paydalarından birisi ise futbol takımıdır: Olympique de Marseille.

İngiliz oyunu!

Marsilya'ya futbolu getiren İngilizler olur: Senede yaklaşık 9000 gemicinin gelip geçtiği bir geçiş limanı olarak şehri kullanan İngiliz gemicilerin aralarında oynadıkları futbol, yavaş yavaş yaygınlaşır ve rugby'nin yerini almaya başlar. Ancak Sporting Club of Marseilles, 1895'te esas olarak bir rugby takımı olarak kurulur. Çok uzun yaşamaz, 1897'de kapanır. Tekrar, fakat bu sefer futbol ağırlıklı olarak kurulur 1899'da. Futbolun yanında eskrim de ana branşlardan birisidir ve adı açık net konmuştur: Olympique Marseil-

le. Takımın halen logosunda da bulunan, sembol sözcük "Droit au but/Doğrudan hedefe" de o günlerde ortaya çıkar. Hızla gelişen takım, 1899-1900 sezonunda "Kıyı Şampiyonu" olur. 1902-03 sezonu sonunda ise ilk kez organize edilen eleminasyon sistemli Ulusal Lig'de yer alırlar, yarı finale kadar çıkarlar. 1904, 1905, 1907 ve 1908'de de yarı finale kadar çıkıp, ötesine gidemezler. Birinci Dünya Savaşı, birçok ülkede olduğu gibi Fransa'da da futbola ara verilmesine yol açar. Savaşın hemen bitiminde ise Fransa Futbol Federasyonu kurulur ve Güney Ligi oluşturulur. Her ne kadar ligi Sete domine etse de, Marsilya ilk büyük başarısına 1924'te favori Sete'yi 3-2 yenerek Fransa Kupası'nı alarak ulaşır. 1926 ve 1927'de de kupa şampiyonluğunu kimselele bırakmazlar. 1928-29 sezonunda ise nihayet, kazanılabilecek toplam 10 şampiyonluğun ilki gelir.

Yükseliş-Duraklama-Gerileme

1932'de profesyonelliğe geçilmesiyle birlikte, tüm diğer takımlar gibi Marsilya'da işi daha ciddiye almaya başlar. 1934-35 sezonunda Fransa Kupası dördüncü defa Marsilya limanındadır; 1936-37'de ise averajla da olsa ikinci lig şampiyonluğu. Marsilya kurduğu iyi kadroyla üstüste şampiyonluğa yaklaşır ancak 1937-38'de de sonraki sene de ikincilikte kalırlar. Ancak teselli bir kez da-

ha kupa şampiyonluğunda bulunur. Aynı durum 1940'lı yılların başlarında orta sıralar için mücadele edilirken de geçerlidir. Mavi-beyazlılar, 1943'te kupa takımı olduklarını bir kez daha gösterirler. '40'ların sonuna doğru, 1947-48'de ise 1937'de şampiyon olmuş takımdan kalan 4 tecrübeli oyuncu Aznar (ki attığı 115 golle Marsilya tarihinde önemli yer tutmaktadır), Bastien, Dard ve Zetelli'nin sırtladığı Olympique, bir daha uzun zaman tadamayacağı şampiyonluk mutluluğunu yaşar.

Bu şampiyonluktan sonra duraklama dönemi başlar. Ligde bir türlü istediği sonuçları alamayan takım, çok iddialı olduğu kupada da eski günlerin çok uzağına düşer. 1954'de finalde Nice'e yenildikten sonra 1968'e kadar en fazla sadece 1962'de çeyrek final oynayabilirler. Ligde alınan en başarılı derece ise 1956'daki beşincilik olur. Sonrasında ise duraklama, gerilemeye dönüşür: 1958-59 sezonunda küme düşen takımlar arasında mavi-beyazlılar da vardır. Dönüş için biraz zaman gerekmiştir. Uç sezon sonra dönerler ama bir türlü toparlanamazlar; çıkıp çıkıp düşerler. Bu döngü 1965-66 sezonuna kadar sürer.

İstikrarsızlığın Teselli Kupalar
Takım eski günlere dönüşün sinyallerini 70'lere doğru vermeye başlar. Youri Djorka-eff'in babası Jean kaptanlığında takım, 1969-70 sezonunda 2. olur. Bir gelenek geri gelir, 26 yıl sonra teselli yine kupadadır. Bir sonraki yıl artık sıra lig şampiyonluğundadır. Ligde de 23 senelik özlem sona ermiştir. Özellikle attığı gollerle şampiyonlukta büyük payı olan Skoblar, Altın Ayakkabı Ödülü'nü Fransa'ya getiren ilk isim olur. Zvunka, Magnusson,

Batık Gemiler

Kuruluşu 110 yıl öncesine dayanır. Logosunda yer alan o sembol sözcük, "Droit Au But/Doğrudan hedefe" de o günlerde ortaya çıkar. Fransa futbolunun önde gelen isimlerinden biri olan takım, mazisinde önemli başarılarla imzasını atar. Fakat asıl çıkışı Bernard Tapie'nin başkanlığa gelişi sonrasında yapar. Ve 1988-93 sezonlarında 5 kez Fransa şampiyonluğunu yaşar. Bu çıkış, 1993'de Şampiyonlar Lig'i şampiyonluğu ile taçlanır. Ancak başkan Tapie'nin "Şike"ye karışmasının belgelenmesiyle şampiyonluk kupası geri alınır. Kendi liginde küme düşürülür, sonrasında ise kötü günler başlar

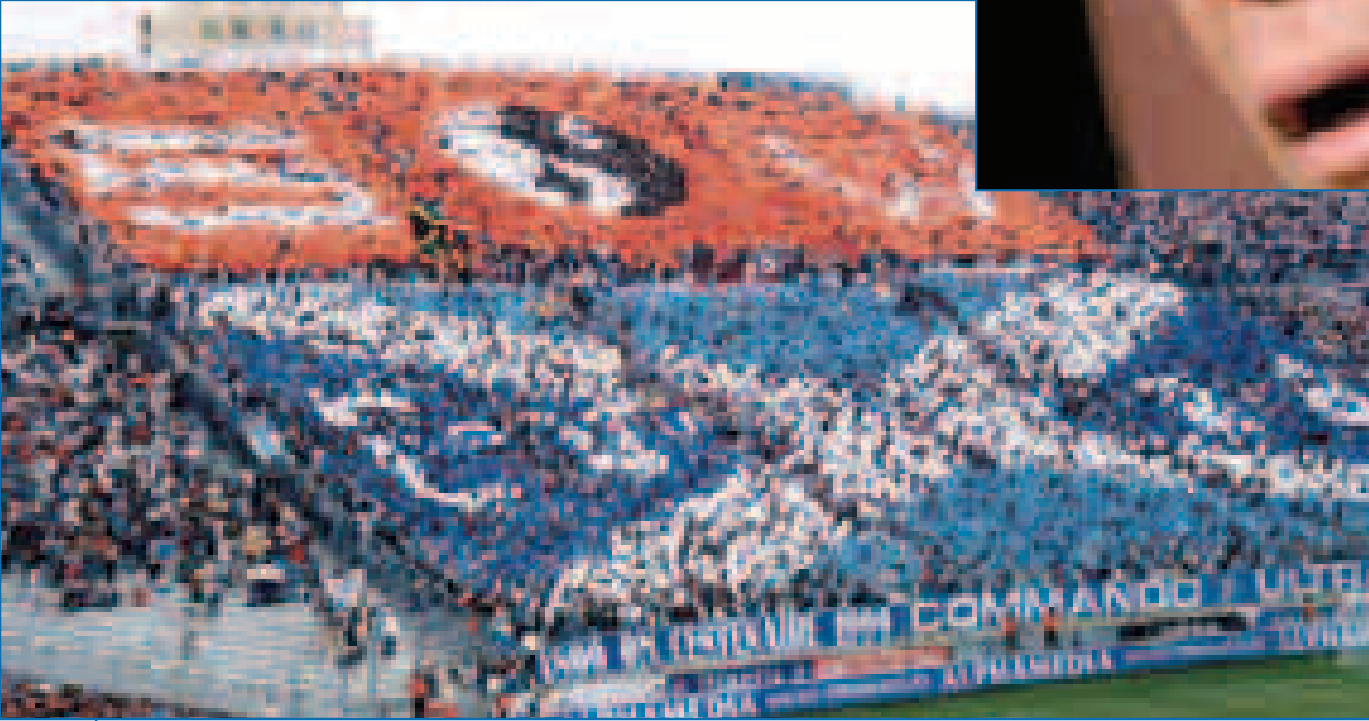
Kula, Novi, Skoblar, Bonnel gibi isimlerden oluşan kadro 1971-72 sezonunda da rakiplerini geride bırakmayı başarır. Üstelik kupayı da alarak, nihayet "duble" yapmayı da başarırlar.

Ne var ki yapılan transferlere rağmen başarı kalıcı olmaz; istikrarsız bir grafik çizilir. O dönemde elde edilen dereceler şöyledir: Üçüncülük, onikincilik, 1974-75'te Jairzinho'lu, Paulo Cesar'lı takımla alınan ikincilik ve ardından dokuzunculuk. 1976'nın zaferi yine kupadadır. Böylece Marsilya için bir parlak dönemin daha sonuna gelinmiş olunur. 1979-80 sezonunda takım bir kez daha 2. Lig'e düşer. İflasın eşiğine gelmiş mavi-beyazlıların geri dönüşü yine vakit alır; 1984-85 sezonunu bulur. Dönemin tek büyük başarısı 1986'da kupada oy-

nanan final maçı olur. Daha esaslı olay ise yoldadır. Belki de takımın kaderi o günlerde değişmiştir.

Tapie Sahne Alıyor...

Takımın başına geçen müteşebbis işadamı Bernard Tapie, Olympique Marsilya'yı diriltmeye kararlıdır. Belçika'nın Brugges takımından transfer ettiği genç golcü Jean-Pierre Papin; Giresse, Förster, Sliskovic, Domergue'li bir kadro kurarak Tapie'nin en büyük hamlesi olur belki de. Tapie'li-Papin'li ilk sezon 2.lık getirir. Yeniden yapılanan takım, 1988-89 sezonunda mutlu sona ulaşır. Marsilya'nın altın çağı başlamıştır! 1988-1993 arasında üstüste 5 kez şampiyon olur Marsilya. Adeta bir makine düzeniyle oynayan, karşısına çıkan bütün rakipleri dağıtan mavi-beyazlılar

su'nda milletvekili olmasına rağmen cezasını çekmeye karar verecektir). İş burada bitmez: Bir sezon önce şampiyon olmuş takım, küme düşürülür.

Tapie devri bitmiştir ama Marsilya, onun açtığı deliği kapamak için çok uğraşır. 1994-95 sezonunda terfiyi alırlar, ancak mali durumları uygun olmadığından Birinci Lig'e çıkmalarına izin verilmez. Mücadeleye devam ederler ve sonunda bir kez daha terfi alıp, 1995-96 sezonunda ucu ucuna denkleştirilmiş bir bütçeyle Birinci Lig'e geri dönerler. Sonrasında Marsilya eski günlerin çok uzağına düşmüştür. Arada sırada yukarıları kafasını uzatmaya çalışsa da başarılı olamaz. 1999 ve 2004'te UEFA Kupası finaline kadar yükselmeyi başarırlar ancak ilkinde Parma'ya ikincisinde Valencia'ya kapırlırlar kupayı. İsteddiği yere, o eski günlere bir türlü kavuşamamıştır Marsilya. Bugün de bu hasretin bittiğini söylemek mümkün değil. Sözün özü, '90'lı yılların başında yediği sağlı-sollu yumrukların etkisinden hâlâ tam olarak kurtulabilmiş değil Marsilya. Bir türlü tam olarak toparlanmaya mecal bulamıyor. Oysa o güzel liman şehrinin binbir milletten insanları, takımlarının tekrar çıktığı uzun deniz yolculuğundan geri dönmesini bekliyor... ■

Kimler geldi, kimler geçti

- Enzo Francescoli
- Andreas Köpke
- Jean Tigana
- Jairzinho
- Alain Giresse
- Tony Cascarino
- Josip Skoblar
- Marcel Desailly
- Basile Boli
- Jocelyn Angloma
- Didier Deschamps
- Paulo Futre
- Jean-Pierre Papin
- Eric Cantona
- Rudi Völler
- Alen Boksic
- Karl-Heinz Förster
- Fabrizio Ravanelli
- Chris Waddle
- Abedi Pelé
- İbrahim Ba
- Robert Pires
- Frank Leboeuf
- Laurent Blanc
- Bruno N'Gotty
- Christophe Dugarry
- Claude Makélélé
- Didier Drogba

Tapie için de inanılmaz bir prestij kaynağı olur. İş dünyasının yanında politik hayatta da çok hırslı olan Tapie, dönemin yıldız oyuncularını rekor ücretlerle transfer etmekten çekinmez. Völler'inden, Francescoli'sine, Futre'sinden Waddle'una birçok ismin yolu Marsilya limanından geçer. Tapie'nin Avrupa Kupaları'nda başarıya ulaşma hayali, 1990'da yarı finalde kalır. 1991 ise finalde: Kızılyıldız, penaltı atışlarıyla Şampiyon Kulüpler Kupası'nı Marsilya'dan alır. Şeytanın bacağı 1993'te kırılır ve o sene ilk kez düzenlenen Şampiyonlar Ligi'nde Milan'ı yenerek Avrupa'nın en büyüğü olmayı başarır Olympique Marsilya. Ne var ki...

Bir Devin Çöküşü

Ne var ki Marsilya'nın, şeytanın bacağı kırırken epeyce yardım aldığı ortaya çıkar: Adı yavaş yavaş yolsuzluklarla anılmaya başlayan, milletvekili olmuş, Adidas'ın büyük ortağı Tapie'nin; Marsilya'nın Valenciennes takımıyla yapacağı maçtan önce rakip takımın bazı oyuncularını satın aldığı, maçta şike yaptığı ortaya çıkar. Marsilya'nın şampiyonluğu elinden alınır, Tapie'ye ise hapis cezası verilir, bütün mal varlıkları na el konulur (iş hayatı da sarpa saran Tapie, daha sonra Avrupa Parlamento-

Şeref Tablosu

Fransa Şampiyonlukları

1936/1937, 1947/1948, 1970/1971, 1971/1972, 1988/1989, 1989/1990, 1990/1991, 1991/1992, 1992/1993

Fransa Kupası Şampiyonlukları

1923/1924, 1925/1926, 1926/1927, 1934/1935, 1937/1938, 1942/1943, 1968/1969, 1971/1972, 1975/1976, 1988/1989

Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu

(geri alındı) 1992/1993
Intertoto Kupası 2005

Mehmet Çakır

Yıldız oyuncu sıkıntısı çeken Turkcell Süper Ligi, bugünlerde yeni bir yeteneği konuşuyor. Gollerine alkış tutuyor. Gençlerbirliği formasıyla sivri bir çıkış gerçekleştiren Mehmet Çakır'ın ilginç ve tesadüflerle dolu futbol hayatını konuşuyor. Babasının teşvikiyle Şekerspor'da başlayan futbol kariyerinde satılan otomobillerinin parasıyla bonservisi alınan Çakır, iddialı. "Yıldız olmak diye bir hedefim yok" diyor bir yandan. Ama eklemeyen de edemiyor: "Çıkışım hızlı oldu. Ama alıştım. Bu sezonu en az 15 golle tamamlamak istiyorum. Gençlerbirliği'nde oynamak hayalimdi. Şimdi Ümit Milli Takımda da oynuyorum. Hedefim en kısa zamanda A Milli Takım formasını giymek"

Açıkça söylemek gerekirse çıkışım biraz hızlı oldu. Hele ilk dört beş hafta takım kötü gidince. Bizim de moralimiz bozuldu. Böyle bir çıkış beklemiyordum kendi adıma. Ama galip gelmeye başlayınca hepimiz öz güvenimiz kazandık. Takım düzeldi, ben de gol atmaya başladım. Ümit Milli Takıma çağırıldım. Orada goller geldi. İlk basamakları hızlı çıktım galiba. İnşallah böyle devam eder.

▼Bu çıkışı bekliyor muydun? Biraz hızlı olmadı mı ligdeki ilk sezonunda?

▲Açıkça söylemek gerekirse çıkışım biraz hızlı oldu. Hele ilk dört-beş hafta takım kötü gidince. Bizim de moralimiz bozuldu. Böyle bir çıkış beklemiyordum kendi adıma. Ama galip gelmeye başlayınca hepimiz öz güvenimiz kazandık. Takım düzeldi, ben de gol atmaya baş-

arkası geldi zaten. Asaş'da orta saha oynamama rağmen çok gol attım.

▼Gençlerbirliği A takımına nasıl çıktın?

▲O da ayrı bir hikâye. Geçen sezon devre arası Gençlerbirliği Antalya'da kaptaydı. Bizde Asaşpor olarak oradaydık. Çanakkale Dardanelspor ile bir hazırlık maçı yapacaklardı. Adam eksik diye Zi-

Şekerspor alt yapısında oynuyordum. A takıma kadar çıktım. Ancak ayrılmaya karar verdim. Benden çok yüksek bonservis istediler. Babam arabasını sattı. Yöneticilerin karşısına geçti. "Ya 10 milyara verirsiniz ya da bu çocuk futbol oynamayacak" dedi. Bonservisimi aldı. O zaman 3. ligde olan Asaşpor beni istiyordu. Sırf oynayayım, futbolum gelişsin diye 2. ligi bırakıp 3. lige gittim. Bu futbol hayatımın belki de en kritik kararıydı. Benim için önemli olan lig değil oynamaktı çünkü. Ondan sonra arkası geldi zaten. Asaş'da orta saha oynamama rağmen çok gol attım.

Bu çıkışı beklemiyordum

ladım. Ümit Milli Takıma çağırıldım. Orada goller geldi. İlk basamakları hızlı çıktım galiba. İnşallah böyle devam eder.

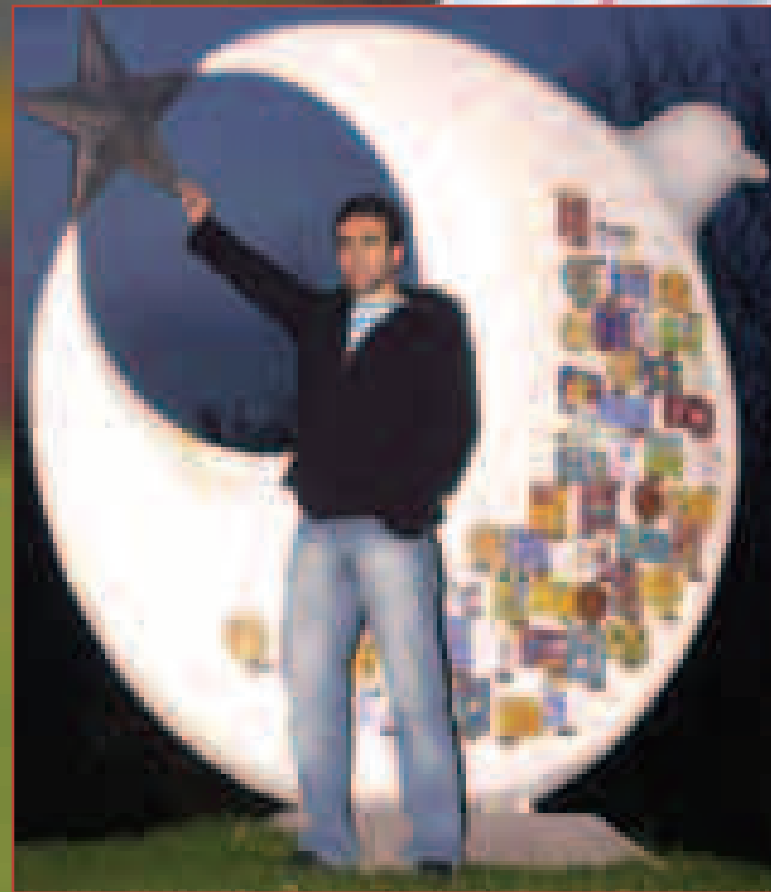
▼Futbol hayatında tesadüflerin de yeri var galiba. Başlangıcından bugüne kadar?

▲Şekerspor alt yapısında oynuyordum. A takıma kadar çıktım. Ancak ayrılmaya karar verdim. Benden çok yüksek bonservis istediler. Babam arabasını sattı. Yöneticilerin karşısına geçti. "Ya 10 milyara verirsiniz ya da bu çocuk futbol oynamayacak" dedi. Bonservisimi aldı. O zaman 3. ligde olan Asaşpor beni istiyordu. Sırf oynayayım, futbolum gelişsin diye 2. ligi bırakıp 3. lige gittim. Bu futbol hayatımın belki de en kritik kararıydı. Benim için önemli olan lig değil oynamaktı çünkü. Ondan sonra

ya Doğan hoca üç-dört arkadaşım beni bu maça çağırıldı. İyi ki de çağırılmış. Yoğun yağmur yüzünden yarıda kalan o maça dört gol birden atınca dikkatleri çektim. Sezon sonunda Ziya hoca beni Gençlerbirliği kadrosuna aldı. Şimdi düşünüyorum da. Yağmur daha erken yağsa o maç oynanamasa belki de bu şans yakalayamayacaktım. Ya da bu kadar çabuk olmayacaktı.

▼Süper ligde ilk maçın Fenerbahçe'ye karşıydı. Neler hissettin?

▲Her futbolcu büyük takımlarda oynamak ister. Düşünsenize çocukluğunuzda imrendiğiniz bir takım. Kariyerinizdeki ilk maça dolu tribünler önünde bu takıma

Eçen sezon devre arası Gençlerbirliği Antalya'da kamptaydı. Bizde Asaşspor olarak oradaydık. Çanakkale Dardanelspor ile bir hazırlık maçı yapacaklardı. Adam eksik diye Ziya Doğan hoca üç-dört arkadaşımın beni bu maça çağırdı. İyi ki de çağırmış. Yoğun yağmur yüzünden yarıda kalan o maça dört gol birden atınca dikkatleri çektim. Sezon sonunda Ziya hoca beni Gençlerbirliği kadrosuna aldı. Şimdi düşünüyorum da. Yağmur daha erken yağsa o maç oynanamasa belki de bu şansı yakalayamayacaktım. Ya da bu kadar çabuk olmayacaktı.

karşı çıkıyorsunuz. İlk maçında böyle bir takıma karşı sahaya çıkmak ilk önce beni heyecanlandırdı. Ama maç başladıktan sonra rahatladım. O maça Ziya hoca bana iki görev vermişti. Sağ kanatta Umit ağabey ile Tunçay'ın ataklarını karşılayacaktım. Onun dışında hücumda destek verecektim. Zordu benim için. Ama bir ara Umit ağabey bana 'Başımdan gitsene seni benim başıma mı verdiler?' deyince işimi iyi yaptığımı anladım. Maç berabere bitti. Ben bir fırsatı değerlendiremedim.

▼İlk golünü hangi takıma attın?

▲İlk golümü Malatyaspor'a attım ligde. Malatyaspor'u o zaman beni A takıma alan ve bizden ayrılan, bende büyük emeği olan Ziya Hoca çalıştıyordu. Tesadüf ona denk geldi.

▼Teknik direktörlerin sana katkısı ne?

▲İnanılmaz katkıları oldu. Ziya hoca ya çok şey borçluyum. Beni A takıma o aldı. Şimdi Mesut hocayla çalışıyoruz. Müthiş pozitif bir insan. İlk haftalarda inanılmaz goller kaçırdım. Normalde benim gibi genç bir oyuncu için sıkıntı yaratacak bir durum. Ama hocam hep bana destek oldu. 'Oğlum kafana takma. Bir gün senin de şansın dönecek. Pozisyona giren forvet iyi oyuncudur. Merak etme' diye destekledi. Onun dediği gibi oldu. Gerçekten de çok pozisyona giriyordum. Daha doğrusu golü hissediyordum. Böyle bir yapım var. Mesela Umit Milli Takımla ilk maçında Danimarka ile 2-2 berabere iken hoca son dört dakika çağırdı. Gol atacağıma inanıyordum. Attım 3-2 kazandık. Asaş'ta böyle söyleyip gol attığım, kazandığımız çok maç oldu. Maçı son ana kadar bırakmam. Bu yüzden son dakika gollerim de meşhurdur. Umit Milli takımda da Gençlerbirliği'nde de yaşadım bunu.

▼Forvet ile golcü farklı şeyler mi sen kendini nasıl görüyorsun?

▲Bana göre ikisi farklı şeyler. Forvet savunmayı zorlayan yıpratıcı oyuncudur. Golcü yakaladığı fırsatların çoğunu değerlendiren vuruş tekniği iyi olan, affetmeyen futbolcuya denir. Mesela Tanju Çolak golcü. Hakan Şükür de golcü. Ama onun diğer özellikleri de var. Tam bir takım oyuncusu. Koşar, pres yapar. Büyük futbolcu. Ben henüz golcü olarak görmüyorum kendimi. Zaten ben aslen forvet de değildim. Sonradan forvet oldum. Asaş'ta buna rağmen forvetlerden çok gol attım. Ziya hoca orta sahanın sağına oynattı. Mesut hoca forvet arkası oynatıyor. Bu da beni rahatlatıyor. İlerideki arkadaşlarımın desteği benim için önemli. Onlar savunmaları

oyalarken ben çabukluğum sayesinde aralara girebiliyorum. Mesut hocayla birlikte benim de takımın da oyun anlayışı değişti. Daha bir hücumla dönük oynuyoruz. Bu duruma gelmemde arkadaşlarımda da katkısı büyük. Mesela bizim İsaac, bu anlamda benim için çok faydalı. Hâlâ öğrenmem gereken çok şey var. Gencim, hızlıyım ama eksikim de var. Mesela son vuruşlarım hâlâ zayıf, hava toplarında da çok etkili değilim. Bunları gidermek için çok çalışıyorum. Her antrenmandan sonra ekstra çaba harcıyorum. Her maça bile yeni şeyler öğreniyorum. Sezon başına göre çok daha ilerideyim.

▼Hangi golcü gibi olmak istersin. Kendine örnek aldığın bir isim var mı?

▲Doğrusu bir idolüm yok. Ama beğendiğim oyuncular var. Mesela Türkiye'de Hakan Şükür'ü çok beğeniyorum. Fatih Tekke çok iyi. Dünyada ise Ronaldinho. İnanılmaz bir futbolcu. Aşmış her şeyi artık. Forvet olarak Adriano var. Allah onlara ayrı yetenekler vermiş. Çalışarak gelişebilirsin. Yetenek de gerekli. Onlar çok farklılar.

▼Türk futbolunun geleceğini nasıl görüyorsun Bir kriz yaşıyor muyuz? Bunu nasıl aşabiliriz?

▲Aslında inanılmaz yetenekli futbolcular oynamış Türk futbolunda. Bunu biz değil Türkiye'ye gelen yabancı antrenörler de söylüyor. Ama son zamanlarda bir duraklama oldu. Dünya üçüncülüğünden sonra. Gelecek için güvenilecek yeni isimler de var. Ama 2008'de iyi şeyler yapmamız lazım. Milli takımlarda genç ve yetenekli oyuncular var. 2008'e gidersek çok iyi şeyler olabilir. Hep söylüyoruz Türk futbolcusu yetenekli diye. Ama artık hem kulüp hem milli takım düzeyinde artık birşeyler yapmak zamanı geldi.

▼Yabancı oyuncular hakkında ne düşünüyorsun? Bunlar senin gibi gençlerin oynaması önünde engel mi?

▲Türkiye'ye gelecek yabancıların ekstra olması lazım. Bu her takım için geçerli. Yabancıların takıma ayrı bir katkı yapması gerekli. Bizden iyi değilse ister istemez Türk oyuncunun önünü kapatıyor. Hagi, Alex, Van Hoojdonk gibi isimlere kimsenin itirazı olmaz. Ama vasat yabancıların bir faydası yok, zararı var. Ben bizim takımda böyle bir sorun yaşamıyorum şimdi. Zaten gençlere önem veren bir takımız. Bir de az sayıda yabancı ile oynuyoruz. Ama büyük takımlardaki arkadaşlarımız için durum aynı değil. Mesela Fenerbahçe'deki Semih. Çok iyi futbolcu. Ama yabancılar iyi oldu-

ğu için oynayamıyor. Anadolu'da olsa Semih'in durumu daha farklı olurdu.

▼Futbolda herşeyin golcülere endeksli olmasını, ön planda olmasını nasıl değerlendiriyorsun?

▲Futbolun meyvesi gol. Kaleci de, defans oyuncusu da savaşıyor. Ama gol attığın zaman sen ilgiyi görüyorsun. İnsan izlemediği bir maçı sorarken önce kaç kaç der sonra da golü kim atmış. Herkes gole odaklanıyor. Ama gol atarken gol yememeniz lazım. Bu nedenle herşeyi takım halinde yapmalı. Egoist bir golcü değilim. Bir santrfor da bu duygu çok fazla olmamalı. Gerektiğin de asist yapmayı da düşünebilmeli.

▼Bu gelişmeler, geldiğin durum seni değiştirdi mi?

▲Ben ve ailem daha önce hep konuşurduk. A takıma çıksam ligde oynasam diye. Her şey o kadar çabuk oluyor ki. Tam çıkış yaptığım zaman gollerin de gelmesi iyi oldu. Röportaj teklifleri gelmeye başladı. Ağabeylerime hep böyle mi oluyor ilgi diye sordum da böyle olur cevabını aldım. Ailemin benim futbol hayatımda ayrı bir yeri var. İlk golümde onlara koşmuştum. Bu duruma gelmeme rağmen hiç değişmedim. Çok sağlam bir aile yapımız var. Transfer paramı olduğumu gibi babama verdim. O da bana bir araba aldı.

▼Bir futbolcu mutlaka büyük takımlara gitmeli mi? Böyle bir hedefin var mı?

▲Diğer takımların ortamını bilmiyorum. Ama Gençlerbirliği müthiş bir kulüp. Herşey dört dörtlük. Şekerspor'da o kadar imkânsızlık gördüm ki. Dış sahada 10-15 takım aynı anda idman yaptığım dönemler oldu. Burası cennet gibi. Mutlu olduğum sürece buradan ayrılmaya niyetim yok. Şartlar değişir iyi teklif gelir, kulübün de menfaati olursa gidebilirim. Büyük takımın artısı taraftar sayısı fazla ve Avrupa'da oynama şansın yüksek. Biraz dikkat çekti. Gazeteler transfer

haberi yazmaya başladı. Bana gelen bir şey yok ama. Zaten benim için şu an erken. Biraz daha burada oynamak UEFA kupasına gitmek istiyorum. Yıldız olmak gibi bir saplantım yok. Ama iyi oyuncu olmak iyi yerlere gelmek gibi hedeflerim var. Tabii en önemlisi A Milli Takım. Her şey o kadar hızlı geliyor ki. A Milli Takım formasını giymem de bu kadar çabuk olur inşallah.

▼Bu sezon hedefin ne? Kaç gol atarsın?

▲Gol atıkça rahatladım. Kendime güvenimi kazandım. Şimdi kendime hedef koydum. 15 ve üstünde gol atabilir mi-

yim diye. Şu anda 6 golüm var. Neredeyse yarısı kadar. Önümüzde daha 17 maç var. Sanıyorum bu amaca ulaşacağım. Gol atmak, o sevinci yaşamak müthiş. Yalnız takım puan kaybedince bu gollerin bir anlamı olmuyor. Gol, kazanınca güzel ve anlamlı.

▼En büyük silahın ne?

▲Golü kovalamak ve koşmak. İlginçtir alt yapıdayken koşmayan bir oyuncudum. Hocalarım hep söylerdi koş diye. Ne zaman ki Şekerspor'la 2. lig A kategorisinde oynamaya başladım, koşmayı öğrendim. Asaş'ta, burada yoğun antrenmanlar yaptım. Lig zor. Tempoyu yüksek tutmak lazım. Aksi takdirde var olamazsın. Gençlerbirliği'nde oynamak her futbolcunun rüyası. Ben bu şansı yakaladım. Bunu korumak için koşmam, çalışmam lazım.

▼Taraftarın size katkısı ne?

▲Taraftar bir futbol takımı için önemli. Bizim çok büyük bir taraftar kitlesiz yok. Burada taraftar ve medya baskısı yok. Bu bir anlamda iyi. Ama işler iyi gittiğinde bir de tribün desteği olunca tadına doyum olmaz bu oyunda. Diyarbakır maçında maraton tribünü dolmuştu. Bizim için çok önemliydi. İstekli oynadık. İtici güç oldu. Ben alt yapıdan geldiğim için taraftarımızın sevgisi büyük. Beni Asaş'tan beri izliyorlar, biliyorlar. Medyada hakkımda yazılanları merakla okuyorum. Eleştirilere şimdi daha iyi bakıyorum. Eksiklerimi görüyorum ve kendimi geliştiriyorum onlar sayesinde.

▼İlginc bir stilin var. Başını yana yatırdığın zaman izleyenler "Tamam Çakır gaza başı" diyor. Sen ne söyleyeceksin bu konuda?

▲Kendimi televizyonda izleyene kadar bu durumdan hiç mi hiç haberdar değildim. Bu sezon izleyince gördüm. Hakikaten değişik bir stilde koşuyorum. Bunu düzeltmeye çalışıyorum. Belki doğru stilde koşsam daha iyi

Milli Takım sağlık ekipmanlarındaki UEFA standardizasyonu

Futbol ve sağlık

Sağlıklı yaşam her bireyin hakkı olmakla birlikte, bu konu sporcular için özel önem taşımaktadır. Özellikle futbolcular profesyonel yaşamları boyunca başta travmalar olmak üzere çeşitli sağlık sorunları ile karşılaşma riski altındadırlar. Son yıllarda, takım ve bireysel başarıyı yakalayabilmek için oyunculara sağlanan sağlık hizmetlerine verilen önem artmıştır. Travmalar yanında sahalarda karşılaşılan ani kalp durmalarında ilk müdahalenin, eğitilmiş ve konunun önemini kavramış başta doktor olmak üzere tüm sağlık ekipleri tarafından anında yapılması sağlanmalı, müsabakalar minimum risk altında oynanmalıdır. Bu amaçla UEFA Sağlık Kurulu 2 Aralık 2002 tarihli bildirgesinde sağlık ekipman ve çantaları için standartlar ortaya konmuş ve her ülkeden gerekli düzenlemeler sonucu geri bildirimler istenmiştir. Bu çerçevede Türkiye Futbol Federasyonu Sağlık Kurulu 2005 yılının başından bugüne gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Milli Takımlarımıza satın alınan veya dışarıdan edinilen sağlık hizmetlerinin sponsorluk yolu ile temin edilmesi uygulaması çerçevesinde yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Tüm takımlarımızda kullanılan ilaçlar, tıbbi sarf malzemeleri ve biomedikal cihazlar günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenerek hazırlanmıştır. Bu A, A2, Ümit ve Genç Milli Takımlar için 2 adet olmak üzere sağlık gereksinimlerini karşılayacak şekilde bir yapılanmadır. Sağlık çantaları 2 ana başlık altında toplanmakta ve bu başlıkların her biri değişik ebatlarda ayrı birer çantalarındaki tıbbi ekipmanlar

şeklindedir. Buna göre içerikler :

1) Ana Malzeme İlaç Ve Çantalar:

A) Seyahatte kullanılacak takım sağlık çantası

B) Saha kenarı takım sağlık çantası (büyük)

C) Saha içi girişim çantası (küçük)

D) Kamp için ilaç ve tıbbi malzeme çantası (metal kasa)

2) Yardımcı İlaç Malzeme Ve Çantalar:

A) Resüsitasyon kiti + Defibrilatör

B) Atel seti

C) Tıbbi sarf, fizik tedavi rehabilitasyon ve masör malzemeleri

Seyahatte kullanılacak takım sağlık çantası, şehirlerarası veya uluslararası gidilirken, milli takım futbolcu veya idari heyette herhangi bir sağlık problemi yaşanmasına karşı ilaç ve ilk yardım malzemelerini içeren 60*40*30 cm. ebatlarında kolay taşınabilir bir çantadır. İçerisinde, ilkyardım ve resüsitasyon kiti ile birlikte farklı preparatlardan birer kutu, ağrı kesici, ödem giderici, antibiyotik, üst solunum yolu ilaçları, sindirim sistemi, cilt ve alerji ilaçları, göz, kalp ve tansiyon ilaçları bulunmaktadır.

Saha kenarı büyük takım sağlık çantasında, oyuncular için saha içi (Saha içi çantasında eksilme veya ihtiyacı karşılayamama durumunda başvurulacak şekilde düzenlenmiştir) veya saha kenarında kullanılabilecek, aynı zamanda teknik heyet içinde gerekli ilaç ve ekipman bulunmaktadır. Bu çanta, 70*50*40 ebatlarında kolay taşınabilir ve içerisinde saha içi girişim çantası, maç sırasında gerekebilecek atel seti ve tıbbi sarf, fizik tedavi rehabilitasyon, masör malzemelerini

içermektedir. Bu çanta ile beraber ani kalp durmasına karşı acil kalp yardımı ve canlandırma için defibrilatör de mevcuttur.

Saha içi girişim çantası, 40*30*20 cm. ebatlarında, taşınırken saha kenarı çantasının içine rahatlıkla sığdırılabilen, hafif ve saha içinde her türlü müdahaleye uygun, kolay taşınabilir bir çantadır. İçerik olarak ufak resüsitasyon kiti, ağrı kesici ödem giderici ilaç ve spre, göz, cilt, üst solunum yolu, mide, barsak rahatlatıcı ilaçlar, en önemlisi travma ve sakatlanmaya karşı soğuk uygulama kitleri, kesilere karşı doku yapıştırıcısı ve ufak yara örtüleri bulunmaktadır.

Kamp için ilaç ve tıbbi malzeme çantası, tekerlekli, kolay taşınabilir, sudan ve soğuktan etkilenmeyecek 150*75*60 cm. boyutlarında metal kasa şeklindedir. Kamp ve müsabakalar için her türlü ilaç, ekipman, malzeme yedekli olarak içinde bulunmaktadır. İçerik olarak yeterli sayıda ilaç, resüsitasyon kiti, atel seti (havalı set), tıbbi sarf, fizik tedavi rehabilitasyon ve masör malzemelerinden oluşmaktadır.

Sağlık ekipmanlarının standardizasyonu ile ülkemiz UEFA'nın sağlık ta koyduğu düzeyi yakalamayı hedef almıştır. Uluslararası geçerliliği olan bu standardizasyonla sakatlık ve hastalıklara yerinde ve zamanında müdahale edilmesi tedavi süresi ve mali kayıpları azaltacak, kalıcı hastalık sekellerini önleyecektir. Bu doğrultuda, yurtiçi ve yurt dışında ilk yardım hizmetlerinde, saha içi, saha dışı, kamp dönemindeki sağlık hizmetlerinin tam donanımlı ve kesin-tisiz olarak verilmesi amaçlanmıştır. ■

Bu sevdada engel tanımıyor

Kimisinin bacağı yok, kiminin bir kolu... Ama hepsinin kocaman yürekleri var ve o yüreklerin hepsi de yaşamın güzel yanlarıyla dolu. Futbol onların duygularında apayrı bir renk. Güçlü iradelerin engelleri nasıl da aşabildiğinin simgesi. Ve hayata sarılmanın en saygı duyulacak göstergesi

Cihan Yavuz

Futbol güzel oyun. Hakikaten öyle. Ama bazıları için sadece güzelliğiyle öne çıkmıyor, belki de hayata bağlıyor. Okumaya başladığınız yazı işte futbolun nele-kadir olduğunun göstergesidir. Bu arada baştan söyleyelim. Bu yazıda hüznü beklemeyin. Bulamayacak-sınız. Yaşanılan olay size hü-

zünlülse de okuduğunuz her satırda, onların anlattığı her cümlede bir kez daha uyanacaksınız. Ampute futbol; koltuk değneklerinin yardımıyla tek ayakla oynanan futbola verilen ad. Yani hayatın bütün engellerine bağırarak meydan okumanın futbol dilindeki tercümesi.

"Ben Adem Püskül. 10 Ekim 2002 tarihinde mayına basma sonucu yaralandım. Normalde sivil hayatımda yaptığım meslek İngilizce Öğretmenliği'di. Osmaniye Yunus Emre İlköğretim okulunda İngilizce öğretmeni olarak görev yapıyordum. Sonra askerlik görevim geldi. Askerliğim, Şırnak Akçay 6. Piyade

Tugay'ında yedek subay olarak çıktım. Görevimin sonlarına yaklaştığımda, -7 gün vardı tezkereme, dolayısıyla araziden dönmeme 1 gün vardı- mayın temizleme ve imha faaliyetlerinin başında, takım komutanı olarak görev yapıyordum. Son olarak son mayını da temizledim, tek ayağımı orada bıraktım ve gel-

dim. Bu durumda, düştüğümüz sıkıntıyı atlatmamızdaki en büyük olgulardan biri de Ampute futbol'dur."

Adem Püskül
Dünyanın birçok ülkesinde tek ayağını çeşitli nedenlerle kaybedenler tarafın-

dan kanıdyen adı verilen koltuk değnekleriyle profesyonelce oynanıyor ampute futbol. Dünyanın çeşitli ülkelerinde yüzlerce engelli ampute futbol liglerinde top koşturuyor. Bu sporda takımlar 6 kişiden oluşuyor ve futbolcuların

"Ben Adem Püskül. 10 Ekim 2002 tarihinde mayına basma sonucu yaralandım. Normalde sivil hayatımda yaptığım meslek İngilizce Öğretmenliği'di. Osmaniye Yunus Emre İlköğretim okulunda İngilizce öğretmeni olarak görev yapıyordum. Sonra askerlik görevim geldi. Askerliğim, Şırnak Akçay 6. Piyade Tugay'ında yedek subay olarak çıktım. Görevimin sonlarına yaklaştığımda, -7 gün vardı tezkereme, dolayısıyla araziden dönmeme 1 gün vardı- mayın temizleme ve imha faaliyetlerinin başında, takım komutanı olarak görev yapıyordum. Son olarak son mayını da temizledim, tek ayağımı orada bıraktım ve geldim. Bu durumda, düştüğümüz sıkıntıyı atlatmamızdaki en büyük olgulardan biri de Ampute futbol'dur."Adem Püskül

tek ayağı, kalecilerin ise tek kolu eksik oluyor. Türkiye'de ise bu sporun geçmişi 3 yıl öncesine dayanıyor. Bedensel Engelliler Federasyonu ve Türk Silahlı Kuvvetleri bir araya geliyor ve Ampute Futbol Milli Takımını kuruyor. Türkiye'de Ampute futbolu oynayan 19 kişiden 15'ini Güneydoğu gazileri oluşturuyor. Ampute Futbol Milli Takımının kampını ziyaret ettiğimde kiminle konuşsam, ben sormasam da, önce onlar söylüyorlar. İsimlerinden sonra en üst kimlik olarak gazi olduklarını anlatıyorlar. "Adım Kahraman Yakut. 1998'de Kuzey Irak'ta mayına bastım. Ayağım kesildikten sonra bir süre koltukların altından kullanılan eski model koltuk değneklerini kullandım. Daha sonra teknoloji ilerledikçe bu dirseğimizin altından kullanılan kanıdyen adı verdiğimiz değnekler çıktı. Şimdi onları kullanıyoruz. Bunda mesele sadece denge. Başka hiçbir şey değil."Kahraman Yakut Türkiye'nin en çok mücadeleyi veren ama en az tanınan milli takımı, dönem dönem yapacakları özel maçlar için kampa giriyorlar. Kamp yeri olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ankara'daki rehabilitasyon merkezini kullanıyorlar. Bir futbolcunun odasına çıkıyoruz. Kamp çantasında neler olduğunu merak ediyoruz. Hiç çekinmeden çantayı açıyor ve içindeki eşofmanlarını, şortlarını tişörtlerini gösteriyor. Aslında kramponlarını merak ediyoruz, ama insan sormaya çekiniyor. Ama o, çantada sıra kramponlara gelince hiç çekinmeden konuşmaya başlıyor. Çantadaki teki olmayan kramponu eline alıyor ve anlatıyor: "Biz tek krampon kullanıyoruz. Bunun diğer teki nerede hiç bilmiyorum. Hiç yanıma almadım."

hayatımda hep bir tane kramponum oldu. Zaten bir gün futbol oynayacağım hiç aklıma gelmezdi. Çünkü ampute futbol adında bir sporun olduğun dahi bilmiyordum. Ve ilk olarak 2002 yılında bana Ampute Futbol Milli Takımında oynar mısın dendiğinde, yok böyle futbol mu oynanır dedim. Sonra ikna oldum ve sahaya çıktım. İlk topa vurduğumda top 1 metre bile gitmiyordu. İşte zamanla alıştık, elimiz alıştı, vücudumuz alıştı. Ve bu sporu profesyonelce yapmaya başladık. Hoş da oluyor yani, zevkli bir spor. Normal bir futboldan pek farkı yok. Sadece işte birkaç yönüyle değişik şeyleri var, farklı bir şeyi yok”

İrfan Elmalı

Ampute futbol milli takımı sadece gazilerden oluşmuyor. Sivil hayatında çeşitli nedenlerle vücudunun bir uzvunu kaybetmiş kişiler de takımdaki yerini alabiliyor. Kurallar gereği ampute futbolun, futbolcuları tek ayaklı olunca kaleci-leri de tek kollu oluyorlar. Milli Takım’ın kalesini, bir iş kazasında kolunu kaybeden Turan Şahin koruyor.

“1997 yılında Giresun ilinde işletme mühendisliği yapmış olduğum mermer fabrikasında manyetik alana kapılınca sağ kolumu dirsek seviyesinden kaybettim.

Daha önce Samsunspor’un bölge karmasında, alt yapısında, A takımında futbol oynadım. Üniversiteye gidince futbolu yine bırakmadım. Okulun takımında amatör

kümede futbol oynadım. Yıllarca kalecilere gol atmak için uğraştım. Kolumu kaybedince Ampute Futbol Milli takımının kalesine geçtim. Şimdi golcülükten gelen tecrübemi birleştiriyor, kalecilerin yaptığı hataları yapmayarak kalecilik yapmaya çalışıyorum.

İrfan Elmalı

Ama her şeyin özünde insanın kendisiyle barışık olması yatıyor. Ampute futbolun belki de tek özeti bu...

“Hayata gülümseyerek bakmak herhalde bu olsa gerek. Hani işte yazarlar, çizerler şairler, psikologlar, hayatı gülümseyerek karşılayın, sürekli gülümseyin derler ya, bence son nokta bu olsa gerek. Bunun daha ötesinde hayata gülümseyerek bakılır mı, bilmiyorum....”

Adem Püskül

Kampta geçirdiğimiz günde öğle yemeğinden sonra sıra antremana geliyor. Antreman öncesi yürüyüşte aslında görüyoruz ki, sanki takımda kimse engelli değil. Çok başarılı protezler ile hepsi günlük hayatını gayet normal sürdürüyor. Sanki futbol oynamak için bir süreliğine engelliymiş gibi davranıyorlar.

“Ekim 2004’de yaralandım ben. Daha sonra bayağı bir ev hayatına hapsedim. Evin içerisinde bunalım bir şekilde takılıyordum. Daha sonra kendimi dışarıya atmak için

arayışlar içine girdim. Kendi yapıma uygun, kendimi aktif hareketlilik içerisinde bulabileceğim sadece Ampute Futbol’u buldum. Daha değişik spor ve aktiviteler olduğu halde, ben bunu seçtim, bunu beğendim. Hayatım tamamen değişti diyebilirim. Çünkü özellikle aile düzenimde bazı sorunlarla karşılaşmıştım. Çünkü normalde ev içerisinde bulunmayan biri kişi, sürekli evde tıkalı kalıyorsunuz. Bu ev düzenini de değiştiriyor. Fakat Ampute futbola başlayınca ailem de benim bir işle uğraştığımı ve aktiviteye katıldığımı, benim de bir şeyler yapabildiğimi gördüklerinde, psikolojik yönde hem onlara hem de bana çok şey kazandırdı.”

Turan Şahin

Antremana çıkmadan önce soyunma odasına gidiyoruz. Takımda herkes protezlerini çıkarıyor, kanidyenlerini alıyor, formalarını giyiyor ve sahaya koşuyor. Soyunma odasında 19 tane yan yana dizilmiş protez bacak ve 19 tek ayakkabı kalıyor. Görüntünün etkileyciliği karşısında bu işin sırrına varmaya çalışıyorum, belki de her şeyin sırrı, soyunma odasında bir kramponu yalnız bırakıp futbola koşmak da saklı, bilmiyorum... Antrenman başlıyor. Orta yuvarlakta 19 oyuncu top sürüyor. Ama hiç birinin koltuk değneği diğerine çarpıyor. Orta yuvarlağın küçüklüğünde bir senfoni

orkestrası uyumuyla top çeviriyorlar. Tek bir koltuk değneği sesi gelmiyor.

“Hocamız günlerdir, top sürerken birbirimizin kanidyenine çarpıma-mayı anlatıyor. Hocamızın dediği tek şey, top sürerken gözünüzle sağımızdaki, solumuzdaki, arkamızdaki arkadaşımızı takip etmek. Yani onlardan topu saklamak, kendimizi saklamak ve en önemlisi yaralanmamak.”

Futbolcuların koltuk değnekleri biraz daha farklı. Kol bileklerine kadar gelen kanidyen adını verdikleri değneklerle oynuyorlar. Bu futbolda iyi bir ayağınız kadar güçlü kollarınız da olması gerekiyor.

“Milli Futbolcu “Kanidyenler birbirimize çarpmasın diye özellikle dikkat ediyoruz. Eğer kanidyen keşik ayağımıza gelirse çok acıyor. Önceden böyle değildik düşüyorduk, fakat bu sorun değil, futbol sert oyun, yani öyle yavaş oynanmaz, düşeceksin kalkacaksın... Öyle yani...”

Karahan Yakut

Ampute futbol milli takımındaki oyuncularla kaybedince hayatımızda çok basit bir yerde duran ama farkında olmadan unuttuğumuz bir şeyi hatırlıyoruz. Anlıyoruz ki, bazen hayat sadece koşabilmekmiş. Rüzgârı karşınıza

alıp ayaklarınızla zamana ve mekâna karşı gelebilmekmiş. “Yaralandıktan sonra, doktor ilk protezi takacağı zaman bana telkinlerle bulunuyordu. Psikolojik yönden rahatlatmaya çalışıyordu. İlk sorduğum şey, koşabilecek miyim oldu. Bana şu anki teknolojinin protezleriyle koşmanız zor, ancak yürüebilirsiniz dedi. -Onu da ancak düz yerde yapabiliyoruz, şehir ortamında yürürken de zorlanıyoruz-. Fakat ampute futbol ile ben koşmayı tekrar öğrendim. Normal bir insan gibi sağlam bir insan gibi hayatın bize verdiği adrenalinini dışarı atmayı öğrendim. Koşmayı yaşıyorum, koşmayı hissediyorum, bu bana yetiyor..”

Turhan Şahin

Milli takımın oyuncularının hepsi Türkiye’nin çeşitli bölgelerinden geliyorlar. Kamp süreleri dışında yaşadıkları şehirlerde bir işte çalışarak hayatlarını sürdürüyorlar. Ama bazen herkes tek kramponla sadece bir topun değil, bir hayatın peşinde koşulduğunu kolay kolay anlamıyor.

“Ben kampa ilk defa katıldım. Çalıştığım iş yerinde bir sorun çıkarmadılar. Ama kampa gele-meyen arkadaşlarım oldu. Bizden kamuda çalışan var, özel sektörde çalışan var. Herkes kolay izin alamıyor. Kampa katıldığı için ücretleri kesilenler oldu. Ama bizim yaptığımız iş çok ciddi bir olay, herkesin bunu anlaması lazım, daha yeni olsak da herkes bize yardımcı olursa çok başarılı olabiliriz.”

Antreman esnasında bir genç dikkatimi çekiyor. Tek ayağıyla topu hiç düşürmeden saydırıyor. Ben ne zaman topu düşüreceğini beklerken, kendisini izlediğimi fark ediyor, topu bırakıp yanıma geliyor.

“16 yaşındayım. Tek ayağımı 4 yaşındayken bir trafik kazasında kaybettim. Çocukluğumdan beri tek ayakla futbol oynuyorum. Mahalle takımında tek ayakla da olsa hep oynardım. Sonra bir gün beden öğretmenim benim futbol oynadığımı gördü ve benim Ampute Milli takımına getirdi. Burada çalışmalarım sonucunda kendimi iyice geliştirdim.artık 50’ye kadar hiç topu düşürmeden saydırabiliyorum. Takım olarak hedefimiz bir gün Dünya Kupasını kazanmak. Bu işin sırrı dengeyi sağlamakta. Biz dengemizi tek ayağımızın üzerinde sağlayabiliyoruz. Kanidyenlerimiz koşturamıza yardımcı oluyor. Tabii böyle olunca bütün güç de kollarımıza biniyor. Zaten bu spor-da zayıf çelimsiz kollarınız olduğunuzda Allah muhafaza daha kötü şeyler de olabilir, düşebilir, kolunuzu kırabilirsiniz.”

Barış Telli
Kendi aralarında yapacakları maç başlamadan önce ısınma hareketlerini seyredince bir an kendimizi normal bir takımın antrenmanında zannettik. Herkes her hareketi yapıyordu, kimse kendini eksik hissetmiyor, futbolun hiçbir güzelliğinden mahrum kalmıyordu.

“Bir tek yarım vole vurmakta zorlanıyorum. Çünkü tek kanidyenin üzerinde kalınca, vücut tamamen diğer kanidyene yükleniyor, denge biraz zorlanıyor. Onun için yarım vole vuracakken daha dikkatli oluyorum. Ama buna da zamanla alışıyoruz. En kolay hareketimiz ise ayak içi paslar, uzun kısa ara paslar...”

Deniz Kılıç

“Bu futbol sevgisinin kaynağını anlatmak çok zor. Ben evliyim, kampa geldiğim için ailemden uzağım. Yani eşim karşı çıktı, gelmemi istemedi ama biz bazı şeyleri silip attık...”

Uğur Özcan

Ampute futbol milli takımında kiminle röportaj yapacak kendi hikayelerini anlatırken bir yerde duruyorlar. Mayına bastım diyorlar ve sessizlik başlıyor.

“1993 yılında askere gittim. 1994 yılında Şırnak Cudi dağında mayına basma sonucu tek ayağımı kaybettim.”

İsmail Temiz

Devamını anlatmaları için ‘Sonra?’ diye sormanız gerekiyor. Mayına bastıkları an, hayat bir süreliğine duruyor. Herkes sonrasını siz sorunca anlatıyor. “2003 yılında buraya tedavi amaçlı geldiğimde Albay Kamil Yazıcıoğlu

futbolu nasıl oynarım dedim, diğer ayağımı da burada kırarsam acaba ne olur diye düşündüm. Sonra bir hevesle başladık. Ben hayatımda ilk kez topa burada vurdum. Anladım ki istenince oluyor-muş”

İlkokulda, öğretmenimiz büyüyünce ne olacaksınız diye bir yazı yazdırdı. Ben bütün sayfa boyunca sporcu olacağımı, futbolcu olacağımı, özellikle de Milli takım oyuncusu olacağımı yazdım. Bugün gerçekten de Milli takımın kaptanı olarak görev yapıyorum. Takımın en uç akıncılar bölgesinde görev yapıyorum. İlkokul öğretmenimle de hâlâ konuşuyoruz, o yazıyı sakladığını söylüyor”

Ampute Futbol Milli Takımı geçtiğimiz yaz, futbolun bir aşk gibi yaşandığı Brezilya’daydılar. Güney Amerika’da Dünya Ampute Futbol Şampiyonasına katıldılar. Brezilya karşı yaptıkları maçı 2-1 kaybettiler. Turnuva’dan 5. olarak döndüler. Dünyada özel bir ligi bulunan, Avrupa ve Dünya şampiyonaları düzenlenen bu spor Türkiye’de Bedensel Engelliler Federasyonu bünyesinde oynanıyor. Milli Takımı, iki genç hoca çalıştırıyor. Onları normal bir

“1993 yılında askere gittim. 1994 yılında Şırnak Cudi dağında mayına basma sonucu tek ayağımı kaybettim. Bana ilk futbol oynamam söylendiğinde zaten bir ayağım var, bu futbolu nasıl oynarım dedim, diğer ayağımı da burada kırarsam acaba ne olur diye düşündüm. Sonra bir hevesle başladık. Ben hayatımda ilk kez topa burada vurdum. Anladım ki istenince oluyor-muş” İsmail Temiz

takım gibi maça hazırlıyorlar, her maçı kazanmaları için ellerinden geleni yapıyorlar.

“Onlar normal sporculara göre biraz daha kırılgan oluyorlar, daha fazla kendilerini üzüyorlar. Ben normal sporcularla da çalıştım. Buradaki sporcularla kıyasladığımızda, ampute futbol oynayan futbolcuların bakış açılarının daha iyi olduğunu görüyorum. Daha fazla canla, başla, şevkle işe bağlanmışlar. Hayatlarını bu şekilde idame ettiriyorlar. 1,5 saat idman yapıyoruz, 1,5 saatten sonra “Hocam biraz daha çalışalım” diye gayretleri var bu insanların”
Halil İbrahim Köprülü- Ampute Milli Takım Antrenörü

“Biz engelli sporunu çok destekliyoruz. Ampute futbolu ise bir

basamak daha önde. Çünkü hem futbol var, hem herhangi bir malzeme desteği yok, sadece iki kanedyenle oynanıyor, her yerde iki kanedyenle oynanabiliyor, bu nedenle ampute futbolu geliştirmeliyiz. Türkiye’de engelli sporun gelişmesi açısından da büyük bir fayda getireceğine inanıyorum. Bu nedenle basın ve futbol federasyonunun desteğine ihtiyacımız var. Bu desteğin artması halinde daha fazla sporcuyla ampute futbolun içine çekeceğiz. Ve şu anda 25 olan bu sayıyı belki 100-150’ye taşıdığımızda Türkiye’de ampute futbol ligi oluşturabileceğiz ve ülkemizi daha iyi temsil edeceğiz diye düşünüyorum.”
Mehmet Acet- Ampute Milli Takım Antrenörü

Ampute futbol takımının oynadığı futbolu seyredince anlıyoruz ki, fut-

bol ayaktaki iki kramponla değil, kafadaki iki kramponla oynanıyor-muş. Anlıyoruz ki, onların vücutlarındaki değil, bizim kafamızdaki iki ayakta biri eksik-miş...

“Biz kendimizi kabul ediyoruz. Bakın biz kendimizi engelimize kabul ediyoruz. Ancak bu engel bizim hayatımızı yaşamamıza, gülümsememize ya da bir şey yaşamamıza engel değil. Sadece fiziksel. Daha önceki alışkanlıklarımızdan kaynaklanan birkaç harekete ya da birkaç olguyu yaşamamam anlamına geliyor, o da birkaç tane. Hayatta o kadar çok yapacak şey var ki... Yani işte benim sol ayağım diz altımdan yok. Bu benim hiçbir şeyimi engellemedi, bugüne kadar. Sadece hızlı koşabilmek dışında. Hızlı koşabilmek için de kanidyenlerimi kullanıyorum. İnşallah birgün maçlarımız televizyonlarda yayınlandığında. “Bunu bu insanlar nasıl başarıyor” diye soracaklarına eminim. Siz nasıl kendinizi disiplin altına alırsanız – ki spor insanın benliğini, insanın nefisini disiplin altına almasıdır- o kadar başarılı olursunuz.”
Adem Püskül

Çok sert oynuyorsunuz

Tarek El Taib

Ökkeş Özekşi

▼Sergilediğin futbolla birçok futbolseverin beğenisini kazandın. Top tekniğin ve oyunu okumanla potansiyelinin son derece yüksek olduğunu gösteriyorsun. Türkiye'yi hedeflerin açısından nerede görüyorsun? Gaziantepspor'a nasıl geldin?

▲Doğrusunu söylemek gerekirse, günün birinde Türkiye'de futbol oynayacağımı hiç düşünmemiştim. Menajerim Türkiye'yi gündeme getirdiğinde, öncelikle Galatasaray söz konusuydu. Ayrıca İsviçre'de Grasshoppers'dan ciddi bir teklif vardı. Ama kismetimizde Türkiye ve Gaziantepspor varmış. Hedeflerim içerisinde Avrupa'da oynamak da olduğundan, oraya geçişte kolaylık sağlaması açısından da Türkiye'yi ideal ülke olarak gördüm. Çünkü eğer Avrupa'da top oynamak istiyorsam, Libya veya Tunus kendimi göstermem için uygun geçiş yolu olamazdı. Bu yüzden Türkiye'yi seçtim. Gaziantepspor'a da bazı hatırlı dostlarımla ısrarı nedeniyle, biraz da duygusal nedenlerle geldim.

▼Türkiye'yi Avrupa'ya transferin için bir köprü olarak gördüğünü söyledin. Peki hâlâ aynı düşüncüyü koruyor musun?

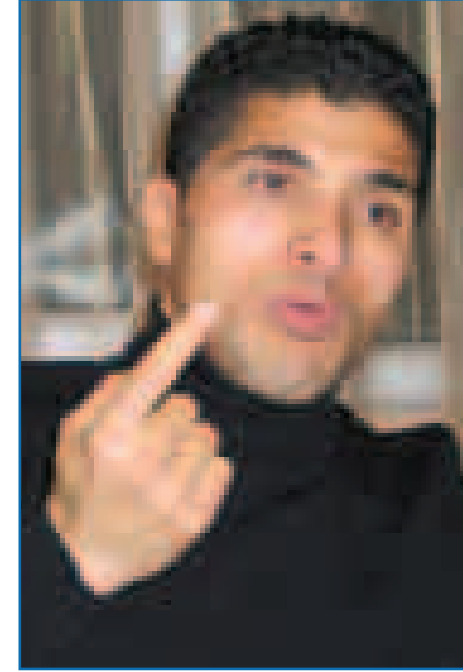
▲Türkiye Ligi'nin Avrupa'da ismi var ancak lig maçlarının Avrupa'da yayınlanmayışı yüzünden sıkıntı söz konusu. Ben Türkiye'de Avrupa'nın dört yanında oynanan maçları çeşitli televizyon kanallarından izleyebiliyorum. Ama Avrupa'dan Türkiye Ligi izlenemiyor. Bu sadece bizim sıkıntımız değil elbette. Bu durum Türk futbolcusunun da aleyhinde.

▼Senin gibi teknik kapasitesi yüksek bir futbolcunun Avrupa'ya transferinin çok daha önce gerçekleşmiş olması gerekmez miydi?

▲Aslında evet, ama bu benim suçum değil. Şartlar uygun olmadı diyelim.

▼Son yıllardaki genel futbol trendine baktığımızda futbolcuların defansif yönlerinin gelişirken, teknik yönlerinin azaldığı görülüyor. Sen bu konuda ne düşünüyorsun?

▲Aslına bakılırsa futbolcunun teknik kapasitesinin yüksek olması, biraz da Allah vergisi. Her futbolcu teknik olmaz, her futbolcunun böyle bir yeteneğe sahip olması beklenemez. Ancak elbette günümüz futbolunda teknik futbolcular, defansif yönlerini de geliştirmeli. Fakat tabii şu da var, benim gibi oyuncular teknik becerilerini bir kenara bırakıp, defansif yönde de ağırlıklı olarak gayret gösterirse, doğaldır ki o zaman sahada bizden beklenileni yüzde yüz gerçekleştirmede zorluklar çe-

keriz. Bir takımda defansif yönü ağır basan oyuncular fazla olmalı. Ama teknik kapasiteli oyuncular olmazsa, futbolun seyir güzelliğinin yanısıra, ataklarda rakip kaleye gidiş konusunda da sıkıntılar yaşanacağı unutulmamalı.

▼Adaptasyon sürecini tamamladın mı? Türkiye'deki yıllarını nasıl değerlendiriyorsun?

▲Bu, Gaziantepspor'da ikinci yılım. Hem takıma hem de şehre uyum sağlamış durumdayım. Takıma adaptasyon konusunda da herhangi bir sıkıntı kalmadı. Elbette özellikle yabancı futbolcular yeni geldikleri bir ülkeye, şehre, takıma uyum konusunda ciddi sorunlar yaşarlar. Ancak Türkiye'nin ayrıca Müslüman bir ülke olması da benim adaptasyon sürecimin daha da kısalmasında rol oynadı. Gaziantep'te mütevazı bir yaşamım var. Eşimi ve çocuklarımı da Türkiye'ye getirdim. Evden antrenmana, oradan tekrar eve gidiyorum. Kısaca herhangi bir sıkıntı yok. Burada olmaktan mutluyum.

▼Gaziantep'i nasıl buluyorsun peki?

►Türkiye Ligi'nin Avrupa'da ismi var ancak lig maçlarının Avrupa'da yayınlanmayışı yüzünden sıkıntı söz konusu. Ben Türkiye'de Avrupa'nın dört yanında oynanan maçları çeşitli televizyon kanallarından izleyebiliyorum. Ama Avrupa'dan Türkiye Ligi izlenemiyor. Bu sadece bizim sıkıntımız değil elbette. Bu durum Türk futbolcusunun da aleyhinde.

oğrusunu söylemek gerekirse, günün birinde Türkiye'de futbol oynayacağımı hiç düşünmemiştim. Menajerim Türkiye'yi gündeme getirdiğinde, öncelikle Galatasaray söz konusuydu. Ayrıca İsviçre'de Grasshoppers'dan ciddi bir teklif vardı. Ama kismetimizde Türkiye ve Gaziantepspor varmış. Hedeflerim içerisinde Avrupa'da oynamak da olduğundan, oraya geçişte kolaylık sağlaması açısından da Türkiye'yi ideal ülke olarak gördüm. Çünkü eğer Avrupa'da top oynamak istiyorsam, Libya veya Tunus kendimi göstermem için uygun geçiş yolu olamazdı. Bu yüzden Türkiye'yi seçtim. Gaziantepspor'a da bazı hatırlı dostlarımla ısrarı nedeniyle, biraz da duygusal nedenlerle geldim.

▲Gaziantep gerçekten güzel bir şehir. Libya'daki sosyal durum ile Türkiye'nin durumu birbirlerinden çok farklı. Türkiye, Libya'ya göre çok çok ileride ve güzel bir

ülke. Gaziantep'te yaşamak bana sıkıcı gelmiyor, şehri seviyorum. Eşim ve çocuklarım da gayet memnunar. Sadece aile hasreti var.

▼Özellikle Kuzey Batı Afrika (Mağrip) futbolu açısından bakarsan, Afrika futboluyla Türkiye futbolu arasında nasıl bir ayrım ya da benzerlik var sence?

▲Afrika futbolu genellikle teknik kapasiteye dayalı oynanıyor. Fizik ve kondisyon yönünden Türkiye'nin oldukça gerisinde. Zira Türkiye'de fizik ağırlıklı bir oyun anlayışı hakim. Libya, Tunus, Cezayir gibi ülkelerde takımlarda teknik kapasite ağır basıyor. Bu yüzden saydığım bu ve benzeri ülkelerle Türkiye'nin herhangi bir benzerliği olmadığını düşünüyorum.

▼Sen en çok nasıl oynamayı seviyorsun?

▲Daha önce de söylediğim gibi ben hücum futbolunu seviyorum, benim için ofansif ağırlıklı bir oyun tarzı çok önemli. Genelde rakip kaleye 25-30 metre civarında oynamayı tercih ederim. Tabii rakip savunmaların aşırı markajı ve sertliği bazen istediğimi, aklımdakileri sahaya yansıtmama engel oluyor. Elbette futbolun içinde

bunlar da olacak. Ama takım içinde anlaşabileceğim, beni iyi anlayan, ne yapacağımı önceden kestirebilen futbolcular olursa, çok iyi bir ekip oluşturmuş oluruz bence. Ben gerektiği yerde çalım atan, rakibe hiç hissettirmeden ters yönlerle top gönderebilen bir oyuncuyum. Bunlar futbolu güzel kılan unsurlar. Daha önemlisi, bunları başarıyla yapabildiğim zaman ben de keyifleniyorum, yaptığım işten daha da zevk alıyorum.

▼Türkiye'de ve dünyada beğendiğin futbolcular kimler?

▲Türkiye'de Trabzonsporlu Fatih Tekke'yi gerçekten çok beğeniyorum. Beşiktaşlı İbrahim Toraman'ı da Türkiye'den beğendiğim oyuncular arasında sayabilirim. Avrupa'da ise Barcelona'da Ronaldinho, Real Madrid'te Zidane en beğendiğim oyuncular. Ama şurası kesin, tüm bu saydığım futbolcuların patronu hâlâ Maradona. Dünyada önce Pele, sonra Maradona'yı sayarsak, onların seviyesine ulaşabilmiş futbolcu olduğunu düşünmüyorum.

▼Peki kimlerle oynamak zevkli Türkiye'de? Hangi oyunculara karşı oynamak eğlenceli veya zorlu?

▲Kendisini beğendiğimi söylemiştim, Fatih Tekke ile birlikte oynamak isterdim. Hatta geride de İbrahim Toraman olsun isterdim. Ortada Aurelio'nun, ileri de ise Anelka'nın oynamasını tercih ederim. Böyle bir takımda çok daha iyi işler yapabildim! Eğer iyi ekip arkadaşlarım varsa, iyi bir takım yaratabilmişsek, karşısında zorlanacağım oyuncuyu görmüyorum. Ama yine de bir İbrahim Toraman'a karşı zorlanmamak mümkün değil. Aynı durumda Aurelio'yu da sayabilirim.

▼Gaziantepspor dışında Türkiye'de hangi takımda oynamak istersin?

▲Mevcut kadro yapısına ve bugünkü durumuna baktığımızda Beşiktaş benim için en ideal takım gibi gözüküyor. Zira şu anda Beşiktaş'ta benim gibi bir futbolcunun eksikliğini çok net gözlüyorum. Beşiktaş'ta olsam, bu takımın yaşadığı eksikliği gidereceğimi düşünüyorum.

▼Süper Lig'i nasıl buluyorsun? Sence kalite olarak hangi seviyedeyiz? Hangi ülkelerle benzerlik kurabilirsin?

▲Türkiye'de fizik ağırlıklı bir futbol oynanıyor. Oyun planları içinde sertlik çok fazla. Oyunu çok sert oynuyorsunuz. Sertlik sonuçta Avrupa'da da var tabii ki ama Türkiye'de fauller genellikle rakibi sakatlamaya yönelik yapılıyor. Yani Türk futbolcusunun, rakibi sakatlamadan faul yapma konusunda çok önemli eksiklikleri var. Kalite olarak da Türkiye'nin seviyesi Belçika, Hollanda, Fransa gibi ülkelerle eşde-

Ona bütün ödülleri yakışıyor

Dünyadan Topmoller Gürcistan'da Futbol

Almanya'da bir dönem Bayer Leverkusen'de görev yapan Klaus Topmoller önümüzdeki iki yıl boyunca Gürcistan Milli Takımı'nı çalıştıracak. Gürcistan Futbol Federasyonu Başkanı Nodar Akhalkatsy bir basın toplantısı düzenleyerek Topmoller'le tanıştıklarını duyurdu.

Topmoller'den önce takımı bir başka önemli futbol adamı Fransız teknik adam Alain Giresse çalıştıyordu. 54 yaşındaki Topmoller futbol tutkusuyla tanınan bir isim. Alman teknik adam 2002 Dünya Kupası'nda Leverkusen'deki görevine rağmen Nijerya'yı çalıştıracığı yönündeki haberleri "Eğer imkân olursa çalıştırırım ve hiç de yorulmam. Benim damarlarım alyuvarlarla değil küçük futbol topları geziyor" şeklinde cevaplamıştı. Klaus Topmoller son olarak Bundesliga'da Hamburg'u çalıştırmıştı. 2002'de Bayer Leverkusen'le Şampiyonlar Ligi'nde final görmesinin ardından Almanya'da yılın teknik direktörü seçilmiş fakat sonrasında işler istenildiği gibi gitmeyince 2003 Şubat'ında görevine son verilmişti. ■

Onun oynadığına futbol diyeceksek, diğerlerinin yaptığına ne diyeceğiz? Yok diğerlerininkini adı futbol ise onun yaptığı işin adı ne? Ronaldinho'dan bahsediyoruz pek tabii ki... Barcelona forması altında hepimizi bir kez daha ayaktopuna aşık eden adamdan... Futbolu sevdiği kadar sevdirmeye çalışan bu genç Brezilyalı geçtiğimiz ay içerisinde FIFA tarafından üst üste ikinci kez yılın futbolcusu seçildi. 2005'te yaptıklarına bakarsak bileğinin hakkıyla şüphesiz. Üstelik açık ara birinci seçildi Ronaldinho. Tam 956 puan topladı. Onun ardından ikinci olan Chelsea'li Frank Lampard'ın puanı sadece ve sadece 306'ydı. Üçüncü sırada yer alan Ronaldinho'nun takım arkadaşı Samuel Eto'o'nunki ise 190.

Ronaldinho bu ödülün verilmeye başlandığı 1991 yılından beri üst üste iki kez kazanan üçüncü isim oldu. Daha

önce Ronaldo ve Zinedine Zidane bu başarıyı gösterebilmişti. Barcelona, Brezilyalı oyuncu için tam bir dönüm noktası oldu. O Avrupa'ya ilk gelişinden bu yana yetenekleriyle bir yıldız olacağını gösterebilen bir oyuncuydu ama Katalan ekibindeki çizgisi onu bambaşka bir noktaya taşımakla kalmadı, oturma odasındaki rafın aldığı kupaları taşıyamaz hale gelmesine de yol açtı. Paris Saint Germain'den 2003 yılında Barcelona'ya gelmesinden bu yana forma giydiği 82 karşılaşmada 34 gol attı, Katalanları altı yıl aradan sonra lig şampiyonluğuna taşıdı. Daha ne yapsın! Bitirmeden Ronaldinho'nun başarısını gölgede bırakacak bir kadın futbolcunun, Alman Birgit Prinz'in FIFA tarafından kadın futbolunda yılın futbolcusu seçildiğini ekleyelim. Üstelik bunu üst üste üçüncü kez başardı. Bu yıl Brezilyalı Marta ve ABD'li Shannon Boxx'ı geride bırakarak. ■

Her yerde Dünya Kupası

Dünya Kupası'na yaklaşık olarak altı ay var ama kupanın haberleri dört bir yanı sardı bile. İlk Berlin'den... Kentte 22 Alman futbolcunun forması cam fanuslar içerisinde sergilenmeye başlanmıştı ama bu önlem hırsızlar için yeterli olmadı. Aradan sadece birkaç gün geçmişti ki formalardan 18'i çalındı. Yine Dünya Kupası'yla ilgili bir başka haber İngiltere'den. Bir İngiliz sitesi Almanya'ya gidecek taraftarlara maçlarda gerekli olacak Almanca konusunda destek vermeye başladı. Mesela 'Bu teknik direktörü kovun', 'Hakem ne yaptığını bilmiyor' gibi cümleleri Almanca olarak kurmakta zorluk çeken İngilizler bu siteyi ziyaret ederek kupa öncesi bu eksikliklerini giderebilir. Yine İngiltere'de hükümet kupada taraftarlara gerekli desteği sağlamak amacıyla bir elçi atadı. Söz konusu elçi Andy Battson İngiliz taraftarların seyahatlerinde, kupaya ilişkin her sorunlarında yardımcı olacak. ■

Kısa... Kısa...

☛90'ların alternatif rock grubu Oasis şimdilerde Avrupa'da pek popüler değil ama hâlâ belli bir izleyici kitlesine sahip. Grup geçen ay Glasgow'da verdiği bir konserde sıradaki şarkıyı Celtic'le anlaşılan Roy Keane için söyleyeceğini açıklayınca büyük tepki topladı. Grubun as elemanı Noel Gallagher (ki kendisi de Keane gibi İrlandalıdır) "Bu şarkı Roy Keane için geliyor" der demez salondan bir uğultu yükseldi. Gallagher hatasının farkına vardı ama her şey için çok geçti.

☛Chelsea teknik direktörü Jose Mourinho'nun adı bir çok açıdan adının 'en'lerle anılır. Fakat bu seferki en acıba... Mourinho adada en iyi saç kesimine sahip ünlü seçildi. En iyi saç kesimine sahip futbol adamı seçilse anlayabiliriz de kocca Britanya'da en iyi saç kesimine sahip ünlü seçilmesi ada berberlerine hakaret gibi oluyor ya neyse...

☛Norveç ekibi Honefoss tam yeni bir stada sahip olmak için gerekli çalışmalara başlayacak ki ağaçkakanlar engel oldu. Honefoss ahşap bir stat yapmayı düşünmüyordu şüphesiz... Lakin stadin yapılacağı arazinin ülkede yaşayan ağaçkakanların yaşama alanı içerisinde olduğu ortaya çıkınca stat projesi iptal oldu. Avrupa'da vahşi hayatı ve doğal ortamı koruma amacıyla oluşturulan Bern Konvansiyonu'na imza atmış bir ülke olan Norveç ülkenin önemli bir parçası olan ağaçkakanları korumak zorunda. ■

Bir yıldız böyle doğdu

Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinde Real Madrid'e attığı 3 golle üne ün katar ve 4 ay sonra da Milan'la yaptığı sözleşmeye imzasını atar. Sonrasında ise İtalya ve Avrupa futboluna damgasını vuran o süreç başlar. Hep çalışan, hep zirvede duran, hep örnek olan bir futbol devinin, hayranlık yaratan performansıya dolu o süreç.

Andriy 3 yaşındayken aile Kiev'e taşınır. O günleri anne Mykolayivna şöyle anlatır; "Her yanı yara bere içerisinde eve gelir ve herkese gururla attığı golleri anlatırdı. Ona her ay yeni ayakkabı alamayacağımızı söyler ve ayakkabılarını parçaladığı için azarlardı. Ama o, yalınayakla da top oynamaya hazır. Bir keresinde el bileğini kırdı. Fakat buna rağmen ertesi gün futbol oynamak için can atıyordu. İşte o gün oğlumuzun içindeki futbol aşkını öldüremeyeceğimizi anladık."

Bugünlerde tüm dünyayı saran Ronaldinho rüzgarının esintisinden biraz kurtulmaya çalıştığınızda, müthiş bir golcü çıkar karşınıza; Andriy Shevchenko. Avrupa kupalarının en fazla gol atan bu durdurulması zor forveti, futbola adanmış bir yaşamın ta kendisidir. Kiev'in 90 km doğusundaki kırsalda 25 Eylül 1976'da doğan Sheva, fakir bir ailenin çocuğudur. Asker olmasını isteyen babasının tüm karşı çıkımlarına karşın, o daha küçük yaşlarda tüm yaşamını futbol üzerine kurmaya karar vermiştir.

Andriy Shevchenko'nun biraz insafsız bir yanı var. Babası Mykola futbolcu olmasını istemiyordu ve Andriy onun karşı çıkmasına rağmen futbolcu oldu. Tıpkı şu ana dek önüne çıkan tüm engelleri aşarak bugünlere geldiği gibi. Modern futbol, onun kadar kendisini gelişime adanmış ve düzmece duygusallıktan bu kadar az nasip almış bir futbolcu daha düşünmek neredeyse imkânsız...

1995 yılında, ilk kez milli olduktan sonra Dinamo Kiev'deki hocası Mykola Pavlov onu yedeğe çekti. Başka genç yıldızlar bu karara itiraz edebilirdi ama Shevchenko kabul etti: "Beni çağırdı ve oynamamın benim için ne kadar iyi olacağını anlattı. Ara vermem gerektiğini söylediğinde, ona inanmak için hiçbir nedenim yoktu." Pragmatizm

ve gerçekleri kabullenme, tipik Shevchenko!

Ukrayna futbolu için zor bir dönemdi: Milli takım 6 ay içinde 4 teknik adam değiştirmiş ve Euro 96 elemelerinde, grubunu Litvanya'nın ardından 4. sırada bitirmişti. Dinamo Kiev, İspanyol hakem Lopez Nieto'ya Panathinaikos ile oynanan Şampiyonlar Ligi ön eleme karşılaşmasından önce rüşvet vermeye çalıştığı ortaya çıktığından 3 yıl kupalardan men cezası almıştı (Bu ceza daha sonra 1 yıla indirildi). Tüm bu karanlıktaki "mum ışığı" ise henüz 18 yaşındaki Shevchenko'ydu. İlk kez milli olduğu sene içerisinde, Ümit Milli Takım'ın Estonya ile oynadığı maçta 4 gol atmış ve Aalborg karşısındaki performansı ile Dinamo Kiev'i Panathinaikos'la eşleştiren Şampiyonlar Ligi üçüncü ön

eleme turuna taşımıştı.

Bunlar yaşanırken bir gazetecinin sorduğu, bu başarılarının "burnunu kaldırıp kaldırmayacağını" sorusuna Shevchenko sinirlendi: "Durun lütfen, buna neden olacak hiçbir başarı kazanmadım henüz. Estonya'ya birkaç gol attım diye burnumun kalkması mı lazım? Ben bambaşka bir düzeye odaklanmış durumdayım. Çok çalışmaya ve sıramı beklemeye hazırım" cevabını verdi. Bu cevapla, en azından ağırkanlılığını ve babasının oğlu olduğunu göstermişti. Babası şöyle diyor: "Biz, çocuklarımıza insanları ve işlerini sevmelerini öğretmiştik. Andriy'nin başarısının önemli bir nedeni bu çalışkanlıktır."

Evet, Shevchenko'lar geleneksel değerler taşıyan bir aileydi. Kiev'in doğusuna doğru 90 kilometre gidince kendinizi kırsal bir bölgede bulursunuz. Shevchenko, 25 Eylül 1976'da işte bu bölgede yer alan Dvirkivshchyna'da doğdu. Bu köy, otobüslerin pek uğramadığı, yoldan geçenlerin de sadece yön sorduğu küçük bir yerleşim yeri idi. Tüm Ukrayna'yı saran

bir fenomenin, ülkenin en büyük sairiyle aynı soyadı paylaşması ve ülkenin kalbinde doğmuş olması çok anlamlı aslında.

Anne-babası, Lyubov Mykolayivna ve Mykola Hryhoroviç, bu köyün yerlileriydi. Fakat 10 yıl boyunca, Mykola Sovyet Ordusu'nda görevliken, Doğu Almanya'da yaşadılar. Shevchenko'nun ablası Olena orada doğmuştu. 2 yıl zorunlu askerlikten sonra orduda kalmayı kabul eden Mykola, oğlunun da kendisini takip etmesini istiyordu: "Hiç futbol hayranı olmadım. Oğlumun da benim gibi bir asker olacağını hayal ediyordum. Futbol yeteneğini dedesinden almış olmalı; o da Andriy gibi yetenekli ve canlıydı. Dedesinin dans edişini görmeliydiniz. Tüm köy koşa koşa gelir ve onu izlemek için toplanırdı."

Mykola oğlunun asker olması gerektiğine o kadar inanmıştı ki, Dinamo Kiev futbol okulu çalıştırıcılarından Oleksandr Shpakov'un Shevchenko'nun antrenmana çıkması için babasını kandırması gerekmişti. Çernobil fela-

etti. Amcası Volodimir, "Bir defasında oturup eve ilk topu kimin getirdiğini ve Andriy'e verdiğini hatırlamaya çalışmıştık. O, yürümeden önce topa vurmuştu" diye konuşuyor. Hatta bir ziyaretinde Andriy'nin top peşinde koşurken düşüp kafasını yadığını hatırlıyor ve ekliyor: "Belki bu bir işaretti. O andan itibaren onu hep toplar gördüm. Boş bir duvarda toptan hırsını çıkartıyordu."

Köy hayatı çok uzun sürmedi. Andriy 3 yaşındayken, babası terfi aldı ve Kiev'de beş katlı bir apartmanın zemin katına yerleştiler. Bu taşınma Andriy'nin futbol sevgisini etkilemedi. "Her yanı yara bere içinde eve gelir ve herkese nasıl 3 gol attığını gururla anlatırdı" diyor annesi, "Ona her ay yeni ayakkabı alamayacağımızı söyler ve ayakkabılarını parçaladığı için azarlardık. Ama o, yalınayakla da top oynamaya hazır. Bir keresinde el bileğini kırdı fakat buna rağmen ertesi gün futbol oynamak için can atıyordu. İşte o gün, oğlumuzun içindeki futbol aşkını öldürmeyeceğimizi anladık."

Amcası Volodimir bir iş seyahati dönüşünde, doğumgünü hediyesi olarak Andriy'e bir Adidas top hediye eder. Kendisi onuruna verilen partiyi unutan Andriy topu alır ve hemen sahaya koşar. Andriy'nin "keşfedilmesi" ise sitelerarası düzenlenen bir turnuva sırasında olur. Maçı izleyen Shpakov, defansif ortasaha olarak oynayan Andriy'i gözüne kestirir: "En beğendiğim yanı, top ister hücumda ister savunmada, nerede olursa olsun, Andriy'nin her zaman topun olduğu yerde bulunması oldu. Bu yüzden onu seçtim ve Dinamo Kiev futbol okuluna davet ettim".

Bu büyük bir başarıydı elbette ama aynı dönemde notları da hızla düşüyor ve bu durum babasını hiç mutlu etmiyordu: "Onu cezalandırdım; antrenmana gitmesini engelledim, odasına kilitledim ama bir faydası olmuyordu. Birinci katta yaşadığımız için camdan atlayıp idmana giderdi. Bir dakika gözden kaçırsanız, soluğu idmanda alırdı". Fakat iş, Dinamo ile resmî sözleşme imzalamaya gelince kazanan taraf Mykola olacaktı. Shpakov, babasına Shevchenko'nun notları düzelene kadar sözleşmeyi imzalatmayı başaramayacaktı.

Sonunda inadından vazgeçen Mykola, ordu göreviyle bir kez daha Doğu Almanya'ya gitmeyi sadece oğlunun futbol eğitimi için reddetti ve Kiev'de kaldılar. Fakat Shevchenko'nun yeteneği açıkça ortada olmasına rağmen, bu yetenek muhteşem değildi. "Olağan bir oğlandı" diyor Shpakov, "Öndan çok daha yetenekli oyuncularım vardı ama Shevchenko çok azimliydi. Biraz dikkatsizdi, bazen yanlış zamanda yanlış stada gidebilirdi ama karakteri çok sıradışıydı."

Shevchenko ya da o zamanki lakabıyla "Küçük Ayakkabıcı", takımla idman yapmadığı zamanlarda, her fırsatta okul arkadaşlarıyla maç yapardı. Okuldan arkadaşı Stanislav Moskalenko onu şöyle hatırlıyor: "Shevçik topu her aldığı anda 5-6 oyuncuyu geçmeye çalışırdı. Kendisi bundan çok zevk alırdı ama pek çoğumuz oyunun bir parçası olmadığımızı hissederdik. Bizden büyüklere karşı oynarken ise takımın değişmez elemanıydı. O zaman bile kendisine dikkat ederdi. Eğer birisi sürekli ona faul yapıyorsa geriye gelir ve biraz nefes almalarını sağlardı."

Shpakov'u derinden etkileyen karakteri, kendisini yavaş yavaş okulda da göstermeye

Onu sitelerarası bir turnuvada Shapakov keşfeder. Defansif orta saha oynayan Andriy, ister savunmada, ister hücumda olsun, top neredeyse sürekli oradadır. Zaten Shapakov da bu yüzden Andriy'i Dinamo Kiev'in altyapısına davet ettiğini söyler. Ama o dönemde notları sürekli düşüş göstermektedir. Baba Mykola o günleri anlatırken şunları söyler: "Onu cezalandırdım, odasına kilitledim. Ama faydası olmuyordu. Birinci katta yaşadığımız için, camdan atlayıp idmana giderdi. Bir dakika gözden kaçırsanız, soluğu idmanda alırdı. Biz çocuklarımıza insanları ve işlerini sevmelerini öğretmiştik. Andriy'nin başarısının önemli bir nedeni de bu çalışkanlığıdır."

başlamıştı. Beden Eğitimi derslerinde boy sırasına göre dizilen öğrenciler arasında Shevchenko bunu bozarak hep en öne geçmeye çalışırdı. 12 yaşında okulunun yurtdışına çıkan ilk öğrencisi olması Andriy'nin ününe ün kattı. Shevchenko, Dinamo'yla San Siro'ya yapılan ilk yurtdışı ziyaretinden, komünist Kiev'de pek bulunmayan hediyelerle geri döner: Sakız, Coca Cola ve elektronik oyuncaklar.

Okulda lider olan Shevchenko, kısa zaman içinde Dinamo Kiev'in en yetenekli genç kadrolarından birisinin de lideri olur. 1990'da komünistlere "evet" demeyen Ukrayna'yı SSCB'nin can çekiştiği dönemde saran olumlu havanın

ortamında, Sergey Rebrov, Olexander Shovkovskiy, Vladislav Vaschuk, Yuriy Dmitrulin, Vitaliy Kosovsky ve Sergey Fedorov gibi yetenekli bir futbolcu nesli ortaya çıkmıştır.

Ukrayna'nın çıkacağı ilk resmî milli maçtan hemen önce, Hollanda'ya karşı bir U17 eleme müsabakası oynanacaktı ve dedikodular bu karşılaşmada büyük bir yeteneğin sahaya çıkacağı yönündeydi. Shevchenko, kendisini bekleyenleri hayal kırıklığına uğratmadı. Topu orta sahadan aldı, üç savunmacıyı geçti ve 20 metreden köşeyi gördü. Maç 2-2 bitmişti. O sonbahar, Ukrayna'nın tüm Genç Milli Takımları'nda forma giyen Shevchenko, 8 Kasım'da ilk kez Dina-

İlk resmi maçında U17 eleme müsabakasında Hollanda'ya karşı çıkar ve ilk golünü o maçta atar. Ardından da Dinamo Kiev A Takımının formasını giymeye başlar. 1990'lı yılların hemen başına rastlayan bu dönemin ardından Ukrayna'yı Sheva dalgası kaplar. 1997'de Dinamo Kiev Nou Camp'ta Barcelona'yı 4-0 yenerken o hat-trick yapar. Maç sonrası açıklamasında bu kez tevazusuyla ön plana çıkar ve "Özel bir şey değil. Ben 3 gol attım ve biz kazandık" der. Futbol yaşamını şekillendiren Lobanovski o günlerde ender rastlanan bir coşkulu anında da yorumu yapar, "Ronaldo da kim? Tüm Avrupa Shevchenko'yla ilgileniyor. Çünkü o benim evrensel oyuncu kavramıma her geçen gün biraz daha yaklaşıyor."

mo Kiev A Takımı'yla Shakhtar Donetsk karşısına çıktı. İlk golünü Dnyeper karşısında 1 Aralık'ta kaydetti. Bir hafta sonra Şampiyonlar Ligi'nde Bayern Münih filelerini havalandırdı. O dönemde Rangers'da forma giyen Olexsiy Mikha-ilicenko, Shevchenko'yu Ukrayna futbolunun geleceği en parlak oyuncusu olarak gösterirken, pek az kişi buna karşı çıktı.

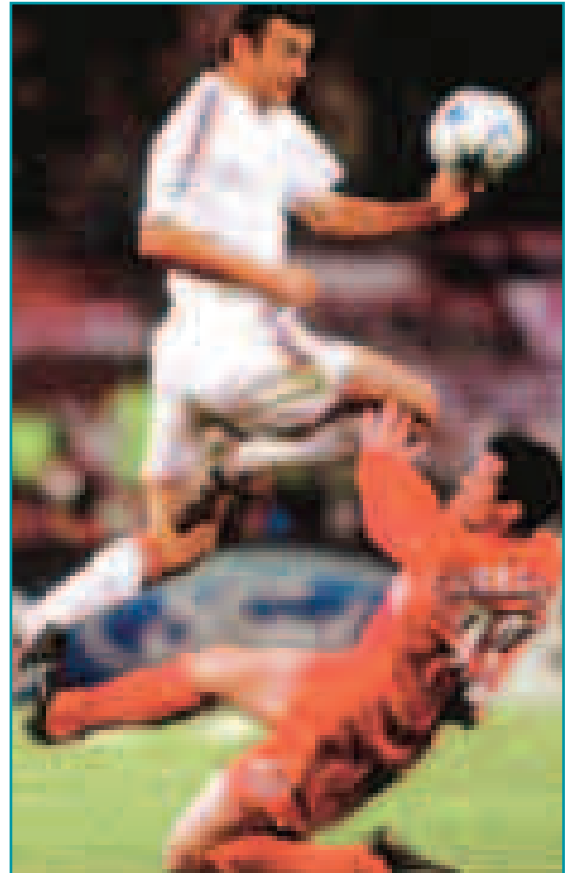
Shevchenko, 1995 yılının sonunda "Ukrayna'da Yılın Futbolcusu" anketinde ikinci sıraya yüksелеcek kadar kendisini kanıtlamıştı. Bu dönemde Valery Lobanovski de Kuveyt'teki "memuriyetinden" döndü ve Shevchenko'yu bambaşka bir şekilde etkilemeye başladı. Lobanovski için "Beni bir insan ve futbolcu olarak biçimlendirdi" diyor Shevchenko ve ekliyor: "Beni, en üst düzeyde oynayacağıma inandırdı. Bir futbolcunun kendisinden tam adanma isteyen otoriter bir lidere sahip olması önemlidir."

Lobanovski, Shevchenko'nun büyük yeteneğini, jenerasyonundan muhteşem bir takım yaratmaya aktardı. Yerel başarı her zaman garanti gibiydi. Ama 1997 yılında Dinamo Kiev, Nou Camp'da Barcelona'yı 4-0 devirirken Shevchenko hat-trick yapıyordu. Maç sonundaki açıklaması ise aynen şöyleydi: "Özel bir şey değil. Ben 3 gol attım ve biz kazandık."

Lobanovski, coşkulu olduğu ender anlardan birisinde "Herkes bana Ronaldo'yu soruyor. Ama Ronaldo kim? Bazen yıldızlar kendilerini sömürürler. Bununla, sınırlı olan yeteneklerini sonuna kadar kullanmalarını ve ilerleme kaydedemediklerini anlatmak istiyorum. Sizce Ronaldo kendi etrafındaki kürenin dışına çıkabilecek mi? Bence çıkamayacak. Neden tüm Avrupa Shevchenko ile ilgileniyor? Çünkü o, modern futbol oynuyor ve benim evrensel oyuncu kavramıma gitgide yaklaşıyor" demişti. Bir sonraki sezon transfer söylentileri büyürken,

Shevchenko ününü, Real Madrid'e Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinde attığı 3 golle artırıyordu. 4 ay sonra Milan'la sözleşme imzalarken, Lobanovski'ye, takımına Şampiyonlar Ligi Finali'ni kazandıran golü, ona adayacağı sözünü veriyordu. Mentörünün ölümünden bir sene sonra, 2003 yılında, bunu Juventus karşısında başardı. Shevchenko'nun attığı bu golden sonraki tepkisi, Lobanovski'ye olan bağının göstergesiydi. Shevchenko hâlâ, aynı kendini çok göstermeyen ve odaklanmış futbolcu. 1997 yılında ilk kez Ukrayna'da Yılın Oyuncusu ödülünü Oleg Blokhin'in elinden alırken, Blokhin'in ona söylediklerini ezberlemişti: "Bana, 'Zirveye ulaşmak, zirvede kalmaktan çok daha kolaydır' demişti. Ben bu noktaya sarf ettiğim efor sayesinde geldim; hiç kimse beni kaldırıp da buraya koymadı. Yani bu, şu demek: Gelecekte de sadece kendime güveniyorum." ■

Champions'dan çeviri

Hakemliğin keyifli yönü

Dolu dolu yaşadığım on yedi yıllık hakemlik yaşamımdaki anılarıma döndüğümde çoğunlukla gülümserim. İlginçliklerin ve hoşlukların olumsuzlukların önüne geçmiş olması bazen beni de şaşırtır. Ülkemiz koşullarında, hem de yirmi, yirmi-beş yıl öncesinin futbol anlayışından günümüze böyle-si bir yansımanın abartılı olduğu söylenebilir.

Ama, yaşanan nice olumsuzluklar ve üzüntü verici anılara rağmen, geçmişe davet ettiğimde sürekli keyifli anılarımin diğerlerine üstün geliyor olması beni de alıyor.

On yıllar önce yardımcı hakem olarak görev yaptığım Trabzonspor – Zonguldakspor Türkiye Kupası müsabakası ki, Trabzonspor’un en hızlı döneminde kupanın ilk ayağı 0 – 0 tamamlanmıştı, akşamında sahilde Trabzonspor’un efsanevi başkanlarından Şamil Ekinci’nin hakem üçlüsü olarak yemekte konuştuk.

Masada dört kişiyiz ama diğer masalardakilerin imrenircesine ve de büyük bir hayretle bizi izlediklerinin de farkındayız. Çünkü diğer yardımcı hakem Atilla Koşer’in hakemlik ve futbol ile ilgili peş peşe sıraladığı anılar başkan Ekinci’yi gülme krizine tuttuğundan, başkan kasıklarını tutarak masanın altına saklıyor, bir yandan da gözlerinden akan yaşları silmeye çalışıyor. Şamil Ekinci’yi tanıyanlar bilir, son derece beyefendi bir kişiliğe sahip aristokrat görünümlü işadamı kimliğiyle hiç de alışık olunmayan bu davranışını çevremizdekiler büyük bir şaşkınlık ve merakla izliyor.

Yemekten ayrılırken başkan Ekinci söz veriyor, “Ben hakemleri hiç böyle bilmezdim, sahadaki görüntünüzden ne kadar farklısınız, Ankara’ya geldiğimde sizi mutlaka bulacak ve konuşunuz olacağım.”

Kayserispor’un unutulmaz başkanlarından merhum Üveyiz Molu’yu da bizim kuşak iyi tanır. Sinema salonları krallığından, sıfır düzeyindeki futbola ilgisini umursamadan kulüp başkanlığı koltuğuna oturmuş, kendi ifadesiyle oturtulmuştu. Son derece alçakgönüllü, temiz yürekli, şaka kaldıran kişiliği, yöresel şivesi ve parıldılı ticari zekâsıyla da tipik Kayserili örneği. Yine hakem üçlüsü olarak maç akşamı yemekte konuştuk başkanın. Başkan Molu anlatıyor.

“Hocam başkanlığımın ilk yılı, ikinci devre takımın durumu pek iyi değil, bir maç oynuyoruz galibiz ama bize averaj mı bir şey diyorlar, rakiplerimizden o yüzden geriymişiz, gol sayımız yetmiyormuş. Maçı 2-0 kazandık ama, başkan olarak bir şeyler yapmam lazım. Tribünde yöneticilere dedim ki, arkadaşlar biz şimdi iki puan aldık mı? Evet başkan, dediler. 4-0 olsaydı da yine iki puan değil mi? Doğru başkanım, dediler. O zaman gidin hakeme söyleyin raporuna 4-0 yazsın, dedim. Bana baktı arkadaşlar ve aralarından biri, böyle bir isteği hakem ancak kulüp başkanı söylerse kabul eder, dedi. Ben de başkanım ya, indim hakem odasına, önümü ilikledim, geçmiş olsun, teşekkürler ama bir maruzatım var dedim. Hakem üç-

tünü değiştiriyor o sıra. Buyur başkan dedi. Ben de, Hocam madem 2 gol ile 4 gol arasında puan açısından bir fark yok, o zaman sizden ricam, raporunuza bu maçın sonucunu 4-0 yazar mısınız! Adam, yüzüme baktı, baktı.. Ne demek başkan sizin ricanız kırılır mı hiç, dedi. Keyifle çıktım odadan, bizim yönetimdeki arkadaşlar stadin kapısında beni bekliyorlar. Ne oldu, dediler. İş tamamdır, dedim. Hergeler yerlere yatıyorlar gülmekten. Önce uyanamadım ama anlattılar tabii meseleyi, o an kaynar sular döküldü tepemden, ayıp etmişiz hocama.” Üç hakem yatıyoruz yerlere gülmekten.

Üveyiz başkan peş peşe patlatıyor yaşadıklarını.

“Başkan olarak ilk maçım. tribünde en önde valinin yanına oturdum, keyfimden uçacak gibiyim. Bizim yöneticilerin hepsi arkada. Takım sahaya çıkacak, stat bayram yeri gibi. Bizim takım çıkıyor, o da ne bir saydım on bir kişi. Hemen kalktım ayağa, döndüm arkamdaki yöneticilere, nedir bu? bana 18 kişi aldırınız nerde gerisi? dedim. Para vermişim hocam, sormaz mıyım. Vali bey ceketimden çekti, oturttu beni ve anlattı durumu. Bir mahcup oldum sorma gitsin.”

Özellikle Atilla Koşer’li anılarım bu sayfalara sığmaz. O dönemlerde uçakla seyahat son derece kısıtlı. İstanbul, İzmir, Ankara, Adana Erzurum, Trabzon, G. Antep o kadar. Seyahatlerimiz çoğunlukla kara yolculuğu. Maçtan dönerken, otobüs mola vermişti. Mola süresi bitti kalkışa hazırız kaptan ve yolcular oturmuş bir Atilla yok. İki-üç dakika sonra yolcuların homurtuları arasında ön kapıdan bindi Atilla. Yaptığının farkında tabii. Hakemle yan yana oturuyoruz, Atilla bize hitaben ama herkesin duyabileceği şekilde mazeretini açıklıyor, “Abi, tuvaletteki çocuk liseden arkadaşım çıktı. Parayı ödüyordum küçük mü, büyük mü? dedi, ben küçük derken fark ettim. Sarıldık öpüştük. Yıllar sonra karşılaşmışız ço-

cuk ikramda bulunmak istiyor, ben otobüs kalkacak, diyorum. Hayatta bırakmam, ben ısmarlıyorum büyüğünü yapacaksın, dedi. Ayıp olmasın diye, tekrar tuvalete girip birkaç dakika bekledim, özür dilerim.” Başta şoför olmak üzere otobüs kahkahadan çınlıyor.. Hazırcevaplığın, muzipliğin, pratik zekânın kumbarasıydı Atilla.

Samsunspor’un ikinci ligde şampiyonluğa oynadığı yıllar. Ankara’da birinci ligde oynayan iyi bir santrfor transfer etmişlerdi. İyi golcüyü ama biraz sorunlu olduğu için satılmıştı kulübünden. Maçın hakemiyim, ilk devresi oynanıyor maçın ve skor 0-0. Bu arkadaş arada bir yanıma geliyor, “Hocam beni bir maç cezalı at!” üç-beş dakika geçiyor, yine, “Hocam beni at!” Dayanamadım ve “Sen nasıl atılacağını biliyorsun, bana ne geliyorsun” dedim. Dördüncü mü, beşinci gelişimiydi miydi oyunun durduğu bir sırada “Neden atılmak istiyorsun?” dedim. “Hocam Ankara’da yeni işyeri açtım. Çok önemli bir sorun çıktı mutlaka benim gitmem gerekiyor” dedi. “Söyle yöneticilerine izin verinler sana” dediğimde, “Yok hocam, pürüzlük yapmayacağıma söz verdim, haftaya deplasmanda önemli maçımız var, yöneticiler verse bile, hoca hayatta izin vermez” dedi. Devre oldu. Hakem soyunma odasına kulübün futbol şube sorumlusu yöneticisi çağdırdım ve durumu anlattım. “Bu oyuncu ikinci yarı kendisini attırarak, sahada beni de zor durumda bırakıyor, pazartesi günü için izin verin bu çocuğa” dedim. Yönetici şaşırdı tabii. İkinci devre maça başladık, oyuncu hiç yanıma gelmiyor. Bir de gol attı, maçı kazandılar. Hızla duşumuzu aldık, giyindik, taksiye atladık Ankara’ya dönüş için otogara ulaştık ve otobüse yeliştik. Yerime otururken bir de baktım, yan koltukta bu oyuncu. Gülerken ayağa kalktı ve özür dileyerek teşekkür etti.

Bu paylaştıklarım, biliyorum ki bir çok hakemin binlerce anılarından sadece zereler.

Gülümseme sürenizi biraz uzatalım.

Bir kış günü, İngiltere’de amatör ligde mücadele eden Bishop takımının kalecisi Harry Sharratt, kendisine uzun süre top gelmediği için kardan adam yapmaya kalkınca, hakemden sarı kart görüyor.

Paul Gascoigne 1995 yılında Rangers’te oynarken 7-0 sonuçlanan Hibernian maçında, düşen sarı kartı alıp hakeme gösterdiği için sarı kart ile cezalandırılıyor.

Neil Lennon, 1999 Ağustos’unda Leicester-Coventry maçında kendisine göre sürekli yanlış kararlar veren yardımcı hakemin bileğinin burkulması sonrasında, hızla özürler bölümünden bir tekerlekli sandalye getiriyor. Bu davranışın ne amaçla yapıldığını değerlendiren hakem hemen sarı kartını çıkarıyor.

Yine İngiltere liginin tanınmış oyuncularından Fowler, medyada hakkında çıkarılan kokainman dedikoduları haftasındaki maçta golünü attıktan sonra, kale çizgisi üzerindeki kireci burnuna çeker gibi yaparak muzipçe bir protesto davranışında bulunuyor. Bu kez hakemden değil ama futbol federasyonundan ceza geliyor. Gerekçe, gençleri kokaine özendirmek!.

Oyuncusundan yöneticisine, hakeminden taraftarına, teknik adamından medyasına, futbolun keyif alınması gereken bir olgu ve de zekâların çarpıştığı bir platform olduğunun farkına varamayanlar, neler kaybettiklerini bilseler, ah bir bilebilseler..■

Bayan futbolu start aldı

Türkiye Futbol Federasyonu'nu yeniden yapılanma süreci doğrultusunda bayan futbolunu geliştirmek için geniş kapsamlı bir proje başlattı. Planlama ve geliştirme aşaması dört aydır devam eden projenin, ilk hedefleri de hayata geçmeye başladı. Projenin planlamasında, Aralık ayı içinde, U19 Milli Takımına seçme yapılabilmesi ve bayan futbol kulüplerini finansal, idari, sosyal ve

etik anlamda değerlendirilebilmesi için bir turnuva yapılması hedeflenmişti. Bu plan doğrultusunda, "Bayanlar Geliyor" futbol turnuvası 16-18 Aralık ve 23-25 Aralık tarihlerinde TFF Riva Tesisleri'nde yapıldı.

"Bayanlar Geliyor" futbol turnuvasının açılış maçı ve öncesindeki kokteyl Beylerbeyi milli takımlar evinde verildi. Açılışa TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakçı, Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim, Milli Takımlar Sorumlusu Davut Dışlı, TFF Genel Sekreteri Lutfi Arıboğan, ve Milli takımlar teknik sorumluları katıldı. Açılış konuşmasında Başkan Levent Bıçakçı "Türkiye Futbol Federasyonu olarak bayan futbolunun daha da güçlü bir şekilde hayata geçmesi için gereken desteği veriyoruz. Başlatılan projenin hedeflerine yavaş yavaş ulaşıyoruz. UEFA'da bayan futbolu olmayan 2 ülkeden biriydik. Bu durumu ortadan kaldırmak birinci hedefimizdi. Bunu gerçekleştirdik. Ayrıca UEFA U19 Avrupa Bayanlar Şampiyonası eleme turu-

na ev sahipliğini de elde ettik" dedi. TFF Planlama, Geliştirme ve Eğitim Koordinatörü Ahmet Güvener ise, "Dört aydır bayan futbolu için geliştirdiğimiz projeleri yavaş yavaş hayata geçiriyoruz. Mart ayında başlatacağımız ligin yanı sıra, önümüzdeki sezonlarda hem yukarı doğru bir yapılanma içerisinde A Liginin, hem de altyapıyı geliştirerek U17 liginin oluşturalacağız. Ayrıca bayan futbolunu okullarda ve üniversitelerde yaygınlaştıracamız" şeklinde konuştu. Bayan Futbolu Geliştirme Proje Yöneticisi Ceren Tokdemir ise "Bayanlar Geliyor" futbol turnuvasının Türkiye'de bayan futbolunun çok geniş kapsamlı bir proje doğrultusunda, çok daha güçlü bir yapılanma ile yeniden başladığını sembolize ettiğini söyleyerek, hedefin bayan futbolunun Türkiye'de yaygınlaştırmak ve uluslararası alanda rekabet edecek seviyeye getirmek olduğunu vurguladı. Kokteylden sonra turnuvanın açılış maçı Mersin Camspor ve Adana İdmanyurdu arasında oynandı ve karşılaşma 5-1 Mersin Camspor'un üstünlüğüyle sona er-

di. Turnuvanın diğer maçları Almanya karmalarının da katılımıyla 14 takım arasında TFF Riva tesislerinde yapıldı. Turnuva organizasyonu beklentilerle orantılı olarak başarılı geçti. Özellikle yurtdışında yaşayan Türk oyuncuların "Almanya Karması" olarak turnuvaya katılması, milli takım seçmeleri adına çok olumlu oldu. Bayan futbolunda proje kapsamı doğrultusunda Mart 2006'da ligin başlaması, bayan futbolunun ilk ve orta öğretim kurumları, üniversiteler ve profesyonel takımlara kadar pek çok alanda yaygınlaştırılması, ligin ve milli takımların çeşitli kategorilerde oluşturulması, FIFA ve UEFA turnuvalarına düzenli katılım sağlanması planlanıyor. ■

Federasyon Haberleri

Elit Tur kuraları çekildi

2005-2006 UEFA U17 ve U19 Avrupa Şampiyonaları Elit Tur kura çekimi geçtiğimiz ay başında Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde yapıldı. Her iki yaş kategorisinde de ön eleme turlarını lider bitirerek bir üst tura çıkmaya hak kazanan Milli takımlarımızın elit turdaki rakipleri belli oldu. Son Avrupa Şampiyonu U17 Milli Takımımız Fransa, Çek Cumhuriyeti ve Danimarka'yla 3. grupta yer aldı. U19 Milli Takımımız ise 2. grupta İrlanda Cumhuriyeti, Gürcistan ve Slovakya ile eşleşti. Genç Milli Takımlarımız bahar aylarında düzenlenecek elit tur gruplarını lider bitirdikleri takdirde Avrupa Şampiyonası'na katılmaya hak kazanacaklar. Elit tur hazırlıkları çerçevesinde ay içerisinde U17 ve U19 Milli Takımlarımız İngiltere ve İtalya ile deplasmanda hazırlık maçları oynadılar. İtalya U19 Milli Takımıyla deplasmanda karşılaşan Cem Pamiroğlu yönetimindeki U19 Milli Takımımız rakibini 2-1 mağlup etti. Milli takımımız karşılaşmayı 34. dakikada İlhan Parlak ve 90+1'de Cafecan Aksu'nun gollarıyla kazanırken, İtalya'nın tek golü 39. dakikada Momente'nin ayağından geldi. Fatih Eser yönetimindeki U17 Milli Takımımız ise özel maçta İngiltere'ye 1-0 yenildi. İngiltere'nin Leicestershire kentinin Notts County Stadı'nda 13 Aralık'ta oynanan maçın ilk yarısı golsüz berabere bitti. İngiltere U17 Milli Takımı'na galibiyeti getiren gol 79. dakikada geldi. ■

Türkiye Kupası'nın Sponsoru Fortis

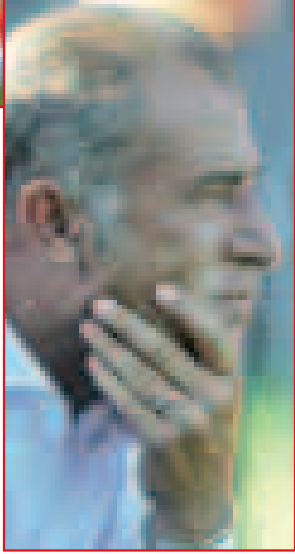

Fortis ve Türkiye Futbol Federasyonu arasında imzalanan anlaşma ile Fortis Türkiye Kupası'nın sponsorluğunu üstlendi. 2005-2006 ve 2006-2007 sezonlarında takımlar, Fortis Türkiye Kupası için mücadele edecekler. 13 Aralık Salı günü düzenlenen imza törenine, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Dr. Levent Bıçakçı, Fortis Türkiye İcra Kurulu Başkanı Tayfun Bayazıt ve Digitürk Genel Müdürü Ertan Özerdem katıldı. Toplantıda bir konuşma yapan Futbol Federasyonu Başkanı Bıçakçı, "Türkiye Kupası'nı bir marka olarak konumlandırmak, eski cazibesine ulaştırmak ve maddi kaynak yaratmak amacını birinci öncelik olarak görmekteyiz. Türk futbolunun en değerli markalarından biri olan Türkiye Kupası'nın isim hakkı konusunda Türkiye ölçeğinde çok ciddi sayılabilecek bir rakama çıktıkları için hem Fortis'e hem Digitürk'e teşekkür ediyorum" dedi. ■

Ümit Milli Takımı Norveç karşısında

Ümit Milli Takımımız 25 Ocak'ta Norveç ile bir özel maç yapacak. Karşılaşma Antalya'da oynanacak. Bu karşılaşma öncesi Ocak ayı başında Ümit Milli Takım için seçmeler yapılacak. 3-6 Ocak tarihleri arasında Antalya Titanic Otel'de düzenlenecek seçmelere 1984 yılı ve sonrası doğumlu 254 futbolcu çağrıldı. Seçmeleri Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim'in yanı sıra, A Milli, Ümit Milli ve A2 Milli Takım teknik kadroları da takip edecek. ■

Geleceğin takımlarının temelleri atılıyor

Her kategoride geleceğin milli takımlarını oluşturmak için oluşturulan proje uygulama aşamasına girdi. Milli Takımlar Teknik Sorumlusu Fatih Terim ve çalışma arkadaşları tarafından hayata geçirilen proje kapsamında 13 bölgede yetenekli gençlerin belirlenmesine başlandı ve 4-6 Aralık tarihleri arasında Antalya'da

45 futbolcunun katıldığı geniş tabanlı milli takım kampı düzenlendi. Milli takımlar teknik sorumlusu Fatih Terim, konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı: "Görevi geldiğimiz ilk gün söylediğimiz '70 milyonluk ülkeden en az 70 yıldız futbolcu bulup Türk Futboluna kazandıracacağız' hedefiyle başlayan çalışmalarımız sürüyor. Öncelikle Federasyonumuzun Türkiye'ye yayılmış bulunan 13 Bölge Müdürlüğü ve Temsilciliği'nde yetenekli gençlerin tespiti çalışması başlatıldı. Türkiye çapında tespit edilen futbolcular belli bir program dahilinde izlemeye alındı. Bu amaçla önce Adana'da (Malatya, Adana, Kayseri, Ankara, Van-Erzurum, Diyarbakır Bölgeleri'nden seçilen futbolcular) ardından da Trabzon'da (Samsun, Trabzon Bölgeleri'nden seçilen futbolcular) 1991 ve üstü doğumlular için Genç Milli Takım Seçmeleri yapıldı. 17-18-19 Ocak 2006 tarihlerinde de Antalya'da Sakarya, Bursa ve İzmir Bölgeleri'nden seçilen futbolcular milli takım teknik heyetleri tarafından denenecek. Ayrıca 4-5-6 Aralık 2005 tarihleri arasında da Antalya'da Geniş Tabanlı Milli Takım Kampı düzenlendi. 45 futbolcunun katıldığı kampa

geleceğin Milli Takımlarında yer alacak gençler değerlendirilmeye alındı. Geniş tabanlı Milli takımlar Antalya kampı oyuncu kadrosu belirlenirken, Galatasaray - Beşiktaş maçı ve PSV Eindhoven-Fenerbahçe Şampiyonlar Ligi maçı sebebi ile bazı oyuncularımız davet edilemedi, ayrıca kamp süresinin kısa olması ve yurt dışındaki oyuncuların da yurt dışında yapılacak ayrı bir kamp dönemi içerisinde değerlendirilecek olması da göz önünde bulunduruldu.

Her biri gelecek vaat eden ve takımlarında elde ettikleri başarılarla dikkat çeken genç futbolcular bir araya getirilerek milli takım ortamına hazırlanması sağlandı. İki grup halinde yapılan çalışmalarda Antalyaspor ve Alanyaspor ile hazırlık maçı yapan oyuncular ilk kez bir arada oynamalarına rağmen gelecek için olumlu sinyaller verdiler. Milli takım teknik heyetimiz tarafından izlenen tüm futbolcular ilerleyen dönemde de yine bu tip kamplarda bir araya getirilecek ve arayışlarımız aralıksız sürecek. 4-5-6 Ocak 2006 tarihlerinde de 13 bölgenin yanı sıra Almanya büromuz tarafından seçilen 1984 ve üstü doğumlu futbolcuların katılacağı yaklaşık 300 kişilik bir kamp düzenlenecektir. Kamp sonrasında göze batan oyuncuların denen-

mesi amacıyla 25 Ocak 2006 tarihinde Antalya'da Norveç Ümit Milli Takımı ile bir hazırlık maçı oynanacaktır. 2010 yılındaki Dünya Kupası yanı sıra öncesinde oynayacağımız ve mutlak başarıyı hedeflediğimiz 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda yetenekli futbolculardan oluşmuş yepyeni bir Milli Takım ülkemizi en iyi şekilde temsil edecektir. "Türkiye'yi geleceğe taşıyacak yeni umutlar bulma çabalarımız sürecektir." ■

Terim projelerini tanıttı

Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim 15 Aralık Perşembe günü düzenlediği basın bilgilendirme toplantısında önümüzdeki 5 sene içerisinde uygulanması planlanan projeleri tanıttı. Terim'in toplantısının ana hatları şöyleydi:

Geçmiş Deneyler

1990'lı yıllar bize şunu öğretmiştir:

Türk futbolunun artı ve eksi yönleri Milli Takım'lara yansır. O halde var olan değerlerle uluslararası yarışmalarda en iyi dereceleri almaya çalışırken, Milli Takım'ları doğrudan etkileyen sorunları belirlemeli ve çözmeliyiz.

Büyük Ve Köklü Sorunlar

1- Futbola hevesli çocuklarımız (6-14) yaşlar arasında çok organize bir "temel eğitim" sürecinden geçmemektedirler.

2- Gençlerimiz, (15-19) yaşlar arasında da "yarışmalarla adaptasyon" dönemini sağlıklı yaşamamaktadırlar.

3- Çok yetenekli futbolculara, 20 yaşlar sonrası, olumsuz iki seçenek sunmaktayız:

A- Hayallerini yıkarak başka takımlara göndermek

B- Profesyonel takımda yedek bekletmek

4- Ülkede kurumlar arası organizasyonu gerçekleştirememekte, varolan tesis ve fonlarından rasyonel biçimde yararlanılmaktadır.

5- Antrenörlerin yetişmesinde UEFA normlarına geçişte zorlanmaktayız.

Çözüm Önerileri

Türk Milli Takımları ile ilgili çözüm önerileri birbiri ile etki tepki ilişkisinde olan değişik düzenlemeleri gerektirmektedir.

Gençlerin Eğitimi

6-11 yaş arası çocukların temel eğitimlerini aldığı ve gelişmelerinin %80'nini tamamladıkları yaş aralığıdır. Fakat ülkemizde bu yaş grubundaki çocukların sportif eğitimleri için özel projeler geliştirilmemiş ve bu temel sorun göz ardı edilmiştir. Telafi edilemeyecek yanlışlara yol açılmaması için Fransız Claire Fontaine Modeli'nin bir benzerinin uygulamaya geçmesi gerekmektedir. Bu model ilköğretim okullarında uygulanabilir ve bu uygulama için Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa projeler üretilmelidir.

Antrenörlerin Eğitimi

Türk futbolu 1964 yılından bu yana kurulmuş bir eğitim geleceğine sahiptir. Bu yapıyı "UEFA Jira Projesi"ne adapte olarak

yenileyeceğiz. İlk model kursları (B-A-Pro Lisans) kursları olarak UEFA eğitmenleri tarafından açılacak. Derslerde interaktif sisteme geçilecek, sınav ve denetleme biçimleri değişecektir. B Lisans Kursu 15 yaşaltı eğitimi içerecektir. İlköğretim okullarının dahil edildiği projeye dahil olan okulların beden eğitimi öğretmenlerinin B Lisans almaları sağlanacaktır. Ayrıca antrenör eğitiminde UEFA modeli örnek alınacak. Bu modele göre eğitim alan antrenör önce teoriyi öğrenecek, daha sonra bunu kendi eğitim grubuyla pekiştirecek. Dersi anlatan eğitmenin pratik eğitiminin ardından son olarak teorik değerlendirme yapılacaktır. Bu eğitimlerin reorganizasyonu için Antrenör Eğitmenliği görevine Kamuran Yavuz getirildi.

Temel Eğitimde Okul Kulüp İşbirliği

Ülkemizde Avrupa'nın en genç nüfusunu çatısı altında toplayan 35 bin ilköğretim okuluna sahibiz. 151 profesyonel takımımız, 3,446 amatör kulübümüz bulunmaktadır.

Futbol Federasyonu kriterlerine uyan ilköğretim okullarını "Okul Futbol Birliği" tanımı altında tescil edip, kulüp altyapıları ile ilişkilendirmeliyiz. Bu yolda, UEFA Normlarında eğitim birliğini sağlayarak temel eğitimde dünya çapında atığa geçmeliyiz. Bu konuda hazırlıkları yapılmış "Etmesgut-Gaziosmanpaşa-Beykoz-Avcılar ve Kastamonu(YİBO) Pilot projelerine öncelik vermeliyiz.

15-19 Yaşlar Yarışma Organizasyonları

UEFA gençlerde U19 ve U17 yarışmalarını organize etmektedir. Buna paralel olarak biz de "yarışmaya adaptasyon" organizasyonumuzu geliştirmeliyiz.

Bu yolda iyi işleyen ve U19 "Süper Gençler Ligi" modelini daha da geliştirip, buna paralel U17 organizasyonunu da başlatmalıyız.

A2 Ligi

Türkcüll Süper Lig'de en yetenekli futbolcularımızı, seyirci-medya önünde yarışmalarını sağlayarak, 20 yaşlar sonrası sorunlarını ortadan kaldırmalıyız. Bunun için Rezerv Lig çalışmaları başlatıldı. Bu çalışmaların sonucunda bir lig organize edilerek A2 düzeyinde oyuncuların forma şansı bulmaları sağlanacak. Bu ligin medyada görünürlük alması için çalışılacak ve kadroya giremeyen oyuncularının maç eksikliklerinin önüne geçilecek.

Üniversite İlişkileri

Futbolda bilimin sağladığı imkânlardan yararlanmak için üniversitelerle işbirliğine gitmek zorundayız.

Olayın sağlık boyutu yanında, fizik ve psikolojik testler periyoduna

girmek ve test bulguları ışığında, uygulama yöntemleri geliştirme adına TFF-Üniversite işbirliği kaçınılmaz bir zorunluluk olarak gündemimizde olmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı ile Protokol

Yeni futbol eğitim projemizde ağırlıklı Milli Eğitim Bakanlığı kapsamına girmektedir. Bu konuda Türk futboluna yasal zemin sağlayacak protokol hazırlanmalı ve imzalanmalıdır.

Belediyeler

Yeni Milli Takımlar sistematüğinde belediyelerin çok özel bir yeri vardır. Kaynakları mahallinde değerlendirmek ve hizmeti tabana götürmek adına belediyeler ile çok koordineli çalışmak zorunluluğundayız.

Diğer Kurumlarla İlişkiler

Futbola doğrudan ilişkide bulunan GSGM-TÜFAD-ASKF-PFD ve Hakemlik kurumlarıyla yepyeni dayanışma örneklerini geliştirmeliyiz.

Teknik Organizasyon

Gündeme aldığımız bütün projeleri başlatmak ve sağlıklı yürütmek için TFF çatısı altında yeni teknik masalar kurmalı ve yeni işbölümü şeması geliştirmeliyiz.

Sonuç

Görüldüğü gibi Türk futbolu futbol adına muazzam bir potansiyele sahiptir. Bunu harekete geçirdiğimiz anda Milli Takımlarımız Dünya çapında başarı istikrarını yakalayacaktır. ■

Ege Kupası Düzenleniyor

Türkiye Futbol Federasyonu'nun U16 seviyesinde geleneksel olarak organize ettiği Ege Kupası'nın 28 Ocak-03 Şubat tarihleri arasında Ege Bölgesi'nde düzenlenecek. A grubunda Türkiye, Belçika, Norveç ve Hollanda yer alırken, B grubunda Yunanistan, Ukrayna, Çek Cumhuriyeti ve Ukrayna mücadele edecek. Turnuvanın maç programı şöyle:
28 Ocak 2006 Cumartesi
Türkiye - Belçika
13.30 Aliağa Stadi

Norveç - Hollanda
13.30 Urla Stadi
Yunanistan - Ukrayna
13.30 Kemalpaşa Stadi
Çek Cum.-İskoçya
13.30 Buca Stadi
29 Ocak 2006 Pazar
Türkiye- Norveç
13.30 Turgutlu Stadi
Belçika - Hollanda
13.30 Karşıyaka Stadi
Yunanistan - Çek Cum.
13.30 Kemalpaşa Stadi
Ukrayna - İskoçya
13.30 Urla Stadi
31 Ocak 2006 Salı
Türkiye - Hollanda
13.30 Akhisar Stadi

Belçika - Norveç
13.30 Urla Stadi
Yunanistan-İskoçya
13.30 Karşıyaka Stadi
Ukrayna - Çek Cum.
13.30 Buca Stadi
02 Şubat 2006 Perşembe
A1 - B2
12.00 Manisa 19 Mayıs Stadi
B1 - A2
14.00 Manisa 19 Mayıs Stadi
03 Şubat 2006 Cuma
3 - 4'lük Müsabakası
12.00 Alsancak Stadi
Final
14.00 Alsancak Stadi ■

2008 Kuraları çekiliyor

UEFA 2008 Avrupa Şampiyonası eleme gruplarının kura çekimi 27 Ocak'ta İsviçre'nin Montreaux kentinde düzenlenecek. Türkiye'nin ikinci torbadan katılacağı kura çekiminde 2007 UEFA U21 Avrupa Şampiyonası grup elemeleri kura çekimi de yapılacaktır. Kura çekimine Futbol Federasyonu'nu temsilen Genel Sekreter Lütfi Arıboğan, Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim ve Ümit Milli Takım Teknik Direktörü Reha Kapsal katılacak. ■

İsviçre ile oynuyoruz!

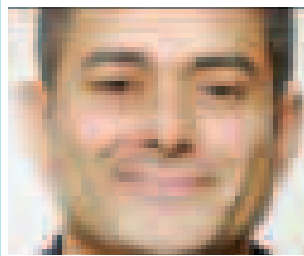
İsviçre maçının ardından yaşanan gelişmeler sonrası Türkiye Futbol Federasyonu'nun çabaları meyvelerini vermeye başladı. Futbol Federasyonu Başkanı Dr. Levent Bıçakcı'nın girişimleri sonucu 29 Mart ve 26 Nisan tarihlerinde her iki ülkenin 20 yaş altı Milli Takımları düzeyinde özel maçlar oynaması kararlaştırıldı. Mart ayındaki maçın Türkiye'de, Nisan ayındaki karşılaşmanın ise İsviçre'de oynanması planlanıyor.

Başkan Levent Bıçakcı konuyla ilgili yaptığı açıklamada: "Her iki ülke arasında milli maç sonrası yaşanan istenmeyen gerginliklerin sona ermesi için devre arası kamplarını Antalya'da yapacak olan Grasshoppers, St. Gallen ve Aarau gibi İsviçre'nin önde gelen kulüpleriyle görüşmelerimiz devam ediyor. Bu kulüpler ile Antalya'da kamp yapan Türkcüll Süper Lig kulüpleri-miz arasında bir turnuva organize etmeyi planlıyoruz." dedi. ■

Atamalar

Futbol Federasyonu Muhasebe Müdürü Çiğdem Özbayrak ay içerisinde Müfettiş olarak atanırken, Muhasebe Müdürlüğüne Ercan Kıvrar getirildi.

Dereli'ye iyi not

1 Aralık günü Fransa'da oynanan Rennes-Shakhtar Donetsk karşılaşmasını yöneten Selçuk Dereli ve yardımcıları'nın hakem notları belli oldu. Selçuk Dereli maçın gözlemcisi, aynı zamanda UEFA Hakem Komitesi üyesi Jozef Marko'dan 8.0 puan alırken, yardımcıları Mustafa Emre Eyisoy 8.2, Bahattin Duran 8.4 puan aldılar. Karşılaşmanın dördüncü hakemi Yılmaz Onen de 8.3 puan aldı. ■

Futbol Genel Kurulu 19-20 Ocak'ta

Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu, 9 Aralık'ta düzenlenen toplantısında 19-20 Ocak 2006 tarihlerinde Olağanüstü Genel Kurula gitme kararı aldı. Bu kararın ardından basın mensuplarına bir açıklama yapan Futbol Federasyonu Başkanı Dr. Levent Bıçakçı konuşmasında şu ifadelerle yer verdi: "Yönetim Kurulu'muz göreve geldiği tarihten bu yana büyük bir özveriyle çalışmakta ve Türk futbolunun yıllardır süregelen çoğu önemli sorunu için çözüm üretmektedir. Bu anlamda kat edilen mesafelerin ne denli büyük olduğu da ortadadır. Ancak son gelişmelerin ardından yaşananlar, kamuoyu algılamasında farklı değerlendirmeleri beraberinde getirmiştir. Baştan beri şeffaflığı ilke edinen ve çağdaş bir

yönetim anlayışını benimseyen kurulumuz, bu aşamada futbol genel kurulunun güvenoyuna gereksinim duymuştur. Zaten Tahkim Kurulu seçimi için toplanması gereken genel kurulun seçim gündemli olağanüstü toplantıya çağırılması etik anlamda da doğru bulunmuştur. Yönetim Kurulu'nda hiçbir üyenin kişisel ikbal peşinde koşmadığı ve futbolun değerlerini her şeyden önemli tuttuğunu bu vesileyle hatırlatmakta yarar görüyoruz. Yönetim Kurulu'muz Genel Kurul tarihine dek tüm vebelerini eksiksiz yerine getirmeyi sürdürecektir. Genel Kurul'un yeniden görev vermesi halinde belirlenen hedeflere yine büyük bir şevk ve kararlılıkla ulaşmak için çalışmalarımız sürecektir." ■

TFF sponsorlar toplantısı yapıldı

7 Aralık 2005 günü, Türkiye Futbol Federasyonu sponsorları ile bir toplantı düzenledi. TFF sponsorlarının üst düzeyde temsil edildiği toplantıda TFF, bugüne kadar sponsorları ile sürmekte olan işbirliğinin niteliği ve bundan sonra yapılması planlananlarla ilgili bir sunum yaptı. Toplantıya Futbol Federasyonu'nu temsilen Başkan Dr. Levent Bıçakçı, Yönetim Kurulu üyeleri Osman Çağlıkoç, Zekeriya Alp, Genel Sekreter Lütfi Arıboğan, Pazarlama Müdürü Cem Ülkeröğlu ve Danışman Craig Thompson katıldı. TFF'nin 2006'dan itibaren sponsorlarıyla daha yakın bir işbirliği içine gireceğini ve ayrıca sponsorlara daha önce hiç sağlamayan çeşitli hizmetler sunulacağını müjdesini veren Ülkeröğlu ve Thompson, bunun amacının ortak hedeflere varmak için karşılıklı yakın işbirliğinin geliştirilmesi ve yapılan yatırımla-

rın tam anlamıyla geri dönüşünün sağlanabilmesi olduğunu açıkladılar. TFF Sponsorları, TFF'nin geliştirdiği ve uygulamakta olduğu Pazarlama Programlarına ilişkin beğeni ve memnuniyetlerini dile getirirken, geliştirilmesi gereken hususlar üzerinde çeşitli önerilerde de bulundular. Yaklaşık 3 saat süren toplantıda, futbolun genel ekonomik gelişimi ve yapılması gerekenler enine boyuna tartışıldı. TFF toplantıda, Eylül 2004'te faaliyete başlayan Pazarlama Departmanının, Şubat 2006'dan itibaren daha da büyüyeceğini ve sponsorlarının ihtiyaç duydukları hizmetlerin kendilerine mükemmel olarak sunulacağı bir Pazarlama Operasyon Merkezi'nin hayata geçirileceğini sponsorlarına duyurdu. Toplantı, daha sonra düzenlenen ve Milli Takımlar Baş Sorumlusu Fatih Terim'in de katıldığı bir resepsiyonla sona erdi. ■

Hakem seminerleri sürüyor

Futbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu'nun Süper Lig hakemleri, Süper Lig yardımcı hakemleri, Lig A Hakemleri ve A Klasmanı Bayan hakemler için düzenlediği devre arası semineri 03-05 Ocak tarihleri arasında Antalya'da yapılacak. Seminer Antalya Titanik Otel'de düzenlenecek ve 03 Ocak Salı sabahı saat 10:00'da başlayacak. Seminerde ayrıca FIFA listesine giren hakemlerin kokartları takılacak. ■

Kupa'da Maç Tarihleri Değişti

2005 - 2006 sezonunda yeni formatı ile oynanan Fortis Türkiye Kupası müsabakalarının tarihleri, Ocak ayındaki yoğun maç trafiği nedeniyle yeniden düzenlendi.

Buna göre Avrupa Kupalarında mücadele eden takımlarımızın bu kupalardan elenmesi nedeniyle, Fortis Türkiye Kupası fikstürü Grup 3. maçlarından itibaren sezon içerisindeki boş tarihlere yayıldı.

Yeni maç tarihleri şöyle:

Türkiye Kupası Grup 3. Maçları

25 Ocak 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Grup 4. Maçları

15 Şubat 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Grup 5. Maçları

22 Şubat 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Çeyrek Final

1. Maçları

08 Mart 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Çeyrek Final

2. Maçları

22 Mart 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Yarı Final

1. Maçları

05 Nisan 2006 Çarşamba

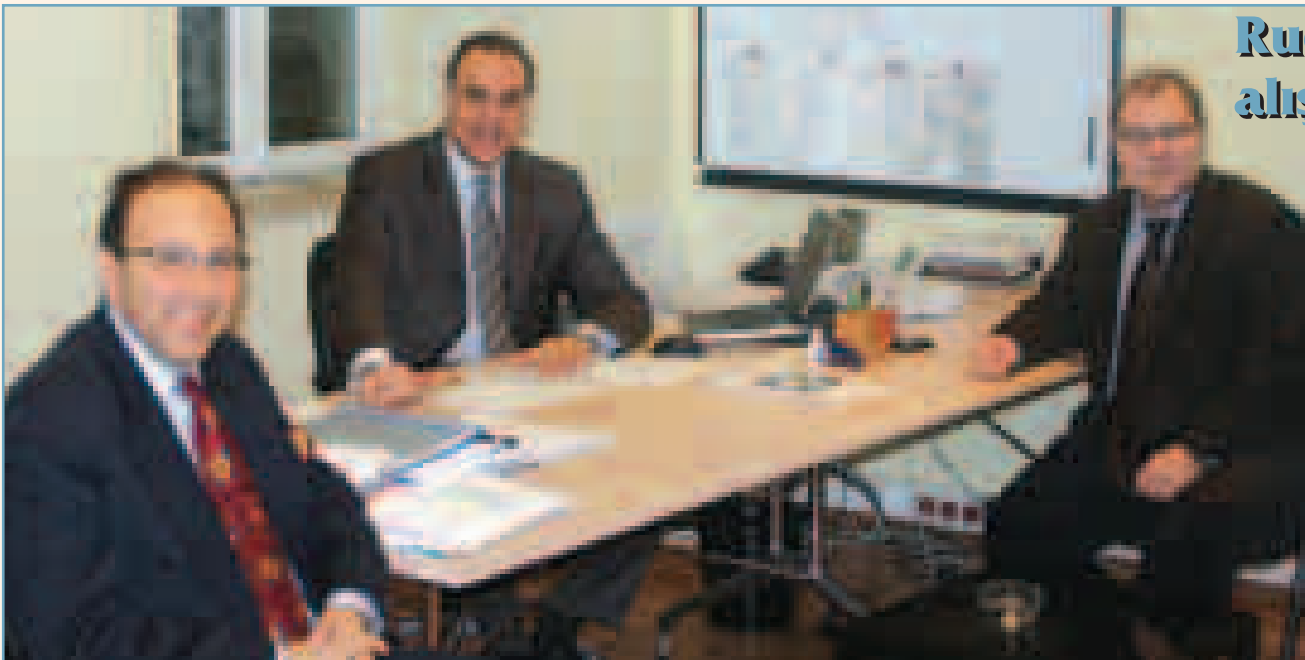
Türkiye Kupası Yarı Final

2. Maçları

19 Nisan 2006 Çarşamba

Türkiye Kupası Final Müsabakası

03 Mayıs 2006 Çarşamba

Rudolph görüş alışverişisi için geldi

UEFA Eğitim Dairesi Başkanı Frank Rudolph ay içerisinde Futbol Federasyonu'nu ziyaret ederek, sonbaharda İstanbul'da düzenlenecek UEFA Sağlık Kurulu toplantısıyla ilgili görüş alışverişinde bulundu. Futbol Federasyonu Genel Sekreteri Lütfi Arıboğan ve Sağlık Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Binnet ile görüşen Rudolph, bu önemli organizasyona Türkiye'nin başarıyla evsahipliği yapacağına inandığını ve ziyaretinin çok başarılı geçtiğini vurguladı. Rudolph ziyareti sırasında Federasyon'un ilgili organlarıyla da ikili görüşmelerde bulunarak bilgiler aldı. ■

Bir Beton Mustafa vardı!

Yaprak dökümü onu da aramızdan aldı, götürdü. Futbol yaşamı Bursa'da başlamıştı. 1949'da ilk kez Milli Takımda oynamış, o maçta Suriye'yi 7-0 yenen Türkiye, ekonomik nedenlere 1950'de Brezilya'daki Dünya Kupası'na katılamamıştı. 1954'te İsviçre'de yapılan finallerde Almanya'ya golümüzü o atmıştı. Ordu Milli Takımı ile Dünya Şampiyonluğu yaşamış, 31 kez A, 45 Ordu Milli Takımı'nda oynamıştı.

Cem Zamur

dönem ki şartlardan dolayı bu yolculuk gerçekleşmemiştir. 1950'de kaçan bu fırsat 1954'de tekrar gelmiş bu sefer, İsviçre'deki Dünya Kupasına katılmış ay-yıldızlılar. İlk kez finallere katılan Milli Takım kadrosunda Beton Mustafa'da yer almaktadır. Almanlarla yapılan gruptan çıkma mücadelesinde 2-0 mağlupken herkesi çalmlayıp attığı gol hakem tarafından anlamsız bir biçimde iptal edilmiş fakat Beton gibi iradesiyle vazgeçmeyerek az sonra müt-hiş bir kafa vuruşuyla golü atmış ve ilk golü iptal eden hakemin çaresizlikle orta noktayı göstermesini sağlamıştır. 1954'ün şampiyonu olacak Almanya'ya golünü atmıştır Beton Mustafa. Harp Okulu, Ankara Karagücü, Muhafızgücü'nde oynamıştır. Daha sonra Askerlikten emekli olunca Beşiktaş ve Ankara PTT formalarını da giymiştir. 1963 yılında futbolu bırakmıştır. 31 kez A Milli, 45 kez ordu Milli olmuştur. Futbolu bıraktıktan sonra Bursaspor, Trabzonspor, Ankaragücü, PTT ve Hacettepe takımlarını çalıştırmıştır.

Bir ilkler abidesidir Mustafa Ertan, 1949 yılında kurulan ilk Ordu Milli Takımının kadrosunda yer alır ve 5 Ekim 1949 yılında ilk maçını Fransa'nın Lille kentinde Hollanda'yla yapan Ordu Milli Takımının aslarındandır. O dönemde hep kıl payı kaçan şampiyonluklardan muzdarip Ordu Milli Takımı onun Üsteğmen olarak kaptanlığını üstlendiği 1954-55 sene-

sinde ilk kez Dünya Şampiyonu olur hem de zoru başararak. İtalya'nın başkenti Roma'da yapılan şampiyonanın final maçında 27 Mart 1955 günü Roma Olimpiyat Stadında 70 bini aşkın seyircisinin önünde 3-2 mağlup edilen takım İtalya'dır. Saha içindeki çelik gibi duruşuyla almıştır Beton lakabını Mustafa Ertan, bitmek bilmez enerjisini tekniğiyle birleştirdiği için bambaşka bir futbolcu tipi çizer. Can Bartu onun için "Sağdan ortayı yapar, koşar kendi kafayı vurur" diyecektir onu tanımlarken. Yine geçenlerde aynı yaprak dökümüne kapılan Türk Edebiyatının büyük ustası Atilla İlhan belki de arkasından gelenin Beton Mustafa olacağını bilirmişcesine bir röportajda ondan söz ediyor: "Bakın size fıkrâ gibi bir hikâye anlatayım, Beton Mustafa Milli takımda iken bir gün maç yapacaklar. O zaman antrenör de bir yabancı. Hoca tahtanın başına geçmiş, planlar şemalar anlattıkça anlatıyor. Bittikten sonra Mustafa bir süre düşünceli bir şekilde bekliyor. Sonra tercümanın yanına gidiyor ve diyor ki 'Söyle ona benim adamım kim?' Dönemi için bambaşka bir sistem olan markajın farklı bir boyutunu yakalamıştı Mustafa Ertan. Unutulmaz bir maçın unutulmaz kahramanı olmuştu. 19 Şubat 1956 rakip Macaristan, Muhteşem Macarlar İstanbul'da, ama karşılarında kemik bir takım buluyorlar. 3-1 Türkiye kazanı-

yor maçı. Mustafa Ertan'la ilgili olarak görüşüne başvurduğumuz ve aynı maçın canlı şahidi Sami Çölgeçen'den çok güzel bir tanımlama geliyor Beton Mustafa ve o maç için: "Sağhaf oynayan Beton Mustafa, so-luç oynayan Puşkaş'ı sahadan sildi, nefes aldırma. Oyle ki maç 3-0 olduktan sonra Galatasaraylı Saim'le değiştirilen Mustafa oyundan çıkınca rahatlayan Puşkaş hemen golü atıp skoru 3-1'e getirmişti." Bir dönemin sessiz kahramanlarından birini daha kaybettik sessizce. Onlar hep öyle sessiz kaldılar zaten, görev bellediler oynadıkları mevkileri, başka bir yolu yoktu ki onlar için yetenekse yetenek, savaşa savaş ama onurlu hak ederek kazanılan galibiyetler ve yahut kimsenin şüphesi olamayacak kadar çabalanmış ama mağrur kaybedilmiş karşılaşmalar. Onlar hak edilmiş lakapların insanları, o her şeyden önce ahlakın, dürüstlüğü gel-digi siyah-beyaz filmlerin kahramanları onlar bambaşka devrin belki de inanılması zor vakurlukta yaşayan insanlarıydı. Birini daha kaybettik, yine sessiz, yine sedasız bis beklemeyen virtüözler gibi alkış olmasa da, sessiz ve derin bir saygıyı hak ediyorlar. Sesleriyse devamlı kulağımızda cınlayan Birhan Keskin dizelerine dönüşüyor: "Bir siyah-beyaz kare içinde, hepsi hepsi bir hatıra işte/ bıraktın, unuttum, unutuldu..." ■

Yaprak dökümü bir başlamaya görsün. Arka arkaya gelir tatsız ve üzücü haberler. Son kaybımız lakabıyla yaşayanlardan Beton Mustafa oldu. Sessiz sedasız bir futbol emekçisinin sahneden çekilişiydi onun yitimi. Mustafa Ertan ya da bilinen adıyla Beton Mustafa 1926 yılında doğmuş Bursa Askeri Lisesinde öğrenim görmüş ve futbola yine Bursa'da başlamıştır. 1949 yılında ilk kez Milli Takıma çağırılan Mustafa Ertan, Ankara'da Suriye ile oynadığımız Dünya Kupası grup eleme maçında ilk kez Ay-yıldızlı formayı sırtına geçirmişti. Maçı 7-0 kazanan Milli Takım Brezilya'da oynanacak Dünya Kupasına gitmeye hak kazanmış fakat o

